

Stupeň utajení zrušen
RMO č. 22/1999.

VOJENSKÁ MYSL

1959

4

OBSAH

Strana

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

Plukovník Ludvík Varvařovský:	
Protizteče a protiúder v obraně na široké frontě	3
Generálmajor Augustin Tvrz:	
Jak dalece ovlivní vedení boje a operace účinky ZHN na tankovou techniku	17
Major Miroslav Nedvěd:	
Vliv ZHN na výpočet hustot a poměrů sil	28
Plukovník Tomáš Kruml:	
K některým otázkám součinnosti stíhacího letectva s ostatními prostředky proti- vzdušné obrany v soudobých podmínkách	32
Major Vladimír Sálík:	
O některých zvláštnostech organizace součinnosti mezi prostředky vojskové PVO při použití PLDRS	41
Kapitán František Vydra:	
Názory na použití prostředků utajení velení	48
Kandidát vojenských věd podplukovník Emanuel Liška, kapitán Evžen Mach:	
Týlové zabezpečení armádního protiúderu v počátečním období války	53
Podplukovník Karel Pezl:	
Brigáda ochrany týlu v obranné operaci armády	60

OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

Plukovník Josef Průša:	
Ze zkušenosti našich velitelsko-štábních cvičení	69
Generálmajor Václav Vitanovský:	
K organizaci operačního oddělení štábu armády a k metodice jeho práce	82

Z CIZÍCH ARMÁD

Otázky manévru silami a prostředky v obraně	90
---	----

DISKUSE

Diskusní příspěvek

Podplukovník Josef Bláha:	
k článku „Systém velení v soudobém boji a operaci“ (VM 2/59)	97
Kapitán Mikuláš Berka:	
k článku „Systém velení v soudobém boji a operaci“ (VM 2/59)	100
Major Miroslav Nedvěd:	
k článku „Systém velení v soudobém boji a operaci“ (VM 2/59)	103
Major Miloslav Matáňák:	
k článku „Systém velení v soudobém boji a operaci“ (VM 2/59)	106
Major Hynek Ondrášek, major Jiří Jaroš:	
k článku „Některé zásady použití dělostřelectva v počátečním období války (VM 1/59)	107
Kapitán Miloslav Zelníček:	
k článku „Organizování protiradiotechnických opatření v útočné operaci (VM 6/58)	111

NA POMOC VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCI

Informace o obsahu zahraničních vojenských odborných časopisů	115
---	-----

JEN PRO GENERÁLY A DŮSTOJNÍKY
ČS. LIDOVÉ ARMÁDY

VOJENSKÁ MYSL

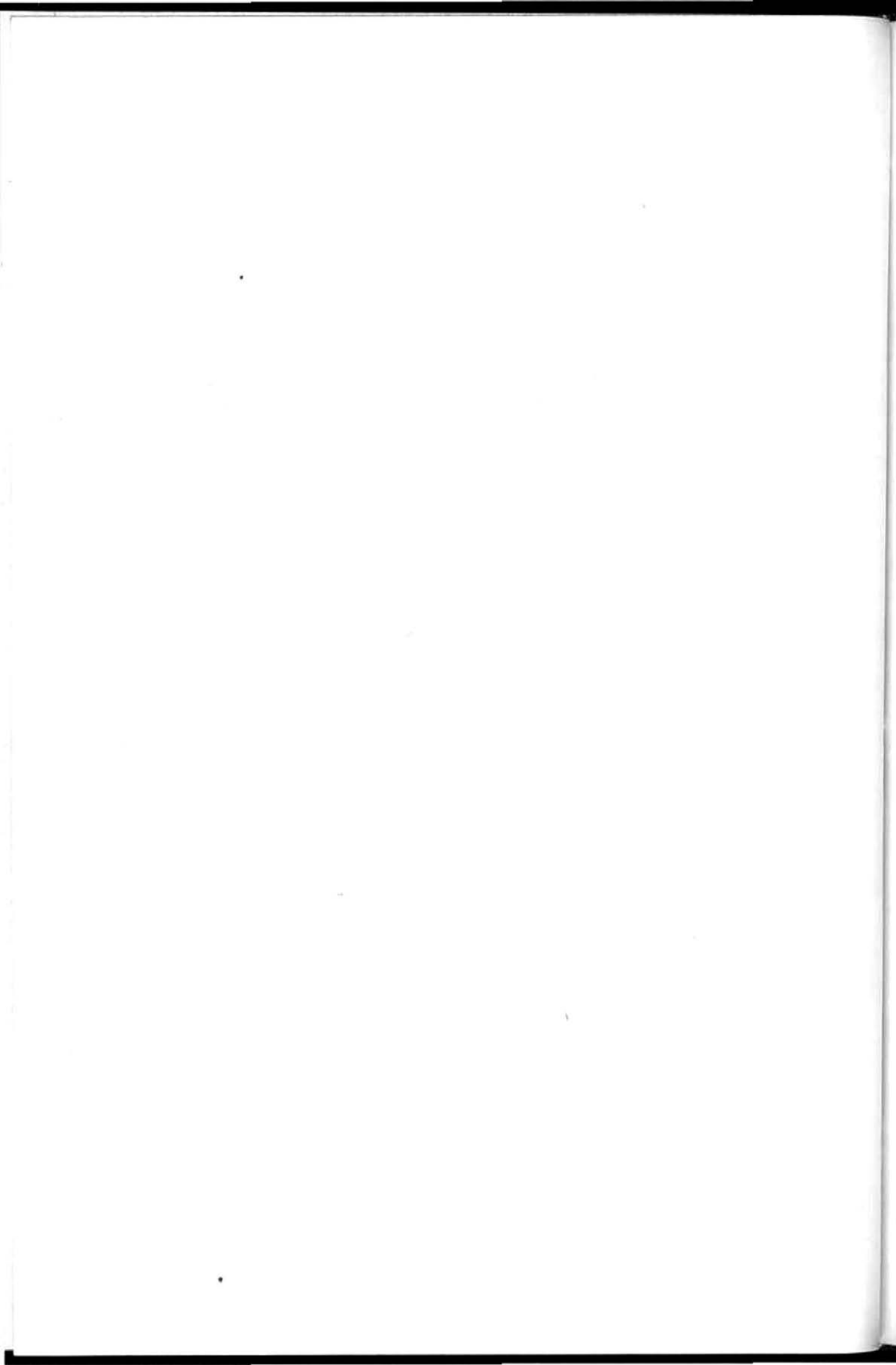
Časopis ministerstva národní obrany

Ročník devátý

4

MINISTERSTVO NÁRODNÍ OBRANY

PRAHA 1959

OPERAČNÍ UMĚNÍ A TAKTIKA

PROTIZTEČE A PROTIÚDERY V OBRANĚ NA ŠIROKÉ FRONTĚ

Plukovník Ludvík Varvařovský

Článek je rozdělen na čtyři části. V úvodu vysvětluje pojem „obrana na široké frontě“. Ve II. části jsou rozebírány obecné zásady provádění protiztečí a protiúderů, při čemž hlavní pozornost je věnována otázkám čelních a bočních protiztečí a volbě doby k provedení protizteče. Ve III. části jsou osvětlovány možnosti tvoření druhých sledů a záloh v různých situacích, za nichž se přechází do obrany na široké frontě. Značná pozornost je věnována zabezpečení protiztečí a protiúderů. IV. část stručně shrnuje nejdůležitější závěry.

Úvod

Dosavadní zkušenosti ze studia soudobé obrany ukazují, že soudobá obrana bude a musí být v každém konkrétním případě organizována jinak. Soudobá obrana nesmí nést stopy žádné šablony. Musí mít nejrůznější formy, takové formy, které jsou nejvýhodnější pro daný případ. Tvůrčí zdůvodnění, efektivnost, odolnost a aktivnost musí být zásadním kritériem obrany.

Vzhledem k této skutečnosti se zdá, že bude třeba i jinak chápat smysl pojmu „obrana na široké frontě“.

Podle dosavadních názorů obrana na široké frontě byla charakterizována hlavně tím, že byla organizována na směrech s menšími nebo většími mezerami mezi jednotlivými rajóny obrany. Tato zvláštnost dnes prakticky mizí. Dnes totiž, vzhledem k používání atomových zbraní, organizujeme každou obranu zásadně takovým způsobem, že mezi jednotlivými praporními a rotními rajóny budou mezery. Šířka těchto mezer bude různá; musí však být zásadou, aby mezery byly přehrazeny zátarasy a palbou a pokud možno odpovídaly průměru účinku atomového náboje malé ráže.

Avšak i v dnešních podmínkách budou značné úseky fronty, kde vlastnosti terénu umožní organizovat obranu takovým způsobem, že mezery mezi rotními nebo praporními rajóny, popřípadě i mezery mezi plukovními úseky budou značně širší. Budou to především ty úseky fronty, které budou probíhat v prostorech bažinatých a jezernatých, nebo v horském terénu, popřípadě i v terénu s mohutnými a neprůchodnými lesními komplexy. Takové prostory najdeme na různých místech západoevropského válečnického území. Samozřejmě, že tyto vlastnosti terénu využijeme a nebudeme plýtvat silami a prostředky tam, kde stačí tyto neprostupné úseky zatarasit a střežit minimem sil. Jestliže v rovinatém až středně členitém terénu brání divize pásmo přibližně 20 km široké, v některých případech 30 i více kilometrů, pak nikdo nebude pochybovat o tom, že je např. možno přidělit divizi k obraně pásmo 30 km široké, je-li 20—30 km tohoto pásma neprůchodných nebo téměř neprůchodných. Jistě však také nikdo nebude pochybovat o tom, že na zbývajících 20—30 km budeme obranu organi-

zovat stejně jako v terénu rovinatém nebo středně členitém, tj. obranu s mezerami mezi rotními a praporečnými rajóny.

Proto dnes obsah pojmu „obrana na široké frontě“ se mění, tj. mizí jako vyjádření zvláštního způsobu její organizace a bojové sestavy a zůstává jen jako prosté vyjádření šířky pásma.

Současně je třeba upozornit na sice známou, ale důležitou skutečnost, že zbraně hromadného ničení jsou dnes v rukách obránce prostředkem, který mu dovoluje zmocnit se iniciativy a vnutit svou vůli útočnickovi. Proto do soudobé obrany stále více pronikají prvky útočné činnosti, proto i v obranných operacích plánujeme dílčí útočné akce různé síly s vymezenými úkoly (často i před přední kraj), proto klademe takový důraz na protizteče a protiúder, které spolu s efektivně prováděnými atomovými údery, manévrem silami, prostředky a palbou jsou nejvýraznějším projevem aktivity obrany v jakýchkoli podmínkách. V obraně na široké frontě, která bývá zpravidla prováděna na méně důležitých operačních směrech nebo v horském, zalesněném, bažinatém terénu apod., tyto prvky aktivity nejsou potlačeny, ale naopak ještě více zdůrazněny.

Vycházejí z těchto nových názorů na organizaci a vedení obranného boje a operace, chci ve svém článku věnovat pozornost jednak obecným zásadám provádění protiztečí a protiúderu v obraně na široké frontě a jednak těm zvláštnostem, které si vynucuje různý charakter terénu nebo situace, za které se do obrany na široké frontě přechází.

Obecné zásady provádění protiztečí a protiúderů v obraně na široké frontě

Abychom si mohli učinit správnou představu o silách a prostředcích, kterými bude možno provádět protizteče a protiúder, je třeba stručně se zmínit o sestavě divize (armády) v obraně.

Bojová sestava divize (operační učlenění armády) budou závislé na úkolu, počtech osob a techniky (počtu divizí), šířce pásma, vlastností terénu, množství cest a situace, za které divize (armáda) bude přecházet do obrany.

V podstatě bude sestava divize nebo armády pozůstat z dvou, popřípadě z jednoho sledu, z dělostřeleckých skupin, z PT dělostřeleckých rajónů, z PL dělostřeleckých skupin, z různých záloh speciálního určení.

I v obraně na široké frontě budeme se snažit členit sestavu divize i armády do dvou sledů.

Právě požadavek aktivní obrany, možnost podnikat dílčí útočné akce, údery před přední kraj a mohutné protizteče (protiúder) nás nutí mít dva sledy. U divize to budou obvykle dva pluky (z nich jeden tankový) nebo alespoň tankový pluk a větší část jednoho motostřeleckého pluku. U armády alespoň dvě divize, při čemž bude výhodné, aby jedna byla tanková.

V některých případech může být operační učlenění armády uspořádáno tak, že kromě druhého sledu bude vyčleněna ještě vševojsková záloha. Takové učlenění může přicházet v úvahu buď tehdy, kdy je v armádě dostatek divizí, nebo tehdy, kdy vlastnosti terénu umožňují vyčlenit k obraně prvního pásma minimum sil, nebo tehdy, kdy v hloubce obrany jsou výhodné prostory k použití nepřátelských vzdušných výsadků, jejichž likvidace si vyžádá zasazení větších sil a prostředků obránce.

Při zvláště širokých pásmech a omezených prostředcích bude často

nevyhnutelně uspořádat bojovou (operační) sestavu do jednoho sledu a vyčlenit silnou zálohu sil a prostředků. V takových případech bude výhodné do vševojskové zálohy velitele divize vyčlenit tankový pluk a kromě toho mít speciální zálohy (DPTZ, POZ, chemickou zálohu, ženijní zálohu); do zálohy velitele armády kromě speciálních záloh vyčlenit nejlépe tankovou divizi.

V těch případech, kdy armáda bude bránit dva důležité směry a terén mezi těmito směry jak z hlediska rozmístění, tak z hlediska komunikačního bude značně obtížný, může být účelné, aby v blízkosti každého směru byly nejen speciální, ale i vševojskové zálohy. Podle důležitosti směru, vlastností terénu a množství sil a prostředků může být do vševojskové zálohy na každém směru vyčleněna celá divize. V jiném případě může vševojskovou zálohu na jednom směru tvořit divize, na druhém směru to může být pouze pluk vyčleněný z některé prvosledové divize. DPTZ, POZ, ženijní zálohu a chemickou zálohu bude účelné mít v blízkosti každého směru, tj. i v těch případech, kdy bude jenom jedna vševojsková záloha.

Přesto, že nejdůležitějším činitelem uskutečňujícím protizteč a protiúderý jsou druhé sledy a vševojskové zálohy, mají i ostatní články bojové (operační) sestavy přímý vliv na zabezpečení a uskutečnění protiztečí a protiúderů. Že tomu tak skutečně je, osvětlím na příkladech:

Vklíní-li se nepřítel do předního okraje obrany, je velitel divize povinen:

- soustředit do ohroženého prostoru palbu dělostřelectva a minometů a to nejen z hloubky, ale i ze sousedních úseků; tzn. aktivní zásah dělostřeleckých skupin s cílem způsobit nepříteli maximální ztráty a podporovat protizteč;
- zasadit proti pronikajícím tankům nepříteli DPTZ a POZ, aby palbou z místa a položením minových polí odrazily nebo v krajním případě zpomalily jejich postup a udržely výhodnou čáru k zahájení protizteče; tzn. aktivní zásah speciálních záloh, aktivování protitankových dělostřeleckých rajónů;
- chránit proti úderům ze vzduchu přesuny záloh všech druhů z hloubky i z pasivních úseků; tzn. aktivní zásah PL dělostřeleckých skupin s cílem nedovolit nepřátelskému letectvu narušit nebo dokonce znemožnit naši protizteč (protiúder);
- zabezpečit ženijně a chemicky přesun druhého sledu nebo vševojskové zálohy na čáru zasazení a podporovat jeho boj; tzn. opět aktivní zásah speciálních záloh.

Obdobným způsobem bude si počínat i velitel armády, který zmíněnou činnost může ještě zesílit palbami raketového a atomového dělostřelectva.

Vidíme tudíž, že v průběhu obranné operace (boje) nejdůležitějším opatřením velitelů všech stupňů je příprava a provedení protiztečí (protiúderů). Pochopitelně, že příprava těchto protiztečí (protiúderů) začíná ještě před zahájením nepřátelského útoku a to již v době, kdy se velitel rozhoduje pro obranu.

Je totiž povinností velitelů všech stupňů, aby při volbě sestavy nepřehlíželi pouze k obranným a ochranným vlastnostem terénu a nejúčelnějšímu využití takticko-technických vlastností bojové techniky, ale aby z ujasnění úkolu a ze zhodnocení terénu si kromě jiného učinili závěry i o tom, jak silné mít druhé sledy a zálohy a kde je v terénu rozmístit.

Mohou být i takové případy, že právě úvahy o síle, složení a rozmístění záloh budou rozhodujícím činitelem při určování sestavy. Není vyloučen ani takový případ, že značně široké pásmo, nedostatek zpráv o nepříteli, snaha nevystavovat vlastní jednotky nepřátelské dělostřelecké a letecké přípravě povedou velitele k tomu, aby většinu svých sil a prostředků rozmístil v hloubce obrany, tj. ve druhých sledech a zálohách a připravil je k různým variantám nastávající bojové činnosti.

Je však přirozené, že protizteče nelze dělat bezhlavě a jen proto, aby obrana byla aktivní. Výhodnost provedení nebo neprovedení protizteče závisí na konkrétní situaci, dovednosti a iniciativě velitelů příslušných stupňů a nelze na ni dát žádný recept.

Jsem toho názoru, že tam, kde nepřítel nemůže zasadit velké síly, mohou být vhodné protizteče i malými jednotkami. Naopak tam, kde nepřítel vede masový útok, může být účinnější obrana na místě směřující k zabezpečení armádního, popřípadě i frontového protiúderu.

Takové situace budou charakteristické především v obraně na široké frontě. Pouhým pohledem na mapu zjistíme, že na různých místech západoevropského válčiště jsou takové prostory, kde je možné rozvinout k útočné činnosti pouze omezené síly. Jistě nikdo nebude pochybovat o tom, že v takových případech může být úspěšná i protizteč malými silami a že tato protizteč může být (v závislosti od situace) prodloužena až za přední okraj obrany.

Důležité je však to, aby v těch případech, kdy se obránce rozhodl k protizteči nebo protiúderu, stanovil jednotkám, které ji budou provádět takový úkol, jehož splnění je v mezích jejich možností a učinil všechna opatření k podpoře a zabezpečení takové akce. Proto cíle protiztečí a protiúderu budou různé v závislosti na situaci, proto požadavek vysokých schopností, dovedností, samostatnosti a iniciativy velitelů všech stupňů je tak důležitý.

V obraně na široké frontě bude obvykle nutné rozmisťovat druhé sledy a zálohy v blízkosti komunikačních uzlů, aby bylo možno provádět rychlé přesuny na jednotlivé směry. Vzhledem ke značným šířkám bráněných pásem bude také obvykle nutné, aby tyto druhé sledy a zálohy byly rozmisťovány hlouběji než tomu zpravidla bývá, protože terén, který na jedné straně umožňuje provádět obranu v širokých pásmech, na druhé straně současně ztěžuje provádění přesunů podél fronty.

Vzhledem k těmto skutečnostem, bude velmi často nutné, aby rozhodnutí k provedení protizteče přijímal velitel prvosledové divize již v té době, kdy je zřejmé, že první postavení vlastní obrany bude útočником prolomeno. Podle vzdálenosti druhého sledu (záloh) divize může být protizteč zahájena buď v době, kdy se nepřítel zavázal do boje za ovládnutí třetího, popřípadě ještě dalšího postavení.

Nejlépe to osvětlíme na příkladě. Předpokládejme, že druhý sled (zálohy) divize je rozmístěn ve středu sestavy v hloubce 15–20 km od předního okraje, pásmo divize je široké 40 km. Jednotlivá postavení z důvodů protiatomové ochrany jsou od sebe vzdálena průměrně 3–4 km a hluboká 1–1,5 km. Přední okraj nepřítele je vzdálen 500 m. V 05.00 hod. nepřítel zahájil útok a v 05.45 doprolamuje první postavení na křídle obranné sestavy divize. To znamená:

- nepřítel postupuje rychlostí 3 km za hod. (500 + 1500 m za 45 min.), boj o druhé postavení může zahájit v 6.45 a bude-li mít úspěch, může je doprolamovat v 7.15–7.30;

- vlastní druhý sled má k ohroženému místu 20—25 km, je v bojové pohotovosti, čili rozkaz k přesunu 15', přesun při rychlosti 15 km/hod. bude činit 80—100', organizace součinnosti před vyražením a současně rozčleňování prvosledových praporů 30';
- z á v ě r : rozhodne-li se velitel divize k provedení protizteče ihned, tj. v 5.45 a zahájí-li druhý sled přesun v 6.00 hod., pak může být připraven k protizteči přibližně v 08.00 hod. V této době v daném konkrétním případě bude druhé postavení již prolomeno a nepřítel bude rozvíjet úspěch ke třetímu postavení.

Samozřejmě, že v každé situaci bude její spád jiný a že nelze z tohoto jednoho příkladu dělat všeobecné závěry. V každém případě je však vidět, že v obraně na široké frontě bude obvykle nutně rozhodovat se k provedení protizteče dříve, nežli to bude nutně v jiných situacích.

Z uvedeného propočtu je však možno udělat ještě druhý závěr: na rozčleňování prvosledových praporů a současně organizaci součinnosti je kalkulováno pouze 30 minut. To je skutečně doba krajně minimální. Situace však nebude obvykle dovolovat delší dobu, z čehož je zřejmé, že protizteče budou zpravidla prováděny z chodu a budou vedeny formou střetného boje.

Protizteč z chodu, vedená formou střetného boje, je obvykle nejlepší zárukou překvapení. Samozřejmě, že taková protizteč je možná především tehdy, když se velitel včas rozhodne, když vojska určená k protizteči dostanou včas rozkazy a když jejich přesun na čáru zasazení a jejich vyražení budou spolehlivě a všestranně zabezpečeny. O formách a způsobech tohoto zabezpečení se zmíním v části III. — přesto však chci zdůraznit, že protizteč z chodu zabezpečíme kromě jiného především tím, že budeme na každém možném směru nepřátelského úderu předvídat a plánovat několik variant protiztečí a že tyto protizteče procvičíme aspoň s veliteli.

Avšak ani tento závěr nelze aplikovat na každou situaci. Mohou být takové případy, kdy průběh boje bude přímo vyžadovat, aby část druhého sledu (část zálohy) zaujala obranné postavení na výhodné čáře v hloubce, opřela se o připravené PT rajóny, příčná nebo mezilehlá postavení a za podpory DPTZ a POZ zahájila boj z místa s cílem způsobit nepříteli maximální možné ztráty a zabezpečit podmínky pro protizteč. Takového způsobu může být používáno v těch situacích, kdy má nepřítel poměrně značnou převahu a je třeba zlepšit poměr sil, nebo v těch případech, kdy zálohy na daném směru jsou vzhledem k nepřátelským silám nedostačující a je třeba získat čas k přivedení záloh z jiných směrů, nebo jednotek z pasivních úseků, jež jsou nutně k zesílení protizteče a zabezpečení úspěchu. Konečně může být tento způsob i nutný v těch situacích, kdy terén v hloubce obrany je pro obránce málo výhodný, což by mohlo mít ten důsledek, že proniknutí útočníka do tohoto pro něj výhodného terénu by nejen znemožnilo provedení protizteče, ale stavělo by vojska obránce do kritické situace.

V těchto případech nemusí ovšem protizteč mít formu střetného boje, ale formu průlomu spěšně zaujatého postavení z chodu, protože nasazené DPTZ, POZ a popřípadě i další síly obvykle donutí nepřítele, aby se na daném úseku fronty alespoň na chvíli zastavil, přivedl další síly a potom pokračoval v útoku.

Bude-li obrana na široké frontě organizována v horském a zalesněném terénu, bude účelné provádět protizteče s výšin do údolí nebo podél hřbetů nebo z příčných údolí do boků a týlu nepřítele. Takový terén umožní

velmi často provést protizteče z různých směrů, třebas i menšími silami. V jiných případech kapacita jednotlivých směrů a vlastnosti terénu si přímo vynutí, aby protizteč byla provedena z různých směrů, protože ne na každém prostoru bude možné provést protizteč např. dvěma pluky vedle sebe. K uskutečnění takových protiztečí jsou ovšem nutné dva předpoklady:

- zavčas určit dobu protizteče;
- zahájit protizteče z různých směrů pokud možno současně.

Především v těch případech, kdy je protizteč prováděna poměrně malými silami, je současné zahájení protiztečí nutné proto, aby nepříteli nebyla dána možnost postupně rozbít jednotlivá protiztečná uskupení.

Jestliže terén (popřípadě čas) nedovolí uskutečnit protizteč do boku útočícího nepřítele, pak budeme donuceni provádět protizteč čelně. I když se nebudeme čelních protiztečí odříkat, neznamená to, že jim budeme dávat přednost. Čelné protizteče mají sice určité přednosti, mají však mnohem více nedostatků. Přednosti možno vidět v tom, že přesun druhých sledů a záloh je kratší a proto vyžaduje méně času, že taková protizteč rozděluje (rozsekává) útočný klín nepřítele na několik částí.

Nevýhody je třeba vidět v tom, že čelní protizteče směřují proti té části nepřátelské sestavy, kde je nejvíce jednotek, obvykle tankových. To znamená, že k zabezpečení úspěchu tankové protizteče je třeba mít dostatek AZ, dostatek dělostřelectva, letectva a tankových jednotek. A právě těchto prostředků je v obraně na široké frontě zpravidla nedostatek.

Zatím co protizteč do boku vyvádí protiztečná vojska poměrně rychle do týlu nepřítele, musí čelní protizteč pronikat do nepřátelského týlu podstatně delší cestou; tím získává nepřítel čas k provedení různých protipatření, zatím co my naopak riskujeme větší ztráty a zpomalení tempa.

Protože nepřátelské zálohy bývají obvykle usměrněny za hlavním úderným uskupením, znamená to, že nepřítel poměrně snadno usměrní tyto zálohy proti naší čelní protizteči. Bude-li protizteč vedena do boku, budou přesuny těchto záloh podstatně obtížnější.

Nakonec je třeba si uvědomit, že protizteč je druh útoku a zásadou útoku je — útočit na slabá místa. Je tedy čelní protizteč, která vlastně směřuje na nejsilnější místo nepřítele, v úplném rozporu s touto osvědčenou zásadou.

Bude-li to tudíž možné, budeme se čelním protiztečím vyhýbat. Avšak i v těch případech, kdy nebude jiné možnosti a budeme muset vést protizteč nebo protiúder čelně, budeme se vždy snažit, aby alespoň malé skupiny prováděly současně údery do boků a popřípadě i do týlu nepřítele.

Druhý sled (zálohu) armády bude zpravidla výhodné a často dokonce nutné zasadit do protizteče již při boji za udržení prvního pásma obrany. Tato zkušenost byla získána na různých válčištích druhé světové války a bude pravděpodobně platit i v budoucnu. Příčina spočívá v tom, že krátké lhůty, které jsou obvykle k dispozici pro organizaci obrany, široká pásma a obvykle i omezené prostředky, které jsou charakteristickým rysem obrany na široké frontě, nedovolují obránci, aby ženijní vybudování obrany mohl rozvinout v plně šíři. Výslednicí těchto příčin může být taková situace, že druhé pásmo bude vybudováno jen na nejdůležitějších směrech, popřípadě nebude vybudováno vůbec. Je samozřejmé, že ztrátou prvního pásma by se situace obránce značně zhoršila, protože druhý sled

(záloha) armády by sotva stačil na to, aby v ženijně nepřipraveném terénu mohl s úspěchem čelit značně přesile nepřítele.

Proto snaha zabránit nepříteli v zakončení průlomu prvního pásma a získat čas pro organizaci obrany v hloubce bude nutit velitele armády, aby provedl protizteč zálohou nebo protiúder druhým sledem již v průběhu boje o první pásmo obrany. Vzhledem k tomu, že použití AZ umožňuje útočníkovi dosáhnout poměrně vysoké tempo útoku, může být průlom prvního pásma hlubokého 15–20 km otázkou několika hodin. Z toho plyne závěr, že armádní protizteče a protiúder bude velmi často nutné provádět již první den obranné operace. Časové kalkulace budou v podstatě prováděny podle těch zásad, které jsem uvedl u divizních protiztečí.

Avšak ani tento závěr nelze aplikovat na každou situaci a dělat z něho neměnnou zásadu. Mohou být situace, kdy úspěšně provedenou divizní protiztečí bude nepřítel zastaven a donucen znovu organizovat průlom, zasadit další síly do sražení apod. To vše si vyžádá čas. V takových případech může být dvojí řešení:

- bude-li celková situace výhodná, může velitel armády zesílit nebo prodloužit divizní protizteč zasazením armádní zálohy nebo druhých sledů, proniknout do nepřátelské sestavy, rozbít úderné uskupení nepřítele a vést úder až za původní přední okraj obrany s cílem ovládnout výhodné prostory a zbavit nepřítele možnosti znovu přejít do útoku;
- nebude-li celková situace umožňovat takové řešení (např. tehdy, když budou v blízkosti silné nepřátelské zálohy), může velitel armády uskutečnit protiúder (armádní protizteč) později, tj. až po opětovném zahájení nepřátelského útoku, kdy nepřátelské zákopy (druhé sledy) budou již zavázány do boje. V takových případech může být protiúder (protizteč) uskutečněn až v noci z prvního na druhý den operace nebo až druhý den operace, popřípadě ještě později.

Skutečnost, že velitel armády může mít k dispozici určité množství atomových nábojů, dává předpoklady nejen ke zvýšení momentu překvapení, ale i k tomu, aby armádnímu protiúderu (protizteči) byly postaveny hlubší a rozhodnější cíle. Protizteče (protiúder) s použitím AZ budou mít především charakter střetných bojů a střetných sražení; průlom spěšně zaujaté obrany bude pravděpodobně řidším zjevem, nežli při provádění divizních protiztečí.

Je třeba si ovšem uvědomit několik skutečností:

- Obrana na široké frontě bude zpravidla vedena na méně důležitých operačních směrech a proto bude také zabezpečována velmi omezeným množstvím atomových nábojů. Avšak i s tímto omezeným počtem je možno dosáhnout značného efektu, protože terén často donutí útočníka, aby své síly a prostředky zasazoval na jednotlivé směry, kde jim mohou být způsobeny značné ztráty.
- Obrana na široké frontě může umožnit, aby při výhodných meteorologických podmínkách byly na určitých úsecích provedeny pozemní úder AZ; tyto úder vytvoří pro nepřítele na poměrně dlouhou dobu nepřekročitelnou překážku a tím dovolí obránci ušetřit síly z těchto úseků pro aktivní činnost na jiném místě.
- Od konkrétní situace a od množství atomových nábojů, které bude armáda mít, bude závislá i podpora protiúderu a volba cílů pro atomové úder. Bude-li mít velitel armády k dispozici na zabezpečení

protiúderu např. jenom dva atomové náboje, použije je především na ty cíle, které budou nejvíce ohrožovat zdárný průběh protiúderu (protizteče), při čemž musí přihlížet k ekvivalentu a možností dopravy těchto atomových nábojů na cíl. Podle konkrétní situace mohou být těmito cíli buď tankové jednotky prvosledových divizí, jindy opět hlavní uskupení nepřátelského dělostřelectva včetně atomových prostředků (HONEST JOHN), jindy druhé sledy nepřítele směřující do prostoru vlnu apod. ...

O některých zvláštnostech zabezpečení protiztečí a protiúderů při obraně na široké frontě

Vojska určená k obraně na široké frontě mohou tuto obranu zaujímat jak mimo dotyk, tak i v dotyku s nepřítelem. Při zaujímání obrany v dotyku s nepřítelem bude situace obvykle složitá a bude závislá od toho, zda vojska přecházejí do obrany na podkladě rozkazu velitele frontu nebo zda jsou k přechodu do obrany donucena činností nepřítele. Při zaujímání obrany mimo dotyk s nepřítelem bude činnost vojsk odvislá od toho, zda se obrana zaujímá za vlastními vojsky, vedoucími boj na zdrženou, nebo zda před vojsky přecházejícími do obrany je pouze přibližující se nepřítel.

Ať se však jedná o tu anebo onu výchozí situaci, je zde celá řada důležitých okolností, které podle mého názoru ovlivní nejen organizaci obrany vcelku, ale především organizaci protiztečí a protiúderů a na tyto okolnosti chci upozornit.

a) První takovou důležitou okolností je skutečnost, že obrana na široké frontě bude obvykle (nebo dokonce zpravidla) prováděna na méně důležitých operačních směrech nebo na takových směrech, kde je možné s minimálními prostředky přehradit a bránit značně široké prostory. To samo o sobě znamená, že armáda bude mít velmi málo posilových prostředků, popřípadě nebude mít žádné, bude mít obvykle méně divizí, než armáda bránící důležitý směr, bude méně vybavena materiálně a bude mít málo atomových nábojů nebo žádné. Tento obvyklý nedostatek sil a prostředků bude zákonitě vyžadovat, aby vojska soustředila hlavní úsilí na nejdůležitější a nejpravděpodobnější směry činnosti nepřítele.

Aby byla zvýšena aktivnost a pevnost takové obrany, musí se připravit široký manévr silami a prostředky z hloubky a z pasivních úseků pro včasné zesílení bránících se vojsk a provedení protiztečí a protiúderů.

b) Druhou důležitou okolností, na kterou je třeba pamatovat, je čas. Skutečnost, že nepřítel může útočit na několika směrech, že může přenášet úsilí z jednoho směru na druhý, nutí obránce, aby vzhledem k omezeným silám připravil své protizteče a protiúder v několika variantách. Příprava těchto variant vyžaduje poměrně hojně času, široká pásma obrany, značně členitý terén, řídká komunikační síť vyžaduje další čas a to jak na přesuny jednotek, tak i na rekognoskaci velitelů.

Kde tedy hledat východisko ze situace, která nás nutí, abychom v krátké době učinili více opatření než bývá nutné v jiných situacích? Domnívám se, že východisko je třeba hledat především v těchto opatřeních:

— upustit od rekognoskací na stupni armáda a divize, rozhodnutí provést podle mapy a vydat je co nejdříve a to především těm svazkům a útva-

rům, které jsou určeny k obraně prvního pásma na nejdůležitějších směrech a které mají nejdále do svých obranných úseků;

- organizaci součinnosti provádět naopak nejdříve s těmi útvary a svazky, které jsou předurčeny k provedení protiztečí a protiúderu — při tom organizovat nejdříve ty protizteče a protiúderu, které jsou nejpravděpodobnější a teprve v dalším pořadí organizovat varianty ostatní;
- organizaci součinnosti provádět na několika stupních současně; např. velitel divize s veliteli pluků za přítomnosti velitelů praporů a velitelů posilových prostředků;
- PVO a OPZHN organizovat především k zabezpečení VS, druhých sledů a záloh a teprve potom pro další prvky sestavy;
- soustavně provádět široký průzkum a podle docházejících zpráv činit okamžité protiopatření.

c) Třetí okolností, na kterou chci upozornit, je situace, za které budou vojska do obrany na široké frontě přecházet. Každá z těch situací, které jsem vyjmenoval na začátku této III. statě, ovlivní jiným způsobem tvoření záloh a druhých sledů k provádění protiztečí a protiúderů.

V takových situacích, kdy vojska budou v prostorech soustředění nebo ve vyčkávacích prostorech a budou zaujímat obranu mimo dotyk s nepřítelem v době, kdy nehrozí bezprostřední útok nepřítele, bude vytváření druhých sledů a záloh podstatně lehčím problémem, protože útvary a svazky armády bude obvykle možno přesunout včas a skrytě do obranných úseků a do blízkosti důležitých a nejpravděpodobnějších směrů činnosti nepřítele a připravit různé varianty protiztečí a protiúderů.

Podstatně jiným způsobem budou tvořeny zálohy a druhé sledy v těch případech, kdy vojska armády budou sice zaujímat obranu mimo dotyk s nepřítelem, ale tento nepřítel bude blízko a bude silný nebo bude již v útoku a bude zatlačovat vlastní jednotky vedoucí ústupový boj.

V takových situacích bude obvykle nutné předsunout část sil k vytvoření zabezpečovacího pásma nebo k podchycení ustupujících jednotek a za nimi urychleně organizovat obranu. Tyto předsunuté síly budou určovány zpravidla z těch útvarů, s nimiž je počítáno pro vytvoření druhých sledů a záloh. To znamená, že až do té doby, než se tyto jednotky vrátí do druhých sledů a záloh, není možné s nimi protizteče a protiúderu organizovat. Skutečnost, že tyto jednotky mohou z bojů v předpolí mít značné ztráty, může být příčinou toho, že se nám nepodaří vytvořit druhý sled a že k vedení protiztečí budeme mít jen omezené zálohy.

Obzvláště obtížným způsobem budou druhé sledy a zálohy tvořeny v těch případech, když vojska armády budou přecházet do obrany v dotyku se silným a aktivním nepřítelem nebo v takových případech, kdy je fronta v pohybu, nepřítel prolomil sestavu předsunutých jednotek a proniká do hloubky.

Skutečnost, že některé jednotky mohou být vyřazeny atomovými údery nepřítele, jiné jednotky za přesunu do svých úseků budou zdrženy rozrušenými komunikacemi, jiné jednotky budou zavázány do bojů dříve než dosáhnou svých úseků a konečně i ta skutečnost, že v důsledku narušeného velení některé jednotky nedostanou včas přesné rozkazy, může být příčinou toho, že na některých místech mohou v sestavě vojsk vzniknout značné mezery, že některé jednotky budou nuceny plnit jiné úkoly nežli ty, pro něž byly předvídaný, což vše ve svém konečném součtu se zákonitě

odrazí na možnostech vytvářet dostatečné zálohy nebo dokonce druhé sledy.

Jestliže by z jakýchkoli příčin došlo k takovému nepříznivému průběhu, bude především nutné

- hlavní síly divisií a armády soustředit na vedení úporné, aktivní obrany, buď na připravených postaveních a pásmech, nebo i na jiných vhodných čarách s cílem oslabit do maxima údernou sílu nepřítele, způsobit mu co největší ztráty, vyčerpat jej a zabránit dalšímu pronikání nebo toto pronikání zpomalit;
- současně provádět přeskupování jednotek, přivádět síly z hloubky a sbírat prostředky k dalším odvetným opatřením.

V takových situacích bude obvykle obtížné vytvořit nejnutnější zálohy, natož pak druhé sledy. Přesto však jak u divisií tak i u armád, budou protizteče nejčastějším druhem bojové činnosti. Právě ta skutečnost, že nebylo možno předem zaujmout obrannou sestavu, donutí jak velitele pluku, tak i velitele divizií a často i velitele armády, aby rychle shromáždili nejnutnější síly a prostředky a zasadili je do boje. Tyto jednotky, využívající bojové činnosti ustupujících jednotek a předsunutých odřadů, budou protiztečemi rozbíjet úderná uskupení pronikajícího nepřítele. Podle toho, jaké síly a prostředky se podaří k protizteči shromáždit a jaká bude celková situace, mohou být protizteče provedeny s různými cíli. V jednom případě bude cílem protizteče ovládnutí důležitého prostoru (křižovatky, terénní překážky, horského přechodu apod.) výhodného pro obranu, ve druhém případě může být cílem protizteče rozbít nepřátelský předvoj a získat čas pro organizaci obrany v hloubce, v jiném případě může postačovat zastavit nepřítele a získat čas pro zasazení dalších sil přicházejících z hloubky.

Tyto protizteče ponesou obvykle velmi urputný charakter, budou v převážné většině prováděny z chodu a formou střetných bojů.

O úspěchu těchto protiztečí bude velmi často rozhodovat iniciativa a rozhodnost velitelů, neočekávané zahájení a rychlost protizteče. Podle mého názoru právě tyto okolnosti umožní dosažení úspěchu i nad nepřítelem majícím početní převahu. Snaha dosáhnout překvapení může vést i k tomu, zahájit protizteč bez dělostřelecké přípravy. Tak jako v předcházejících případech mohou i zde být častým zjevem takové situace, kdy za jednotkami provádějícími protizteč budou na bojiště přicházet další síly, které budou již probíhající protizteče zesilovat a prodlužovat.

Dříve nežli přikročím k závěru považuji za účelné zmínit se ještě o některých opatřeních, která (podle mého názoru) jsou důležitá pro přípravu a provedení protiztečí (protiúderů) v obraně na široké frontě.

a) Jak bylo již vpředu řečeno, značné šířky pásem, omezené prostředky, obvykle silně členitý terén a často řídká komunikační síť vyžadují, aby protizteče a protiúder byly připraveny v několika variantách. Nestačí ovšem vidět tuto přípravu pouze v tom, že jednotlivé varianty budou zpracovány v plánech štábů. Současně s plánováním je třeba přistoupit k vlastní přípravě vojsk.

Vzhledem k tomu, že zpracování těchto plánů je štábům známo, nepovažuji za nutné se o něm rozepisovat. Chci jenom upozornit, že se osvědčuje, aby každá varianta byla zpracována na samostatné oleátě. Podle vývoje situace přiložíme oleátu odpovídající varianty na výkazovou mapu,

porovnáme se situací, upřesníme (po případě doplníme) údaje varianty a vydáme rozkazy.

Podstatu vlastní přípravy vojsk vidím především v provedení průzkumů jednotlivých čar zasazení a přístupů k nim vedoucích, v ženíjní úpravě těchto objektů, ve vytyčení pomocných cest terénem, v organizaci součinnosti a paleb a v provedení nácviků. Samozřejmě, že o kvalitě a rozsahu těchto opatření rozhoduje kromě jiných činitelů především čas, který budou vojska mít na přípravu operace.

V takových situacích, kdy bude času velmi málo, soustředíme úsilí alespoň na nejnutnější průzkumy os a čar nejpravděpodobnějších protiztečí (protiúderů), na nejnutnější zásady organizace součinnosti a nejnutnější úpravu os. Protože průzkumy vyžadují nejvíce času, doporučuje se vytvořit maximální množství průzkumných skupin; skupiny tvořit z těch jednotek, které budou na daných směrech zasazený. Jsem toho názoru, že se vždy vyplatí provést alespoň nejnutnější organizaci součinnosti. Skutečnost, že protizteče budeme většinou provádět z chodu si to přímo vyžaduje. Nebude-li to z jakéhokoli důvodu možné, musíme počítat s tím, že budeme donuceni organizovat součinnost až na čáře zasazení, což znamená prodloužit dobu k zahájení protizteče a tedy možnou ztrátu momentu překvapení. Domnívám se, že je výhodnější provést ženíjní úpravu os, než ženíjní úpravu čar zasazení. Ženíjní úprava čar zasazení nám sice částečně zpevňuje obranu, nezabezpečuje však rychlý přesun záloh a druhého sledu. Protože však rychlé vyjití druhých sledů a záloh na čáru zasazení má často rozhodující význam pro dosažení momentu překvapení a úspěchu protizteče (protiúderu), považuji toto opatření za účelnější.

Avšak i v těch případech, kdy budeme mít času dostatek musí štáby pamatovat na to, že všechna uvedená opatření je třeba uskutečňovat okamžitě po vydání rozhodnutí a nebrat vojskům čas zpracováním plánů. Naopak plány mají být výslednicí provedených průzkumů a organizace součinnosti.

Pokud bude čas k provádění nácviku vojsk, budeme nacvičovat především rychlé a organizované vyrazení z prostorů soustředění na jednotlivé směry, rychlé přechody z pochodových do předbojových a bojových sestav a naopak, rychlé a skryté zaujímání výchozích čar.

b) Několik poznámek k průzkumu:

Aby bylo možno provést protizteče a protiúder včas a v nejpříhodnějším místě, je nutno mít soustavné zprávy o nepříteli. Proto velitel armády a velitelé prvosledových divizí musí průzkum organizovat s cílem zjistit

- přípravy nepřítele k útoku, s důrazem na určení jeho hlavního úderného uskupení a prostředky ZHN;
- směry postupu nepřítele k přednímu okraji vlastní obrany, sílu, složení jednotlivých proudů s důrazem na tankové jednotky;
- pravděpodobnou dobu zahájení útoku.

Podle získaných zpráv budou velitelé divizí (velitel armády) svým druhým sledům a zálohám upřesňovat úkoly, doplňovat pokyny o součinnosti a po případě provádět přesun druhých sledů a záloh do jiných prostorů, nebo měnit sílu a složení druhých sledů a záloh.

V této době velitelé druhých sledů a záloh získávají zprávy o nepříteli jednak od jednotek v dotyku a jednak od nadřazeného štábu. Tato zásada je všeobecně platná. Velitelé druhých sledů a záloh si však musí uvědo-

mit, že v obraně na široké frontě se může situace měnit rychleji než v jiných druzích boje, což znamená, že v době, která uplyne od obdržení rozkazu k protizteči do jejího zahájení může dojít k takovým změnám, které mohou protizteč (protiúder) bezprostředně ovlivnit. Aby se vyloučila možná překvapení a zabezpečila informovanost druhých sledů a záloh v průběhu přesunu na čáru zasazení, doporučuje se zřídit na předvídaných čarách zasazení pozorovatelný a obsadit je příslušníky štábů a průzkumníky těch jednotek, které na daných směrech budou provádět protizteče.

Další povinností velitelů druhých sledů a záloh je provádět soustavný průzkum záložních prostorů soustředění, dále terénu sousedícího s jejich prostory soustředění a toho terénu, kudy vedou osy na čáry zasazení. Cílem této průzkumné činnosti je pátrat po diverzních skupinách a hloubkovém průzkumu nepřítele, protože právě v obraně na široké frontě má nepřítel poměrně značné možnosti pronikat do týlu. Tento plánovitý a soustavný průzkum, spojený s nepřetržitým pozorováním vzdušného prostoru je součástí protivýsadekové obrany.

Po zahájení nepřátelského útoku úsilí průzkumu se musí soustředit na to, aby velitelé měli jasno, kde nepřítel usiluje o průlom a kde útočnou činnost pouze předstírá, na které směry přivádí své druhé sledy a zálohy, jakou rychlostí postupuje, do kterých prostorů přemísťuje dělostřelectvo a prostředky ZHN. Zvláštní důraz je třeba klást na sledování tempa postupu nepřítele a na sílu, složení, vzdálenost a směry postupu jeho druhých sledů a záloh, protože tyto údaje budou často rozhodující pro stanovení směru a doby zahájení protizteče.

c) Skutečnost, že o úspěchu boje (operace) v obraně na široké frontě rozhodují především druhé sledy a zálohy je známa nejen obránci, ale i útočícímu nepříteli. Proto se bude útočník snažit tyto druhé sledy a zálohy objevit a rozbít dříve, než budou zasazeny do protiztečí (protiúderu). Ve spojení s touto skutečností vyniká význam PVO, OPZHN, maskování a klamání.

Již ve II. části jsem se zmínil o tom, že v obraně na široké frontě budeme druhé sledy a zálohy rozmisťovat v blízkosti komunikačních uzlů, aby bylo možno rychle je zasadit na jednotlivé směry. V obraně v horském a zalesněném terénu nebude často ani jiných možností. Pozornost nepřátelského letectva bude tedy směřovat především k těmto prostorům. To znamená, že PVO v obraně na široké frontě bude organizována tak, aby bránila nejen prostory soustředění druhých sledů a záloh, ale i důležité křižovatky. Terén si často vynutí, aby prostředky PVO byly rozmístěny jak v údolích, tak i na horských hřebetech. Malorázové PL dělostřelectvo bude účelně rozmisťovat v blízkosti bráněných objektů, tj. obvykle v údolích, část středorázového PL dělostřelectva bude velmi často účelně rozmístit po bateriích na výhodných výšinách tak, aby bránily nejen prostory soustředění druhých sledů a záloh, ale i komunikace vedoucí na čáry zasazení. Nedostatek prostředků na jedné straně a skutečnost, že mnohé jednotky rozmístěné v obraně prvního pásma ve značně členitém terénu nebudou své PL dělostřelectvo potřebovat, může být příčinou, že tyto PL dělostřelecké prostředky využijeme k PVO těch os a čar, které budou nutné k zasazení druhých sledů a záloh.

Omezené ženijní síly a prostředky nám obvykle nedovolí, abychom prováděli rozsáhlé ženijní práce nutné pro ukrytí živé síly a techniky v pro-

storech soustředění. Kromě toho sám terén, ve kterém bude obrana na široké frontě vedena často ani neumožní, abychom včas takové kryty vybudovali (v horském terénu to bude skalnatá půda, v jiném terénu často spodní vody). Proto OPZHN druhých sledů a záloh bude spočívat především ve využití všech přirozených vlastností terénu, v důkladném maskování a v provádění protiatomového manévru. Především na důkladné maskování, zákaz pohybu, světla apod. v prostorech soustředění a na různé způsoby klamání je třeba soustředit pozornost, protože ani protiatomový manévr nebude vždy v plném rozsahu možný (např. v horském nebo bažinatém terénu). Opatření operačního maskování a klamání plánuje obyčejně front. Při obraně na široké frontě má však armáda v tomto směru podstatně větší samostatnost a může proto za určitých okolností (např. dostatek času, maskovací prostředky) provádět různá opatření podle vlastního plánu.

d) Zvláštní význam pro zabezpečení protiztečí a protiúderu v obraně na široké frontě bude mít pořádková služba. Okolnost, že na rychlém přesunu druhých sledů a záloh, jakož i jednotek z pasivních úseků bude často záviset úspěch boje (operace) na široké frontě, vyžaduje, aby pořádková služba byla organizována včas a v dostatečném rozsahu. Cílem pořádkové služby bude nejen udržení pořádku na komunikacích, ale i zabezpečení a ochrana komunikací před nepřátelskou diverzí. Především tam, kde je komunikací nedostatek, musí se pořádková služba postarat nejen o to, aby komunikace včas uvolnila pro přesun druhých sledů a záloh, ale aby důležitá místa také střežila a v případě nutnosti i bránila. Zabezpečení zasedání druhých sledů a záloh bude proto vyžadovat, aby orgány pořádkové služby byly rozmístovány na všech citlivých místech (u komunikačních uzlů, soutěsek, mostů, horských průsmyků apod.) a vybaveny speciálními jednotkami (ženisty, chemickým a radiačním průzkumem, PL prostředky a po případě i jednotlivými tanky).

V horském terénu nebo v zimě bude třeba pamatovat na vybavení pořádkové služby i prostředky k sypání náledí, k odstraňování závějí apod. Samozřejmě, že pro spolehlivé spojení s pořádkovou službou je třeba vybudovat i samostatnou spojovací síť.

Přesto, že jsem uvedl jenom hlavní opatření, která, podle mého názoru, jsou nutná k zabezpečení protiztečí (protiúderů), jsem si vědom, že ne vždy bude možno všechna uskutečnit. Od konkrétní situace za které budeme přecházet do obrany na široké frontě, od úkolu, terénu, sil a prostředků a hlavně od času, který bude na přípravu protiztečí a protiúderů k dispozici, bude odvislý nejen rozsah těchto opatření, ale i jejich pořadí.

*

Z toho, co bylo uvedeno, je možno učinit tyto krátké závěry:

- *Protizteče a protiúderu spolu s efektivně prováděnými atomovými údery jsou nejvýraznějším projevem aktivity jakékoli obrany, tedy i obrany na široké frontě. V obraně na široké frontě mají především ten charakteristický rys, že mohou být vedeny současně z několika směrů, často i poměrně malými silami.*
- *Omezené prostředky obránce*

vyžadují, aby protizteče a protiúder byly připraveny v několika variantách.

- Protizteče a protiúder v obraně na široké frontě budou povětšinou prováděny z chodu, formou střetných bojů a střetných sražení.
- V obraně na široké frontě budou časté takové situace, kdy nebude možné čekat s provedením protizteče až do příchodu hlavních sil. Proto mohou být protizteče prováděny zpočátku

slabšími silami a teprve ve svém průběhu budou zesilovány a prodlužovány dalšími silami postupně přicházejícími na bojiště.

- Uskutečnit takové protizteče mohou především ta vojska, která již v míru byla dobře vycvičena v rychlém rozčleňování a rozvinování z pochodových do předbojových a bojových sestav. Řešení těchto otázek bojové přípravy mělo by se stát jednou z důležitých složek vysoké bojové pohotovosti vojsk.

*

Ve svém článku pokusil jsem se ukázat na některé, podle mého názoru charakteristické rysy spojené s prováděním protiztečí a protiúderů v obraně na široké frontě. Při tom jsem se snažil věnovat pozornost především těm otázkám, které se týkají tvoření druhých sledů a záloh a zabezpečení protiztečí a protiúderů. Doufám, že článek nezůstane bez odezvy a že čtenáři „Vojenské mysli“ jej pomohou dále rozpracovat svými diskusními příspěvky.

Prameny: Čj. 006197/OS-1958,
přednášky z Vorošilovovy akademie.

JAK DALECE OVLIVNÍ VEDENÍ BOJE A OPERACE ÚČINKY ZHN NA TANKOVOU TECHNIKU

Generálmajor Augustin T v r z

Článek rozebírá vliv ztrát tankové techniky způsobený zbraněmi hromadného ničení na vedení boje a operace a poukazuje na úlohu velitelů a štábů při řešení otázek udržení vysokého počtu bojeschopných vozidel. Účinky ZHN na tanky a obrněné transportéry a jejich osádky hodnotí z hlediska ochrany proti ZHN a vytyčuje úkoly technického zabezpečení boje a operace jak ke zmenšení těchto účinků, tak i při odstraňování následků napadení.

Vojska armády jsou vybavena v nebyvalé míře tanky, obrněnými transportéry a automobily. Jako předpoklad pro rozbor tohoto stavu vezměme, že vševojsková armáda, která by se skládala ze čtyř motostřeleckých divizí (msd), jedné tankové divize (td), armádních útvarů a zařízení by mohla mít přibližně 1200 tanků, 2000 obrněných transportérů (OT), 12 000 automobilů, tj. 15 200 vozidel celkem. U armády připadá průměrně 1 vozidlo na 5 osob. S přihlédnutím ke skutečnému obsazení vozidel u bojového sledu můžeme počítat na 1 vozidlo 8 až 10 osob. U týlového sledu budou 1 až 2 osoby.

Tyto skutečnosti jsou uvedeny proto, aby při dalším rozvádění a kalkulaci možných ztrát techniky si každý uvědomil, že s vyřazenou technikou se snižuje počet bojujících osob, nebo s vyřazením živé síly se snižuje počet použité techniky. Z této vzájemné závislosti plynou složité otázky pro velitele i pro štáby. Na jedné straně jak doplnit opravenou techniku potřebně vycvičenou obsluhou (osádkami bojových vozidel a zejména řidiči), na druhé straně, jak zamořenou a poškozenou techniku co nejrychleji přivést do schopnosti k boji, obsadit osádkami a vrátit do boje. Dále, jak vyřešit správně a pružně systém technického zabezpečení boje a operace s prostředky technické služby, protože množství techniky vyřazené z boje nespočívá pouze na vlastní zranitelnosti techniky, ale i na zranitelnosti prostředků, které zabezpečují opravy a provoz techniky.

Nepřítel stejně jako my se bude snažit vyřadit zbraněmi hromadného ničení z boje živou sílu a palebné prostředky. To znamená, že se bude snažit buď je zničit, nebo na určitou dobu alespoň učinit neschopnými boje, nebo nepohyblivými. Nelze počítat s tím, že bude možné uhrazovat ztráty techniky pouze přísunem techniky nové. Nejvhodnějším způsobem zůstává provádění oprav na bojišti.

Proto štáby a zvláště orgány technické služby u svazků a armády musí zajistit zejména v průběhu boje a operace dostatek opravených tanků, obrněných transportérů i automobilů. Nechci tvrdit, že řešení otázek technického zabezpečení je nejdůležitější při vedení operace, je nutné však podtrhnout a ukázat, jaký význam mají tyto otázky. Nejlépe to vynikne na příkladu:

a) Vševojsková armáda ve složení čtyř msd a jedné td s 1200 tanky může mít během šestidenní útočné operace průměrně denně 10 % ztrát z původního počtu.

Za 6 dní je to 720 tanků. Z nich bude vyžadovat přibližně

- 290 běžnou opravu (doba neúčasti v boji do 24 hodin),
- 180 střední opravu (doba neúčasti v boji 2 až 4 dny),
- 70 generální opravu (do konce operace se nevrátí),
- 180 nenávratně ztracených, ze kterých lze vytěžit po operaci jen

část náhradních dílů a agregátů pro opravy.

Při dobře organizovaném technickém zabezpečení vojsk, kdy tyto otázky budou velitelé a štáby znát a techničtí orgánové předvídavě organizovat, budou prostředky technické služby materiálně i odborně připraveny pro maximální využití. Mohou pak se svou současnou vyprošťovací a opravárenskou kapacitou vrátit vojskům v průběhu operace 380 opravených tanků [100 % běžných oprav (BO) a 50 % středních oprav (SO)]. Každý uzná, že pro vojska a velitele všech stupňů je důležité, zda má nebo nemá ke konci operace o těchto 380 tanků více nebo méně.

Tento počet představuje víc než jednu plnou tankovou divizi.

b) Uvedená vševojsková armáda má 2000 OT několika typů. Není nutné rozebírat, jak zařazení různých typů ztěžuje proces oprav. Průměrné denní ztráty budou činit v operaci asi 5 %.

Za 6 dní budou ztráty 600 obrněných transportérů.

Z těchto bude vyžadovat

- 240 běžnou opravu (doba neúčasti v boji 24 hodin),
- 150 střední opravu (doba neúčasti v boji 2 až 4 dny),
- 60 generální opravu (GO) (do konce operace se nevrátí); zbývajících
- 150 nenávratně ztracených, ze kterých bude lze získat některé ná-

hradní díly pro opravy.

Vzhledem ke kapacitě prostředků technické služby a jejich přiměřeným vlastním ztrátám mohou být provedeny běžné opravy a asi polovina středních oprav do konce operace.

Armáda bude mít tedy při dobře organizovaném technickém zabezpečení koncem operace 1400 OT schopných boje a k tomu 315 OT navracených po opravě. Celkem tedy 1715 OT z původních 2000 OT.

c) U armády je přibližně 12 000 automobilů. Při průměrných ztrátách 3—5 % denně bude za 6 dní poškozeno nebo vyřazeno 3000 automobilů.

Během operace se vzhledem ke kapacitě automobilních dílenských prostředků armádě může vrátit 1500 vozidel s provedenou běžnou opravou a asi 2 třetiny vozidel vyžadujících střední opravu (okolo 400), celkem asi 1900 automobilů. Jistě i toto číslo stojí za úvahu.

Po uvedení těchto příkladů je vidět, jaké místo má z hlediska armády řešení otázek technického zabezpečení během útočné operace. Při tom je třeba si uvědomit, že u jednotlivých divizí a pluků budou situace různé, složité a mnohdy až kritické. Rozložení druhů oprav nebude časově a prostorově rovnoměrné v poměrech procent jako je tomu v armádě. Místní velké ztráty ovlivní bojeschopnost vojsk a způsobí i změnu manévru a bojového použití pluků nebo divizí.

Je nutno se vrátit ještě k přípravnému období útočné operace, ve kterém nepřítel může provést na armádu, přihlédneme-li k možným operačním směrům z našeho hlediska, asi 20 úderů ZHN (někdy méně a někdy více). Zasáhne-li 10 úderů do výchozího prostoru armády při protipřípravě nepřítel, bude z toho 2 třetiny, to je asi 7 atomových nábojů, mít přímý

vliv na vyřazení tankové techniky. Při průměrném ekvivalentu 20 KT možno počítat, že jedním takovým úderem bude vyřazeno 10 tanků, 20 OT a 110 automobilů.

Celkem může být vyřazeno asi 70 tanků, 140 OT a 770 automobilů. V první den operace mohou být provedeny běžné opravy, což bude přibližně 30 tanků, 60 OT a 350 automobilů, které se zúčastní v dalším armádní útočné operace.

V obranné operaci armády vzhledem k různé činnosti nepřítele nelze likvidaci ztrát předem rozpočítat. Je i odlišný charakter systému technického zabezpečení. V útočné operaci jdou dílenské prostředky k poškozeným vozidlům. Naproti tomu v obranném boji a operaci musí být ve většině případů poškozená vozidla odsunována poměrně na velkou vzdálenost k dílenským prostředkům. Při rychlém postupu nepřítele nelze zvládnout jejich evakuaci a kromě nenávratných ztrát vozidel vzhledem k účinkům ZHN pozemních a vzdušných sil nepřítele zůstává část poškozených vozidel s větším rozsahem oprav (GO i SO) v boji s nepřítelem. Lze jich výhodně využít jako palebných ohnisek k zesílení uzlů a protitankových rájů.

U vševojskové armády mohou činit průměrné denní ztráty v průběhu obranné operace u tanků a OT kolem 6 %, tj. 72 tanků a 120 OT denně.

Jak jsem již uvedl, zbraně hromadného ničení nezpůsobí jen rozbití nebo poškození techniky. Budou vyřazeny osádky a specialisté prostředků technické služby. Budou zamořeny tanky a osoby. Při použití biologických prostředků je třeba počítat i s vyřazením specialistů technické služby u jednotek. Zásahy vyprošťovacích a odsunových prostředků, zásahy zdravotnické služby, provedení hygienické očisty a deaktivace budou bržděny v různých situacích boje a operace jak nepřítelem, tak i podmínkami v zasažených prostorech a na komunikacích. Vyřešení těchto problémů si vyžádá čas pro vyjasnění situace, obnovení spojení a velení, zavedení pořádku na komunikacích a přivedení osob a techniky do stavu pohotovosti. Všechny tyto úkony i při vynaložení velkého úsilí budou trvat určitou dobu, o kterou se prodlouží časy návratu opravené a bojeschopné techniky s obsluhou znovu do boje. Jestliže se zdálo, že uvedené počty vyřazené techniky značně oslabily bojovou činnost vojsk, musíme si dále uvědomit, že účinky ostatních prostředků ZHN vyřadí další osádky a řidiče a tím se zvýší i počty techniky vyřazené z boje. Rovněž mohou být vyřazeny i prostředky, se kterými počítáme do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů. Budou vyřazeny i prostředky vyprošťovací a dílenské, čímž se sníží kapacita vyprošťovací a kapacita oprav v armádě a bude zapotřebí velkého úsilí, aby bylo možno uvedené počty techniky vrátit vojskům.

Je nutno si uvědomit i skutečnost, že v průběhu útočné operace nejméně 10 až 15 % ztrát z počtů poškozených vozidel je způsobeno zbraněmi hromadného ničení, většinou výbuchy atomových nábojů. Celkem u vševojskové armády se může jednat o 70—100 tanků, 60—90 obrněných transporterů a 300—450 automobilů.

Celkem tedy 340—640 vozidel, na nichž se musí provést deaktivace a hygienická očista. Část vozidel bude vyřazena i s lidmi, větší část bude mít vyřazenu živou sílu. K tomu je třeba připočítat, že i u vozidel schopných boje bude vyřazena na určitou dobu živá síla a nebude úhrada obsluhy pro bojovou techniku. To zvýší počet vozidel vyřazených z boje.

Budou-li nepřátelské údery pozemní, bude technika zamořena do té míry, že k ní nebude po určitou dobu přístup vůbec. Rovněž tanky a obrněné transportéry s rozsahem střední a generální opravy, které zasáhla pronikavá radiace a způsobila ionisaci manganu v pásech, nebudou po určitou dobu přístupné. Tyto podmínky platí i pro vyprošťovací tanky. Při jejich malém počtu bude mít jejich vyřazení vliv na zabezpečování odsunu v boji, dokonce i na vybavení zachraňovacích a uvolňovacích odřadů.

I použití otravných látek nepřitelem má za cíl, aby byla především vyřazena bojová technika a její obsluha z boje. Tanky, které jsou uzavřené, mají možnost pokračovat v bojové činnosti, nemohou však za všech okolností bojovat bez pěchoty. Proto je správný požadavek, aby i obrněné transportéry měly utěsněný prostor s kolektivním filtrem a možnost vedení palby zevnitř vozidla.

Rovněž použití biologických prostředků může nepřítel zaměřit na snížení použitelnosti bojové techniky našich vojsk. Nepřítel nebude napadat jen bojové útvary. Zná důležitost svých prostředků technického zabezpečení (zbrojních praporů) a proto bude napadat i naše armádní tankové opravy tímto druhem zbraní hromadného ničení.

Vševojsková armáda, která může být na hlavním směru zesílena 1 až 2 pojízdnými tankovými opravami, bude mít zvýšenou kapacitu středních oprav tanků a OT ze 4 tanků a jednoho OT denně až na 12 tanků a 3 OT. Jejich vyřazením z činnosti by klesl počet navracené techniky v průběhu operace asi o 100 tanků a 25 OT.

Obdobně tomu bude i při vyřazení pojízdné armádní automobilní dílny a pojízdných automobilních dílenských základen.

Proto bude zapotřebí věnovat pozornost umístování armádních prostředků technického zabezpečení, jejich maskování a ochrany. Rovněž je třeba pamatovat i na jejich zdravotnické zabezpečení.

Je vidět, že úkoly k udržení bojeschopnosti při vysoké nasycenosti vojsk technikou jsou značné a zasluhují mimořádné pozornosti velitelů i štábů.

Nebylo by proto správné je podceňovat a ponechávat k řešení jen orgánům tankové a automobilní služby. Bez řešení systému technického zabezpečení, bez řešení rozmístění a manévru prostředků technické služby se nemůže plán operace obejít. Bojová nařízení velitelů musí též usměrňovat, kterou techniku přednostně opravovat, jak doplnit vojska, kdy provádět a ukončit opravy, na které jednotky podle zámyslu zaměřit hlavní pozornost a jak provádět navracení opravených vozidel od divizních a armádních opraven.

K získání správných představ o účincích ZHN na tankovou techniku, o způsobech ochrany a odstraňování následků, je nutné rozebrat některé otázky podrobněji.

Na tankovou techniku působí atomový výbuch méně než na ostatní druhy bojové techniky; vezměme si například automobily, kde světelný impuls 5—8 Kcal/cm² způsobuje zuhelnatění dřevěných a gumových částí automobilů. Ovšem správným využíváním terénu a budováním úkrytů je možno snížit účinky atomových zbraní i na automobilní techniku, která je základem vybavení dílenských prostředků.

Charakteristické poškození tankové techniky:

Tlakovou vlnou, která je hlavním zdrojem ztrát tankové tech-

niky, může dojít k utržení palivových nádrží, antén, reflektoru a jiného vnějšího vybavení, porušení blatníků, stržení plátů pancéřových krytů, žaluzií a příklopů, poškození chladicího, olejového a palivového ústrojí, které vlivem účinků tepelného záření způsobí i vznícení pohonných hmot a požáry vozidel, popřípadě úplné jejich zničení.

Dále dochází k poškození děi, kulometů, pozorovacích a zaměřovacích přístrojů, zaklínění věže a v malých vzdálenostech od epicentra může dojít k převrácení tanků, poškození koreb a stržení věže.

Světelným zářením může být spálena plachtovina, povlaky a v malých vzdálenostech od epicentra i zapáleny tanky. Spálená nebo rozehrátá barva, na kterou se nalepí zvržený radioaktivní prach, který se zapeče, ztěžuje deaktivaci vozidel.

Jiné účinky na tanky a obrněné transportéry světelné záření nemá. Jeho největší účinky co do vzdálenosti jsou na nekrytou živou sílu. Proto libovolný předmět, který kryje člověka před přímým působením světelného záření, chrání jej před zasažením. Proto tanky a obrněné transportéry, které jsou úplně zakryty pancéřovými plechy i shora, poskytují bezpečnou ochranu živé síly před paprsky světelného záření.

Pronikavá radiace působí v malých vzdálenostech od epicentra (asi do okruhu poškození tanků tlakovou vlnou) zčernání skel pozorovacích a zaměřovacích přístrojů vozidel, jejichž přístroje v okamžiku výbuchu budou směřovat k epicentru.

Toto poškození není podstatné a není třeba požadovat, aby například při použití vlastních atomových nábojů byly věže otáčeny na opačnou stranu od výbuchu.

Důležitý je požadavek, aby vozidla, hlavně v prostoru soustředění, byla rozmístěna různými směry, čímž se zmenší nejen počet převrácených vozidel, ale i počet vozidel se zčernalou optikou při zásahu nepřátelského atomového náboje.

Kromě toho v malých vzdálenostech vzniká v pásích tanků indukovaná radioaktivita. Primární šleh paprsků gama a toku neutronů, které vznikají štěpením atomových jader, ionisuje některé isotopy prvků v kolejových pásích. Obsah manganu, jehož všechny atomy se ionisují, je v pancíři vozidla ve zlomku procenta (0,25 až 1,1). Indukovaná radioaktivita korby a věže je proto zanedbatelná. Naproti tomu v kolejových pásích, kde je 10 % až 12 % manganu a účinný průřez neutronů Mn je 14,3, tj. značný, dostáváme hodnoty druhotné radioaktivity kolejového pásu již takové, že s nimi je třeba počítat. Indukovaná radioaktivita pásu od atomového náboje 20 KT na vzdálenost 800 m od epicentra dosahuje při prvním šlehu neutronů asi 9 r/hod.

Polčas rozpadu τ (tau) je pro Mn 2,59 hod., to znamená, že za tuto dobu klesne radioaktivita pásu na poloviční hodnotu. Radioaktivní rozpad bude trvat asi 12 hod., než druhotná radioaktivita klesne na 0,5 r, tj. na hodnotu, kdy není třeba používat ochranné masky. Za tuto dobu by pás ozářil osobu pracující u jeho největšího profilu asi 23 r.

Účinek vyzařování závisí na ploše, z níž vychází, a proto při práci v blízkosti pásu by docházelo k lokálnímu ozáření některých částí těla pracovníka.

Závažné je to, že druhotnou radioaktivitu nelze desaktivací zničit a potřebuje svůj čas k tomu, aby poklesla na bezpečnou hodnotu.

Z toho důvodu bude účelné, aby po desaktivaci vozidla byl sejmut kolejový pás a ponechán na „odumření“, aby byla zabezpečena práce dílenských pracovníků bez nebezpečí záření. Vozidlu je třeba nasadit pás nový.

Zde je třeba upozornit na to, že při průjezdu zamořeným prostorem indukovaná (druhotná) radioaktivita v kolejovém pásu nevzniká a pro takto zamořený pás stačí desaktivací zamoření odstranit.

Pronikavá radiace působí škodlivě na lidský organismus a způsobuje podle dávky ozáření různé stupně onemocnění. Zeslabení účinků pronikavé radiace (paprsků gama a toku neutronů) záleží na druhu a tloušťce materiálu.

Na základě zkoušek s použitím atomových zbraní pancíř tanku snižuje pronikavou radiaci 10- až 12krát a pancíř obrněného transportéru krytého i shora asi 2- až 3krát.

Z toho vyplývá, že tanková technika chrání svoje osádky dostatečně před pronikavou radiací a účinky nelze vůbec srovnávat s účinky na nekrytou živou sílu na nákladních automobilech.

Zhruba se může počítat, že v prostoru, kde tanky a obrněné transportéry budou mít jen lehká poškození, bude jejich osádka zasažena dávkou více než 500 r a v prostoru těžkých poškození osádka bude zasažena více než 500 r. Z toho vyplývá, že poškozená vozidla při atomovém výbuchu bude třeba doplnit novými osádkami.

Desaktivace tankové techniky vyžaduje, aby byla prováděna vysokým tlakem desaktivací kapalin. Proto byla vyvinuta poloautomatická desaktivací stanice, se kterou byly provedeny zkoušky desaktivace na zamořených vozidlech jak radioaktivními, tak i chemickými látkami. Vozidla při zkouškách byla silně zablácena.

Stručný popis desaktivací stanice: jednoduchou trubkou konstrukcí rámu je vedena z čerpadla tlaková voda do trysek, které se automaticky pohybují. Do vody je ejekčním způsobem přísáván emulgační roztok. Zamořené a zablácené vozidlo pomalu projíždí trubkovým rámem a voda tlakem 12 nebo 25 atm úplně očistí vozidlo ze všech stran při jednom průjezdu asi za 3,45 min. Spotřeba vody je asi 4000 l. Účinnost desaktivace je 80 až 98 % původní aktivity. Tlak vody 25 atm. smývá úplně i barvu vozidla.

Vliv ZHN na vyprošťování a odsun

Celý systém vyprošťování a odsunu je úzce spojen se systémem oprav. Především se vyprošťují bojeschopná vozidla, která se nemohou vyprostit vlastní silou. Druhým úkolem je vyprostit a soustředit poškozená vozidla tak, aby mohlo být co nejekonomičtěji využito opravné kapacity dílenských prostředků.

Dílenské a vyprošťovací prostředky pluků a divisí musí pracovat přímo na bojišti. Armádní a posilové vyprošťovací prostředky mají více speciálních vozidel s jeřáby a podvalníky a provádí těžká a velmi těžká vyproštění a odsuny na větší vzdálenosti.

Z poškozených vozidel vyžadujících běžnou opravu se vyprošťuje a odtahuje do skrytu nebo k ose odsunu asi 75 % vozidel. Všechny SO a GO

se stahují k ose odsunu, nebo na SPV a nakládací železniční stanice. V zamořeném prostoru pracují ve většině případů osádky vyprošťovacích tanků mnohdy bez pomoci osádek tanků a OT. Osádky poškozených vozidel rychle opouštějí zamořený prostor a provádění opravy se zúčastní až po hygienické očištění. Za účelem nejrychlejšího návratu vozidel do boje odsunují se z prostoru atomového výbuchu především vozidla, jejichž oprava vyžaduje nejméně práce.

Zamořená bojová technika a zamořená dopravní prostředky, které byly odsunuty na SPV, umístí se na zvláště oddělených plochách. Před opravou musí být provedena dosimetrická kontrola, úplné odmoření a úplná deaktivace.

Protože osádky vyprošťovacích vozidel budou vystaveny často účinkům radioaktivního záření, bude muset být pamatováno na jejich střídání a přeškolení nových obsluh z ostatních vozidel. Osádky vyprošťovacích tanků musí být vybaveny lehkými, popřípadě i těžkými protichemickými obleky, neboť se budou často pohybovat v prostoru po atomovém výbuchu a napojovat zamořená vozidla za vyprošťovací tanky.

Zařazování vyprošťovacích prostředků do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů (ZUO), vzhledem k normálním úkolům vyprošťování, bude účelné organizovat tak, že vyprošťovací prostředky pluku vždy zasáhnou jako součást ZUO, nebudou-li ovšem samy poškozeny.

Z vyprošťovacích prostředků divise a armády bude účelné určovat do ZUO i vozidla s jeřáby.

Vliv ZHN na provádění oprav

Doba navrácení poškozeného vozidla do boje se skládá z času pro vyproštění, odsun, čekání na dílenské prostředky, na přípravu pro opravu, z času pro vlastní opravu, ošetření a seřízení vozidla a z času pro návrat ke své jednotce. Opatření, která je nutno provádět vzhledem k používání ZHN, zaměstnávají příslušníky technické služby dalšími pracemi.

Hlavním úkolem při volbě způsobu oprav, musí být dosažení co nejkratší doby od vyřazení vozidla do jeho návratu k jednotce. Potřebný čas na provedení odsunu nemá být delší než čas pro opravu. V obraně toho vždy nedosáhneme, ale v útoku pro plukovní a divisní prostředky je to pravidlem. Proto budou pracovat většinou způsobem dílenských skupin na místě nebo poblíž místa poškození vozidla.

Jakmile však bude výhodné soustředit opravný fond na SPV, bude účelné využít dílenských prostředků divise i pluků k práci na SPV a nepromarnovat čas dojížděním k poškozeným vozidlům.

Hornatý terén s nedostatkem průběžných i příčných komunikací, kde poškozená vozidla jsou v údolích od sebe oddělených, snižuje možnost odsunu a zřizování SPV. Komunikace musejí zůstat volné. V tomto případě bude vhodné provádět BO i SO na místě dílenskými skupinami, i když se tím snižuje výkonnost dílen.

Při provádění oprav musí být provedeno i příslušné ošetřování, aby se využilo času, kdy je vozidlo mimo boj. Proto u dílenských prostředků musí být možnost doplnit munici, PHM a nahradit zničenou stravu.

Do zachraňovacích a uvolňovacích odřadů bude účelné zařazovat dílenské prostředky montážního typu dílen A/T, PAD-1 a svářecí agregát se spalovacím motorem.

Vliv ZHN na organizaci návratu opravených vozidel k jednotkám

Poměrně často může dojít k vyřazení značného počtu bojových vozidel.

V takových případech je i účelné doplňovat divise větším počtem vozidel najednou, a to vozidly po střední a generální opravě od armády (frontu).

Vracet opravená vozidla ihned po opravě zpět k jednotkám je možné jen u pluku a výjimečně u divise, nejvýhodnější to je po skupinkách nejméně dvou vozidel. Vzhledem k taktické situaci a zatížení komunikací je třeba pro návrat opravených vozidel určovat osu odsunu a návratu vozidel z opravy. V některých případech bude účelné nevracet opravená vozidla jednotkám, kterým patří, ale podle rozhodnutí velitele armády nebo divise je začlenit do některé jednotky, která má důležitý úkol, použít na tom směru, kde je toho nejvíce třeba, například k provedení protizteče. Takové řešení je na místě tehdy, kdy dojíždění k jednotkám, by bylo velmi ztíženo, anebo organické jednotky jsou vyřazeny z boje a v kritické situaci není možné nechat bojová vozidla nevyužitá. Jejich zařazení k organickým jednotkám se provede v bojové přestávce až po boji.

Návrat opravených vozidel při přesunech vojsk je správné provádět jen v noci, aby neprozradily prostory rozmístění jednotek.

Vliv ZHN na překonávání vodních toků tankovou a automobilní technikou

Řeky jsou přirozenými překážkami, které značně ovlivňují organizaci a vedení bojové činnosti vojsk a jsou výhodnými obrannými čarami pro nepřítele.

Obránce zde může s nejmenšími ztrátami sil a prostředků zpomalit, popřípadě i zastavit postup značných sil útočících vojsk a donutit je provést přeskupení sil a celou řadu jiných opatření spojených s násilným přechodem řeky, který nebylo možno provést z chodu.

Obránce získává čas k zesílení obrany a zjištění hlavního uskupení útočníka a cílů vhodných k ničení atomovými údery. Řády americké armády zdůrazňují, že obránce řeky nebude mít většinou dostatek zpráv o uskupení a možnostech protivníka, zvláště provádí-li pečlivě maskování hlavních úseků násilného přechodu, demonstrační činnost a klamné dýmové clony.

Podle amerických řádů krycí vojska obránce ustupující na vlastní břeh provádějí závčas opatření ke zničení mostů, přeprav, poškození brodů apod. Na protivníka přicházejícího k řece soustřeďuje obránce dělostřeleckou a minometnou palbu, údery letectva, atomových zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení. Atomové údery mají být vedeny na hlavní uskupení, zatím co dělostřelecká a minometná palba se vede na prostory soustředění. Letectvo má zabránit příchodu druhých sledů. Účinně má být použito i chemických zbraní jak v údobí příprav protivníka k násilnému přechodu řeky tak i v jeho průběhu. Podle služebního řádu americké armády je účelné použití trvalých otravných látek na zamoření úseků přeprav a možných přístupů k nim. V těchto rádech se zdůrazňuje, že včasné a přesné vyhodnocení úseku násilného přechodu hlavními silami protivníka je nejtěžším úkolem obránce.

Vycházíme-li z těchto poznatků vidíme, že jedním z hlavních úkolů je utajení úseku násilného přechodu řeky. Je třeba předejít soustřeďování speciálních ženijních sil a prostředků v hlavním úseku násilného přechodu

a toto soustředování provádět například v prostorech klamných přeprav, aby průzkum nepřítele byl desorientován. Z toho vyplývá oprávněný požadavek, aby první sledy vojsk vyčleněných pro násilný přechod byly vybaveny takovými prostředky, které nevyžadují speciální ženíjní zařízení a stroje k provedení násilného přechodu řeky.

Je proto oprávněný požadavek, aby čelní sledy provádějící násilný přechod byly vybaveny obojživelnými obrněnými transportéry pásovými, popřípadě i kolovými pro střelecké jednotky a doprovodné zbraně a aby přeprava tanků na nepřátelský břeh byla prováděna jízdou pod vodou hlubokým broděním.

I když zřízené přepraviště a organizace přepravy pro jízdu tanků pod vodou je složitá záležitost, která vyžaduje účast velitelů, štábů, průzkumných a ženíjních jednotek, protivzdušnou ochranu, zdravotnické a technické zabezpečení, přináší hluboké brodění tanků prvek překvapení a největší možnost utajení úseku, kde bude násilný přechod řeky proveden.

Bude-li získáno předmostí a vojska zde budou mít i všechny těžké a doprovodné zbraně bude jeho rozšíření a udržení podstatně snazší. To umožní i snazší zřízení ženíjních přeprav pro druhé sledy na širokém úseku s nejmenšími ztrátami.

Hluboké brodění tanků pod vodou a obojživelné obrněné transportéry přinášejí nové možnosti a prvky do vedení soudobého boje a operace. Tyto prostředky snižují účinnost nepřátelských zbraní hromadného ničení, neboť tím, že budou správně použity, předcházejí nahromadění vojsk a umožní rozptýlení sestavy.

Vliv ZHN na zásobování vojsk záložními díly a agregáty pro opravy poškozené techniky

Zabezpečení trvalé bojové pohotovosti tanků a ostatních vozidel, jakož i včasné a kvalitní provedení oprav do značné míry závisí na organizaci a stupni zabezpečení vojsk a prostředků technické služby nutným materiálem.

Hlavními zdroji zásobování materiálem pro opravy je přísun materiálu z armádních a divisních skladů tankového a automobilového materiálu. Rovněž z nenávratných ztrát organizuje front nebo armáda těžení záložních dílů i agregátů. Zásoby jsou udržovány na jednotlivých stupních. Soupravy jsou pro běžnou opravu (u tanků a OT rotní soupravy) na 10 BO, pro střední opravu rovněž na 10 SO. Motory jsou vedeny zvlášť v kusech.

Výše vezených zásob je stanovena na 10 — 12 dnů útočného boje.

Pojízdné dílny, vyprošťovací prostředky a dopravní vozidla u dílensko-vyprošťovacích skupin a za přesunu v TUH zabezpečují za podmínek ZHN dodání záložních dílů vozidlům s menším rozsahem poškození. Za přesunů, při boji v hloubce a v obraně na široké frontě je pro opravu poškozeného vozidla rozhodující dodání záložního dílu nebo agregátu. Čas dodání bývá často delší než jeho montáž.

Úbytky zásob vlivem zásahu ZHN nepřítele uhrazuje nadřazený stupeň přednostně útvarům a svazkům plnícím hlavní úkol.

Odstraňování následků po napadení těchto skladů ZHN nepřítele musí být zahrnuto do opatření k likvidaci následků a musí být zabezpečena včasná pomoc, aby nedošlo k prodlužování doby neschopnosti vozidel k boji z nedostatku záložních dílů a agregátů na provedení oprav.

Z á v ě r

Vyzbrojování armád ZHN si vynucuje stále zlepšování organizace vojsk pro vedení boje v soudobých podmínkách. To s sebou nese i nasycování jednotek novou technikou, která umožňuje vojákům vedení boje s ohledem na ničivé účinky ZHN.

Velké počty složité techniky v armádě mají vliv na vytváření jednotek, které zabezpečují její provoz a bojeschopnost. Tomu se nelze vyhnout, protože, jak bylo ukázáno, bojeschopnost techniky je na nich plně závislá.

Můžeme jejich složení a organizaci práce zlepšovat, nikoli však kapacity oprav, vyprošťování a odsunu snižovat, ale vzhledem k hromadění prostředků ZHN, spíše zvyšovat.

Systém technického zabezpečení boje je závislý na zámyslu boje a operace. Zámysl boje a operace musí však přihlížet k nejvhodnějšímu využití tankové techniky.

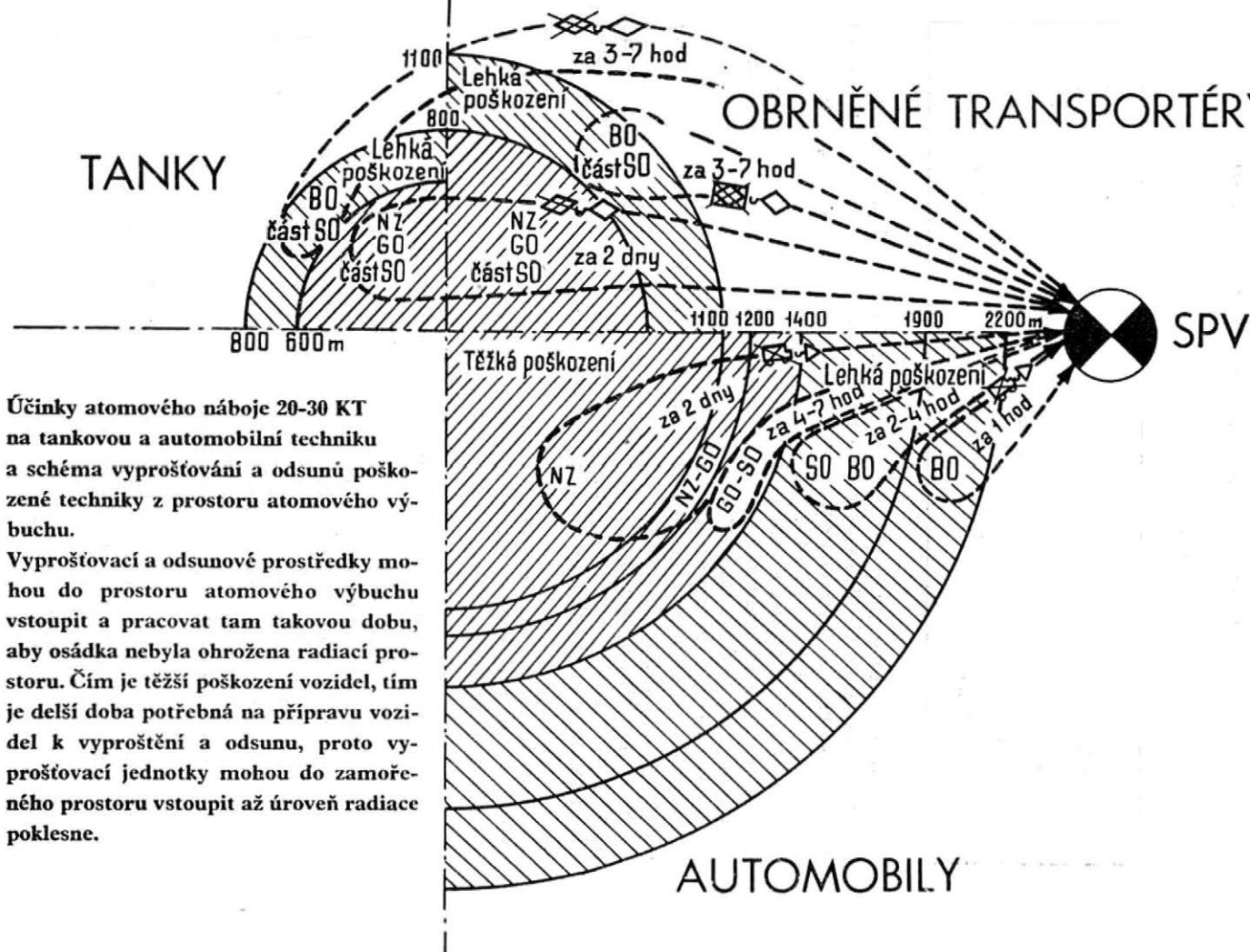
Proto otázky technického zabezpečení se musí stát záležitostí všech velitelů a štábů, nesmějí je podceňovat, ale jejich správné vyřešení stavět mezi prvořadě úkoly.

Použitá literatura:

Pěch-VIII-3, Chem-II-10, Zprav-52-4, Zprav-52-7, Zprav-51-11.

TANKY

OBRNĚNÉ TRANSPORTÉRY

Účinky atomového náboje 20-30 KT na tankovou a automobilní techniku a schéma vyprošťování a odsunu poškozené techniky z prostoru atomového výbuchu.

Vyprošťovací a odsunové prostředky mohou do prostoru atomového výbuchu vstoupit a pracovat tam takovou dobu, aby osádka nebyla ohrožena radiací prostoru. Čím je těžší poškození vozidel, tím je delší doba potřebná na přípravu vozidel k vyproštění a odsunu, proto vyprošťovací jednotky mohou do zamořeného prostoru vstoupit až úroveň radiace poklesne.

AUTOMOBILY

VLIV ZHN NA VÝPOČET HUSTOT A POMĚRŮ SIL

Major Miroslav Nedvěd

V článku jsou rozebrány některé současné názory na výpočet hustot a poměrů sil s přihlédnutím k vlivu zbraní hromadného ničení na tyto výpočty.

Ve stati pojednávající o výpočtech poměrů sil v „klasických“ zbraních je rozebrán výpočet taktické hustoty v praporech a bojových skupeních, otázka tankových praporů a možnosti kvalitativního vyjádření poměrů sil.

V otázce výpočtu poměru sil v atomových zbraních jsou stručně ukázány dva možné způsoby těchto propočtů a je zdůvodněna nevýhodnost výpočtu poměrů sil v nosičích atomových zbraní.

V současné době můžeme v našem odborném tisku i při operačně taktických zaměstnáních sledovat různé názory na možné způsoby propočtů hustot a poměrů sil v souvislosti se stoupajícím významem zbraní hromadného ničení v soudobém boji a operaci.

Setkáváme se nyní i s takovými názory, zda je v soudobých podmínkách vůbec opodstatněné propočítávat ještě hustoty a poměry sil takovým způsobem, jak se doposud provádí.

Vyskytují se dále téměř protichůdné návrhy na hodnocení poměrů sil ve zbraních hromadného ničení a na hodnocení jejich důsledků na celkový poměr sil v „klasických zbraních“.

Na druhé straně jsou zde i návrhy na provádění podrobných propočtů poměrů sil s cílem správně vyjádřit kvalitativní rozdíl v klasických zbraních i všechny podmínky, za jakých jsou zbraně hromadného ničení používány.

V tomto článku se chci pokusit shrnout některé dosavadní názory na řešení tohoto problému a ukázat jejich oprávněnost a správnost s cílem vyvolat další diskusi o tomto problému.

Výpočet hustot a poměrů sil v „klasických“ zbraních

Sledujeme-li dosavadní způsoby propočtů poměrů sil, vidíme, že v podstatě se provádějí stejně, jako dříve, před použitím ZHN. Zpravidla se navíc jen v těchto výpočtech vyjadřuje určitý kvalitativní rozdíl — v dělostřelectvu se vytvářejí zpravidla dvě nebo tři skupiny podle ráže zbraní (do 100 mm, do 160 mm a výše), na druhé straně v tancích se nyní zpravidla souhrnně počítají tanky lehké i střední, což je jistě správné, poněvadž současná výzbroj i rychlost lehkých tanků je téměř stejně hodnotná jako u tanků středních, takže by nemělo valného významu jejich rozdělování.

Určité názorové rozdíly se dosud při propočtech hustot a poměrů sil projevují v otázce tankových praporů — mají-li být započítávány do celkového počtu praporů či nikoli. Domnívám se, že právě charakter soudobého útočného i obranného boje vyžaduje započítávat tankové prapory do celkového počtu praporů, i když se kromě toho tanky vyjadřují ještě zvlášť.

Musíme si totiž uvědomit, že v soudobých podmínkách bojují tyto tankové prapory i samostatně v útoku i obraně, mají své samostatné úseky a zejména v soudobé obraně klademe důraz na jejich využívání. Proto je nutno s těmito tankovými prapory počítat stejně jako s motostřeleckými — obdobně jako počítáme v operační hustotě tankové i motostřelecké divize dohromady.

V souvislosti s výpočtem poměrů sil v praporech chci se dotknout jedné závažné otázky. Doposud jsme byli zvyklí počítat taktické hustoty i poměr sil v praporech. Tuto zásadu nelze v současných podmínkách plně zachovat v důsledku změn v organizační struktuře svazků kapitalistických armád. Jak je známo, byla dosavadní kalkulační jednotka — prapor u pěší divize a výsadkové divize americké armády zrušena a nelze v současné době při výpočtech hustot a poměru sil počítat pěší bojové skupení v hodnotě jednoho praporu. Tuto otázku bude nutno dobře uvážit, zvláště nyní, kdy v kapitalistických armádách dochází ke značné reorganizaci jejich vojsk. Zatím je to možno řešit tak, že lze obecně počítat na jedno pěší bojové skupení hodnotu dvou motostřeleckých praporů, což v podstatě odpovídá vzájemným počtům osob i palebných prostředků. V některých případech bude výhodné upustit od dosavadního vžitého způsobu propočtu hustot a poměrů sil v praporech a počítat je zvláště v taktickém měřítku v rotách.

Při výpočtu poměru sil, zejména v letectvu a tancích se leckde vyskytují některé až přemrštěné požadavky na kvalitativní odlišení jednotlivých druhů bojové techniky. Tak na příklad se navrhuje rozlišovat u tanků obou bojujících stran druh výzbroje, pancéřování, akční rádius, u letounů opět výzbroj, rychlost, manévrovací schopnost apod. a tyto vlastnosti převádět pomocí koeficientů na společného jmenovatele, aby tak bylo možno plně postihnout kvalitativní poměr sil. Tyto požadavky nelze podle mého názoru prakticky realizovat vzhledem ke krátkosti doby potřebné pro provádění jednotlivých výpočtů, i když je nelze naprosto odmítat, poněvadž je nutno k nim přihlížet obdobně, jako k morálnímu faktoru.

Se vzrůstající modernizací bojové techniky a jejím kvalitativním růstem, který umožňuje větší přesnost střelby a větší kadenci zbraně, vystává otázka, zda je účelné počítat hustoty zbraní dosavadním způsobem a zda by nebylo žádoucí „změnit požadavek počtu hlavní na km za požadavek počtu zásahů na km bez přítomnosti zbraně v tomto prostoru“ (viz článek generálmajora Knotka ve VM č. 1/58). Domnívám se, že doposud nám výpočet hustot a poměrů sil v počtu zbraní umožňuje učinit si dostatečnou představu o možnostech obou bojujících stran. Tak např. předpokládáme určitý počet tanků útočníka v daném úseku nebo pásmu a proti nim kalkulujeme s určitým množstvím protitankových zbraní, aniž uvažujeme počet ran, jaký tyto zbraně mohou vystřelit nebo počet zásahů, poněvadž tímto způsobem by se celkový postup při výpočtu hustot velmi zkomplikoval a zpomalil. Budeme-li např. počítat s protitankovými řízenými střelami v počtu protitankových zbraní, bude možno propočítávat přibližnou hustotu v celkovém počtu zbraní, což dá podle mého názoru dostatečně reálnou představu o možnostech obou stran. Obdobný postup myslím postačí i při výpočtu hustot u moderních dělostřeleckých raketových prostředků.

Nyní několik slov k účelnosti výpočtu hustot a poměrů sil vzhledem k charakteru soudobého boje a operace. I když se dnes vyskytují názory,

že v soudobých podmínkách ztrácí dosavadní výpočty poměru sil svůj význam, domnívám se, že tyto výpočty je nutno provádět i nyní, zvláště v taktickém rámci, kde zůstávají v plné platnosti, poněvadž tyto podklady jsou nezbytné pro rozhodování velitelů do útvarů vto. Od svazku výše bude nutno uvažovat již podrobně o hustotách a poměrech sil ve zbraních hromadného ničení. Pokud jde o otázky použití ZHN, je nutno pochopitelně počítat plně s jejich vlivem, poněvadž jejich dovedným použitím je možno rychle změnit i nevýhodný poměr sil ve prospěch druhé bojující strany. O tomto problému se zmíním dále.

Jak ovlivňují atomové zbraně výpočet hustot a poměrů sil

I když je stále platná zásada, že i za použití ZHN je nutno při plánování operace a boje i v jejich průběhu propočítávat poměry sil, setkáváme se doposud s tím, že tyto výpočty se doposud provádějí bez přihlídnutí k druhu ZHN, zejména se nepočítá se změnami v poměrech sil, které mohou nastat použitím ZHN v průběhu boje a operace.

Vlastní výpočty poměru sil v atomových zbraních se dosud provádějí odtrženě od celkových poměrů sil v ostatních zbraních a nedávají tak reálnou představu o tom, jakých výsledků a změn je možno použitím ZHN v poměru sil dosáhnout.

Doposud se poměry sil v atomových zbraních počítají zpravidla dvěma způsoby — buď se určuje poměr sil mezi množstvím atomových nábojů a jejich ekvivalenty nebo se propočítává hustota a poměr sil v počtech odpalovacích zařízení nebo v nosičích atomových zbraní.

V poslední době se většina názorů sjednocuje v tom, že je výhodné počítat poměr sil v nosičích atomových zbraní. Je to zdůvodňováno zejména tím, že při propočtech poměru sil v množství atomových nábojů bylo velmi nesnadné získávat kalkulační podklady, poněvadž nelze zjistit stav zásob atomových zbraní nepřítele i pravděpodobné množství, které použije a tak se zdůvodňuje, že by při těchto výpočtech bylo nutno vycházet jen ze známých kalkulačních norem o přidělování počtů atomových nábojů na určitou operaci, což by neukázalo reálný poměr sil v počtu atomových zbraní.

Domnívám se, že tento názor není plně zdůvodněn, poněvadž výpočty prováděné v počtu nosičů atomových zbraní nám nemohou dát ani přibližnou představu o použití atomových zbraní nepřítelem. Musíme si totiž uvědomit, že za stávající organizace kapitalistických armád mají tyto organicky začleněn mnohem větší počet nosičů než je zpravidla přidělován určitý počet atomových nábojů na operaci. Tak na příklad u armádního sboru složeného ze 3 pěších divízií a 1 obrněné divíze, který bude posílen 8 oddíly 203,2mm houfnic, 1 oddílem 280mm kanónů, 1 oddílem řízených střel CORPORAL, 3 oddíly dělostřeleckých raket HONEST JOHN, 3 oddíly řízených střel LACROSSE, může být celkem 152 odpalovacích zařízení (hlavní), což umožňuje vytvořit při šířce 30 až 50 km útočného pásma hustotu 3 — 5 odpalovacích zařízení (hlavní) na 1 km fronty. Z uvedeného počtu 152 odpalovacích zařízení je možno počítat:

8 oddílů 203,2mm houfnic	96 ks
1 oddíl 280mm kanónů	6 ks
1 oddíl CORPORAL	2 ks

3 oddíly HONEST JOHN	12 ks
3 oddíly LACROSSE	12 ks
prostředky 4 divizí	24 ks (HONEST JOHN a 203,2mm houfnice)
Celkem	152 ks*)

Velitel armádního sboru zpravidla dostává až do 30 atomových nábojů. Z toho vyplývá, že velitel sboru může mít až pětinasobek nosičů atomových zbraní na provedení jednoho úderu. V praxi to tudíž znamená, že přibližně na jeden atomový náboj připadají dnes v americké polní armádě nejméně dva až tři nosiče atomových zbraní. Z toho vyplývá, že si nelze při tomto způsobu výpočtu udělat jasnou představu o možnostech nepřítele při použití ZHN. Kromě toho musíme počítat i s dalším vývojem dělostřelectva, které bude schopno střílet atomové náboje stále u většího počtu různých ráží, takže se počty nosičů AZ budou neustále zvyšovat.

Bude proto podle mého názoru účelné počítat poměr sil v atomových zbraních v celkovém počtu atomových nábojů obou stran, při čemž u nepřítele je možno brát za základ známé nebo předpokládané normy přidělování atomových nábojů pro určitou operaci nebo boj a tyto počty je možno popřípadě doplnit i vyčíslením jejich ekvivalentů, aby byla určitá představa o možných ničivých účincích těchto zbraní.

Na základě výpočtu poměru sil v atomových zbraních je nutno podle známých norem propočítat přibližné ztráty, které mohou být způsobeny údery atomových zbraní a které tak podstatně změni poměr sil v klasických zbraních. Znamená to, že tímto výpočtem se změni poměr sil, jak bylo ukázáno v první části a vyčíslí se předpokládané ztráty způsobené atomovými zbraněmi u obou stran — tyto výpočty je možno vyjádřit souhrnně v tabulce hustot a poměru „klasických“ zbraní — v další rubrice: ztráty po atomových zbraních.

Nyní ještě několik poznámek k otázkám, souvisejícím s výpočty poměru sil ve zbraních hromadného ničení. Vyskytují se totiž i názory, že pro výpočet poměru sil je nutno u zbraní hromadného ničení vycházet nejen z jejich počtu, ale i způsobu dopravy na cíl, druhu výbuchu a jiných faktorů ovlivňujících jejich použití. Domnívám se, že tyto detailní otázky není možné řešit při těchto výpočtech, poněvadž kromě požadované rychlosti při této práci je zřejmé, že tyto okolnosti nemohou nijak podstatně ovlivnit ani vlastní výpočty ani řešení velitelů a štábů, založených na těchto výpočtech.

Závěrem chci říci, že jsem v tomto článku chtěl pouze shrnout některé dosavadní názory na výpočet hustot a poměrů sil s cílem vyvolat o tomto problému další diskusi, poněvadž nemůžeme dnes říci, že by tyto otázky byly plně jasné.

Použité prameny: Různé články z Vojenské mysli.
Přednáška z kursu ZHN VA AZ.

*) Uvedený příklad je vzat z přednášky VA AZ pro kurs ZHN.

K NĚKTERÝM OTÁZKÁM SOUČINNOSTI STÍHACÍHO LETECTVA S OSTATNÍMI PROSTŘEDKY PROTIVZDUŠNÉ OBRANY V SOUDOBÝCH PODMÍNKÁCH

(pokračování z 3. čís. VM/59)

Plukovník Tomáš K r u m l

IV. Organizace velení a řízení bojové činnosti prostředků protivzdušné obrany

Má-li být docíleno úspěchů v boji s nepřátelskými vzdušnými cíli a ekonomického využití sil a prostředků protivzdušné obrany, pak úsilí všech složek protivzdušné obrany musí být vedeno k jednomu a témuž cíli, tj. k zničení nepřítele. Prvořadým činitelem, který rozhoduje o použití druhu prostředků protivzdušné obrany, jak bylo již uvedeno, je čas, který je k dispozici a bojové možnosti (účinnost) jednotlivých prostředků protivzdušné obrany. Čas se rovněž stává rozhodujícím činitelem při výběru spojovacích prostředků a při organizaci velení prostředků protivzdušné obrany. Může jej být co nejúčelněji využito jedině při zachování zásad centralisovaného velení.

Přitom pod pojmem centralisovaného velení prostředků protivzdušné obrany nutno rozumět koordinaci jejich bojové činnosti proti činnosti vzdušného nepřítele. Je to způsob velení prostředků protivzdušné obrany, který záleží v předem stanovených úkolech a jejich sladění mezi jednotlivými prostředky protivzdušné obrany a v zabezpečení jejich vzájemné součinnosti.

Centralisace velení prostředků protivzdušné obrany musí být zabezpečena na nejvyšších stupních, tj. v rukou velitele protivzdušné obrany a v rukou velitelů operačních svazů protivzdušné obrany.

Jelikož operační svaz je odpověden za ochranu bráněných míst a objektů na poměrně značné geografické rozloze, která se vymyká velení a jeho kontrole, řízení bojové činnosti a uskutečňování součinnosti za použití současných radiotechnických prostředků, bude výhodné, aby prostor operačního svazu byl dále rozdělen na menší samostatné celky — úseky. Z velitelských stanovišť úseků se pak uskutečňuje řízení činnosti všech prostředků protivzdušné obrany a na tomto stupni je organizována součinnost mezi jednotlivými prostředky protivzdušné obrany. Určitý stupeň centralisace prostředků protivzdušné obrany musí být zachován i na stupni velitelských stanovišť v úsecích protivzdušné obrany státu. Centralisace velení na tomto stupni však nesmí být brzdou iniciativního a samostatného rozhodování velitelů a štábů, pokud se nevymyká zámyslu velitele operačního svazu jím stanovených bojových úkolů a nenarušuje součinnost prostředků PVO.

Štáb operačního svazu rozpracovává zámysl svého velitele, stanoví v rozkazech a nařízeních úkoly, prostředky a zásady součinnosti k obraně jednotlivých úseků protivzdušné obrany státu. V průběhu bojové činnosti koordinuje a kontroluje bojovou činnost velitelských stanovišť úseku, určených v prostoru bojové činnosti operačního svazu a udržuje součin-

nost se sousedními operačními svazy. Vyžádá-li si toho situace, zasazuje jednotky a útvary zálohy stíhacího letectva operačního svazu k obraně důležitých objektů v ohroženém úseku operačního svazu.

Rozměry úseků rovnající se velikostem prostorů bojové činnosti stíhací letecké divise, musí umožňovat rychlé velení prostředkům protivzdušné obrany v nich rozmístěných a řízení jejich bojové činnosti. K bezprostřednímu využití zpráv jednotlivých radiotechnických hlásek, tak jak bylo již uvedeno, by vyhovovalo sloučení velitelského stanoviště úseku s velitelským stanovištěm útvaru (svazku) prostředků průzkumu vzdušného prostoru. Prvním úkolem takto vybaveného velitelského stanoviště úseku po vyhodnocení zpráv jednotlivých radiotechnických hlásek (uzlů) je předávat náletovou situaci všem složkám protivzdušné obrany rozmístěným v prostoru úseku. Na základě vyhodnocení situace, jehož se zúčastní všichni velitelé druhů vojsk (styčné orgány) prostředků protivzdušné obrany, se velitel úseku v souhlase se zámyslem velitele operačního svazu již krátce po objevení cíle na mapě všeobecné situace (nebo obrazovce), která zachycuje celou náletovou situaci v prostoru úseku a na jeho přístupech, rozhoduje o použití prostředku protivzdušné obrany.

K snazšímu zhodnocení je výhodné, aby mapa všeobecné situace (obrazovka) byla opatřena situací prostředků protivzdušné obrany, jejich rozmístěním, dosahy a popř. možnostmi zásahu. Přítomnost takovýchto údajů usnadňuje zhodnocování situace a rozhodnutí velitele úseku.

Po předání rozhodnutí veliteli svazku (útvaru) příslušnému prostředku protivzdušné obrany, vydá tento velitel rozkaz jednotkám k přípravě nebo zahájení palby anebo navádí stíhací letouny na vzdušný cíl.

Výhoda tohoto uspořádání spočívá v tom, že velitelé jednotlivých složek protivzdušné obrany jsou přímo seznámeni s vývojem bojové situace a rozhodnutím velitele úseku a mohou bezprostředně předávat rozkazy nebo informace svým podřízeným složkám.

V. Součinnost stíhacího letectva s pozemními prostředky a vzájemná součinnost stíhacích skupin

Rozmanitost operačního a taktického použití vzdušných útočných prostředků nepřítelem, dosahujících nebývalých výkonů, i zavádění nové výkonnější techniky do systému protivzdušné obrany, velmi často používajících odlišných způsobů bojové činnosti a zkrácení času, který mají prostředky protivzdušné obrany k dispozici, jsou hlavní činitelé, kteří přímo ovlivňují součinnost prostředků protivzdušné obrany v soudobých bojových podmínkách.

Vycházíme-li z předcházejícího rozboru bojových možností jednotlivých prostředků protivzdušné obrany, jejich rozmístění a organizace velení, pak, aby bylo docíleno sladění činnosti, je třeba:

- velet všem prostředkům protivzdušné obrany ze společných velitelských stanovišť;

- vytvořit takové podmínky, které by dovolovaly účinně bránit nejdůležitější bráněná místa a objekty celého státu, a to jak z hlediska samostatné činnosti jednotlivých, tak i několika prostředků protivzdušné obrany;

- dosáhnout hromadného použití a sladění bojové činnosti prostředků

protivzdušné obrany tak, aby cíl od začátku až do zničení byl pod úderem jednoho nebo několika prostředků protivzdušné obrany;

— vytvořit při společné činnosti jednoho nebo několika prostředků protivzdušné obrany takové podmínky, aby si v bojové činnosti nepřekážely;

— při více cílech přidělovat jednotlivé cíle nebo skupiny cílů (podle směrů) jednotlivým druhům prostředků protivzdušné obrany nebo jejím částem (stíhací letectvo);

— stanovit jednotný způsob nebo systém předávání zpráv o vzdušné situaci a signálů mezi jednotlivými prostředky protivzdušné obrany a mezi sousedy;

— organizovat a udržovat nepřetržité spojení a vzájemné předávání zpráv mezi stanovišti velení a řízení bojové činnosti a mezi velitelskými stanovišti jednotlivých svazků a útvarů prostředků protivzdušné obrany.

Čas, který je k dispozici k zásahu proti vzdušnému nepříteli, je rozhodujícím činitelem, jenž diktuje nutnost velení a nutnost řízení bojové činnosti prostředků protivzdušné obrany ze společného velitelského stanoviště. Jedině společné a bezprostřední velení a řízení bojové činnosti všech prostředků protivzdušné obrany umožňuje vytváření takových podmínek, které dovolí volbu nejúčinnějšího prostředku protivzdušné obrany, soustředění více prostředků k obraně nejdůležitějších míst a objektů a nepřetržitost bojové činnosti prostředků protivzdušné obrany proti vzdušnému nepříteli a vytváření takových podmínek pro zásah jednotlivých prostředků, aby si ve společné činnosti proti těmto cílům nepřekážely.

Předpokladem k uskutečnění velení ze společných velitelských stanovišť je jejich technické vybavení, které dovolí automaticky a bezprostředně přenášet vzdušnou situaci na jednotlivé svazky a útvary prostředků protivzdušné obrany, předávat signály k zaujetí bojové pohotovosti a k zásahu prostředků protivzdušné obrany a předávat informace a hlášení nezbytné k vedení bojové činnosti.

Vlastní součinnost mezi jednotlivými prostředky protivzdušné obrany bude uskutečňována na základě bojových možností jednotlivých prostředků protivzdušné obrany a jejich účinnosti, rychlosti a výšky letu a charakteristiky cíle. Bojové možnosti jednotlivých prostředků protivzdušné obrany ovlivní poslušnost použití jednotlivých prostředků protivzdušné obrany při zachování zásady zničit cíl co možná nejdále od bráněného území, místa a objektu. Charakter cíle rozhodne o použití jednoho nebo několika prostředků protivzdušné obrany, popř. i o použití protiletadlových řízených střel s atomovou náplní.

Zásada dosažení hromadného použití a sladění bojové činnosti prostředků protivzdušné obrany tak, aby na vzdušný cíl působilo více prostředků protivzdušné obrany ve stejném čase, bude v soudobých bojových podmínkách těžko uskutečnitelná a je plně závislá na bojových vlastnostech jednotlivých prostředků protivzdušné obrany.

Součinnost stíhacího letectva a prostředky průzkumu vzdušného prostoru

Společné velitelské stanoviště všech prostředků protivzdušné obrany (úseku) a přidělení radiolokátorů útvarům a svazkům stíhacího letectva k navedení letounů podstatně zjednoduší součinnost stíhacího letectva s prostředky průzkumu vzdušného prostoru.

Součinnost stíhacího letectva s prostředky průzkumu vzdušného prostoru bude uskutečňována velitelským stanovištěm úseku a bude převážně spočívat v předávání zpráv o náletové situaci útvarům a svazkům stíhacího letectva rozmístěným v prostoru daného úseku.

Rozkaz ke vzletu bude stíhacím svazkům a útvarům předán z velitelského stanoviště úseku a navedení stíhacích letounů bude provedeno z naváděcích stanovišť stíhacího letectva rozmístěných jednak v prostorech letištního uzlu, jednak, vyžádá-li si to situace, i z jiných naváděcích stanovišť v prostoru úseku. Jen v ojedinělých případech k navedení stíhacích letounů může být použito některého radiolokačního uzlu radiotechnického svazku.

Součinnost stíhacího letectva s protiletadlovým dělostřelectvem

V soudobých bojových podmínkách nelze plně uplatňovat zásady součinnosti stíhacího letectva s protiletadlovým dělostřelectvem tak, jak byly stanoveny za druhé světové války. Podstata součinnosti spočívala na základě vzájemného rozdělení prostoru, cílů a výšek. Za výhodných podmínek mohly dokonce na jeden cíl působit ve stejném čase obě zbraně. Při činnosti obou zbraní na týž cíl podstatou součinnosti bylo vytvoření výhodných podmínek pro zásah té nebo oné zbraně. Hlavním činitelem, který rozhodne, zda v prostoru rozmístění protiletadlového dělostřelectva bude přednostně působit stíhací letectvo nebo protiletadlové dělostřelectvo, bude celková účinnost té nebo oné zbraně. Přitom je nutno vzít v úvahu, že soudobé stíhací letouny vyžadují poměrně rozměrného manévru a delší doby k zaujetí výhodné polohy k provedení zteče, a proto rozhodnutí o přednostním působení té nebo oné zbraně v prostoru rozmístění protiletadlového dělostřelectva musí být vydáno včas. Působení obou prostředků na týž cíl, aniž stíhací letouny byly ohroženy palbou protiletadlového dělostřelectva, je nemyslitelné, neboť vzdálenost, ze které mohou stíhací letouny zahájit palbu, nepřesahuje 1000 m. Přitom není brán v úvahu manévry, který stíhací letoun potřebuje pro vyjití ze zteče.

Ovšem situace se podstatně zjednoduší, jestliže nepřítel bude působit na bráněné místo nebo objekt řadou postupných úderů jednotlivými letouny nebo skupinkami letounů z jednoho nebo při současných úderech z několika směrů. V tomto případě, jak bylo již uvedeno v rozboru zhodnocení bojových možností protiletadlového dělostřelectva, protiletadlové dělostřelectvo není schopno zabezpečit účinnou palbu na všechny cíle, zvláště budou-li působit v různých výškách. Úspěšné vyřešení této situace spočívá v tom, že protiletadlové dělostřelectvo bude působit na tu část cíle (skupiny), na kterou neútočí stíhací letouny.

Ve zřejmé výhodě jsou stíhací letouny, které působí ze zadní polosféry a jejichž výzbroj jim dovoluje zahájení palby ze vzdálenosti několika kilometrů. Společná činnost stíhacího letectva a protiletadlového dělostřelectva na cíl nijak neomezuje činnost jedné ani druhé zbraně, poněvadž bezpečnostní vzdálenost při společné bojové činnosti je dostatečná. Tytéž výhody platí i pro součinnost stíhacích letounů, které provádění zteče na přímce z přední polosféry nebo z boku pod rakursem 4/4.

V přízemních a malých výškách vzhledem na obtíže spojené s naváděním na vzdušného nepřítele, v prostorech palby protiletadlového dělostřelectva působí přednostně malorážní protiletadlové dělostřelectvo.

Součinnost stíhacího letectva s protiletadlovými řízenými střelami

Stanovení zásad vzájemné součinnosti stíhacího letectva s protiletadlovými řízenými střelami se může opírat jen o teoretický rozbor, neboť praktické zkušenosti s použitím řízených protiletadlových střel nejsou a zprávy v tomto směru jsou kusé. Vzhledem k přibližně shodným zásadám bojového použití protiletadlových řízených střel a protiletadlového dělostřelectva zdálo by se na první pohled, že zpravidla součinnosti stíhacího letectva s protiletadlovými řízenými střelami budou obdobné.

Již při rozboru bojových možností protiletadlových řízených střel a protiletadlového dělostřelectva byly však konstatovány rozdílnosti ve výškovém dosahu a dostupu a v účinnosti obou zbraní.

Srovnáme-li bojové možnosti stíhacího letectva s protiletadlovými řízenými střelami, docházíme k závěru, že výhody protiletadlových řízených střel spočívají v tom, že mohou působit do větší výšky než stíhací letectvo. Manévrovací schopnosti stíhacího letounu ve stratosférických výškách však dále podstatně snižují výšku praktického použití stíhacího letectva. Tato výška závisí především na způsobu provedení zteče. Při provedení zteče na křivce může se výška praktického použití stíhacího letounu snížit až o 2000 m. Tato nepříjemná okolnost působí ve zmenšené míře i na stíhací letouny vybavené výzbrojí k provádění zteče na přímce jednak v důsledku zvýšení váhy letounu a jednak v tom případě, když stíhací letoun před provedením zteče musí provést jakýsi manévr zatáčkou. Poslední způsob ve spojení se zbraněmi typu „vzduch—vzduch“ má však tu výhodu, že rakety mohou zasáhnout cíl i ve výškách vyšších, než je dostup stíhacího letounu. Pro naši situaci z tohoto rozboru vyplývá závěr, že protiletadlové řízené střely budou působit jako jediné proti cílům ve výškách nad 15 000 m.

Důvody, které byly uvedeny v rozboru protiletadlových řízených střel, tj. doposud neproověřená odolnost vůči radiotechnickému rušení a odolnost palby při dlouhotrvajících postupných náletech nepřítele z jednoho a téhož směru, možnost aktivního zásahu proti odpalovacím stanovištím protiletadlových řízených střel a konečně i rozmanitost bojové činnosti nepřítele svědčí o tom, že není možné ponechat nepřátelské vzdušné cíle letící ve výškách možného zásahu stíhacího letectva jen protiletadlovým řízeným střelám. Z těchto důvodů nelze kategoricky vyloučit zásah stíhacího letectva v prostoru palby protiletadlových řízených střel.

Zásah stíhacího letectva bude nutností v těchto případech, jestliže

- nálet nepřítele je proveden ve výšce pod 4000—6000 m;
- nepřítel účinně ruší sledovací a naváděcí systém protiletadlových řízených střel;
- nepřátelské letectvo působí aktivně proti odpalovacím stanovištím protiletadlových řízených střel;
- je předpokládán atomový úder na bráněný prostor (místo).

První tři případy předpokládají, že protiletadlové řízené střely budou vyřazeny z činnosti anebo jejich navedení tak ztíženo, že zásah a zničení cíle klesne hluboko pod přijatelné hranice. V takových případech zásah stíhacího letectva do výšek jeho praktické a účinné činnosti je opodstatněný.

Poslední případ však počítá se společnou činností stíhacího letectva

protiletadlových řízených střel ve stejném prostoru, čase a na stejný cíl. Naskytá se otázka, jak sladit bojovou činnost obou těchto zbraní.

Především nutno vycházet z „živosti“ protiletadlových řízených střel a ze systému jejich navedení, tj. jak dalece mohou protiletadlové řízené střely zaměnit cíl za vlastní stíhací letouny.

Tuto okolnost bude nutno zvážit před rozhodnutím na společném velitelském stanovišti, kdy kterého prostředku nejvýhodněji použít. Jak bylo uvedeno v rozboru stíhacího letectva, jeho manévry k provedení zteče, zvláště ve stratosférických výškách, vyžaduje poměrně dlouhé doby. Tato doba může být využito k zásahu protiletadlových řízených střel. Tato okolnost plně opravňuje, aby velení obou zbraní bylo centralisováno a bylo na sobě závislé. Bez současného zhodnocení bojových možností stíhacího letectva a protiletadlových řízených střel již zpočátku objevení se nepřátelských cílů není možné hovořit o vzájemné součinnosti obou zbraní.

Samozřejmě takového způsobu součinnosti stíhacího letectva s protiletadlovými řízenými střelami je možno použít při odrážení náletu jednotlivého letu nebo skupiny. V případě náletu poměrně sevřené skupiny nepřátelských letounů by se jevilo nejvýhodnější rozrušení bojové sestavy nepřátelských letounů protiletadlovými řízenými střelami a pak zničení jednotlivých nepřátelských letounů menšími skupinkami vlastních stíhacích letounů. Použití stíhacího letectva v těchto případech by si však vynutilo jeho vybavení palubními radiolokačními přístroji k snažšímu vyhledávání cílů. Možnost provedení ztečí na přímce s použitím raket typu vzduch—vzduch by pak podstatně usnadnila úkol stíhacího letectva.

Při náletu nepřátelských letounů a bezpilotních prostředků postupnými údery s dostatečnými vzdálenostmi by stíhací letectvo působilo podle stejných zásad jako při součinnosti s protiletadlovým dělostřelectvem.

Předpokladem pro takovéto použití protiletadlových řízených střel a stíhacího letectva je jejich úzká součinnost, které může být dosaženo jen velením a řízením obou zbraní z jednoho velitelského stanoviště. Sestavování plánové tabulky součinnosti by nevedlo k žádným výsledkům a bylo by jen šablonovitým řešením. Součinnost obou zbraní musí být upřesňována podle konkrétní náletové situace.

V případě pásmového použití stíhacího letectva a protiletadlových řízených střel by byla organizace součinnosti podstatně zjednodušena.

Vzájemná součinnost stíhacích skupin

Vzájemná součinnost stíhacích letounů hlavně ve skupinových vzdušných bojích s nepřátelskými bombardovacími letouny a se smíšenými skupinami byla jednou z hlavních zásad použití stíhacího letectva za druhé světové války a nejdůležitější podmínkou k dosažení úspěchu nad nepřítelem ve vzdušném boji.

Nezbytnost vzájemné a úzké součinnosti stíhacích letounů byla dána hromadným použitím bojové techniky a byla zaměřena hlavně na podporu, ochranu a vzájemnou pomoc, kterou si poskytovaly jednotky, útvary i svazky stíhacího letectva ve vzdušném boji při ničení nepřítele.

Byla to taktická součinnost, která se plně rozvinula a využívala všech nadměrně příznivých okolností, které charakterisovaly tehdejší vzdušnou situaci. Relativně vysoké možnosti radiolokace a zrakového pozorování ve srovnání s rychlostmi tehdejších letounů, neomezené možnosti manévru

jak v horizontální, tak i vertikální rovině a dostatečná relativní rychlost a dostupy stíhacích letounů ve srovnání s výkony bombardovacích a jiných druhů letounů byly hlavními činiteli, dovolujícími vytváření výhodných podmínek nejen pro uskutečňování součinnosti ve vzduchu, ale i její upřesňování z velitelských stanovišť stíhacího letectva za bojové činnosti.

Většina uvedených činitelů, jak již bylo uvedeno při rozboru bojových možností stíhacího letectva, se za soudobých bojových podmínek nepříznivě změnila.

Snížení účinnosti stíhacího letectva, při zachování tradičního způsobu provedení zteče, způsobené zvýšenými rychlostmi, vede k zavádění nových způsobů ztečí a ke změně taktiky vzdušného boje stíhacího letectva.

Jelikož v současné době stíhací letectvo může provádět zteče buď na křivce nebo na přímce, způsob provedení zteče a druh použité výzbroje budou rozhodujícími činiteli při organizování a provádění součinnosti mezi stíhacími letouny nebo skupinami.

Raketová a radioelektronická výstroj letounu a zteč na přímce, jak již bylo uvedeno, dovolí použití jednotlivých samostatně útočících stíhacích letounů. Vyžádá-li si charakteristika cíle, aby se jeho zničení zúčastnilo několik stíhacích letounů, pak sladění ztečí mezi těmito letouny může být řešeno jedině velitelským stanovištěm, které provádí navedení, a to na základě přesného sledování poloh letounů provádějících zteč. Sladění činnosti stíhacích letounů provádějících zteče na týž cíl a ve stejném čase se stává hlavním úkolem velitelského stanoviště stíhacího letectva.

Obdobně tomu bude v případě, kdy vzdušný boj bude veden stíhacími letouny bez radioelektronického výstroje, s klasickou výzbrojí a tradičním způsobem provedení ztečí. Jak již bylo uvedeno, nepřesnost navedení a pilotáže stíhacích letounů, zvláště ve stratosférických výškách, si vyžádá zvýšení počtu stíhacích letounů a jejich prostorové členění. Je nesporné, že provedení zteče několika letouny si vyžádá zvýšeného úsilí nejen od pilotů, aby dodržovali stanovené rozstupy, vzdálenosti a výškové odstupňování, ale i od velitelských stanovišť provádějících navedení stíhacích letounů. Přesto však se naskytá otázka, zda provedení úspěšné zteče vzhledem na vysoké rychlosti letu vzdušných cílů bude proveditelné. Jedině použití stíhacích letounů vybavených palubními radiolokátory může podstatně zlepšit situaci a zvýšit pravděpodobnost zničení cíle. I v takovémto případě součinnost musí být řízena péčí velitelského stanoviště stíhacího letectva provádějícího navedení.

Boj s jednotlivými nepřátelskými cíli působícími z jednoho nebo několika náletových směrů si vyžádá použití odpovídajícího počtu samostatných stíhacích letounů nebo skupinek působících podle stejných zásad. Značně se měnící vzdušná situace si zvláště při náletu z různých směrů může vyžádat převádění stíhacích letounů na jiné, důležitější cíle. Situace v prostoru bráněného objektu by se stala velmi nejasnou, a proto tuto situaci je nutno řešit již na vzdálených přístupech k bráněným místům a objektům, kdy se hvězdicový nálet jeví jako řada samostatných náletů.

Boj s menšími skupinami nepřátelských letounů bude veden podle stejných zásad a bude se lišit jedině v množství použitých stíhacích letounů potřebných k zničení jedné nepřátelské skupiny. Ani v tomto případě, zvláště ve stratosférických výškách a nadzvukových rychlostech, nemohou být uplatněny zásady vzájemné součinnosti stíhacích letounů. Součinnost

musí řešit velitelské stanoviště stíhacího svazku (útvary) a může být v takovém případě zaměřena na převádění stíhacích letounů z jednoho cíle na druhý, a to v případech, kdy jeden z cílů byl zničen a nebo kdy se vzdušná situace změnila natolik, že původní plán boje s nepřátelskými vzdušnými cíli nelze splnit. Jedině dokonalý přehled o vzdušné situaci na velitelském stanovišti stíhacího letectva může usnadnit součinnost mezi jednotlivými skupinami stíhacích letounů ve vzduchu a jejich účelné využití.

Vzdušný boj s nepřátelskými letouny uskupenými prostorově nutno vést odpovídajícím počtem skupinek stíhacích letounů a jejich samostatným navedením na jednotlivé části bojové sestavy nepřátelských letounů. Hlavním úkolem velitelského stanoviště provádějícího navedení je zachovávat si přehled vzdušné situace a účelně použít stíhacích skupin ve vzduchu.

Příležitost k uplatnění zásad vzájemné součinnosti mezi několika stíhacími jednotkami (útvary) se naskytne jedině v těch případech, kdy stíhací letectvo bude působit proti větším cílům letícím ve středních nebo maximálně ve velkých výškách.

Součinnost mezi stíhacími svazky (útvary) sousedních úseků nebo se stíhacím letectvem protivzdušné obrany bude v zásadě provedena podle dosud používaných pravidel součinnosti.

Z á v ě r

Stálé zavádění nových a prudké zdokonalování klasických prostředků vzdušného napadení a zavedení nové ničivé síly do výzbroje armád postavilo před protivzdušnou obranu nesmírně obtížný úkol.

Možná rozmanitost bojové činnosti prostředků vzdušného napadení a omezené bojové možnosti jednotlivých prostředků protivzdušné obrany nedovolují, aby k plnění tohoto úkolu bylo použito jen jediného prostředku protivzdušné obrany. Ke splnění úkolu protivzdušné obrany musí být použito všech dosavadních a nově zavedených prostředků protivzdušné obrany. Zvláštní význam a důležité místo v protivzdušné obraně v soudobých podmínkách mají protiletadlové řízené střely a prostředky protiradiotechnických opatření.

Prvořadým činitelem, který rozhoduje o použití toho nebo onoho prostředku protivzdušné obrany, je čas, který mají velitelé a prostředky protivzdušné obrany k dispozici ke zničení nepřítele. Čas se stává rozhodujícím činitelem při organizaci velení, řízení bojové činnosti a při sladění činnosti velitele prostředků protivzdušné obrany. Nejúčelněji jej může být využito jedině při zachování zásad centralisovaného velení. Centralisace velení prostředkům protivzdušné obrany musí být zabezpečena na nejvyšších stupních a velení musí být uskutečňováno ze společných velitelských stanovišť. Jedině při takto organizovaném velení a řízení bojové činnosti prostředků protivzdušné obrany je za předpokladu stálé znalosti vzdušné situace zabezpečeno úspěšné využití bojových možností jednotlivých prostředků protivzdušné obrany.

Kdy kterého prostředku protivzdušné obrany bude použito, bude závislé na konkrétní náletové situaci a bojových možnostech prostředků protivzdušné obrany. Předvídaní pořadí zásahu jednotlivých prostředků protivzdušné obrany proti vzdušným cílům bude velmi obtížné, zvláště při obraně důležitých bráněných míst našeho státního území a bude vyžadovat oka-

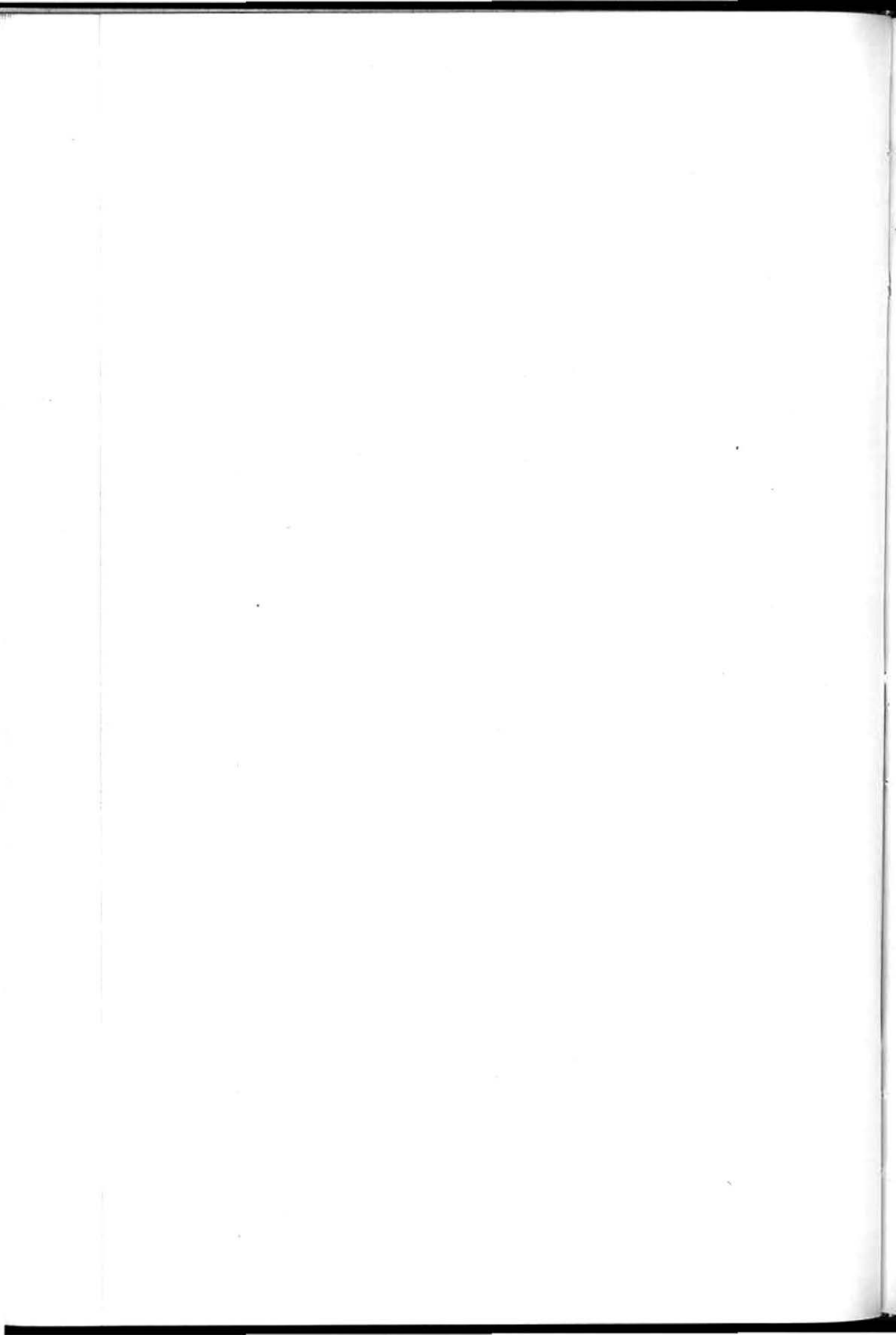
mžitého řešení podle průběhu bojové činnosti nepřátelských prostředků vzdušného napadení a podle bojových možností toho nebo onoho prostředku protivzdušné obrany, jeho bojové pohotovosti a odolnosti v dané konkrétní situaci.

Společná velitelská stanoviště prostředků protivzdušné obrany přebírají odpovědnost za sladění bojové činnosti mezi prostředky protivzdušné obrany při společné bojové činnosti.

Všechny úkoly vyplývající ze společné činnosti prostředků protivzdušné činnosti mohou být zvládnuty odpovídající organizací velení a řízení bojové činnosti, podloženou vysoce výkonným vybavením systému protivzdušné obrany.

Prameny:

- Sborník materiálů velitelského školení u MNO/VL a PVOS v r. 1958.
- Možnosti použití a zvláštnosti při bojové činnosti letounů o nadzvukových rychlostech ve stratosféře a na technicky dostupných výškách — MNO/VL a PVOS k čj. 0017869/14.
- Některé zvláštnosti aerodynamických a letových charakteristik letounů s nadzvukovou rychlostí — MNO/VL a PVOS.

O NĚKTERÝCH ZVLÁŠTNOSTECH ORGANIZACE SOUČINNOSTI MEZI PROSTŘEDKY VOJSKOVÉ PROTIVZDUŠNĚ OBRANY PŘI POUŽITÍ PROTILETADLOVÝCH DĚLOSTŘELECKÝCH ŘÍZENÝCH STŘEL

Major Vladimír Sálík

Cílem článku je rozebrat některé hlavní zásady, na jejichž základě lze organizovat a uskutečňovat součinnost mezi prostředky vojenské PVO. Při rozboru navrhovaných forem provádění součinnosti je přihlíženo k charakteristickým vlastnostem a bojovým možnostem jednotlivých prostředků PVO s cílem umožnit v rámci součinnosti maximální využití jejich bojových vlastností.

Důraz je kladen na charakteristické zvláštnosti součinnosti, které budou uplatňovány v systému vojenské PVO při použití PLDRS a z tohoto hlediska jsou také prováděny úvahy o způsobech praktického uskutečňování součinnosti mezi skupinami PLD a PLDRS navzájem a mezi skupinami PLD, PLDRS, bráněnými vojsky (objekty) a vlastním stíhacím letectvem.

Úspěchu v bojové činnosti prostředků PVO při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení lze dosahovat na základě dobře organizované a prováděné součinnosti. V soudobém systému vojenské PVO, v níž nejmohutnější a neúčinnější prostředek je charakterisován PLD řízenými střelami, nabývá součinnost mezi prostředky PVO řady zvláštností. Krite-riem požadavků při organizaci a provádění součinnosti prostředků PVO v soudobých podmínkách je především požadavek prostorově a časově sladit bojové úsilí všech prostředků vojenské PVO, aby maximálně byly využity možnosti a účinnost všech jednotlivých prostředků PVO s důrazem na využití možností PLD řízených střel. Charakteristickou zvláštností při stanovování zásad součinnosti v soudobém systému vojenské PVO je ta skutečnost, že účinná součinnost může být organizována a prováděna jen za předpokladu, že PLD řízené střely mají před všemi ostatními soudobými prostředky PVO přednost v zásahu. Tato skutečnost je u PLD řízených střel podmíněna jejich takticko-technickými vlastnostmi.

Vedle organizované a prováděné součinnosti mezi PLD řízenými střelami a ostatními prostředky PVO je nutno k úspěšnému plnění úkolů organizovat nepřetržitou součinnost také mezi PLD řízenými střelami a bráněnými vojsky (objekty). Účelem této součinnosti je sladit plnění úkolů pozemních vojsk s bojovou činností PLD řízených střel ve všech fázích a údobích útočné i obranné operace. Součinnost PLD řízených střel s bráněnými vojsky (objekty) musí zabezpečovat nepřetržitou obranu bráněných vojsk a objektů s přihlédnutím k podmínkám, v nichž se bude rozvíjet bojová činnost bráněných vojsk (objektů) a PLD řízených střel a s přihlédnutím k podmínkám, v nichž se bude rozvíjet bojová činnost ostatních prostředků PVO v závislosti na jejich palebných a manévrovacích schopnostech. Výrazem součinnosti skupin PLD řízených střel s bráněnými vojsky (objekty) je včasné, časové a prostorově sladěné úsilí PLD řízených střel k obraně bráněných vojsk (objektů) při jejich napadení nepřátelskými prostředky vzdušného napadení.

Součinnosti mezi PLD řízenými střelami a bráněnými vojsky (objekty) se dosahuje na základě

— znalosti úkolů bráněných vojsk (objektů) se strany velitelů PLD skupin řízených střel;

— nepřetržitému přizpůsobování manévru palbou a pohybem charakteru bojové činnosti bráněných vojsk a objektů;

— nepřetržité vzájemné informace o pozemní a vzdušné situaci;

— stanoveného pořadí a způsobu podávání vzájemných informací a úkolech a plánovaném a prováděném manévru;

— nepřetržitého a trvalého spojení a na základě určených signálů, kódů, radiosignálů, apod.

Zásady součinnosti PLD řízených střel s bráněnými vojsky (objekty) nenabývají žádných charakteristických zvláštností, kterými by se v podstatě lišily od zásad součinnosti ostatních prostředků PVO s bráněným objektem. Vzhledem k účinnému dosahu PLD řízených střel a jejich takticko-technickým vlastnostem nabývá součinnost u PLD řízených střel s bráněnými vojsky (objekty) značně širšího rozsahu, než je tomu např. u klasického protiletadlového dělostřelectva, neboť počet objektů, který je bráněn PLD skupinou řízených střel v závislosti na situaci a uskupení bráněných vojsk bude dosahovat většího počtu. Nebude tedy součinnost s bráněnými vojsky (objekty) prováděna jen rámcově na stupni PLD skupiny řízených střel, ale bude nutno ji provádět v závislosti na uskupení bráněných vojsk a rozmístění a úkolech baterií PLD řízených střel až do baterií, při čemž souhlas k závěrům součinnostního dohovoru jednotlivých baterií s bráněnými objekty musí dát představitel štábu PLD skupiny řízených střel. V průběhu vedení boje musí být součinnost na jednotlivých stupních neustále udržována a podle konkrétního vývoje situace na zemi a ve vzduchu neustále upřesňována, a to opět až do stupně PLD baterie řízených střel. V některých případech, kdy PLD skupina řízených střel bude se všemi svými bateriemi působit na menším prostoru k obraně jednoho celistvého objektu, nebude součinnost s bráněným objektem organizována do baterií, ale součinnost bude organizovat a provádět štáb PLD skupiny řízených střel.

Značného významu nabývá v soudobých podmínkách součinnost mezi PLD řízenými střelami a klasickým protiletadlovým dělostřelectvem, tj. součinnost mezi dvěma nejmohutnějšími pozemními prostředky PVO. Systém obrany PLD řízených střel bude téměř ve všech případech doplňován systémem palby protiletadlového dělostřelectva.

Součinnosti mezi PLD řízenými střelami a klasickým protiletadlovým dělostřelectvem se dosahuje

— důkladnou znalostí situace, takticko-technických vlastností, úkolů a bojového použití jednotlivých druhů zbraní;

— zabezpečením včasného zjišťování a rozpoznávání vzdušného nepřítele a vzájemnou informací o něm;

— zabezpečením vzájemné informace nejen o vzdušné, ale i o pozemní situaci, o bojové činnosti nepřítele a vlastních sil PLD řízených střel a klasického PLD;

— jednotným chápáním cíle bojové činnosti, znalostí předvídaných bojových úkolů a způsobů jejich plnění;

— sladěným přeskupením sil a prostředků PLD řízených střel a PL dělostřelectva podle situace a potřeb k účinné PVO bráněných vojsk a objektů;

— organizací nepřetržitého součinnostního spojení a stanovením potřebných kódů a signálů.

Při organizaci a provádění součinnosti mezi PLD řízenými střelami a prostředky klasického protiletadlového dělostřelectva bude nutno vycházet z předpokladu, že PLD řízené střely budou mít před PLD přednost zásahu, což je vynuceno takticko-technickými vlastnostmi PLD řízených střel, především jejich účinností a dosahem při plnění požadavku ničit nepřátelský vzdušný cíl. Na základě konkrétní vzdušné situace, rozmístění a uskupení bojové sestavy PLD řízených střel a s přihlédnutím k jejich možnostem a k možnostem a účinnosti ostatních prostředků PVO, tedy i klasického protiletadlového dělostřelectva, volí si příslušný velitel PLD skupiny řízených střel cíle, na které budou jeho prostředky působit. Přednost zásahu PLD řízených střel před protiletadlovým dělostřelectvem a tudíž i možnost volby cíle musí však být v každém případě skloubena a sladěna s bojovou a palebnou činností skupiny (často i několika skupin) protiletadlového dělostřelectva. Je proto nutno, aby v rámci skloubení palebných úkolů bylo příslušným velitelům PLD skupin známo, na které cíle působí prostředky PLD řízených střel. Velitelé PLD skupin se pak v závislosti na situaci a stanoveném úkolu rozhodují pro ničení těch nepřátelských vzdušných cílů, které vzhledem k bráněnému objektu jsou nejnebezpečnější, které skýtají výhodné podmínky pro zničení a na které nepůsobí prostředky PLD řízených střel, po případě stíhací letectvo.

K zabezpečení součinnosti při sladění palebné činnosti PLD řízených střel a protiletadlového dělostřelectva bude nutno, aby

— příslušní velitelé PLD skupin řízených střel včas informovali velitele PLD skupin, které plní úkoly v prostorech účinné působnosti PLD skupin řízených střel o nepřátelských vzdušných cílech, které jsou ničeny prostředky PLD řízených střel;

— velitelé PLD skupin se rozhodovali při udávání cílů podřízeným na základě plné znalosti situace ve vzduchu a na základě znalosti o činnosti sousedních prostředků PLD řízených střel.

U PLD řízených střel přicházejí v úvahu pro ničení ty nepřátelské vzdušné cíle, které se pohybují ve výškách nad „podlahou“ PLD řízených střel. Prostředky protiletadlového dělostřelectva povedou palbu na cíle ve výškách do „podlahy“ PLD řízených střel vždy (pokud nebude pro PLD platit zákaz palby v důsledku přítomnosti naváděných vlastních stíhacích letounů), a to i v těch případech, kdy dostal velitel PLD skupiny návestí o tom, že na uvedený cíl působí prostředky PLD řízených střel. Nepřátelský vzdušný cíl může od okamžiku, kdy na potřebnou vzdálenost je přijímáno rozhodnutí příslušného velitele PLD řízených střel, provést manévry změnou výšky a dostat se tak mimo prostor působnosti PLD řízených střel. V tomto případě, kdyby se příslušní velitelé PLD striktně řídili návestím, že na cíl působí PLD řízené střely, prolétl by nepřátelský vzdušný cíl nikým nepostřelován celým prostorem systému protiletadlové dělostřelecké obrany.

Působí-li PLD řízené střely na cíle, které se pohybují ve výškách nad účinným dosahem prostředků protiletadlového dělostřelectva, není nutno,

aby velitelé skupin PL dělostřelectva byli informováni velitelem PLD skupiny řízených střel o cílech, na které působí jejich prostředky. V těchto případech informování ze strany velitele PLD řízených střel není nutné, neboť jeho činnost nikterak neovlivňuje rozhodování velitelů skupin protiletadlového dělostřelectva.

U malorážního protiletadlového dělostřelectva, jehož výškový dosah účinnosti nebude zasahovat nad „podlahu“ PLD řízených střel, není nutné organizovat uvědomování o cílech, na které působí PLD řízené střely.

Důraz na informování o činnosti PLD řízených střel je nutno klást na prostředky středorážního PLD, kde okruhy účinnosti PLD řízených střel a středorážního PLD se ve vertikální rovině vzájemně překrývají.

Jedním z nejdůležitějších součinnostních článků v soudobém systému PVO vojsk je součinnost mezi PLD řízenými střelami a stíhacím letectvem. Této součinnosti se dosahuje

- znalostí situace, bojových úkolů jednotlivých druhů zbraní, jakož i znalostí takticko-technických možností obou zbraní;
- zabezpečením včasného zjištění a rozpoznání vzdušného nepřítele a vzájemnou informací o něm;
- zabezpečením vzájemné informace o situaci a bojové činnosti PLD řízených střel a stíhacího letectva;
- jednotným chápáním cíle bojové činnosti, znalostí předvídaných bojových úkolů a způsobů jejich plnění;
- sladění manévru a bojové činnosti PLD řízených střel a stíhacího letectva k účinné PVO bráněných vojsk a objektů při maximálním využití bojových vlastností a možností jednotlivých zbraní;
- organizací nepřetržitého součinnostního spojení a stanovením potřebných kódů a signálů.

Stejně jako při organizaci součinnosti mezi PLD řízenými střelami a klasickým PLD je nutno i při organizaci součinnosti mezi PLD řízenými střelami a stíhacím letectvem vycházet z předpokladu, že PLD řízené střely budou mít před stíhacím letectvem přednost zásahu na nepřátelský vzdušný cíl. Tato přednost zásahu je podmíněna takticko-technickými vlastnostmi PLD řízených střel, které vzhledem k možnostem a účinnosti stíhacího letectva dávají ze strany PLD řízených střel větší pravděpodobnost zničení nepřátelského vzdušného cíle než jaké lze dosáhnout při zásahu stíhacího letectva. Stíhací letectvo v závislosti na vzdálenosti letišť od předního okraje a možnostech účinného navedení nebude mít často vůbec možnost zasáhnout proti nepřátelským prostředkům vzdušného napadení ani před hranicí druhého pásma obrany, natož pak před předním okrajem vlastních vojsk. Uskupení PLD řízených střel a dovedný manévr palbou umožňuje naopak PLD řízeným střelám účinně působit na většinu nepřátelských prostředků vzdušného napadení ještě před hranicí bombardování vojsk v dotyku nebo objektu.

Pro součinnost PLD řízených střel se stíhacím letectvem vzhledem k nejúčinnějšímu využití obou zbraní pro ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení budou platit tyto hlavní zásady:

- PLD řízené střely mají při náletech nepřátelských prostředků vzdušného napadení před stíhacím letectvem přednost zásahu vždy, pokud nepřátelské vzdušné cíle nepůsobí ve výškách pod „podlahou“ PLD řízených střel;

— stíhací letectvo působí na všechny nepřátelské vzdušné cíle pokud nedostalo signál, že na daný cíl působí PLD řízené střely. Před ostatními prostředky PVO (středorázové a malorázové PLD, PL kulometry apod.) působí stíhací letectvo přednostně.

Sladění bojové činnosti PLD řízených střel a stíhacího letectva musí vycházet z předpokladu maximálního a nejúčinnějšího využití bojových vlastností a možností obou zbraní při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení v závislosti na charakteru činnosti a počtu nepřátelských vzdušných cílů a v závislosti na situaci bráněných vojsk a objektů. Při plnění těchto požadavků bude nutno, aby

— velitelé PLD skupin řízených střel včas informovali velitele stíhacích leteckých divíí, které působí v prostorech bráněných PLD skupinami řízených střel o nepřátelských vzdušných cílech, které jsou ničeny prostředky PLD řízených střel;

— prostředky stíhacího letectva byly naváděny na nepřátelské vzdušné cíle na základě znalosti o činnosti sousedních prostředků PLD řízených střel.

Při organizování a provádění součinnosti mezi PLD řízenými střelami a stíhacím letectvem nebude výhodné, aby volba nepřátelských vzdušných cílů byla prováděna na základě výšek těchto vzdušných cílů. Rozhodnutí pro navádění stíhacího letectva je přijímáno tehdy, kdy nepřátelský vzdušný cíl je ještě poměrně značně vzdálen, stejně tak i přidělení cíle PLD řízeným střelám je provedeno na značnou vzdálenost.

Vzdálenost nepřátelského vzdušného cíle od předpokládaného prostoru střetnutí každého z uvažovaných prostředků PVO umožňuje vzdušnému nepříteli provést manévry výškou a při přiletu do uvažovaného prostoru střetnutí vlétnout ve značně změněné výšce, než na jaké bylo přijímáno rozhodnutí pro zásah PLD řízených střel nebo stíhacího letectva. V těchto případech by byl účinný zásah PLD řízených střel nebo stíhacího letectva značně komplikován a účinnost PVO by byla často zeslabována.

Na nepřátelské vzdušné cíle, které budou působit na výškách pod „podlahou“ prostoru účinnosti PLD řízených střel, bude stíhací letectvo působit s výjimkou některých případů neomezeně. V jiných případech lze v rámci součinnostního dohovoru mezi PLD řízenými střelami a stíhacím letectvem stanovit, že stíhací letectvo v prostorech působnosti PLD řízených střel nebude působit ani přelétávat ve výškách nad „podlahou“ prostoru účinnosti PLD řízených střel.

V řadě případů však bude možno prostorově vymezovat zásah jednotlivých prostředků stíhacího letectva a PLD řízených střel. Toto prostorové vymezení působnosti může být prováděno tak, že

— PLD řízené střely budou v celém okruhu účinné působnosti působit na nepřátelské vzdušné cíle neomezeně;

— stíhací letectvo bude v prostorech bráněných PLD řízenými střelami v celém okruhu účinnosti (nebo určité vymezené části) působit jen pod „podlahou“ PLD řízených střel;

— stíhací letectvo v závislosti na vzdálenosti letišť od předního okraje a na charakteru rozmístění bráněných vojsk a objektů bude působit na nepřátelské vzdušné cíle od určitých čar v terénu (na příklad od 2. pásma obrany dále do hloubky apod.).

PLD řízené střely mohou působit i na ty nepřátelské vzdušné cíle, na které jsou naváděny vlastní stíhači, a to v těch případech, byl-li systémem průzkumu PLD řízených střel vzdušný nepřítel bezpečně rozpoznán a nemohou-li být palbou PLD řízených střel ohroženy vlastní stíhací letouny. Za bezpečnost vlastních stíhacích letounů v prostrou účinnosti PLD řízených střel, o jejichž přítomnosti byla PLD skupina řízených střel součinnostním spojením uvědoměna, plně odpovídá velitel útvaru (skupiny) PLD řízených střel, jehož baterie působí na nepřátelské vzdušné cíle, na které jsou naváděny vlastní stíhací letouny.

Součinnost mezi PLD skupinami řízených střel a stíhacím letectvem bude také v řadě případů zabezpečena rozpoznávacím zařízením na letounech a radiolokačních prostředcích PLD řízených střel podle platných kódů.

V některých prostorech, které budou vzhledem k důležitosti a významu bráněných vojsk a objektů v nich rozmístěných silně bráněny systémem PLD řízených střel, mohou při sledování požadavku maximálního využití možností a účinnosti PLD řízených střel být stanoveny zakázané prostory pro přelety vlastního letectva.

Ve všech případech je nutno, aby příslušní velitelé PLD řízených střel byli včas informováni o bojové činnosti vlastního stíhacího letectva, o přeletech vlastních prostředků vzdušného napadení apod. Určený orgán náčelníka PVO armády (frontu) upřesňuje se štábem stíhacího letectva nebo operační skupinou letectva otázky součinnosti, které se vyskytují v průběhu bojové činnosti. Odpovědnost za využití svých prostředků a za rozhodování o volbě cílů však přísluší velitelům PLD skupin řízených střel a velitelům stíhacích leteckých divisií.

Neméně důležitou otázkou, která se projevuje v účinnosti soudobé pozemní PVO, je organizace a provádění součinnosti mezi jednotlivými sousedními skupinami PLD řízených střel, a to zvláště u těch skupin, jejichž okruhy účinné působnosti se vzájemně překrývají. Účelem součinnosti mezi jednotlivými PLD skupinami řízených střel je vzájemné sladění jejich bojové činnosti při ničení nepřátelských prostředků vzdušného napadení. Případů, kdy budou dvě PLD skupiny řízených střel působit v blízkosti sebe a jejich okruhy účinné působnosti se budou překrývat, bude při praktické bojové činnosti poměrně málo. Ve všech případech, kdy bude tato součinnost organizována, bude nutno, aby mezi oběma skupinami PLD řízených střel byla organizována a v průběhu bojové činnosti prováděna nezbytná vzájemná informace o vlastní bojové činnosti a o nepřátelských vzdušných cílech, na něž prostředky PLD řízených střel té které skupiny působí. Na základě součinnosti prováděné mezi dvěma sousedními PLD skupinami řízených střel musí být při vedení palby na nepřátelské vzdušné cíle dosaženo dovedného rozdělení prostředků PLD řízených střel na jednotlivé cíle tak, aby na jeden a tentýž cíl nepůsobilo současně více prostředků PLD řízených střel než je třeba ke splnění požadavku matematické naděje snížení uvažovaného cíle, zatím co ostatní cíle, třeba i stejně nebezpečné, by mohly v některých případech prolétávat okruhy účinnosti vůbec nepostřehovány. Při vytyčování zásad součinnosti prostředků PVO v konkrétních podmínkách armády (frontu) musí být pro sousední skupiny PLD řízených střel stanoveno, jakým způsobem bude organizována a prováděna volba jednotlivých cílů tou kterou PLD skupinou řízených střel a jakým způso-

bem bude organizována a prováděna výměna informací o působení jednotlivých skupin na objevivší se nepřátelské vzdušné cíle.

Volba cílů a výměna informací může být prováděna tak, že

— PLD skupina řízených střel, která brání v sestavě armády (frontu) prvořadě objekty, bude mít přednost ve volbě cílů a současně povinnost informovat velitele sousedních PLD skupin řízených střel o cílech, na které působí vlastními prostředky;

— působnost jednotlivých PLD skupin řízených střel bude vymezena stanovenými prostory nebo sektory. Jiná PLD skupina řízených střel bude do sousedního prostoru (sektoru) působit jen na základě součinnostního dohovoru v těch případech, kdy skupina vzhledem k počtu nepřátelských vzdušných cílů nebude moci svými vlastními prostředky všechny cíle ničit. Velitel PLD skupiny řízených střel, který odpovídá za obranu objektů v daném prostoru (sektoru), bude povinen však vždy oznámit veliteli PLD skupiny řízených střel, s nímž udržuje součinnost, ty cíle, na které působí v daném prostoru (sektoru) jeho vlastní prostředky;

— volba cílů mezi jednotlivými skupinami PLD řízených střel bude prováděna na základě součinnostního dohovoru s přihlédnutím ke stanovenému úkolu jednotlivých PLD skupin řízených střel a s přihlédnutím k tomu, která z PLD skupin řízených střel má výhodnější podmínky pro úspěšné zničení uvažovaného cíle.

Velitelé jednotlivých sousedních PLD skupin řízených střel si vzájemně vyměňují zprávy získané radiolokačním a vidovým průzkumem a slaďují způsob činnosti svých radiotechnických prostředků. Odpovědnost za vybudování a zřízení součinnostního spojení je určována starším náčelníkem.

V řadě případů při vedení operací bude nutno organizovat a provádět těsnou součinnost mezi vojskovými PLD skupinami řízených střel a prostředky protivzdušné obrany státu. Ve všech případech společné činnosti vojenských prostředků PLD řízených střel a prostředků PVOS je nutno přihlížet k možnostem a úkolům vojsk i PVOS.

Prostředky vojenských PLD řízených střel organizují odposlech sítě výstrahy PVOS. V případě, že prostředky vojenských PLD řízených střel jsou rozmístěny v blízkosti RTH PVOS, mohou organizovat přímý odposlech těchto jednotek. Odposlech hlášení radiotechnického vojska PVOS se uskutečňuje u vojenských PLD řízených střel vyčleněním přijímačů do rádiových směrů (sítí) hlášení, nebo paralelním napojením na linková vedení v určených místech. V případě rozmístění vojenských PLD řízených střel v bráněných místech PVOS, nebo v jejich blízkém okolí, navazují velitelé vojenských PLD skupin řízených střel spojení, na němž je uskutečňována součinnost v otázkách uvědomování o vzdušné situaci.

Zásady, podle nichž bude uskutečňována a prováděna součinnost mezi vojskovými PLD řízenými střelami a PLD řízenými střelami, stíhacím letectvem a protiletadlovým dělostřelectvem PVOS, budou obdobné zásadám, které byly rozebrány v součinnosti vojenské PVO.

NÁZORY NA POUŽITIE PROSTRIEDKOV UTAJENIA VELENIA

Kapitán František Vydra

Autor článku zdôrazňuje dôležitosť utajení velení vojskám pri jeho nepretržitom zabezpečovaní v súdobom boji, pričom popularizuje niektoré pomůcky utajení velení a vysvetľuje, prečo a čo je nutno utajovať; čo dokladá rozborom niekoľkých kryptologických princípů.

Dále vysvětľuje na praktických príkladoch, prečo je treba na cvičeniach utajovať skutočnosti, ktoré by za boje mali byť predávané otvorenou rečou a prečo je teda nutno používať dnes poměrně složitých kódovacích systémů.

Otázky zabezpečenia nepretržitého velenia vojskám sú problémom, ktorý je v dnešnej dobe v popredí záujmu veliacich orgánov a ktorým je nutné neustále sa zaoberať. Skúsenosti z Veľkej vlasteneckej vojny ukazujú, že jedným z rozhodujúcich prvkov víťazstva na bojišti a vo vojne vôbec, je organizácia správneho a nepretržitého velenia. Systém velenia musí neustále zabezpečovať riadenie a vedenie boja v najzložitejších situáciách za použitia zbraní hromadného ničenia.

Spoločne s otázkami organizácie velenia vystupuje zákonite do popredia činiteľ majúci vplyv na vedenie boja — utajenie velenia.

Utajenie velenia vojskám je zložitý problém zahrňujúci všetky opatrenia potrebné k tomu, aby protivník neodhalil včas zámysly a činnosť vlastných vojsk. Systém utajenia velenia vojskám nie je možné ani pri rýchle sa meniacich situáciách podceňovať. Je treba tomuto problému venovať v súčasnej dobe zvýšenú pozornosť.

Cieľom tejto práce je zdôvodniť nutnosť používania prostriedkov utajenia velenia súčasných systémov pri cvičeniach a pri mierovom veliteľskom styku. Je pochopiteľné, že nie je možné naraz vyriešiť všetky problémy súvisiace s otázkou utajenia velenia vojskám a preto aj v tejto práci je poukázané len na niektoré otázky.

Podmienky utajenia velenia vojskám:

Dôležitým faktorom pri hodnotení podmienok utajenia velenia je skutočnosť, že na problematiku utajenia velenia musíme sa dívať z dvoch základných hľadísk, ktoré ovplyvňujú utajenie velenia čo do jeho stupňa, doby a používaných prostriedkov.

Prvým základným hľadiskom je utajovanie skutočností v mierových podmienkach. Stále sa stretávame pri cvičeniach s názormi, že situácie riešené pri cvičeniach budú spravidla vždy totožné s riešením situácií v prípade skutočnej vojny. Názor, že cvičenie treba brať ako skutočnosť je správny. Je však pravdou, že špecifické podmienky utajovania skutočností zasahujú do konaného cvičenia. Musíme si uvedomiť, že problematiku utajovania pri cvičeniach je treba hodnotiť z hľadiska súčasného medzinárodne politického stavu, z hľadiska dvoch vedľa seba existujúcich spoločenských sústav. Súčasný stav, že naša republika je západnou výspou socialistického tábora a že sme priamymi susedmi agresora,

úplne zákonite podtrhuje nutnosť vysokého utajovania všetkých skutočností súvisiacich jak s činnosťou vojsk armády Československej republiky, tak aj s činnosťou vojsk štátov Varšavskej zmluvy.

Je zistené, že na našich západných hraniciach je vybudovaný systém odpočúvacích zariadení určených pre rádiové sledovanie činnosti rádiových staníc armády a bezpečnosti. Ďalej je pravdou, že neutrálne Rakúsko má rovnako vybudovaný podobný systém.

Rádiový prieskum západných rozvediek pracuje intenzívne so snahou:

- získať nové údaje o konaných cvičeniach,
- doplniť už získané zprávy inými prostriedkami,
- overiť si skutočnosti, ktoré má už k dispozícii.

Aktivizovanie rádiového prieskumu v dobe mieru môže mať veľmi úspešný výsledok. Dokazuje to skutočnosť, že na cvičení jedného zväzku vo februári 1959 urobilo sa odpočúvanie niektorých rádiových sietí cvičiacich štábov. Výsledok tohoto odpočúvania bol priamo prekvapujúci. Zachytené zprávy, rozkazy, rozhodnutia a hlásenia, vysielané otvorenou rečou, po vyhodnotení a zakreslení do mapy, dali úplne jasný obraz o priebehu jedného dňa cvičenia. Tým bola daná možnosť rozvedkam západných mocností dostať do rúk vzácny materiál bez najmenej námahy, ktorého získanie inou cestou alebo formou by bolo spojené s veľkou námahou a nebezpečím. Po zakreslení odpočúvaných zpráw na mapu boli vyhodnotené:

- šírky útočných pásiem zväzku, plukov a práporov,
- smer hlavného úderu,
- hranice zväzku, plukov, práporov,
- určenie bližšej a ďalšej úlohy,
- vzdialenosti a zasadenie druhých sledov,
- spôsoby odražania protisečí,
- priznávanie úspechu protivníkovi,
- spôsob použitia zbraní hromadného ničenia,
- vývoj situácií na fronte.

Táto skúsenosť ukazuje, že problematika utajenia velenia nie je ešte úplne vžitá do práce štábov a je rozhodne potrebné radikálne sa vyporiadať s narušovaním utajenia velenia vojskám.

Z urobeného rozboru cvičenia vyplýva, že pri cvičeniach je nutno utajovať:

- priestory, v ktorých sa cvičenia konajú,
- stupeň cvičenia,
- situácie vlastných vojsk,
- situácie protivníka,
- všetky rozkazy, rozhodnutia a hlásenia i keď majú len krátku dobu platnosti na cvičení,
- výsledky cvičenia a iné skutočnosti súvisiace s vykonaným cvičením alebo ešte s jeho prípravami.

Názor, že utajovať situácie protivníka je nereálne a protivník sa na cvičení dozvie kódy a obsah šifier podľa vlastnej situácie, je nesprávny a nebezpečný. Utajovanie situácie protivníka alebo situácie ktorá v priebehu cvičenia stratila na význame, je nutné z dôvodov spoločenskej nebezpečnosti. Na cvičeniach neutajujeme skutočnosť pred t. zv. protivníkom, ktorého hrajú vlastné štáby, ale utajujeme pred skutočným nepriateľom, kto-

rého revanšistické ciele sú stále drzejšie a bezočivejšie. Utajovanie skutočností v mieri je základnou požiadavkou prípravy vojsk a má trvalú platnosť.

Druhým základným hľadiskom je utajovanie skutočností v priamo vojnových podmienkach. Je pochopiteľné, že v dobe vojnového stavu bude znovu vyžadovaný vysoký stupeň utajenia a bdelosti. Na druhej strane však nebude nutno utajovať skutočnosti, ktoré nemajú trvalú platnosť alebo ktoré sú známe. V každom prípade však bude nutno utajovať:

- skutočné názvy útvarov a zväzkov,
- priestory rozmiestnenia útvarov, zväzkov,
- rozmiestnenie spojovacích uzlov a stredísk,
- miesta velenia,
- morálny a politický stav vojsk,
- rozkazy, rozhodnutia a hlásenia majúce trvalú alebo dlhšiu platnosť,
- volacie znaky, funkčné čísla a mená funkcionárov,
- ďalšie tajné údaje o existencii, organizácii a bojovej činnosti vojsk.

V niektorých prípadoch však v skutočných vojnových podmienkach bude možné hovoriť otvorene o:

- situácii nepriateľských vojsk,
- vlastnej situácii od pluku nižšie,
- situáciách a skutočnostiach, ktoré sa stali známe,
- rozkazoch a nariadeniach, po ktorých nasleduje okamžité opatrenie,
- hláseniach o použití zbraní hromadného ničenia,
- momentálnej situácii vo vzduchu.

Pri týchto uvedených okolnostiach je však treba vyhodnotiť každý problém utajovania podľa konkrétnych podmienok v jednotlivých situáciách. Znova je však treba zdôrazniť, že o týchto skutočnostiach je možné hovoriť otvorene s patričným vyhodnotením, len v skutočných vojnových podmienkach a nie dnes v mierových podmienkach na cvičeniach. Je pochopiteľné, že utajovať sa nedá šablonovite. Nie je možné stanoviť šablonu na utajovanie vo vojne. To musí každý jednotlivec správne vyhodnotiť dosah vyslania zprávy otvorenou rečou.

Požiadavky na prostriedky utajenia velenia:

V praxi sa stretávame s dvomi požiadavkami na prostriedky utajenia velenia vojskám. Jeden z hlavných požiadavkov kladených na tieto prostriedky je vysoká operatívnosť a jednoduchosť požadovaná zo strany veliacich orgánov.

Druhou, v mieri najzávažnejšou požiadavkou je kriptologická bezpečnosť prostriedkov utajenia velenia diktovaná spoločenskou nebezpečnosťou možného prezradenia tajných a prísne tajných skutočností, ktorá by vznikla použitím nedokonalých utajovacích systémov.

Doposiaľ používané pomerne zložité systémy prostriedkov utajenia velenia kladú vysoké požiadavky na veliteľov a štáby. Ich používanie vyžaduje vynaloženie určitého času a úsilia na prípravu a zvládnutie manipulácie s týmito prostriedkami. Zavrhovanie každého prostriedku na utajenie velenia vojskám často pramení z jeho základnej neznalosti. Ukázalo sa pri cvičeniach, že pri oboznámení sa s určitým systémom a pri jeho správnom využití je možné stanovený prostriedok s úspechom používať.

Zložitosť niektorých systémov prostriedkov utajenia velenia je zaprí-

činená požiadavkou na utajenie zprávy po dobu potrebnú utajiť zprávu podľa jej charakteru alebo významu.

Pri dnešnej modernej počítačovej technike, ako sú elektrónkové počítačové stroje je zistené, že dochádza k pokusom rozlúštiť systém používaného prostriedku utajenia velenia na základe odpočúvaných zprávy.

Je úplne reálne predpokladať, že v skutočných vojnových podmienkach bude treba zabezpečiť utajenie zprávy najviac do doby ich realizácie vojskami na fronte. Znamená to, že v prípade vojnových akcií budú systémy jednoduchšie a požiadavky na kryptologickú bezpečnosť prostriedkov utajenia velenia budú podstatne nižšie na základe kratšej doby potrebnej na utajenie zprávy a na základe potrebnej operatívnej uvedenej prostriedkov.

Dôležitou otázkou pri vytvorení či už zložitého alebo jednoduchého systému prostriedkov utajenia velenia je obsah slovníka. Záleží na jednotlivých zložkách štábov, aby pristupovali zodpovedne k návrhom na obsahovú náplň prostriedkov vzhľadom k tomu, že práve štáby sú ich používateľmi.

Jedna z možností, ktorú štáby využívajú vo veľmi malej miere alebo nevyužívajú vôbec, je zostavovanie tabuľky signálov, kde sa dajú nahradiť jedným kódom celé výrazy a vetý. Tabuľky signálov nielenže zabezpečia utajenie zprávy na krátku dobu, ale zrychlí vyslanie tejto zprávy. Rozhodne však tieto tabuľky signálov nemôžu byť univerzálnym prostriedkom, pretože môžu byť viazané len na určitú dobu činnosti vojsk, na priestor a na vzťah, ktorý tabuľku signálov zostaví. Znamená to, že doba ich platnosti je časovo i priestorovo omedzená. Ďalším dôvodom ku krátkej dobe platnosti tabuľky signálov je pomerne malá kryptologická bezpečnosť. Lúštenie zprávy nie je podstatne ťažkým problémom, pretože sa jedná o veľmi jednoduchý systém. V takomto prípade pri lúštení zprávy postupujú lúštitelia systematicky od zjednocovania zprávy až po samotné rozbitie šifry. Je pochopiteľné, že výraz ktorý je bežne používaný je v tabuľke signálov vyjadrený len jedným kódom. V zpráve, ktorá obsahuje viackrát ten istý výraz sa objaví i viackrát ten istý kód. Na základe získania viacej zprávy a prevedenie frekvencie rovnakých kódov dochádza sa postupne k vylučovaniu výrazov a konečne k rozlúšteniu celej zprávy. Zákonitosti väzby reči usnadňujú lúštenie zprávy. Nebezpečné pri tom je spájať otvorenú reč s používaným prostriedkom utajenia velenia, pretože tento spôsob vysielania zprávy podstatne uľahčuje lúštenie nielen zprávy ale aj celého systému používaného prostriedku.

Je dokázané, že veľmi jednoduché systémy sú ľahko lúštiteľné. Rovnako používanie vlastných prostriedkov, zhotovených pre vlastnú potrebu, je nebezpečné, ako aj používanie t. zv. „hantýrky“. Zákonitosti reči potvrdzujú správnosť názoru, že prílišná jednoduchosť prostriedku utajenia velenia umožňuje lúštenie zprávy. Taktiež prax plne potvrdila, že v súčasnej dobe je nutné používať zložitejších prostriedkov utajenia velenia vojskám.

Perspektíva vo vývoji prostriedkov utajenia velenia:

Súčasný stav vo vývoji techniky rôzneho druhu a určenia dáva oprávnené požiadavky na zmechanizovanie a automatizovanie prostriedkov utajenia velenia. Vyriešenie tohoto problému je však zložitá úloha. Vývoj sťahovacej techniky nedosiahol ešte tej úrovne, aby súčasne používané prostriedky utajenia velenia mohli byť nahradené strojovou technikou. Doposiaľ získané poznatky ukazujú, že v najbližšej dobe nie je možné počítať so

zavedením dokonalejšej utajovacej techniky k vyriešeniu problému utajenia velenia vojskám. Možnosti, ktoré momentálne sú, nemôžu byť z hľadiska rozmerov, zložitosti a hospodárnosti v praxi použité.

Je pravdou, že zavedenie techniky do systému utajenia by podstatne zlepšilo prácu s prostriedkami utajenia velenia. Ovšem zavedením strojovej techniky do systému utajenia nie je možné považovať za vyriešenie celého problému.

Systém strojového utajenia je závislý od zákonitostí, ktoré majú vplyv na zostrojenie utajovača, vzhľadom k tomu, že každý prístroj zostrojovaný či už k účelom utajenia alebo k akýmkoľvek iným účelom je postavený na základe určitého princípu. Princíp každého prístroja má vlastnosti na základe ktorých dochádza po vyčerpaní možností k opakovaniu operácií. Opakovanie operácií dáva možnosť prepočítať výkon prístroja a z toho vychádzať pri lúštení získaných zpráav. Ako príklad je možné uviesť bývalý utajovač „ANNA“ používaný v minulosti v armáde. U tohoto prístroja na základe zákonitostí dochádzalo k častým opakovaniam, takže bolo reálne nebezpečené lúštenia zpráav, ktoré mali trvalú platnosť a nakoniec bolo nutné tento prístroj vziať z používania.

V budúcnosti sa počíta s nasadením utajovacej techniky na určité úseky velenia. Aj pri nasadení strojovej utajovacej techniky budeme musieť počítať s tým, že súčasne používané prostriedky utajenia velenia budú mať tiež svoje miesto v problematike utajenia vzhľadom k tomu, že techniku nebude možné nasadiť všade. Volanie po okamžitom zavedení techniky do utajenia je síce oprávnené, ale vo väčšine prípadov bez správneho a konkrétneho náhľadu na celý problém. Stereotypné vyriešenie celého problému by celkovému utajeniu neprospelo ale by mohlo veľmi uškodiť. Je treba počítať s tým, že v operáciách sa dostaneme k situáciám, kde sa protivníkovi podarí získať zavedený strojový systém. Z toho dôvodu je vyriešenie zmeny strojového utajovača zložitým problémom. V prípade získania strojového utajovača protivníkom, stávajú sa ostatné prístroje bezcennými.

Z á v e r :

Pri vykonaní rozboru problematiky utajenia velenia vojskám je možné prísť k nasledujúcim záverom:

— *používanie prostriedkov utajenia velenia vojskám v súčasnej medzinárodnej situácii je úplne zákonite nutné,*

— *za súčasného stavu musíme bezpodmienečne dodržiavať všetky zásady utajenia na cvičeniach i v mierovom veliteľskom styku aj keď z hľadiska prípadného vojnového konfliktu by mnohé zprávy a sdelenia boli odosielané otvorenou rečou,*

— *možnosti lúštenia získaných zpráav využitím najmodernejšej techniky dokazujú, že nemôže byť v dnešnej dobe priakročené ku zníženiu kryptologickej bezpečnosti prostriedkov utajenia velenia a tým aj k ich podstatnému zjednodušeniu,*

— *je nutné zamerať sa na vývoj sdelovacej techniky s cieľom dosiahnuť takých prostriedkov, ktoré by nielen urychlovali spojenie medzi veliacimi orgánmi ale aj zabezpečovali naprosté utajenie zpráav.*

Vzhľadom k tomu, že súčasná technika nie je v odbore utajenia velenia vojskám na potrebnej úrovni, je nutné, aby štáby boli dokonale pripravené na používanie súčasných prostriedkov utajenia velenia vojskám.

TÝLOVÉ ZABEZPEČENÍ ARMÁDNÍHO PROTIÚDERU V POČÁTEČNÍM OBDOBÍ VÁLKY

Kandidát voj. věd podplukovník Eman Liška, kapitán Evžen Mach

Autor v článku rozvádí hlavní úkoly materiálního a zdravotnického zabezpečení armádního protiúderu v počátečním období války; přitom se zabývá i otázkami velení.

Dochází k závěru, že je třeba plně využít všech zdrojů v armádním prostoru a polní zásobovací systém rozvinout teprve k zabezpečení přechodu do protiúderu.

Objekty napadení zbraněmi hromadného ničení v počátečním období války budou i zdroje zásob materiálních prostředků uložené v cílových a kategorizovaných městech a velká komunikační centra.

V těchto podmínkách má rozhodující význam, aby vojska a jejich týly byly včas uvedeny do bojové pohotovosti a zejména byly vyvedeny zpod atomových úderů. Vojska, zaujímající obranu státních hranic musí mít u sebe nejméně pohyblivé zásoby materiálních prostředků všech druhů a síly a prostředky k poskytování zdravotnické a technické pomoci na plných počtech. Přitom bude snahou těchto svazků vyvézt ze stálých posádek veškerý materiál a vytvořit si tak zvýšené zásoby na všech stupních, zejména v praporních rajónech obrany a přímo u bojovníka a vozidla.

Obranná operace v počátečním období války může být zahájena pouze těmi silami a prostředky, které jsou k dispozici již v míru. Zvětšování hloubky obrany a narůstání sil obránce bude pak probíhat v značně složité situaci. Výrazným rysem takto zahajované operace bude zejména složitá vzdušná situace, neúplná pohotovost vojskového a zejména operačního týlu a nutnost odrážet útok nepřítele na několika směrech a současně omezenými silami a prostředky vést boj se vzdušnými výsadky.

Jestliže nebude souvislá fronta, bude mít rozhodující význam manévrovací schopnost vojsk obránce k včasnému přehrazení hlavních směrů úderů a zejména k vytvoření výhodného poměru sil a zabezpečení podmínek pro převzetí iniciativy do vlastních rukou. Významnou úlohu v tom sehraje včasné a účinné provedení armádního protiúderu.

Hlavní silou armádního protiúderu je druhý sled v hodnotě jednoho až dvou svazků a zálohy velitele armády. Úkolem svazků 1. sledu je pak houževnatou obranou vyčerpat útočící vojska nepřítele, udržet výhodné terénní čáry pro vyražení k protiúderu a částí sil se připojit k hlavnímu protiúdernému uskupení. Podmínky k provedení protiúderu v počátečním období války budou podstatně složitější než v dalším jejím průběhu. Může dojít k situaci, kdy se protiúder bude provádět na dříve neplánovaném směru. V takovém případě musí být jeho zplánování a příprava provedena ve zkrácených lhůtách.

Doba provedení armádního protiúderu nebude rovněž stejná. Je možné, že bude nutno protiúder provést už v průběhu druhého nebo třetího dne operace v situaci, kdy armádní týl bude disponovat jen omezenými prostředky a kdy zásoby u vojsk mohou být do značné míry vyčerpány a kdy

zejména zdravotnické etapy budou silně zaplněny raněnými jak po úderech ZHN, tak při vedení obranného boje.

Tato situace podstatně ovlivní činnost týlu při přípravě a zabezpečení protiúderu. Cílem této stati je ukázat na některé hlavní problémy, které je nutno v této souvislosti promýšlet a řešit z hlediska týlu a vyvodit základní závěry pro organisaci a činnost zejména armádního týlu.

Hlavní úkoly týlového zabezpečení armádního protiúderu

Přípravy materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení armádního protiúderu zahrnují zejména:

a) vytvoření úplných pohyblivých zásob materiálních prostředků všech druhů u svazků druhého sledu armády a jejich eventuální zvýšení o materiální prostředky nutné k zabezpečení přesunu na čáru zasazení k protiúderu;

b) včasné uvolnění zdravotnických etap v pásmu provedení protiúderu, aby bylo možno zdravotnické odsuny provádět až do zahájení protiúderu na tyto etapy a tím využít zdravotnické prostředky protiúderného uskupení až pro zabezpečení boje v hloubce; tyto etapy zesílit včasným rozvinutím chirurgické polní pohyblivé nemocnice 1. linie v pásmu protiúderu;

c) účelnou organizaci a uskupení armádních týlových útvarů a zařízení na směrech vyhodnocených k možnému protiúderu a zejména komunikační síti a konečně

d) vhodné rozestavení orgánů velení k zabezpečení včasné informovanosti týlu o potřebách vojsk a zámyslu velitele a k vytvoření podmínek pro pevné a nepřetržité velení týlu při zabezpečení protiúderu spojeného s možným přerůstáním do protiútoků.

Materiální zabezpečení protiúderu

Abychom si ujasnili potřeby materiálního zabezpečení protiúderu je nutno alespoň krátce ukázat možný stav zásob a jejich rozložení v době jeho příprav a provedení.

Přitom je nutno vyjít z možných variant stavu vojsk při zahájení války.

Bude-li bojová činnost svazků zaujímajících obranu státních hranic zahájena jen s mírovými počty osob, techniky a materiálu, bude stav materiálního a zdravotnického zabezpečení i přes přicházející doplňky značně svízelný a zejména zdravotnické etapy a divisní dopravní prostředky budou značně přetíženy. Takovou situaci nelze připustit; je nutno vždy vytvořit takové předpoklady, aby alespoň zdravotnické a dopravní síly a prostředky byly včas doplněny na zvýšené počty.

Příznivější podmínky pro práci týlu budou vytvořeny, bude-li kryt hranic a boj zahajován s plnými válečnými počty nebo po provedeném alespoň částečném doplnění. Cílem musí být takový stav, aby jak útvar, tak svazek byl schopen přemísťovat své pohyblivé zásoby jedním koloběhem. Vycházíme-li z tohoto předpokladu, je možno usuzovat, že po provedeném napadení, bojových ztrátách a spotřebě materiálních prostředků budou u svazků bránících se v prvním sledu armády v době, kdy bude připravováno provedení armádního protiúderu, jen neúplné pohyblivé zásoby. Nejnižší stav zásob možno očekávat u ženijního materiálu a hlavně u munice, jejíž doplňování bude prováděno ze zdrojů poměrně značně vzdálených. Jeho úroveň může v této situaci poklesnout i na poloviční výši pohyblivých zásob a u některých jednotek i níže. Příznivější bude stav zásob

potravin i PHM, které útvary a svazky mohou v prvních několika dnech doplňovat vlastními odběry buď z vlastních nebo jiných nejbližších mírových posádek. I za předpokladu zničení části těchto zásob bude v tomto ohledu zejména v potravinách situace příznivá. Nedostatky se mohou projevit pouze v zásobování čerstvým masem a chlebem. Pokud se týká pohonných hmot a mazadel umožní zásoby ponechané v mírových posádkách a zásoby v obytných základnách civilní distribuční sítě plynulé doplňování zásob nejméně na 1—2 dny boje.

Je tedy možno vcelku konstatovat, že u prvosledových svazků během 1—2 dnů boje bude možno v podstatě vlastními prostředky útvarů a svazků doplnit jak zničený, tak spotřebovaný materiál. K zabezpečení běžného doplňování zásob munice se jeví účelným provést obdobnou decentralizaci zásob jaká je na příklad u potravin.

U svazků 2. sledu armády, které budou zpravidla soustřeďovány z větších hloubky, bude nutno doplnit zejména PHM spotřebované během přesunu, uhradit denní spotřebu potravin, vystřelenou protiletadlovou municí a provést úhradu eventuálních ztrát materiálních prostředků a techniky vyřazené napadením nepřítelem ze vzduchu, výsadky nebo diverzní činností. Toto doplnění bude nutno zpravidla organisovat především s využitím místních zdrojů ať už ze zásob v nejbližších mírových posádkách nebo z nejbližších stálých skladů a jejich vyvezených zásob. Vzhledem k tomu je nutné po vyhodnocení možných prostorů předvídaných pro soustřeďování svazků 2. sledu armády už v míru pro toto doplňování vytvořit podmínky zvýšením nebo úpravou složení zásob skladovaných v nejbližších posádkách.

Vlastní zabezpečení protiúderu si vyžádá vedle úhrady běžné potřeby proviantu podle hloubky úkolu protiúderného uskupení kolem 0,35—0,5 n PHM, jeden i více palebných průměrů munice a nejméně 60 tun ženijního materiálu na svazek, tj. nejméně 1200—1300 tun materiálu na svazek. Úhradu tohoto materiálu, až na potraviny, které bude zpravidla možno čerpat z místních zdrojů, nutno provést z armádních zásob.

Vzhledem k závažnosti protiúderu v celé armádní obranné operaci bude nutno na jeho zabezpečení položit hlavní úsilí. To se projeví jak v organisaci a uskupení armádního týlu, tak hlavně ve vyčlenění většiny dopravních prostředků armády právě ve prospěch včasného soustředění a doplňování zásob u svazků a armádních útvarů tvořících protiúderné uskupení. Hloubka úkolu protiúderu si zpravidla sama o sobě vyžádá podstatné zvýšení pohyblivých zásob. Vždy však bude snaha zvýšit protiúdernému uskupení zásoby nejméně tak, aby na čáře zasazení byly u vojsk úplné pohyblivé zásoby, to znamená vytvořit u vozidel, zejména u tanků a transportérů zvýšené zásoby ve výši spotřeby za přesunu z prostoru soustředění na čáru zasazení. Vzhledem k tomu, že je nutno zabezpečit rychlé nahrazení ztrát protiúderného uskupení při napadení ZHN, je třeba mít silné pohyblivé zálohy materiálu nejen u svazků tohoto uskupení, nýbrž zejména u armády. Tuto zálohu je nutno umístit tak, aby manévr k nahrazení ztrát protiúderného uskupení byl co nejrychlejší.

Zdravotnické zabezpečení protiúderu

Hlavní úkoly zdravotnického zabezpečení protiúderu možno shrnout do dvou hlavních skupin. Je to jednak souhrn úkolů spojených s uvolněním zdravotnických etap svazků a útvarů v pásmu protiúderu a dále vlastní

vybavení protiúderného uskupení tak, aby bylo schopno na celou hloubku úkolu zabezpečit sběr raněných na bojišti, jejich ošetření a odsun vlastními prostředky až na vlastní divizní obvyklé místo nebo do přidělené chirurgické polní pohyblivé nemocnice 1. linie.

Oba tyto úkoly týl armády musí plnit v době, kdy má k dispozici jen velmi omezené zdravotnické prostředky a to jak odsunové, tak léčebné. Rozsah možností armády v tomto ohledu je dán počtem zdravotnických zařízení, která byla k této době postavena. Snahou musí být, aby v době, kdy je třeba provést protiúder bylo postaveno nejméně tolik nemocnic a odsunových jednotek, kterými by bylo možno odsunout, ošetřit a hospitalisovat všechny raněné z počátečních úderů ZHN a z vedení obranného boje a aby navíc byly k dispozici nemocnice alespoň na 5—10 % z celkového počtu protiúderného uskupení. Při hrubé kalkulaci počtů armády je třeba k této době mít k dispozici nejméně 5—6 tisíc lůžek a nejméně 1 až 2 automobilní zdravotnické prapory. Tento počet je tak vysoký, že bude zpravidla nereálné mít za to, že by byl v této době dosažitelný regulérními zdravotnickými prostředky. Východisko je možno hledat v přípravě objektů v osadách a jejich rychlém přizpůsobení na zdravotnická lůžková zařízení a v jejich vybavení nejnětějšími zdravotnickými specialisty. Úhradu specializovaných odsunových prostředků bude nutno řešit hlavně úpravou vozidel z bojových odřadů.

K vlastnímu zabezpečení protiúderného uskupení bude nutno vyčlenit nejméně jednu chirurgickou polní pohyblivou nemocnici 1. linie zesílenou odsunovými prostředky. Bude-li protiúder prováděn pouze jedním svazkem jeví se účelným dát svazku tuto nemocnici k dispozici už v prostoru soustředění a umožnit mu tak volnost vlastního manévru podle potřeb situace. Bude-li protiúderné uskupení tvořeno dvěma svazky a bude-li k jejich zabezpečení vyčleněna pro nedostatek prostředků pouze jedna nemocnice, bude nutno řídit její rozvinutí orgány zdravotnické služby armády. Zásada pro její rozvinutí bude stejná jako při zabezpečení normálního průlomu. To znamená, že bude jako armádní prostředek rozvíjena zpravidla k zabezpečení přesunu a plnění bližšího úkolu, zatím co vlastní prostředky svazků budou ponechány pro zabezpečení boje v hloubce. Dójde-li k napadení protiúderného uskupení už v prostoru soustředění nebo za přesunu na čáru zasazení zbraněmi hromadného ničení, bude nezbytné zdravotnické zabezpečení ztrát organisovat prostředky armády včasným manévrem zdravotnické zálohy, aby prostředky určené pro zabezpečení protiúderu zůstaly nedotčeny.

Organisace týlu pro protiúder

Bude-li armádní protiúder prováděn v prvních 2—3 dnech války, bude armádní týl pravděpodobně ještě ve stadiu rozvíjení hlavních týlových útvarů a zařízení. Zájem včasného a úplného materiálního i zdravotnického zabezpečení však vyžaduje, aby už v době před zahájením armádního protiúderu byla postavena alespoň část zdravotnických zařízení, především ta, která slouží k zabezpečení likvidace ztrát po úderech zbraněmi hromadného ničení jako jsou zdravotnický pluk (prapor) zvláštního určení, chirurgické, infekční a vnitřní polní pohyblivé nemocnice, zdravotnické odsunové prostředky a vedle toho ve stejném pořadí armádní dopravní útvary a personál hlavních armádních polních skladů.

Vzhledem k tomu, že dislokace stálých armádních skladů je protivníku známa a že v důsledku toho hrozí nebezpečí jejich zničení už prvními údery ZHN je nutno pomýšlet na určitou decentralisaci armádních zásob už v míru. Tato decentralisace je možná jednak zvýšením zásob ve skladech a podzemních nádržích svazků a útvarů a jednak připravením včasného vyvezení a rozptýlení zásob z armádních skladů (umístěných v cílových a kategorisovaných městech) do vhodných prostorů na bezpečnostní vzdálenost od stálého skladu a na směry plánované činnosti armády. S tím souvisí i možnost rozptýlení části zásob i za směry možných armádních protiúderů, samozřejmě při uplatnění požadavku naprostého utajení.

Pro závažnost úkolu zabezpečení protiúderu a včasného doplňování zásob všem svazkům armády omezenými dopravními prostředky jeví se v pořadí naléhavosti úkolů důležitější využití armádních dopravních útvarů k doplnění zásob protiúderného uskupení než jeho použití k vytváření armádní zásobovací základny. Zřizování polních armádních skladů bude pak závislé od zámyslu velení frontu; bude účelné, aby zabezpečovalo rozvinutí armádní zásobovací základny k zabezpečení protiútoků. Tomu bude nutno přizpůsobit celkovou organizaci armádního týlu a zejména rozvinutí armádní komunikační sítě.

V době odražení prvního úderu pozemních sil protivníka i v průběhu armádního protiúderu bude zásobování svazků a armádních útvarů prováděno po vyčerpání zásob v místních zdrojích a stálých posádkách ze zásob vyvezených z armádních skladů. Z těchto zásob bude nutno v prvním pořadí vytvořit pohyblivou zálohu materiálu velitele armády a umístit ji v blízkosti týlového velitelského stanoviště. Vytvoření této pohyblivé zálohy si vyžádá, při složení alespoň 0,25 p/p svazku hlavních druhů munice, 0,15 n svazku PHM a nezbytného množství ostatních druhů materiálu, nejméně 60—80 nákladních aut 3t a 20 cisteren.

Úkolem silniční služby armády bude zabezpečit s využitím jak civilních organizací (SMS-CO), tak zmobilisovaných vlastních silničních útvarů regulaci při vyvážení zásob ze stálých armádních skladů a při dopravě zásob materiálu až na vyšší skladů svazků. To si vyžádá rozvinutí poměrně složité silniční sítě se zabezpečením objížděk hlavních objektů možného nepřátelského napadení a se zvláštním zaměřením na vytyčení komunikací za svazky protiúderného uskupení a na zabezpečení odstraňování překážek na komunikacích. Těžiště vlastních silničních prostředků musí být v této době ponecháno v záloze k zabezpečení manévru.

Rozmístění týlů svazků a útvarů protiúderného uskupení se organizuje podle známých zásad platných pro útočný boj. Zvláštní důraz třeba položit na přimknutí nejnižších týlových jednotek k praporům a na všechna opatření všestranného bojového zabezpečení týlových jednotek, útvarů a zařízení.

Velení týlu při armádním protiúderu

Charakteristickým rysem operací prováděných v počátečním období války nezbytně bude značná nejasnost situace při nutnosti zabezpečit rychlé tempo boje a zejména včasný a účelný manévr k převzetí iniciativy do vlastních rukou. Přitom účinkem úderů jak zbraní hromadného ničení, tak klasických prostředků bude docházet ke značným ztrátám nejenom na osobách a bojové technice, ale i na materiálních prostředcích všech druhů.

Úkolem týlu bude včas reagovat na všechny potřeby vojsk, včas doplňovat spotřebovaný materiál a provádět všechna opatření plynulého zdravotnického a technického zabezpečení.

Jedním z hlavních předpokladů nutných k plnění těchto úkolů je stálá informovanost týlu nejenom o operační situaci, ale i o dalším zámyslu velitele. Má-li týl včas soustředit nutné materiální prostředky a provést všechna další opatření při omezených možnostech, musí mu být zabezpečen určitý předstih v seznamování s úkoly. Místo náčelníka týlu jako zástupce velitele pro týl musí proto být u velitele vždy tehdy, kdy bude velitel připravovat jakékoli zásadní rozhodnutí. Přitom musí být zabezpečena stálá informovanost týlu o situaci. Povinnost této informace je uložena náčelníka štábu a velitelům druhů vojsk. Jaká je však praxe z prováděných cvičení? Úkoly jsou dávány, posilové prostředky jsou rozdělovány, je prováděn často složitý manévr a to většinou bez ohledu na praktické důsledky, jaké to má jak pro organisaci zásobování svazků a útvarů, tak pro jejich zdravotnické a technické zabezpečení. A je to právě obrana v horském a zalesněném terénu našeho pohraničí organisovaná na široké frontě, která vyžaduje zvlášť úzké spolupráce všech druhů vojsk s týlem. To si velitelé druhů vojsk dnes ještě neuvědomují proto, že k tomu nejsou tlačeni praktickými důsledky. O tom svědčí zejména praxe s rozdělováním takových svazků jako jsou dělostřelecká a protiletadlová divize, protitančková a ženijní brigáda, kdy často jednotlivé jejich útvary jsou používány na vzdálenosti 50—80 i více km od sebe aniž je s týlem předem ujasněn způsob jejich týlového zabezpečení.

Proto bude nutno zejména přípravu protiúderu provádět v nejužší součinnosti týlu se všemi druhy vojsk tak, aby často složitý manévr, který bude nutno provádět zejména s posilovými prostředky byl včas a dostatečně materiálně zabezpečen.

Úkoly týlu v době přípravy a provedení protiúderu budou komplikovány tím, že současně značné úsilí musí být věnováno zabezpečení rozvinutí týlu a jeho správnému uskupení.

V současných podmínkách je organisováno velení armády ze tří velitelských stanovišť, přičemž je uvažováno se zřizováním týlového velitelského stanoviště na vzdálenost 15—20 km za VS armády, to jest někde na úrovni čáry skladů svazků 1. sledu operačního učlenění armády.

Na tomto velitelském stanovišti jsou vedle všech orgánů týlu umísťovány i některé jiné složky štábu. Přitom vlastní týlové útvary a zařízení armády jsou v této době rozptýleny po celém prostoru armády, často na vzdálenost 50—100 km a spojovací prostředky týlu i při využití stálé linkové sítě stěží dají dostatečnou záruku dobrého spojení s nimi. Včasná informovanost týlu vyžaduje, aby jak u velitele, tak u vševojskového štábu byly stále orgány týlu, aby mohly včas získat podklady pro práci a hlavně s uplatněním všech potřeb součinnosti je včas zpracovat.

Tak se prakticky v době přípravy protiúderu jeví potřeba mít z hlavních týlových funkcionářů vytvořenu dostatečně silnou operační skupinu týlu umístěnou v blízkosti velitele a štábu, která by včas reagovala na operační situaci a zabezpečila další rozhodování velitele. Tato skupina musí mít spolehlivé spojení zejména s týlovými zálohami jako je pohyblivá záloha materiálu, zdravotnické, silniční a dílenské zálohy a dále dobré spojení s náčelníkem armádní zásobovací základny, který zprostředkuje spo-

jení se všemi sklady a zásobami materiálních prostředků. Umístění náčelníka armádní zásobovací základny v této době je možné buď na týlovém velitelském stanovišti, nebo lépe v prostoru uskupení hlavních armádních skladů. Pro spojení s tímto orgánem, stejně tak jako pro spojení s náčelníkem polního odsunového střediska (armádní nemocniční základnou) je nutno vedle dálkopisu mít nejméně jeden vrtulník. Z toho vyplývá, že velení týlu se ve skutečnosti rozpadá na tři sledy: operační skupina tvořená z hlavních funkcionářů a důstojníků štábu týlu je umístěna na VS armády, zbývající funkcionáři správy týlu jsou umístěni na TVS a konečně výkonní orgánové (štáb AZZ, štáb POS a štáby AVAS budou-li v době provádění protiúderu již rozvinuty) jsou rozmístěni v hloubce. Tato struktura velení jistě není ideální a má v sobě mnoho prvků těžkopádnosti a přináší tak řadu obtíží. K zlepšení tohoto stavu se jeví účelným likvidovat dosavadní velitelské stanoviště označované jako týlové velitelské stanoviště a organisovat řídicí složku týlu umisťovanou spolu s ostatními složkami štábu armády a výkonnou složku tvořenou štáby AZZ, POS a AVAS. Přitom řídicí složku omezit jen na minimální počty nejnutnějších funkcionářů a ostatní funkcionáře přiřadit k výkonným složkám, které plní těžiště úkolů týlu.

Bude-li k řízení protiúderu vytvářena velitelem armády zvláštní skupina velení je nezbytné do ní zahrnout i představitele týlu.

Z á v ě r

Týlové zabezpečení armádního protiúderu prováděného v podmínkách počátečního období války je, jak bylo ukázáno, obtížným úkolem, který vyžaduje od všech odpovědných funkcionářů značného úsilí. Úkolem velitele armády je dát včas konkrétní úkoly náčelníku týlu a zabezpečit mu cestou náčelníka štábu a velitelů druhů vojsk dostatečné podmínky pro součinnost při jejich plnění. Úkolem náčelníka týlu armády je pak zaměřit hlavní úsilí všech svých orgánů na včasné soustředění dostatečného množství materiálních prostředků, na včasné uvolnění všech zdravotnických etap a na zabezpečení nutného manévru svými útvary a zařízeními ve prospěch protiúderného uskupení.

Vzhledem k naléhavosti tohoto úkolu a hlavně k nedostatku času k jeho plnění je nutno řadu opatření zabezpečit už v míru. Zejména je nutné zabezpečit včasné rozvinutí hlavních týlových útvarů a zařízení, hlavně zdravotnických a dopravních a především pak výkonných orgánů velení týlu. Plány týlového zabezpečení musí být zaměřeny na všechny předvídané varianty protiúderu a zejména musí vytvářet podmínky pro rychlý manévr omezenými prostředky ve prospěch svazků plnících hlavní úkol armády.

BRIGÁDA OCHRANY TÝLU V OBRANNÉ OPERACI ARMÁDY

Podplukovník Karel P e z l

Autor článku řeší málo známou a dosud slabě rozpracovanou problematiku ochrany týlu. Zabývá se hlavními úkoly brigády ochrany týlu a řeší tyto otázky:

- ochranu vojensky důležitých objektů v armádním týlu,
 - uzavření týlu armády,
 - boje s výsádky,
 - zabezpečení přífrontového režimu v týlu armády,
 - ochrany významných vojenskoekonomických zařízení, politickosprávních institucí a funkcionářů,
 - možného obsahu bojového rozkazu velitele armády pro brigádu ochrany týlu.
- Podobně jsou rozpracovány otázky boje s výsádky.*

Dosavadní zkušenosti, zvláště pak poznatky z Velké vlastenecké války, jasně ukazují, že nejen zápolí státu, ale i týl armády stává se závažným činitelem bezprostředně ovlivňujícím nejen výsledek války, ale působícím přímo i na vedení operací.

Politický, vojenskoekonomický a kádrový potenciál zápolí vytváří celkový poměr sil a je měřítkem pro srovnání sil bojujících stran.

Soudobé názory na vedení války vytvářejí a zpřesňují i názor na možnosti a úkoly týlu bojujících armád v operacích vojsk. Zavedení termonukleárních, atomových a jiných druhů zbraní do výzbroje hlavních vojenských uskupení ještě více setřelo rozdíly mezi frontou a zápolím a přineslo řadu nových problémů a otázek, které bude nutno řešit zvláště v armádním týlu k tomu, aby byla zabezpečena bojová činnost vojsk.

V týlu polní armády je třeba vytvořit takové podmínky, které by plně zabezpečovaly vedení operace armádou a vytvářely pevný, organizovaný a bezpečný týl armády.

Význam tohoto požadavku narůstá zvláště v počátečním období války, kdy nenadálá úder, použití nových bojových prostředků, neucelenost fronty, rozsáhlé využití taktických a diverzních výsadek může vytvářet v týlu armády takový stav, který závažně může ovlivnit bojovou činnost vojsk.

Povinnosti velitele armády proto zahrnují v sobě i plnou odpovědnost za celý týlový prostor armády. Z této skutečnosti vyplývá i řada povinností velitele armády vůči týlovému prostoru. Chci podrobněji rozebrat jedno z těchto opatření a to zabezpečení obrany týlového prostoru armády.

Celkový prostor vymezený bojující armádě z tohoto hlediska je nutné rozdělit na dvě části, odlišné od sebe charakterem bojové činnosti.

První, přífrontová část, vymezená zhruba hlavním uskupením vojsk armády, tj. prvních a druhých sledů a záloh, je svým charakterem bezprostředně předurčena k vedení boje (vojskový týlový prostor). V ní jsou rozmístěna vojska s bojovými zásobami, provádí se komplexní ženíjná úprava terénu a zpravidla z tohoto prostoru do hloubky 20—30 km od linie fronty bude evakuováno civilní obyvatelstvo. Vzhledem k značné nasycenosti vojsk v tomto prostoru, bude ochrana řešena opatřením bojového zabezpečení vojsk armády.

Druhá část, armádní týlový prostor svým charakterem podstatně odlišný, zahrnuje v sobě hlavní týlové útvary a zařízení armády s komunikačním přisunovým a odsunovým systémem a může z větší části v celých oblastech vytvářet významnou složku ekonomické základny válečného hospodářství. Většina tohoto prostoru kromě důležitějších průmyslových a politických center a speciálních občanských zařízení nebude evakuo-

vána. Tato skutečnost dává celému řešení obrany v tomto prostoru charakter, vyplývající z uvedených zvláštností.

Brigáda ochrany týlu jako rychlý, operativní svazek, opírající se ve své bojové činnosti plně o orgány lidové moci, bude v tomto prostoru zabezpečovat bojující armádu.

Jaké z této potřeby vyplývají hlavní úkoly brigády ochrany týlu. Především to bude:

1. ochrana vojensky důležitých objektů v armádním týlu,
2. ochrana armádních komunikací a železničních směrů,
3. uzavření týlu armády,
4. vedení boje se zpravodajskými, diverzními a účast na boji s taktickými a operačními výsady,
5. zabezpečení přífrontového režimu v týlu armády,
6. ochrana důležitých vojenskoekonomických zařízení,
7. účast na zabezpečení průběhu evakuace civilního obyvatelstva i hospodářské evakuace z přífrontového pásma a kategorisovaných měst,
8. ochrana politickosprávních institucí a funkcionářů.

Je přirozené, že plnění těchto úkolů je tak rozsáhlé, že je nelze uskutečnit vlastními silami brigády ochrany týlu. Socialistický charakter našeho zřízení, jednota zápolí a bojujících vojsk vytvářejí právě zde nejvýhodnější podmínky ke komplexnímu řešení těchto úkolů jak ozbrojenými silami, tak i státní správou a vším pracujícím lidem.

Bude mít proto práce štábu brigády ochrany týlu především organizační charakter, zabezpečující koordinované, účelné a hospodárné využití všech sil a prostředků civilní správy, složek ministerstva vnitra a brigády ochrany týlu směřující k uskutečnění úkolů ochrany týlu.

Štáb brigády ochrany týlu bude zabezpečovat, uskutečňovat a koordinovat všechna rozhodnutí velitele armády v týlu vojsk, v nejužší pracovní součinnosti s komisemi rad obrany krajů, jako vrcholnými orgány civilní správy.

Z hlediska práce štábu pro brigádu ochrany týlu vyplývají tyto úkoly:

- a) Kooordinace činnosti sil a prostředků komise rad obrany kraje.
- b) Řízení bojové činnosti vojsk brigády ochrany týlu.
- c) Velení ozbrojeným jednotkám a útvarům (VS, CO, LM) zasazeným při plnění bojového úkolu, určeného brigádě ochrany týlu v týlu armády.

a) K zabezpečení koordinace sil a prostředků komise rad obrany kraje (dále KROK) štáb brigády ochrany týlu upřesní úkoly, které z hlediska potřeb armády je nutné zabezpečit silami KROK, upřesní otázky technického provedení, zabezpečení velení těmito jednotkám cestou KROK a k navázání trvalé součinnosti a informovanosti, zpravidla ponechá u KROK svého plnomocného představitele, udržujícího pak bezprostřední styk mezi štábem brigády a KROK. Zvláštní význam při ochraně týlu budou mít rychlé oddíly Lidových milic, které vzhledem k mobilitě, organizaci a výzbroji budou vhodnou jednotkou v boji proti zpravodajským a diverzním výsadbám.

b) Taktickou jednotkou brigády ochrany týlu, plnící samostatně bojový úkol ve vlastním, vymezeném prostoru, bude prapor brigády ochrany týlu. Vzhledem k úkolům jím plněným je výhodné, aby byl vyzbrojen jak pěchotními ručními zbraněmi, tak hlavně pro boj s výsady lehkými pěchotními doprovodnými zbraněmi, zvláště mínomety, PL malorážovými kanóny a ručními PT zbraněmi nebo bezzákluzovými kanóny. Je nutno však zachovat jeho charakteristické složení, tj. převážné vybavení pěchotou. Vzhledem k značně rozsáhlému prostoru, který bude prapor zabezpečovat, je naprostým předpokladem plná jeho motorisace.

Prapor měl by mít vlastní průzkumnou jednotku, vybavenou rychlými obrněnými vozidly, umožňujícími pravidelné hlídkování v celém prostoru.

Zpravidla nebude účelné dělit prapor na menší části — na roty nebo čety, nebude-li toho vyžadovat zvláštnost situace.

Úkoly budou jednotky praporu plnit:

- střežením vojensky důležitých objektů,
- hlídkováním na důležitých úsecích,
- zřízením kontrolních propouštěcích míst,
- průzkumem střeženého prostoru,
- bojem s diverzními, zpravodajskými i taktickými výsadbami,
- udržováním úzké operativní součinnosti s KROK, orgány ministerstva vnitra a vojenské kontrarozvědky.

Bude účelné, aby nejméně jedna polovina bojové hodnoty praporu byla v pohotovosti k rychlému zásahu v organizované jednotce.

c) Štáb brigády ochrany týlu řídí bojovou činnost praporů a zabezpečuje přímé velení jednotkám v boji tam, kde je zasazeno více ozbrojených složek, ať brigády ochrany týlu, tak i prostředků KROK.

Aby byl tento úkol zabezpečen, je třeba věnovat zvláštní pozornost sladění všech opatření k ochraně týlu, předem organizovat součinnost k hlavním akcím (hlavně likvidaci výsadek) a některá z opatření předem procvičovat, jak se štáby, tak i s jednotkami.

1. Provádění ochrany vojensky důležitých objektů v armádním týlu

Řada zařízení a objektů, které svým významem se dotýkají činnosti vojsk, musí být trvale chráněna, ať již jednotkami brigády ochrany týlu nebo jinými ozbrojenými složkami.

Mezi ně nutno počítat:

- komunikační objekty na armádních vojenských automobilových silnicích, příčných cestách, nebo objekty na ostatních silnicích první kategorie nebo silnicích vedoucích přes důležité vodní nebo jiné překážky;
- objekty na silničním tělese, mosty, nadjezdy, tunely, železniční uzly, měnirny proudů na elektrifikovaných tratích apod.;
- telekomunikační zařízení, mající význam pro armádu, civilní správu nebo sloužící jako pomocný prostředek spojení.

Zvláštní význam má obrana krajských vysílačů, stálých rušících stanic, zesilovacích telefonních a telegrafních stanic, stálých směrových stanic, televizních retranslačních uzlů, důležitých dálkových i místních ústředí;

— důležité sklady, zvláště PHM (krajské nebo okresní sklady BENZINY). Závažným úkolem je dosáhnout toho, aby tyto objekty byly střeženy „kádrovými“ složkami, již v míru předurčenými k jejich ochraně, a aby bylo dosaženo možnosti jejich ochrany již v době zvýšeného nebezpečí. U některých objektů, jako jsou důležité mosty, bude závažným prvkem jejich ochrany protivzdušná obrana, zabraňující ničení objektu palubními zbraněmi a bombardováním z malých výšek. Zdá se proto účelné, aby k ochraně těchto objektů byly v brigádě ochrany týlu organizovány PL baterie o 4–6 četách po dvou PLdvK, předurčené k ochraně důležitých objektů v týlu, které nebudou chráněny ani sestavou PL dělostřelectva vojsk, ani PVOS. Jejich použití by bylo zároveň velmi účelné při ničení výsadek. Jednotky brigády ochrany týlu budou z těchto úkolů plnit jenom obranu těch objektů, které přímo určí štáb a týl armády. Ochranu státních objektů zabezpečí silami komisí rad obrany.

2. Ochrana armádních komunikací a železničních směrů

Zajištění pravidelného a organizovaného přísunu a odsunu materiálu je závažnou otázkou materiálně technického zabezpečení. Proto zabezpečení hladkého průjezdu automobilních dopravních jednotek týlu má v ochraně týlu svoji důležitost.

Ochrana komunikací bude prováděna zpravidla

- stálým střežením objektů na komunikaci (mosty),
- stálým střežením těžce sjízdných míst (soutěsky, serpentiny),
- pravidelným hlídkováním na nepřehledných úsecích cest (v lesích apod.).

Důležité objekty budou střeženy stálými strážemi brigády ochrany týlu zesílenými PL prostředky (PLdvK). Z praporu je neúčelné vyčleňovat více než jednu střeleckou rotu k strážním úkolům.

Hlídkování bude prováděno hlídkami na obrněných autech nebo obrněných transportérech nepravidelně, se zaměřením na střežení obtížně přehledných úseků, se zvýšenou intenzitou v době po setmění, kdy je možno nejúčinněji narušit dopravu.

Střežení a ochranu armádních cest je nutné provádět v těsné součinnosti se silničními provozními jednotkami armády a pohotovostními jednotkami okresních a krajských dopravních inspektorátů veřejné bezpečnosti.

3. Uzavření armádního týlu

Provádí se s cílem kontroly pohybu vozidel a osob mezi pásmem bojové činnosti svazků a armádním týlem. Kromě obranně zpravodajského charakteru předpokládá tato činnost i úkoly spojené se zamezením nežádoucí fluktuace osob z pásma bojové činnosti.

Čáru uzavření armádního týlu stanoví ve svém rozhodnutí pro ochranu týlu velitel armády. Tato čára zpravidla bude procházet za hlavním uskupením druhých sledů a záloh armády na rozhraní vojskového a armádního týlu, na výhodných kontrolních objektech, jako jsou rokádní komunikace apod.

Sama čára má vyhovovat také obranným podmínkám, protože na těchto čarách na směrech průlomu nepřítele může přejít brigáda ochrany týlu k obraně na široké frontě s cílem podchytit ustupující jednotky armády a vytvořit tak do příchodu záloh a přeskupených jednotek podmínky k stabilizaci fronty.

Uzavření týlu bude v normálních podmínkách prováděno zřízením kontrolních propouštěcích míst na čáře uzavření, zpravidla na armádních nebo divizních přísunových a odsunových cestách. V těchto místech procházejí kontrolou vojenské uzavřené transporty i jednotlivá vozidla a osoby.

K překročení čáry uzavření týlu musí být vydána jednorázová (u jednotlivců nebo jednotlivých vozidel) nebo permanentní propustka (pro velitele dopravních jednotek, velitelská vozidla, zdravotnická odsunová vozidla apod.). Mezi kontrolními propouštěcími místy organizuje velitel praporu brigády ochrany týlu nepravidelnou hlídkovou a pozorovací činnost, podobnou mírovému režimu střežení státní hranice.

Bude účelné, aby byla na všech komunikačních přechodech vytyčena tato uzavírací clona s označením kontrolních propouštěcích míst.

Komunikace nepoužívané jednotkami ani civilní správou je výhodné uzavřít lehkými zátarasy. Na ostatních průchodech je nutné zřídit kontrolní hlídky obsazené pomocnými jednotkami civilní obrany.

Na hlavním kontrolním propouštěcím místě je účelné mít pohotovostní mobilní jednotku připravenou k zásahu podle vyžádání jednotlivých kontrolních propouštěcích míst.

Uzavření fronty na směru průlomu nepřítele provádí velitel brigády ochrany týlu na rozkaz velitele armády. Zpravidla na tento směr k zesílení jednotek vysílá svůj mechanizovaný prapor nebo jeho část vždy s ohledem na celkovou situaci v týlu armády.

Obrana na čáře uzavření fronty zpravidla bude provedena systémem rotních a četových opěrných bodů vybavených samostatně protitankovými prostředky a zabezpečujícími uzavření mezer mezi jednotlivými uzly obrany palbou pěchotních zbraní a minometů. Velitel praporu musí mít v ruce menší mobilní zálohu vybavenou protitankovými zbraněmi. Je-li mechanizovaný prapor použit k zesílení obranné clony, bude zpravidla

vytvářet hloubku obranné clony, chránit křídla praporu brigády ochrany týlu; jeho tanková rota bude pohyblivou zálohou, určenou především k aktivní činnosti na nejhroženějším směru.

4. Vedení boje a výsadky

Současné názory na vedení boje počítají s širokým a všestranným použitím výsadků, ať již padákových, vrtulníkových nebo kluzákových.

V týlu armády prakticky je nutné počítat se všemi druhy výsadků, zpravodajských, diverzních, taktických i operačních. Vedení boje se zpravodajskými a diverzními výsadky a jejich likvidace v nejkratších lhůtách bude především úkolem brigády ochrany týlu.

Zatím co likvidaci zpravodajských a diverzních výsadků bude brigáda ochrany týlu (bot) plnit v nejužší součinnosti s jednotkami KROK, Lidovými milicemi a za nejširší aktivní pomoci všeho obyvatelstva, při likvidaci operačních a taktických výsadků budou jednotky ochrany týlu a pohotovostní oddíly Lidových milic využity především k izolaci prostoru vysazení, jeho uzavření a části jednotek mohou být zasazeny přímo k ničení výsadku v součinnosti s protivýsadkovými zálohami armády. Zvláštního významu nabývá při boji s výsadky všeho druhu široká zpravodajská síť, zabezpečující včasné zjištění vysazení a místa činnosti zpravodajských a diverzních výsadků.

Vzhledem k tomuto úkolu bude velitel brigády ochrany týlu povinen rozšířit a konsolidovat zpravodajskou síť krajských správ ministerstva vnitra, která provedením mobilizace bude značně narušena.

Kromě toho při boji s nepřátelskými výsadky bude nutné navázat styk se systémem civilní obrany — složkami protivzdušné obrany, jejichž doplňkový systém vidových hlásek účelně doplní systém PVOS.

Při boji s diverzními a zpravodajskými výsadky bude hlavním cílem opatření směřujících k likvidaci výsadků včasné zjištění místa shozu a činnosti výsadků. Při tom je nutno počítat, že hlavně zpravodajský výsadek svojí činností bude se snažit neupouštět na sebe pozornost, maximálně se ukrývat a navazovat na jím vytvářenou zpravodajskou síť doplňující jím získané údaje a opírající se o státně nespolehlivé a kompromitované živly. Proto bude jedním z opatření boje proti zpravodajským a diverzním výsádkům trvalá kontrola těchto nespolehlivých a kompromitovaných živlů.

Zpravodajská činnost, směřující k upřesnění místa činnosti a využívající v širší míře i radiogoniometrických zaměřovačů, musí bezprostředně navázat na přímou likvidaci zpravodajského a diverzního výsadku. Je třeba vycházet z té zásady a zkušenosti, že zpravodajský a diverzní výsadek je vysazován ve značné vzdálenosti od místa své bojové činnosti, zpravidla na vzdálenost nejméně jednoho až dvou nočních přesunů. Z toho vyplývá nutnost bezprostředního zásahu tak, aby výsadek nemohl opustit prostor vysazení. Účinnou formou likvidace výsadku je rychlé uzavření a izolace prostoru pravděpodobného shozu na výhodných, v terénu snadno kontrolovatelných čarách. Clony na těchto čarách musí být předem plánovány tak, aby jejich zaujetí bylo provedeno v nejkratším čase. Je proto nutné předem vyhodnotit terén a možnosti výsadku a k nejvýhodnějším prostorům vysazení (tj. jak z hlediska technického provedení výsadku, tak i s přihlédnutím na místní politické podmínky) předem plánovat clony uzavření. Uzavření prostoru provádějí všechny ozbrojené složky umístěné v blízkosti vysazení. Hlavními prostředky budou jednotky brigády ochrany týlu a rychlé oddíly Lidových milic.

Současně s uzavřením prostoru je nutné přikročit k jeho systematickému propátrání a zúžení vnitřním uzavřeními a rozdělením na několik částí. Nejvýhodnější se zdá provést uzavření do svítání se současným nepravidelným průzkumem uvnitř prostoru. Se svítáním zahájit dělení celkového prostoru na části.

Při uzavření a propátrávání prostoru má značný význam aktivní pomoc všeho obyvatelstva uvnitř uzavřeného prostoru. Činnost obyvatelstva uvnitř uzavřeného pro-

storu je však z hlediska technického provedení akce účelné omezit na uzavření osad a provedení vnitřního průzkumu v osadě.

Při likvidaci taktického i operačního výsadku je nejdůležitějším momentem rychlost zásahu jednotek proti vysazované jednotce dříve, než tato se organizuje k řízení bojové činnosti. Nejvhodnější doba je bezprostředně při dopadu padákového výsadku.

Je proto nutné vždy, když je zjištěn prostředky radiolokačního nebo vizuálního průzkumu výsadkový proud, uvést do plné bojové pohotovosti všechny bojové jednotky v celém obvodu při letu tak, aby současně se zahájením vysazování byla zahájena bojová činnost proti nim.

Pozornost je nutno věnovat klamnému výsadku, který bude téměř vždy vysazován k maskování vlastní bojové akce. Bude proto včasné zjištění skutečného i klamného vysazení hrát závažnou úlohu. K tomuto účelu musí být organizován hlásný a varovný systém pomocných protivzdušných orgánů, aby bylo dosaženo včasného vyrozumění jak orgánů lidové správy, tj. komisí rad obrany, tak i příslušných jednotek brigády ochrany týlu, které zabezpečí bezprostřední uvědomění jak protivýsadkových záloh, tak i štábu armády.

Bojová činnost proti taktickým a operačním výsadcům bude v průběhu boje narůstat. Z činnosti bezprostředních sil vedoucích boj ihned po jejich zjištění přejde postupně s příchodem jednotek brigády ochrany týlu a rychlých oddílů Lidových milic v pravidelnou organizovanou bojovou činnost. Podle velikosti výsadku řeší jeho likvidaci samostatné prapory brigády ochrany týlu v součinnosti s rychlými oddíly Lidových milic (u padákového výsadku v hodnotě do praporu za přímého řízení štábu brigády ochrany týlu) nebo hlavní boj s výsadky vedou rychlé protivýsadkové zálohy armády, vybavené tanky, raketomety, dělostřelectvem a PL prostředky, v těsné součinnosti s jednotkami brigády ochrany týlu a Lidovými milicemi. Po příchodu a zahájení boje jednotkami armády bude účelné zpravidla provést stažení jednotek Lidových milic a jiných zasazených jednotek k úplnému uzavření prostoru výsadku a k izolaci jednotlivých prostorů vysazení od sebe. Boj uvnitř těchto uzavřených prostorů vedou jednotky armády spolu s brigádou ochrany týlu.

V tomto případě zpravidla řídí bojovou činnost v celé akci velitel a štáb protivýsadkové zálohy.

Obtížnost celé akce tkví v postupném narůstání bojového úsilí, v roztříštěnosti sil a jejich organizační struktuře i v postupném zvyšování odporu nepřítele úměrně k době vysazení výsadku. Bude proto výhodné upravit velení tak, že jednotkám likvidujícím bezprostředně výsadek velí štáb protivýsadkové zálohy, kdežto boj na uzavíracích a dělicích clonách organizuje a řídí štáb brigády ochrany týlu.

5. Zabezpečení přífrontového režimu v armádním týlu

Blízkost fronty a potřeby bojující armády budou klást i zvýšené požadavky na úpravu života v armádním týlovém prostoru.

Přífrontový režim zajišťují podle norem stanovených velitelem armády orgány civilní správy za účinné pomoci a kontroly jednotek brigády ochrany týlu, složek ministerstva vnitra a vojenské kontrarozvědky. Zvláštního významu nabývá provádění všech opatření kolektivní a individuální protivzdušné obrany, ochrany proti zbraním hromadného ničení a opatření směřující buď k izolaci nebo důsledné, pravidelné kontrole podezřelých nebo zkompromitovaných živlů.

Základní normy přífrontového režimu stanoví velitel armády. Jejich detailní rozpracování a upřesnění na konkrétní podmínky v soulase s požadavky fronty rozpracovává štáb brigády ochrany týlu spolu se složkami civilní správy a orgány ministerstva vnitra. Zveřejňování a zabezpečování těchto norem provádějí orgány civilní správy za pomoci štábu brigády ochrany týlu.

6. Ochrana důležitých vojenskoekonomických zařízení,

kteřá jsou bezprostředně spjata s vojenskou výrobou nebo zabezpečením vojsk, je trvalým úkolem obrany týlu.

Mezi závažná vojenskoekonomická zařízení je třeba počítat:

- hydrotechnické stavby, zvláště přehrady a vodní nádrže o velké kapacitě, jejichž vypuštění může přímo ovlivnit bojovou činnost vojsk;

- hydroelektrárny, tepelné elektrárny, vodárny, teplárny a jiná zařízení zabezpečující chod výroby důležitých závodů;

- dálkovody, zvláště pak naftovody, plynovody a přečerpávací a přetlakové stanice na nich;

- důležité továrenské výrobní objekty a zařízení ve shodě s jejich využitím pro válečný průmysl;

- výrobní a sklady zabezpečující výživu a základní potřeby civilního obyvatelstva umístěného na území armády.

Obrana a ochrana těchto zařízení bude zpravidla zabezpečována a prováděna jednotkami komisí rad obrany krajů, které v některých případech, zvláště u vodních děl většího významu, mohou být zesíleny jednotkami ochrany týlu a prostředky protivzdušné obrany státu.

7. Zabezpečení průběhu evakuace civilního obyvatelstva a hospodářské evakuace z předfrontového pásma a kategorizovaných míst

Podrobně rozpracované plány evakuace obyvatelstva a důležitých hospodářských zařízení (průmyslových i zemědělských) uskutečňuje podle upřesněných pokynů velitele armády KROK.

Aby byla současně s prováděnou evakuací zabezpečena bojová činnost vojsk, je nutné řešit řadu účinných opatření v hlavních zájmových prostorech armády. Především bude nutné zabezpečit, aby odsuny obyvatelstva probíhaly po stanovených komunikacích, do určených prostorů v plánovaných časech. Bude nutné zajistit, aby v organizovaných prouděch byla zabezpečena kázeň, zabráněno panice, poskytnuta potřebná zdravotnická a sociální péče odsunovanému obyvatelstvu. I když většina těchto úkolů bude řešena orgány KROK a ministerstva vnitra, bude štáb brigády ochrany týlu i jeho jednotky úzce spolupracovat s řídicími a výkonnými složkami KROK, zabezpečovat volné armádní komunikace a pomáhat v organizaci stravování a zdravotnické pomoci odsunovanému obyvatelstvu.

8. Ochrana politickosprávních institucí a funkcionářů

Je prováděna zásadně vlastními ozbrojenými složkami komisí rad obrany krajů podle vlastních rozhodnutí příslušných správních úřadů. Celkové pokyny a rámcové úkoly k zabezpečení chodu vnitrostátních úřadů stanoví velitel brigády ochrany týlu v souhlase s příslušnými komisemi rad obrany. Brigáda ochrany týlu zabezpečuje potom pobyt významných politických funkcionářů na území bojující armády.

*

Z uvedených úkolů a jejich podrobnějšího rozboru vyplývá, že brigáda ochrany týlu je vševojskovou jednotkou armády, která vzhledem k tomuto úkolu musí být řízena operační složkou štábu armády. Vzhledem k tomu, že větší část úkolů bude přímo plněna v prostorech rozmístění týlových útvarů a zařízení a že se převážně bude přímo dotýkat i materiálně technického zabezpečení armády, je předpokladem úspěšného řízení brigády ochrany týlu nejužší součinnost se štábem týlu armády. Základní rozkaz musí být pro

brigádu ochrany týlu zpracován operačním oddělením štábu armády v úzké pracovní součinnosti se štábem týlu armády.

V bojovém rozkaze, zpracovaném pro brigádu ochrany týlu, je účelné stanovit tyto údaje:

1. Upřesnit údaje o nepříteli s podrobnějším rozvedením možností použití taktických nebo operačních výsadek.

2. Seznámit štáb brigády zásadně s úkolem armády a hrubou myšlenkou jeho plnění. Stanovit průběh prvního, druhého a armádního pásma obrany, příčná postavení. Stanovit operační učlenění armády a rozhraní mezi svazky.

3. Stanovit úkol brigádě ochrany týlu a to:

- k ochraně vojensky důležitých objektů v armádním týlu;
- k ochraně armádních komunikací a železničních směrů;
- k uzavření armádního týlu a k zřízení kontrolních propouštěcích míst;
- k vedení boje se zpravodajskými, diverzními, taktickými a operačními výsadek a upřesnit základní údaje pro činnost protivýsadkových záloh armády;
- k zabezpečení přífrontového režimu společně s hlavními jeho normami pro jednotlivá pásma nebo oblasti;
- k zabezpečení vojenskoekonomických a politickosprávních institucí a objektů v týlu armády;
- k zabezpečení průběhu evakuace tak, aby nenarušila bojovou činnost vojsk.

4. Stanovit síly a prostředky komisí rad obrany kraje vyčleněné pro ochranu týlu a podřízené štábu brigády ochrany týlu.

5. Stanovit bojovou sestavu brigády ochrany týlu:

- prostory soustředění jednotlivých praporů,
- prostor soustředění mobilní zálohy brigády ochrany týlu,
- prostor umístění štábu brigády a velitelských jednotek brigády.

6. Stanovit orgány státní správy, s nimiž štáb brigády je povinen organizovat součinnost.

7. Stanovit lhůty pohotovosti brigády k plnění jednotlivých úkolů.

8. Stanovit velitelská stanoviště

- armády,
- svazků, s nimiž organizuje součinnost (brigáda nebo prapory),
- brigády ochrany týlu.

9. Upřesnit hlášení, které je nutné předkládat štábu armády jak obsahově, tak i časově.

10. Stanovit dobu pro zpracování a schválení plánu ochrany týlu armády.

Výhodné je současně s bojovým rozkazem vydat grafickou část tohoto rozkazu, která kromě uvedených údajů může obsahovat podrobnější údaje podle podkladů, které má k dispozici štáb armády. (Možný vzor grafického znázornění je v příloze č. 1.) Pro štáb brigády ochrany týlu jsou tyto údaje základním materiálem, který je nutné upřesnit jednak s komisemi rad obrany, štáby Lidových milic a orgány ministerstva vnitra.

Štáb brigády ochrany týlu zpravidla zabezpečí v souhrnu získání těchto podrobných údajů osobním stykem vedoucích funkcionářů u uvedených složek. V souhrnu dostane pak teprve štáb brigády celkový přehled o možnostech ostatních složek a upřesní i způsob jejich použití. Poté přistoupí ke konkrétnímu zpracování souhrnného „Plánu ochrany týlu armády“ jako základního dokumentu ochrany týlu. Po jeho schválení velitelem armády rozpracuje se na jednotlivá bojová nařízení a to jak pro prapory brigády ochrany týlu, tak i v potřebných výpisech pro komise rady obrany a jejich prostředky.

Splněním uvedených úkolů prakticky začíná bojová činnost vojsk k zabezpečení ochrany týlu. Předpokládá trvalé, pružné a citlivé řízení jak ze strany štábu armády, tak i štábu brigády ochrany týlu. Činnost vojsk musí se neustále opírat o širokou iniciativu a odpovědnost všech občanů Československé republiky za obranu své socialistické vlasti. Práce štábu armády a brigády ochrany týlu musí směřovat k cílevědomému získání a přípravě všeho obyvatelstva na území armády k boji proti nenáviděnému nepříteli a vytvořit tak jednotný celek nesmiřitelný k nepříteli a připravený k jeho ničení všude tam, kde se objeví.

Ochrana týlu armády musí se při boji na vlastním území vždycky opírat o základní principy socialistického státu a plně jich využívat k zvýšení organizované a pevné obrany týlu.

*

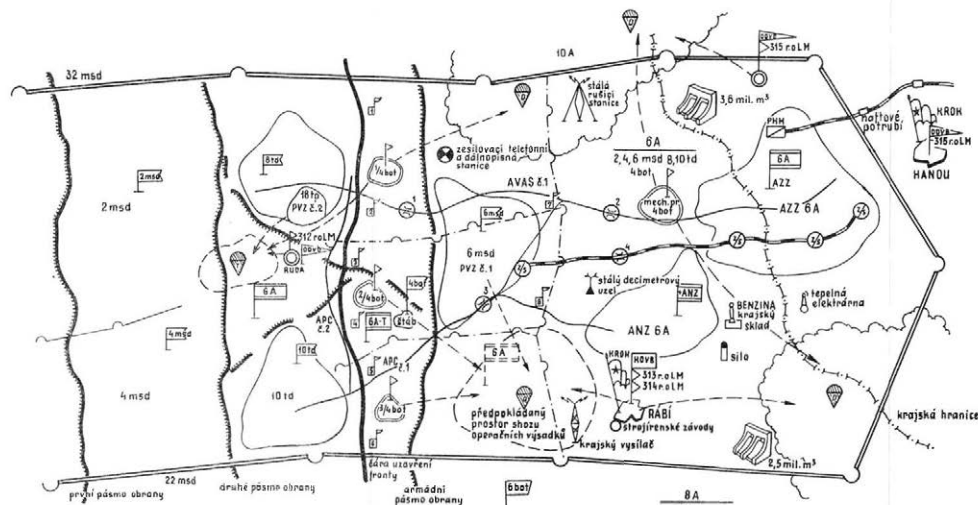
V tomto článku jsem rozebral některé úkoly ochrany týlu z hlediska štábu polní armády při obranné operaci, zvláště v počátečním období války.

Pokládám za účelné k těmto otázkám rozvést diskusi, aby byly ujasněny některé formy bojové činnosti vojsk ochrany týlu, zvláště pak, aby bylo dosaženo shodných názorů na vzájemný vztah a řešení součinnosti na stupních polní armády, vojsk ministerstva vnitra a civilní správy.

Myslím, že Vojenská mysl bude vhodnou tribunou i pro složky a štáby vojsk ministerstva vnitra a vojenských představitelů civilní správy, aby svými názory rozšířili dosud úzce rozpracované stati z této důležité oblasti zabezpečení boje.

PLÁN OBRANY TÝLU 6. ARMÁDY

Platný od 1. 10. 1959, Štáb 6. armády VYŠKOV, 30. 9. 1959 (Schéma)

Úkol 4. brig. ochrany týlu

- uzavřít týlový prostor 6A na čáře
- vést samostatné boj s diversními a zprav. výsady
- v součinnosti s PVZ č. 1 a č. 2 vést boj s taktickými a oper. výsady
- chránit armádní komunikace
- bránit důležité vojenské, hospodářské, komunikační a spojovací objekty týlu 6A
- zabezpečit odsun zajatců
- zabezpečit doprovod a ochranu státních a stranických orgánů v pásnu 6A

Síly a prostředky ochrany týlu:

Poř. čís.	Jednotka	Pozn.
1.	4 bot-velitelství	
2.	1 4 bot	
5.	312 rychlý oddíl lid. milic	

Organisace teritoriálních velitelství a jednotek MV na území 6A

Poř. čís.	Kraj	Okres	Jednotky
1	RABÍ	Galanta Bonovice Krnov	
2	BREZNO	Vojtanov Šidlov	
3	36 str. pr MV	Kunovice	

Přehled zásahů 4 bot do prostoru výsady:

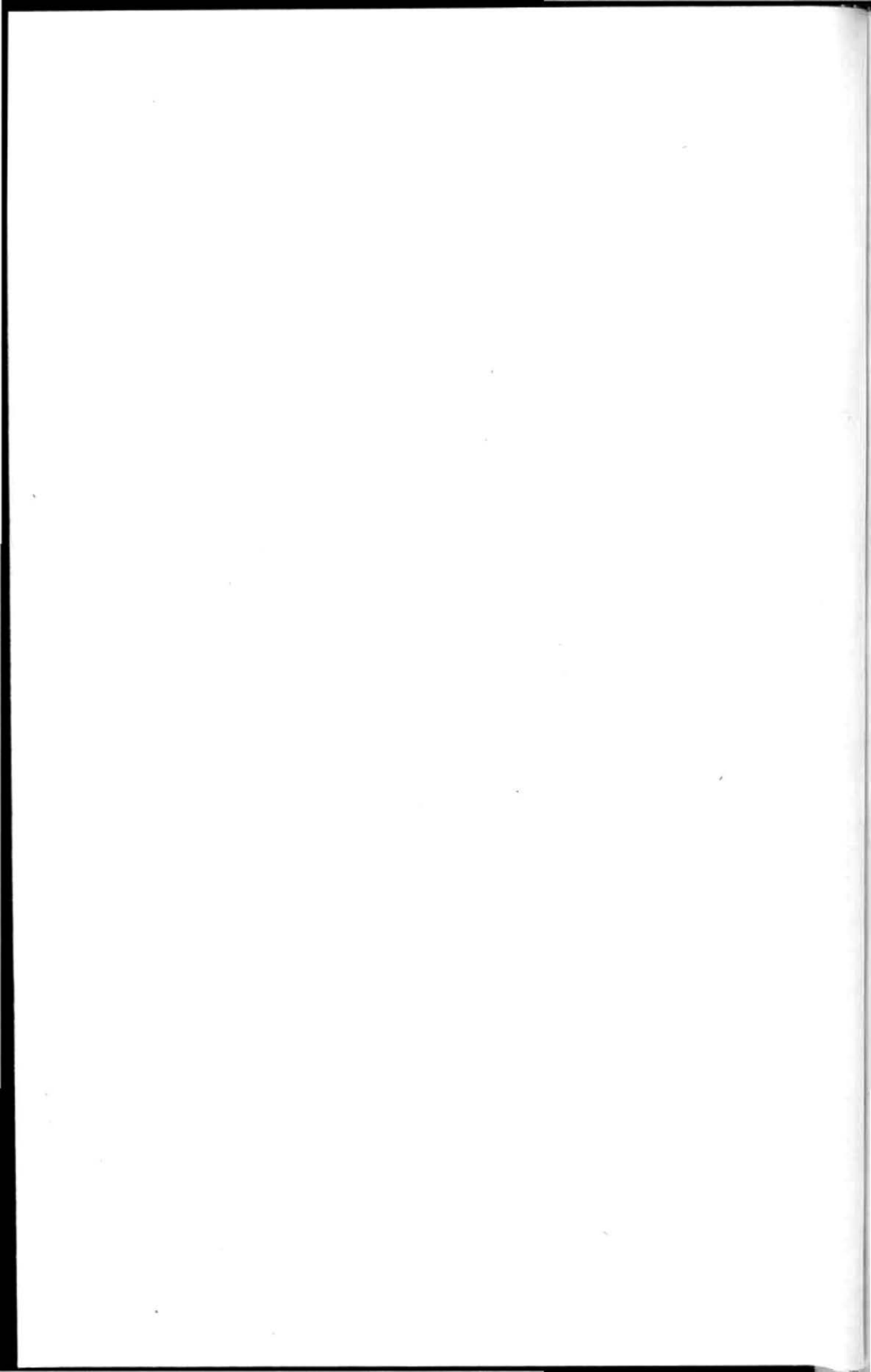
Prostor výsady	Jednotka	Doba pohot.
JÁROV, MLČOV, MAZLOV	1 4 bot	45 min.
Signál OLEG 212	2 4 bot	1 h. 15 min.
	pr	1 h. 30 min.
	312 ro LM	1 h. 45 min.
Brno, ČÁSLAV, VÁNOV	3 4 bot	40 min.

Přehled vojensky důležitých objektů a zařízení v pásnu 6A

Druh objektu	Místo	Zabezpečuje
Komunikační objekty	BROD	2 4 bot
spojovací objekty	vysílače	RABÍ
	zesilovací stanice	1 4 bot
	ústředny	
	směrové stanice	
prům. zařízení	strojírenské závody	HANIČOV
	chemické závody	312 pr. LM
	hutě	
	doly	
sklady	elektrárny	
	PHM	DIVÍŠOV
	obilí	1 4 bot
	potraviny	

LEGENDA

- kontrolní propouštěcí místo čís. 2
- prostor možného shozu
- D — diversních
- O — operačních
- Z — zpravodajských
- T — taktických výsady
- vojensky důležitý komunikační objekt č. 3
- vodní přechrady, nádrže
- komise rady ochrany kraje
- zásobovací stanice (Z S)
- vykládací stanice (V S)
- krajské oddělení veřejné bezpečnosti
- okresní odd. veřejné bezpečnosti

OPERAČNĚ TAKTICKÁ PŘÍPRAVA

ZE ZKUŠENOSTÍ NAŠICH VELITELSKO-ŠTÁBNÍCH CVIČENÍ

Plukovník Josef Průša

Článek obsahuje zevšeobecnění zkušeností z velitelsko-štábních cvičení, prováděných štábem armády a sice z hlediska řízení těchto cvičení a v otázce armádního protiúderu. Kromě poznatků z těchto cvičení použil autor i příslušné řády a předpisy a zásadní otázky a názory diskutoval jednak s příslušníky štábu armády a jednak s některými příslušníky GŠ/OS.

Další velitelsko-štábní cvičení, jež v době redakční uzávěrky bylo právě vyhodnoceno, vcelku potvrdilo realnost, oprávněnost a správnost v článku uvedených zásad a návrhů.

Dosavadní výsledky operačně taktické přípravy našich štábů ukazují, že jsme vcelku dobře připraveni včas a obsahově správně a s dobrou štábní kulturou zoládnout plánování operace a boje.

Výsledky velitelsko-štábních cvičení na mapách i v terénu pak svědčí o tom, že jsme získali ve štábech dostatečně pevné návyky v přípravě rozhodnutí našich velitelů, jak v období plánování, tak i v průběhu operace a boje.

Naproti tomu prověrky bojové pohotovosti našich útvarů a svazků spojené s cvičením s vojsky ukázaly, že v našich štábech nejsou dosud pevně zakotveny správné a spolehlivé formy velení podřízeným vojskům, že není dosud osvojeno bezpečné, rychlé a přesné proniknutí velitelova rozhodnutí k vykonavatelům, do vojsk, a že není dosud u našich štábů užita samozřejmá a naprosto nutná kontrola plnění a splnění ukládaných úkolů přímo ve vojskách.

Rozbor těchto poznatků vedl nás k hledání cest a způsobů, jak dosáhnout v našich štábech podstatného zkvalitnění přímého řízení činnosti podřízených štábů a vojsk.

Mezi přijatými opatřeními je i nové pojetí našich velitelsko-štábních cvičení a nová organizace jejich přípravy a řízení.

*

Nové pojetí našich velitelsko-štábních cvičení je založeno na těchto zásadách:

— dát příslušníkům řídicího štábu (v našem případě štábu armády) možnost řídit činnost cvičících štábů (divizí a útvarů) přímo z pravomoci cvičícího nadřízeného štábu;

— za účelem realnosti všech rozhodnutí vyvádět i jednotky, a to tak, aby rozkazy musily procházet od velitelství armády všemi podřízenými velitelskými stupni, až do družstva, děla a tanku;

— průzkumné jednotky všech cvičících stupňů vyvádět i na velitelsko-štábní cvičení v plném rozsahu, aby štáby získaly trvalé návyky v nepřetržitém řízení průzkumu;

— spojovací a ženijní jednotky vyvádět v takovém rozsahu, aby se štáby mohly učit usměrňovat jejich činnost při budování, obsazování a změnách velitelských stanovišť;

— omezit rozpracování dokumentace ve štábech jen na nezbytný rozsah, aby tak štáby neodnímaly čas podřízeným štábům a vojskům a příslušníci štábu mohli osobně řídit a kontrolovat správné pronikání a uskutečňování velitelova rozhodnutí;

— v neposlední řadě pak snížit na minimum dosavadní neúnosné vysoké počty příslušníků ředitelství cvičení (ŘC) a rozhodčí služby (RS).

Provedené cvičení, řízené osobně velitelem armády, bylo připraveno jako jednostranné, dvoustupňové velitelsko-štábní cvičení s tematikou obranné operace a obranného boje a účastnily se ho:

- štáb armády, jako cvičící (tedy de facto třetí) stupeň;
- štáby dvou svazků: motostřelecká divize v prvním a tanková divize v druhém sledu armády, se štáby svých podřízených útvarů a každý svazek s jedním praporem s vojsky, s průzkumným praporem a průzkumnými rotami a četami z celého svazku rovněž s vojsky; nad to byly vyvedeny potřebné jednotky spojovací, ženijní a pomocné;
- štáby některých armádních svazků a útvarů zbraní, zařazené jednak jako posilové prostředky divizí, jednak jako příslušné prvky armádního operačního učenění;
- štáb jedné brigády pohraniční stráže s jedním svým praporem s vojsky;
- ve všech dělostřeleckých útvech, vedle štábu útvaru, vždy i štáb jednoho podřízeného oddílu s jednou baterií o jednom děle.

Dříve než přikročíme k rozboru úkolů a složení jednotlivých skupin ředitelství cvičení a rozhodčí služby bude dobře ujasnit si úlohu, kterou v našem cvičení měl předurčenou štáb armády a ujasnit si i způsob jejího plnění.

Štáb armády měl dvojí úlohu: jednak připravovat, plánovat a řídit obrannou operaci armády, velet podřízeným štábům a jednotkám a jednak ve funkci učitele plnit i úkoly, které dosud v podřízených štábech a vojskách plnily různé složky rozhodčí služby.

Tato dvojí úloha štábu armády projevila se i v postavení náčelníka štábu armády, který kromě své funkce náčelníka cvičícího štábu byl zároveň i zástupcem hlavního řídícího pro štáb armády, znal rozehrávání situace obou stran a byl vždy seznámen s úmysly a řešeními ředitelství cvičení.

Zařazený štáb armády tedy prováděl více méně štábní nácvik, řízený náčelníkem štábu: při štábu armády nebylo žádných rozhodčích, i když samozřejmě nebyla vyloučena kontrola štábu vcelku i jeho jednotlivých oddělení, popřípadě jednotlivců, hlavním řídicím cvičení a příslušníky jeho štábu (u těchto podle plánu a pod řízením náčelníka štábu armády). Hlavní zásadou však bylo, že každý náčelník oddělení štábu, každý velitel druhu vojska, ač zařazen jako cvičící, sám vykonával učitelskou funkci, svěřovanou zpravidla dosud rozhodčím při odděleních štábu a sám také se spoluúčastnil posuzování a hodnocení své složky při tomto cvičení.

Kromě úlohy cvičícího štábu byla činnost štábu armády zaměřena v našem cvičení na jednu ze základních povinností štábu v operaci a boji: na kontrolu a pomoc příslušníků štábu armády, zejména vedoucích funkcionářů štábu, v podřízených štábech a ve vojskách; na realizaci rozhodnutí velitele armády u podřízených. Příslušníci štábu armády plánovali a osobně prováděli výjezdy k podřízeným štábům divizí a k jednotkám svého druhu vojska, účastnili se rekognoskací, organizací součinnosti, plánování, řízení přesunů, vyvádění vojsk na čáry zasazení apod. nejen, jednalo-li se o armádní opatření, nýbrž i při opatřeních prováděných a řízených podřízenými štáby.

Získání praktických zkušeností v této činnosti štábu armády bylo právě jedním z hlavních cílů účasti štábu armády na dvoustupňovém velitelsko-štábním cvičení na stupni divize — pluk.

Snad není zcela správným podtrhovat uvedenou kontrolní a pomocnou činnost štábu armády v podřízených vojskách jako nějaký zvláštní úkol, vyskytující se speciálně při velitelsko-štábních nebo jiných cvičeních; je nutno přijmout případnou námitku, že tato činnost je nedílnou a nad to vysoce důležitou funkční povinností každého štábu vůbec, a to nejen v boji, ale konec konců i v míru.

Ovšem při našem cvičení, kdy skutečně cvičily štáby pouze dvou z pěti divizí armády,

kdy ostatní tři divize byly vůči štábu armády představovány pouze koncovými rozhodčími, bylo možno kontrolní a pomocnou činnost příslušníků štábu armády v podřízených štábech a vojskách soustředit jen na štáby a vojska uvedených dvou cvičících divizí. Se zřetelem k nesporně menšímu zatížení štábu armády, provádějícího, jak bylo vpředu zdůvodněno, štábní nácvik, bylo možno tuto kontrolní a pomocnou činnost dále ještě zhustit; tím se přítomnost příslušníků štábu armády u podřízených mohla přiblížit funkční činnosti orgánů rozhodčí služby.

Štáb armády při takovémto pojetí jeho účasti na dvoustupňovém velitelsko-štabním cvičení na stupni divize—pluk, mohl z valné části nahradit dosavadní rozhodčí složky u štábů divizí a u štábů prvků armádního operačního učenění.

Bylo tedy plně zdůvodněné žádat na štábu armády nejen řízení činnosti podřízených štábů a vojsk, ale i trvalé hodnocení a konečné zhodnocení příslušných podřízených složek ve štábech divizí.

Vycházejíce z plánované a očekávané úlohy a činnosti štábu armády při našem cvičení, mohli jsme upravit i úlohu a složení všech potřebných složek ředitelství cvičení a rozhodčí služby; organizovány byly:

- I. — skupina ředitelství cvičení (která zahrnovala i skupinu „rozpracovatelů“ cvičení);
- II. a) skupiny rozhodčích u štábů divizí a u štábů útvarů; v plucích pak koncoví rozhodčí za necvičící prapory;
- b) skupiny rozhodčích u cvičících jednotek vojsk;
- c) skupina úsekového rozhodčího pro řízení praporečnických cvičení, jež v rámci svých pluků a divizí prováděly zúčastněné jednotky s vojsky;
- d) skupina značkující nepřitele, s jedním cvičícím praporem útočníka a s dvěma rotami značkářů.

Rozebereme si nyní úkoly jednotlivých těchto složek řízení cvičení a z úkolů vyplývající složení a vybavení skupin.

I. Skupina ředitelství cvičení:

— při našem jednostranném cvičení plně řešila a nahrávala situaci za nepřitele, řídila a usměrňovala činnost značkujícího nepřitele;

— podle kvality řešení velitelů cvičících divizí a pluků usměrňovala a řídila rozehru cvičení a ovlivňovala vývoj situace, nahrávané cvičícím štábům příslušnými koncovými rozhodčími;

— zvláštní studijní podskupinou sledovala, zpracovávala a vyhodnocovala studijní otázky tohoto cvičení (využití směrových důstojníků“ a „zrychlení velení speciálními šifrovými materiály“);

— podskupina rozboru připravovala rozbor cvičení, shromažďovala a zpracovávala poznatky o práci, činnosti cvičících a navrhovala hodnocení průběhu cvičení a hodnocení štábů i jednotlivců.

K plnění uvedených úkolů bylo do skupiny ředitelství cvičení vyčleněno celkem 26 generálů a důstojníků:

- hlavní řídící cvičení — zároveň velitel cvičící armády,
- zástupce hlavního řídícího pro štáb armády — zároveň NŠ cvičící armády,
- ZVP hlavního řídícího,
- NŠ hlavního řídícího,
- štáb ředitelství cvičení, složený z 13 rozpracovatelů cvičení, včetně 1 pomocníka hlavního řídícího pro pohraniční stráž,
- pětičlenná studijní skupina pro otázky velení,
- tříčlenná skupina rozboru a
- dvoučlenná skupina pro likvidaci škod.

Při tom nebylo třeba, aby do ŘC byli odnímáni náčelníci a cvičící štáb armády byl zeslabován; do ředitelství cvičení byli určeni jen pomocníci ze štábů druhů vojsk a z příslušných oddělení štábů armády, v našem případě byli to pomocníci — rozpracovatelé cvičení.

II. Rozhodčí služba:

Na všechny složky rozhodčí služby pak byly v podstatě vloženy dvě hlavní skupiny úkolů:

— předně hlásit až do štábu hlavního řídicího zásadní řešení a rozhodnutí cvičících velitelů a štábů a dát tak hlavnímu řídicímu cvičení dostatek podkladů pro jeho řešení rozehry vedení boje;

— z druhé strany pak správným rozpracováním pokynů štábu ředitelství cvičení do jednotlivých dílčích situací rozehry vytvářet pro cvičící velitele a štáby obraz reálného vývinu boje.

Kromě těchto dvou hlavních, všem příslušníkům rozhodčí služby společných skupin úkolů, měly jednotlivé skupiny rozhodčích i své specifické dílčí úkoly, o nichž se v některých skupinách ještě zmíníme.

a) *Skupiny rozhodčích ve štábech divizí a pluků* měly tedy za úkol sledovat zásadní řešení a opatření příslušných velitelů a štábů a po linii rozhodčí služby sdělovat je co nejdříve svému staršímu rozhodčímu orgánu a v potřebném rozsahu, až do štábu ŘC. Z druhé strany pak přejímat od nadřízeného orgánu (ŘC nebo od skupiny rozhodčích u vyššího štábu) pokyny pro rozehry dílčích situací a usměrňovat rozehru u podřízených rozhodčích orgánů až ke koncovým rozhodčím a k úsekovému rozhodčímu pro cvičící vojska.

Skupina hlavního rozhodčího u cvičící divize byla složena z hlavního rozhodčího s dvěma důstojníky operačního směru jako pomocníky, s jedním důstojníkem průzkumu pro usměrňování a řízení rozehry pro cvičící průzkumné jednotky divizí a pluků, a s jedním důstojníkem spojovacího vojska, celkem tedy 5 osob.

Skupina hlavního rozhodčího u cvičícího velitele pluku byla složena z hlavního rozhodčího s jedním důstojníkem operačního směru a s jedním důstojníkem průzkumu; kromě toho u každé plukovní skupiny byl jeden koncový rozhodčí za necvičící prapory a jeden koncový týlový rozhodčí za necvičící týlové složky pluku.

b) *U praporů, cvičících s vojsky* pak byli zařazeni příslušníci rozhodčí služby v rozsahu používaném při praporních cvičeních s vojsky, to jest rozhodčí do rot vto.

c) *Aparát úsekového rozhodčího* byl sestaven obdobně, jak dosud je používán při dvoustranných praporních cvičeních s vojsky s úkolem řídit, podle rozhodování zařazených velitelů, rozehru boje skutečně použitých vojsk: průzkumných čet, rot a praporů, jednoho motostřeleckého, jednoho tankového praporu a jednoho praporu PS na straně červené a jednoho motostřeleckého praporu na straně modré.

d) *Skupina značkovácí nepříteli*

Pokud jednotky, cvičící na modré straně byly užity jako značkaři, pak všichni zařazení velitelé pracovali podle přímých pokynů úsekového rozhodčího. Rozhodčí u praporu na straně modré, který prováděl svoje normální praporní cvičení s vojsky, byli určeni podle zásad, používaných pro praporní cvičení s vojsky, a hlavní rozhodčí u tohoto praporu byl podřízen ředitelství cvičení cestou úsekového rozhodčího.

Organizace spojení

Zásadním řešením bylo, aby všechny složky rozhodčí služby měly jen rádiové spojení; sledován zde byl cíl, aby si příslušníci ŘC a RS prohloubili své praktické návyky v používání a osobní obsluze radiopojítek. I když v době „do vyhlášení bojového poplachu“ cvi-

čících štábů a vojsk mohlo ŘC a RS používat telefonického spojení mírových posádek (cvičných posádek, k nimž bylo „mírové“ linkové spojení zabezpečeno předem), vyhlášením bojového poplachu přešly složky rozhodčí služby na radiospojení, jako na svůj základní způsob spojení.

Rádiové směry a sítě byly použity mezi všemi zařazenými složkami ŘC a rozhodčí služby jak na straně červené, tak i u úsekového rozhodčího a stejně tak u značkáře a praporu na straně modré.

Při tom je samozřejmé, že zařazením linkového spojení systému VČ u rozhodčí služby a ŘC bylo by podstatně ulehčeno řízení podřízených složek RS nadřízenými složkami RS a ŘC, neboť bylo by tak možno vést otevřené, nešifrované hovory.

Pokud jde o technické vybavení dopravními prostředky měli příslušníci ŘC a rozhodčích složek štábní autobusy, terénní osobní auta a rádiové stanice na autech.

Jak se nám při provedeném cvičení podařilo uskutečnit uvedené zásady a jak se osvědčil nový způsob řízení cvičení.

Výsledky u štábu armády:

Nepodařilo se nám při tomto cvičení poprvé vedením novým způsobem dosáhnout plného pochopení jak důvodů, tak důsledků všech úprav a změn v řízení.

Vedení operace a boje podle operačních plánů zpracovaných předem „v míru“, a stejně tak ten fakt, že při jednostranných cvičeních činnost nepřítele plánuje a řídí štáb řídicího cvičení, mělo ten důsledek, že se ulehčila práce v cvičícím štábu armády; příslušníci štábu měli tedy možnost daleko více osobně pracovat a pomáhat přímo v podřízených vojskách a štábech.

Štáb cvičící armády však nedokázal plně se odpoutat od dosavadního systému řízení velitelsko-štábních cvičení.

Štáb armády jednak nedostatečně uskutečňoval zásadu osobní účasti v podřízených štábech z hlediska velení a jednak vůči podřízeným štábům mnozí příslušníci štábu armády vystupovali více méně v roli „rozhodčích“. Příslušníci štábu armády přítomní u podřízené divize, např. směroví důstojníci, nedokázali vystoupit z funkce nadřízeného velitelství a zabezpečit přesné splnění rozkazu velitele armády, třeba i jen formou důrazného upozornění náčelníka štábu, či náčelníka operačního oddělení podřízené divize.

Stejně tak štáb i v době bezprostředního vedení boje zpracovával kaligraficky vzornou dokumentaci, s použitím tuší a barev a odbíral tak potřebný čas jak podřízeným (často opožděným doručováním úkolů), tak i sobě (pro častější a osobní řídicí a pomocnou činnost přímo u podřízených).

Tento průběh práce štábu armády je jen potvrzením, že nastoupená cesta při řízení velitelsko-štábních cvičení novým způsobem je opodstatněná a že v dalších cvičeních jejím důsledným uskutečňováním podaří se nám splnit všechny cíle, které uvedenými změnami jsou sledovány.

Skupina ředitelství cvičení

měla při našem jednostranném cvičení značně zjednodušenou úlohu tím, že činnost nepřítele byla ve skutečnosti naplánována předem, a že potřebné přizpůsobení činnosti nepřítele vzhledem k řešení cvičících štábů červené strany bylo v podstatě rovněž provedeno do zahájení cvičení.

Při jednostranném cvičení, kdy představa o činnosti modrého, přijatá rozpracovateli a ředitelstvím cvičení není ovlivňována popřípadě odchýlnými řešeními velitele modré strany, je možno, aby si rozpracovatelé předem připravili nejen ideu rozehry činnosti modrého, ale pro počátek cvičení (kde i strana červená, po provedeném poplachu pracuje podle předem zpracovaných a rozpracovatelům a ředitelství cvičení známých řešení

a plánů) i nahrávání zpráv o nepříteli všem průzkumným, jednotkám pohraniční stráže, prvním sledům apod.

Teprve v průběhu vlastního boje, kdy vedle připravených plánů začíná červený usku-tečňovat vlivem vznikající situace i opatření odchýlná od plánů, popřípadě i odchýlná řešení, vykonává ředitelství cvičení svou úlohu „arbitra“ mezi dvěma stranami. Ovšem i zde, v důsledku jednostranného cvičení má značně usnadněnu úlohu, protože řeší za modrého bezprostředně samo, bez „modrých“ velitelů a jejich štábů; při tom zná do všech podrobností rozhodnutí, přípravu a průběh činnosti červeného.

Velmi důležitým úkolem štábu ředitelství cvičení je řízení a usměrňování činnosti koncových rozhodčích.

V našem cvičení plnilo ŘC tento úkol následujícím způsobem:

- přímo řídilo skupinu koncových rozhodčích za necvičící divize, necvičící ostatní prvky operačního učlenění armády a za sousedy (v armádním měřítku); tato skupina byla umístěna přímo v prostoru ředitelství cvičení;

- skupina koncových rozhodčích za necvičící prapory, za necvičící plukovní týlové prvky a stejně tak za necvičící prvky sestavy pluku (např. PT záloha, oddíly PDS apod.), byla vždy soustředěna spolu se skupinou hlavního rozhodčího u velitelů pluků; její řízení uskutečňovalo ŘC prostřednictvím hlavních rozhodčích u divizí; osvědčilo se zvláštní kódové spojení těchto koncových rozhodčích s řídicí skupinou rozehry u hlavního rozhodčího příslušné divize a této skupiny pak s ředitelstvím cvičení. Tento způsob spojení a řízení byl vyzkoušen zvláštní studijní skupinou v rámci plnění obdobného úkolu u cvičících štábů a ukázal se výhodným;

- obdobným způsobem jako koncové rozhodčí za necvičící prapory, řídil štáb ředitelství cvičení i příslušné koncové rozhodčí druhů vojsk, zařazené při cvičících štábech svazků a útvarů druhů vojsk, vyvedených na cvičení;

- problém pro ředitelství cvičení i rozhodčí službu je nahrávání situací a zpráv skutečně cvičícím průzkumným jednotkám. V našem jednostranném cvičení, kdy stranu modrou představuje štáb ředitelství cvičení, byla rozpracována celá řada zpráv i s časovým rozvrhem nahrávání a předem vydána rozhodčím u jednotlivých průzkumných hlídek a skupin; rozhodčí pak podle tohoto plánu „vyhrávali“ příslušným prvkům průzkumu situace, jež vidí nebo slyší apod.; v některých případech pak bylo k nahrávání těchto zpráv použito značkáře a maket (např. přesun nepřátelských ZHN, činnost nepřátelské průzkumné a záškodnické hlídky apod.). Při propouštění hloubkového průzkumu předním okrajem obrany byly vytvořeny skutečné podmínky, obsazením „hranic“ skutečnými cvičícími jednotkami PS a ze strany nepřítelů značkovány jednotkami nepřátelských pohraničních jednotek.

Účast všech jednotek vševojskového průzkumu cvičících štábů (divizí, pluků) ukázala se velmi účinnou formou ve výcviku štábů v nepřetržitém řízení průzkumu a v rychlém vyhodnocování a využívání získaných zpráv. Je jasné a nemůže ani být jinak, že i v těchto otázkách dopouštěli se cvičící řady nedostatků, ale další prohloubení tohoto způsobu přípravy štábů i v problematice řízení a využívání průzkumu dá nám výhodné podmínky k dalšímu rozšíření potřebných návyků příslušných funkcionářů a štábů vcelku.

Dalším kladným poznatkem tohoto nového způsobu řízení cvičení při kterém se vyvádějí v některých útvarech všechny velitelské stupně, do družstev, tanků a děla vto, je nutnost reálného přístupu ke všem časovým a prostorovým kalkulacím, prováděným ve štábech.

Přesuny druhých sledů a záloh, změny palebných postavení, nelze jen „papírově“ zplánovat na podkladě teoretických norem; je nutno je fakticky provést.

Dělostřeleckou palbu je možno přiznat až po všech potřebných propočtech všech stupňů, do děla vto, a po vypálení skutečného děla.

Používání „zrychlených“ norem přesunu se štábům nevyplácí, protože skutečně cvičící tanková rota musí přesun prakticky provést a její tanky musí se objevit na čáře zasazení; štáby všech stupňů musí provést veškerá potřebná opatření, aby tanky mohly vyrazit k plnění svého úkolu.

Naše cvičení jednak nám potvrdilo některé normy a jednak dalo podklady pro potřebnou korekci některých jiných teoretických norem, a umožnilo prověřit, jaký vliv na tyto normy má hodnotnější či méně hodnotný stav výcviku vojsk, připravenost materiálu a další činitelé v praxi.

Závěrem k první části článku je možno konstatovat, že nový způsob řízení velitelsko-štabního cvičení se plně osvědčil a bude proto naším štábem i v budoucnu dále praktikován, vylepšován a prohlubován.

Všechny kladné i záporné zkušenosti z provedeního velitelsko-štabního cvičení vzali jsme plně v úvahu již při probíhající přípravě na další jednostranné, dvojestupňové velitelsko-štabní cvičení na stupni divize—pluk. V tomto cvičení dále propracujeme zásadu, že štáb armády bude svou funkci řídicího štábu cvičení plnit z pozice cvičícího nadřízeného štábu, dále rozšíříme účast vojsk (místo praporů s vojsky zúčastní se některé pluky s vojsky), dodržíme zásadu účasti všech průzkumných prvků divizí a útvarů; budeme i nadále vyvádět u zúčastněných dělostřeleckých svazků a útvarů v každém samostatném pluku štáb jednoho oddílu s jednou jeho baterií o jednom děle. Totéž provedeme u všech samostatných dělostřeleckých oddílů.

Pokud jde o principy organizace ředitelství cvičení a složek rozhodčí služby, budeme postupovat podle zásad naznačených na schematickém náčrtu (příloha 1).

Změny proti poslednímu cvičení budou tyto:

— u každého cvičícího štábu divize a u štábu ostatních cvičících prvků armádního operačního učlení bude zařazena skupina rozehry, schopná usměrňovat a řídit rozehru až do koncových rozhodčích za necvičící prapory; u této divizní skupiny rozehry budou soustředěni i koncoví rozhodčí za popřípadě necvičící prvky divizní bojové sestavy (např. necvičící posilové prostředky divize apod.);

— stejně tak u každého cvičícího štábu pluku a u cvičících prvků bojové sestavy divize bude skupina rozehry, která bude rozehrávat situaci praporů svého pluku a nahrávat formou hlášení od velitelů praporů a necvičících prvků plukovní sestavy — situaci do cvičícího štábu pluku; bude rovněž svými koncovými rozhodčími přijímat úkoly od velitele a štábu cvičícího pluku;

— u velitele a štábu divize (a stejně i pluku apod.) budou jeden až dva taktičtí pozorovatelé—učitelé, jejichž úlohou bude sledovat chod závažných rozhodnutí a akcí velitele a štábu a informovat divizní skupiny rozehry; budou pak i spolupracovat na zhodnocení příslušného velitele a štábu; funkce a popřípadě i počet těchto „taktických pozorovatelů—učitelů“ mohou být různé podle stavu výcviku toho kterého štábu; tak například k novému nezkušenému veliteli dělostřelectva jedné z cvičících divizí může být dán takový taktický pozorovatel—učitel s úkolem učit v některých fázích či otázkách přímo i vést svěřeného mu cvičícího funkcionáře.

— k řízení plukovních cvičení, jež v rámci tohoto velitelsko-štabního cvičení budou provedena, vytvoříme silnou skupinu hlavního úsekového rozhodčího, který se svými orgány rozehraje podle řešení velitelů divizí a velitelů cvičících jednotek průběh a výsledek bojů formou dosavadního řízení dvoustranných plukovních cvičení s vojsky.

Spojovacími prostředky zabezpečíme hlavnímu úsekovému rozhodčímu a jeho aparátu možnost převzít bezprostřední řízení a usměrňování všech skupin a stupňů rozhodčí služby počínaje skupinami hlavních rozhodčích u cvičících pluků obou stran; hlavnímu úsekovému rozhodčímu nad to ještě zřídíme zvláštní směr k divizním skupinám rozehry u divizí s vyvedenými pluky s vojsky a zvláštní směr k hlavnímu rozhodčímu u cvičícího pluku

nepřítele. Radiosměr od hlavního úsekového rozhodčího k ředitelství cvičení je samozřejmý. Zdvojení spojení zabezpečíme směrovým spojením a leteckými prostředky (vrtulníky a kurýrními letouny), při čemž vrtulníky předpokládáme u ŘC, u vedoucích skupin divizní rozehty, a u hlavního úsekového rozhodčího.

*

Jestliže v první části článku jsem se zabýval zkušenostmi spíše technického charakteru, pak v druhé jeho části chci rozebrat zkušenosti a poznatky z plánování, zabezpečování a provádění armádního protiúderu — jakožto jednoho z nejzávažnějších armádních opatření obranné operace vševojskové armády — prováděné štábem naší armády v posledních cvičeních.

Dříve než přikročím k závěrům, jež v této problematice vyplývají pro nás ze cvičení provedených v poslední době, považuji za nutné stručně předeslat zásady dosavadní teorie armádních protiúderů v rámci armádní obranné operace:

— Cílem armádního protiúderu podle platných našich dosavadních názorů je v převážné většině případů obklíčit a hlavně zničit vklínivšího se nepřítele a obnovit obranu na některém obranném postavení, či na jiné výhodné čáře v našem prvním pásmu obrany.

— K splnění tohoto cíle je hlavní úder armádního protiúderného skupení zpravidla veden do boku hlavního útočného uskupení nepřítele, i když se nevylučuje ani protiúder čelní.

— K provedení armádního protiúderu vyčleňují se v rámci obrany vševojskové armády nejčastěji dvě druhosledové divize rozmístěné na druhém pásmu obrany, popřípadě, jedna z nich na třetím pásmu obrany.

— Na plánování doby vyiažení protiúderu má dosud vliv požadavek, aby armádní protiúder vyrážel až po zasazení druhých sledů prvosledových armádních sborů útočníka.

— Bezprostřední rozhodnutí velitele armády během obranné operace k provedení protiúderu podle jedné z předem připravených variant, je časově zpravidla vázáno na okamžik, kdy je bezpečně vyhodnocen směr hlavního úderu nepřítele.

Rozeberme si, jak se projevuje uplatňování uvedených zásad v praxi na prováděných velitelsko-štábních cvičeních, popřípadě cvičení s vojsky (viz schéma příloha 2).

Schéma znázorňuje vševojskovou armádu o čtyřech motostřeleckých divizích a jedné tankové. Šířkové a hloubkové normy jsou vyčísleny přímo na schématu, z něhož je dále zřejmé i operační uclnění armády do dvou sledů, úsilí obrany na 1. pásmu a stejně tak i útočné operační uclnění nepřítele.

Schéma vychází z průměrných norem a zásad boje používaných americkou armádou při útočné operaci.

Vezměme za základ naší časové kalkulace, že nepřítel vyráží ke zteči našeho předního okraje prvního pásma obrany v ranních hodinách dne D1 (Č = 06.00 hod.)

Američané vycházejí z kalkulace, že při normálním zabezpečení útočné operace prostředky ničení, zvláště ZHN, bude průměrné tempo prvního dne útoku v rozmezí 3 až 4 km za hodinu; je nutno přiznat, že tato norma americké vojenské teorie je reálná.

Za uvedených předpokladů je tedy nutno počítat na směr hlavního úderu nepřítele s pravděpodobným prolomením našeho hlavního pásma obrany, hlubokého do 20 km, v Č+5 až v Č+7 h, tedy v době mezi 11 až 13 hodinou prvního dne naší obranné operace.

Po prolomení prvního pásma naší obrany zbývá nepříteli překonat 5- až 10 kilometrůvé pásmo mezi prvním a druhým pásmem obrany, což může časově představovat jednu až dvě hodiny; tedy mezi Č+6 hod. až Č+9 hod., tj. mezi 12—15 hodinou mohou čelní prvky útočníka vejít v přímý dotyk s předním okrajem našeho druhého pásma obrany.

Svou druhosledovou divizi Američané zasazují zpravidla po prolomení prvního pásma obrany k průlomu druhého pásma obrany z chodu. Bude jistě snahou útočníka, aby časová mezera mezi navázáním dotyku čelními prvky s předním okrajem našeho druhého pásma obrany a mezi zahájením útoku na druhém pásmu obrany hlavními silami druhosledové divize z chodu, byla co nejmenší; ideálně měla by se rovnat nejvýše času, potřebnému pro organizaci a provedení dělostřelecké a letecké přípravy průlomu druhého pásma, tedy jedné až půldruhé hodiny. Druhosledová divize tedy v našem případě může zahájit průlom druhého pásma v Č+7 až v Č+10½ hodiny, tj. v 13.00 až 16.30; do zahájení průlomu musí však překonat vzdálenost ze

svého vyčkávacího prostoru na čáru zasažení (tj. asi 20–25 km od předního okraje naší obrany a dalších 25 km mezi předními okraji našeho prvního a druhého pásma obrany). Časově je třeba na přesun 2 až 3 hodiny, na rozvinování 1½–2 hodiny, celkem tedy 4–5 hodin; zahájení pohybu nepřátelské druhosledové divize je tedy v našem případě nutno očekávat již v době od Č+3 do Č+5½, tj. mezi 9.00–11 hod.

Doba zahájení útoku druhosledovou divizí nepřítele na přední okraj našeho druhého pásma obrany z chodu, je i dobou výhodnou (podle dosavadních teoretických zásad) k vyražení našeho protiúderu.

Promítneme-li si tedy dobu Č+7 hod. až Č+10½ hod., tj. v našem případě 13.00 až 16.30, jako dobu vyražení armádního protiúderu vidíme, že druhosledová divize naší armády v obraně, umístěná na druhém pásmu obrany musí provést manévr jen asi 10–15 km, tedy 1 hodinu a divize z třetího pásma obrany asi 35–40 km, tedy 2–3 hodiny; připočteme-li dobu potřebnou k rozvinutí divizí a k organizaci součinnosti v rozsahu 2–3 hodin, musí rozhodnutí velitele armády k provedení příslušné varianty protiúderu proniknout do vojsk 4–6 hodin před vyražením protiúderu. V našem případě je to v Č+3 až v Č+3.30, tedy mezi 09.00–09.30 hod. prvního dne obranné operace. V této době již prvosledové divize nepřítele zpravidla doprohlavují první pásmo naší obrany a druhosledové divize nepřátelských sborů zahajují postup k čáře svého zasažení.

Tento náš teoretický propočet nebude ovšem ve všech případech souhlasit se skutečností; specifické podmínky a situace v jednotlivých případech pozmení samozřejmě v praxi, při řadě cvičení (a stejně by tomu tak bylo ve skutečném boji) průběh obranné operace.

Použití zbraní hromadného ničení, různé podmínky terénní, různá rozhodnutí velitelů všech zúčastněných stupňů, rozdílný stav výcviku vojsk a celá řada dalších ještě faktorů způsobují, že dochází k nejrozdílnějším variantám.

Tak pokud jde o časové zahájení armádního protiúderu dochází k vyražení:

- v odpoledních hodinách D1,
- v noci z D1 na D2,
- nebo za svítání dne D2.

Při výběru směru protiúderu můžeme volit

- úder do boku úderného uskupení nepřítele,
- čelní protiúder, vedený proti hlavním silám úderného uskupení nepřítele,
- kombinaci obou uvedených způsobů.

Ve způsobu a druhu bojové činnosti mohou rovněž nastat různé varianty:

- útok na spěšně zaujatou obranu,
- střetný boj s nepřítelem, který rozvíjí svůj úspěch,
- nelze vyloučit ani obranný boj části protiúderného uskupení.

Rovněž i v řešeních týkajících se vyvedení vojsk a vyražení k protiúderu je několik možností:

- útok z chodu s rozvinováním sil z hloubky,
- útok po zaujetí, byť i krátkodobém, výchozího prostoru k útoku,
- kombinace obou těchto způsobů.

Jako zvláštnost pak je nutno ujasnit si povahu a způsob provedení armádního protiúderu v obranné operaci vševojskové armády, kdy úsilí obrany je položeno na druhé pásmo obrany.

Není v rozsahové možnosti našeho článku rozbrát podrobně teorii všech možných variant řešení problematiky armádního protiúderu a bylo by to konec konců, jen shrnováním rozpracované již teorie.

Proto chci se pokusit rozbrát jen dvě dosud ne zcela jasné a jednoznačně vyřešené otázky:

- protiúder v armádní obranné operaci s úsilím položeným na druhém pásmu obrany;
- a čelní protiúder.

Protiúder v armádní obranné operaci, v níž úsilí je položeno na druhém pásmu obrany je řešen na příloze 3; schéma uvádí opět šířkové a hloubkové normy, jakož i možné operační učenění prvosledových sborů útočící nepřátelské armády; na příloze je vyřešena i možná varianta vytvoření protiúderného uskupení.

Hlavní ideou obrany s úsilím na druhém pásmu obrany je vystavit prvnímu nepřátelskému úderu jen menší část sil obrance, a většinou z nich připravit pevnou obranu na druhém pásmu; na tomto by bylo pak možno útočnicka zastavit, zasažit jeho nekrytým vojskům zničující úder všími ničivými prostředky a hlavně ZHN a silným protiúderem je zničit.

Časové kalkulace pro organizaci a provedení protiúderu se nijak podstatně nerozházejí s údaji armádních protiúderů v armádních obranných operacích, kdy úsilí je položeno na prvním pásmu obrany.

I když je nutno vzít v úvahu možnost vyššího tempa nepřátelského útoku na první pásmo obrany, bude i v těchto případech armádní protiúder prováděn v odpoledních hodinách D1, popřípadě během noci z D1 na D2, nebo až z rána D2.

Celkové pojetí obrany a hlavně pak armádního protiúderu v obranné armádní

operaci při úsilí na druhém pásmu obrany je daleko aktivnější, než při obraně s úsilím na prvním pásmu:

— K bezprostředně obranným akcím je předurčena menšina sil a většina je použitelná k protiúderu.

— Vhodným uspořádáním příčných postav a překážek všeho druhu, hlavně pak protitankových, je možno kanalizovat nepřátelský úder do prostorů nevýhodných pro nepřítele, kam mohou být předem velmi důkladně připraveny ničivé zásahy sil a prostředků obránce. Tedy obránce může zde určitým způsobem strhovat na sebe iniciativu a paralizovat tak možnost výběru směru hlavního úderu při průlomu prvního pásma obrany nepřítelem.

— Protiúder, při kterém je využíváno výsledků mohutného ničivého napadení útočících sil nepřítele našimi ZHN, bude tedy veden nejen většími silami, ale i za daleko příznivějších celkových podmínek bojové situace.

K problematice čelně vedeného armádního protiúderu:

Za základ našich úvah je vzata příloha 4. Vychází z obranné operace vševojskové armády (složené z pěti msd a jedné td), při níž je úsilí položeno na druhé pásmo obrany.

Uvažujeme-li i v tomto případě útok dvou nepřátelských armádních sborů v prvním sledu nepřátelské armády, bude nepřítelem po zjednání dotyku s druhým pásmem obrany nucen nasadit své druhosledové divize, aby zlomil organizovaný odpor pevně zaujaté obrany hlavních sil vševojskové armády.

Je účelné, aby obránce využil doby, po kterou trvá přesun a zasazení druhých sledů útočících armádních sborů, k tomu, aby je napadl zbraněmi hromadného ničení, které má přiděleny velitel armády, nebo velitel frontu v dispoziční záloze; tím je

možno vyřadit obě divize, narušit systém dělostřelecké podpory prvních sledů, desorganizovat velení. Za takovéto situace je pak vhodné vyrazit s překvapivým čelním protiúderem jak jednotek v dotyku, určených k obraně druhého pásma obrany, tak jednotek z třetího pásma obrany (viz 6 td) nebo i frontových záloh.

Dojde-li k tomu, že nepřítelem provede stejně silné úder ZHN, budou výsledky značně výhodnější pro nás. Většina našich jednotek bude totiž při napadení ZHN nepřítelem ukryta v dobře vybudovaných obranných rajónech, v úkrytech, v zákopech atd., kdežto nepřítelem bude vystaven našim úderům v otevřeném, nepřipraveném terénu, bez možnosti ukrytí.

Příloha 4 řeší rovněž i možnou variantu vytvoření protiúderného skupení ze svazků druhého sledu bránící se armády.

Čelní protiúder je ovšem možný i v jiných situacích, např. při rychlejších tempích útoku nepřítele, kdy se části jeho sil podaří prolomit druhé pásmo obrany z chodu a kdy nemůže obránce své druhé sledy a zálohy rozdělit na část určenou k zastavení nepřátelského útoku, a na druhou část, určenou k manévru a provedení protiúderu. V takovém případě bude mnohdy výhodnější, aby obránce po mocných úderech ZHN jak na čela pronikajícího nepřítele, tak na jeho další sledy, udeřil všemi silami čelně na otřeseného útočníka, rozvrátil jeho narušenou útočnou sestavu a postupně, po částech jeho síly zničil.

Ovšem každý čelní protiúder vyžaduje, aby obránce hromadně použil ZHN, vyřadil z boje značné síly útočníka a tím zlepšil celkový poměr sil ve svůj prospěch. Na druhé straně pak, jako ostatně u každého protiúderu, je třeba zabránit, aby útočník napadl naše protiúderné síly zbraněmi hromadného ničení; tento úkol je nejlépe možno splnit opět aktivně, dalšími údermi na sklady, odpalovací a naváděcí zařízení ZHN nepřítele.

*

V poslední části článku chci pojednat o některých závažných praktických zkušenostech a poznatcích z posledních našich cvičení.

Příprava a zabezpečení protiúderu:

V našich cvičeních se při organizaci protiúderů zpravidla nedoceňuje fakt, že terén, na němž plánujeme protiúder provést, je v našich rukou.

Můžeme tedy provést předem řadu přípravných akcí a opatření jako jsou např. rekonstrukce, organizace podrobné součinnosti pro jednotlivé varianty očekávaného vývoje boje, nácvik protiúderu tórnou velitelsko-štábního cvičení, nejruznější nácviky vojsk protiúderného uskupení apod.

SCHEMATICKÝ NÁČRT ORGANISAČNÍCH PRINCIPŮ podřízenosti a rádiového spojení složek ředitelství cvičení a rozhodčí služby

Příloha 1

LEGENDA:
PRO RC A RS

LEGENDA:
PRO CVIČIČÍ STÁBY
A VOJSKA

ŘEDITELSTVÍ CVIČENÍ

- SKUPINY ROZEHRY
- △ TAKTICKÍ POZOROVATELÉ (UČITELE)
- SKUPINA ROZEHRY U PLUKU A U OSTATNÍCH SKUPIN DIVISNÍ SESTAVY S KONCOVÝMI ROZHODČÍMI
- △ TAKTICKÍ POZOROVATELÉ (UČITELE) U VELITELE A STÁBU

LEGENDA:
PRO RS VYVEDENÝCH
VOJSK

- ◇ SKUPINA HLAVNÍHO ROZHODČÍHO PRO ŘÍZENÍ PLUKOVNÍHO CVIČENÍ (U PZ PRAPORU — PRAPOR CVIČENÍ)
- ◇ HLAVNÍ ROZHODČÍ PRO CVIČIČÍ PRAPORY PDS atd.
- ◇ POMOCNÍ PRAP. ROZHODČÍCH U CVIČIČÍCH ROT A U PZ HLÍDEK atd.
- ◇ ROZHODČÍ U VYVEDENÉHO ODD. (BATERIE) PRO POZOROVATELNU
- ◇ ROZHODČÍ U VYVEDENÉHO DÉLA
- POMOCNÍ POD-ÚSEKOVÝCH ZÁSTUPCŮ
- ZÁST. PRO POD-ÚSEKY
- IMITAČNÍ SKUPINY

STÁB ARMÁDY

STÁBY CVIČIČÍCH
DIVISÍ A OSTATNÍCH PRVKŮ OPER.
USKUPENÍ ARMÁDY

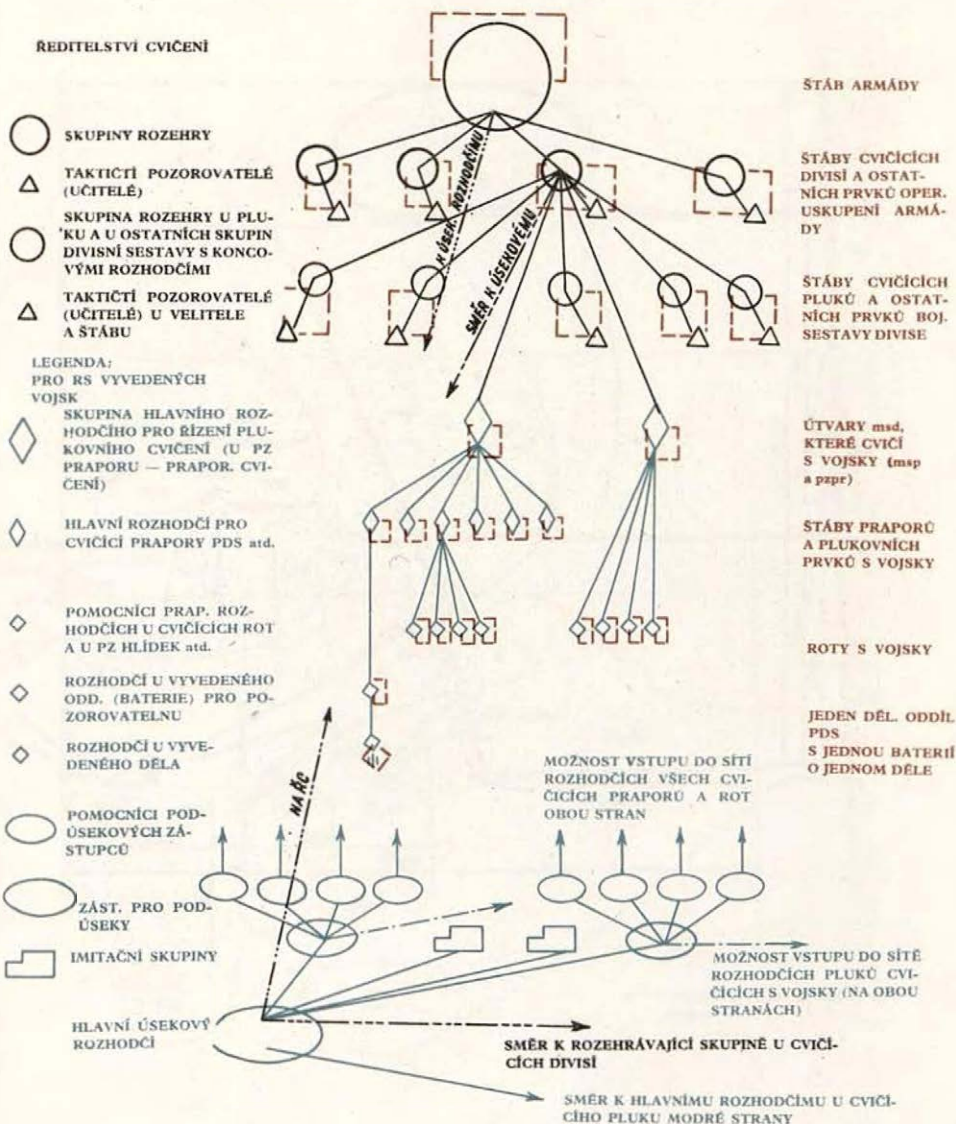
STÁBY CVIČIČÍCH
PLUKŮ A OSTATNÍCH PRVKŮ BOJ.
SESTAVY DIVISE

ÚTVARY msd,
KTERÉ CVIČÍ
S VOJSKY (msp
a pzpr)

STÁBY PRAPORŮ
A PLUKOVNÍCH
PRVKŮ S VOJSKY

ROTY S VOJSKY

JEDEN DÉL. ODDĚL.
PDS
S JEDNOU BATERIÍ
O JEDNOM DÉLE

1877

1877

1877

1877

1877

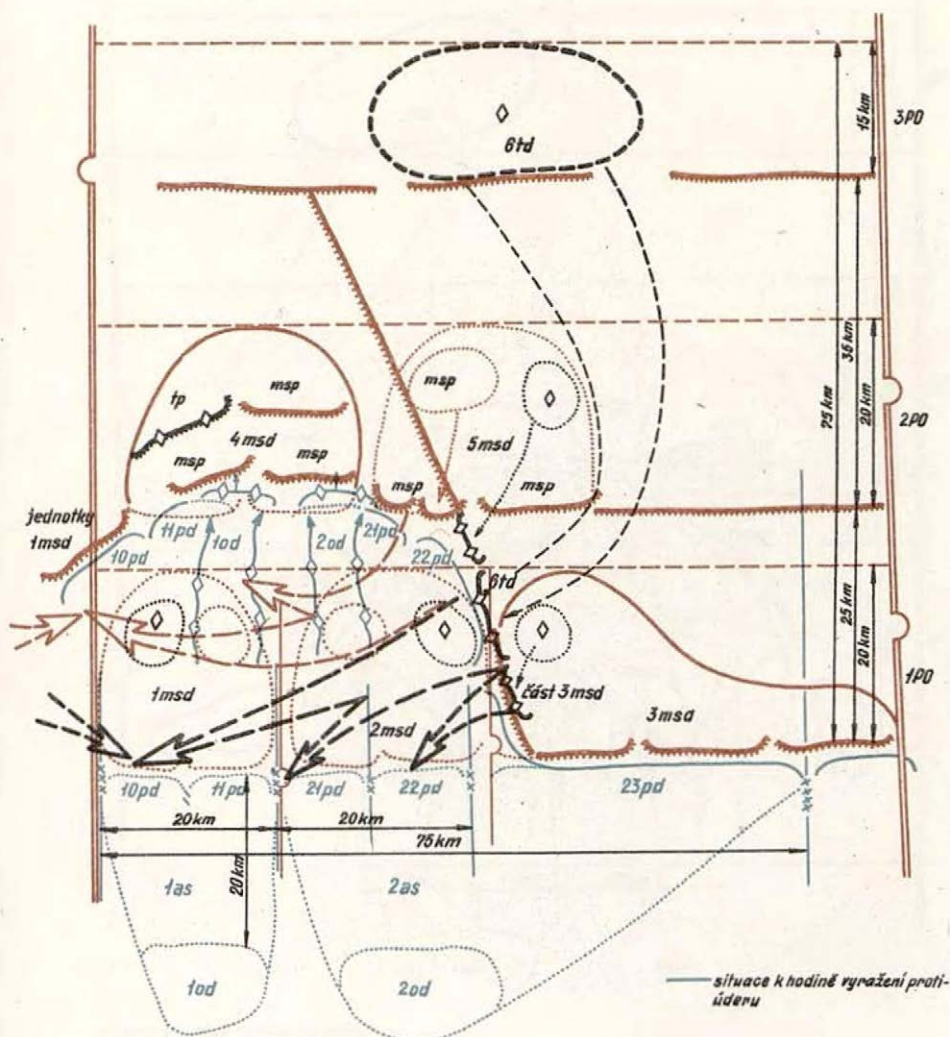

1877

SCHÉMA MOŽNÉ VARIANTY ARMÁDNÍHO PROTIÚDERU

Příloha 2

v obranné operaci vševojskové armády
při úsilí položeném na první pásmo obrany

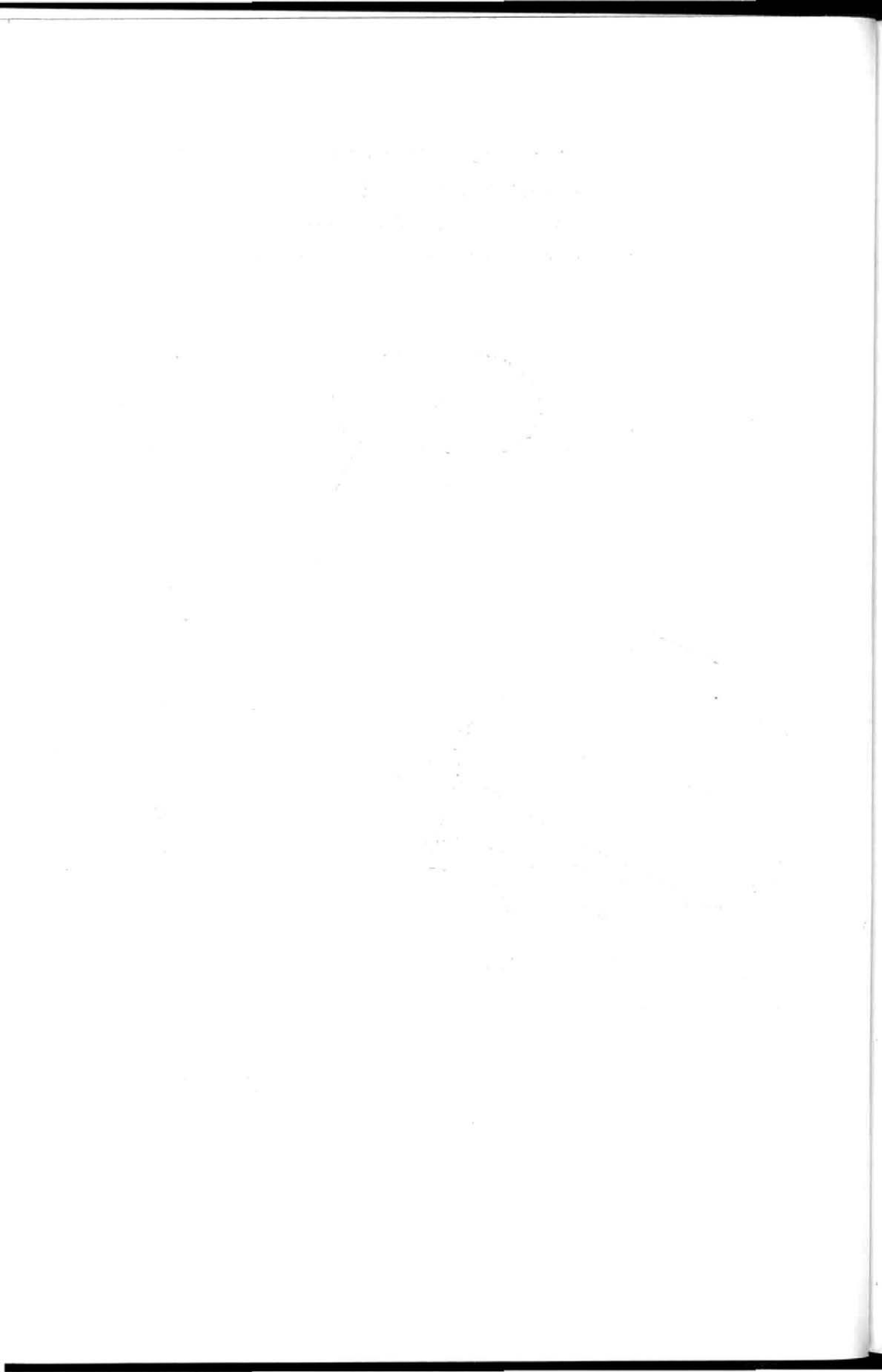
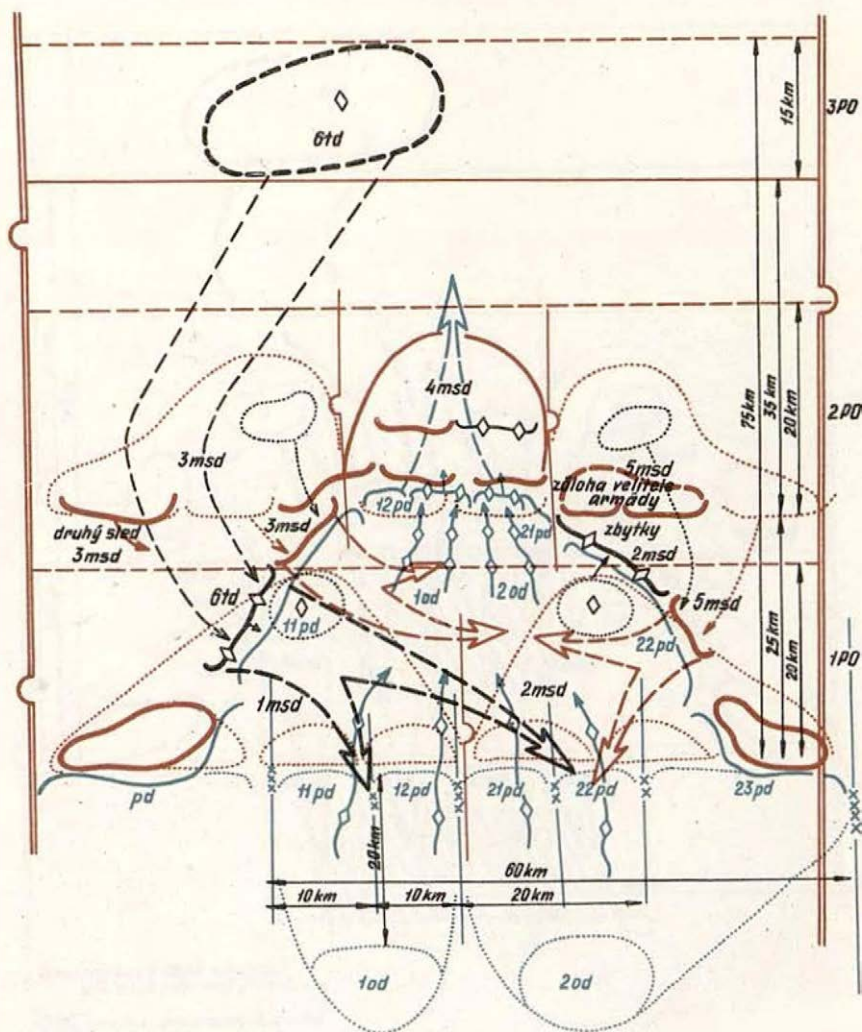

SCHÉMA MOŽNÉ VARIANTY ARMÁDNIHO PROTIÚDERU

Příloha 3

v obranné operaci vševojskové armády
při úsilí položeném na druhé pásmo obrany

situace k hodině vyražení protiúderu

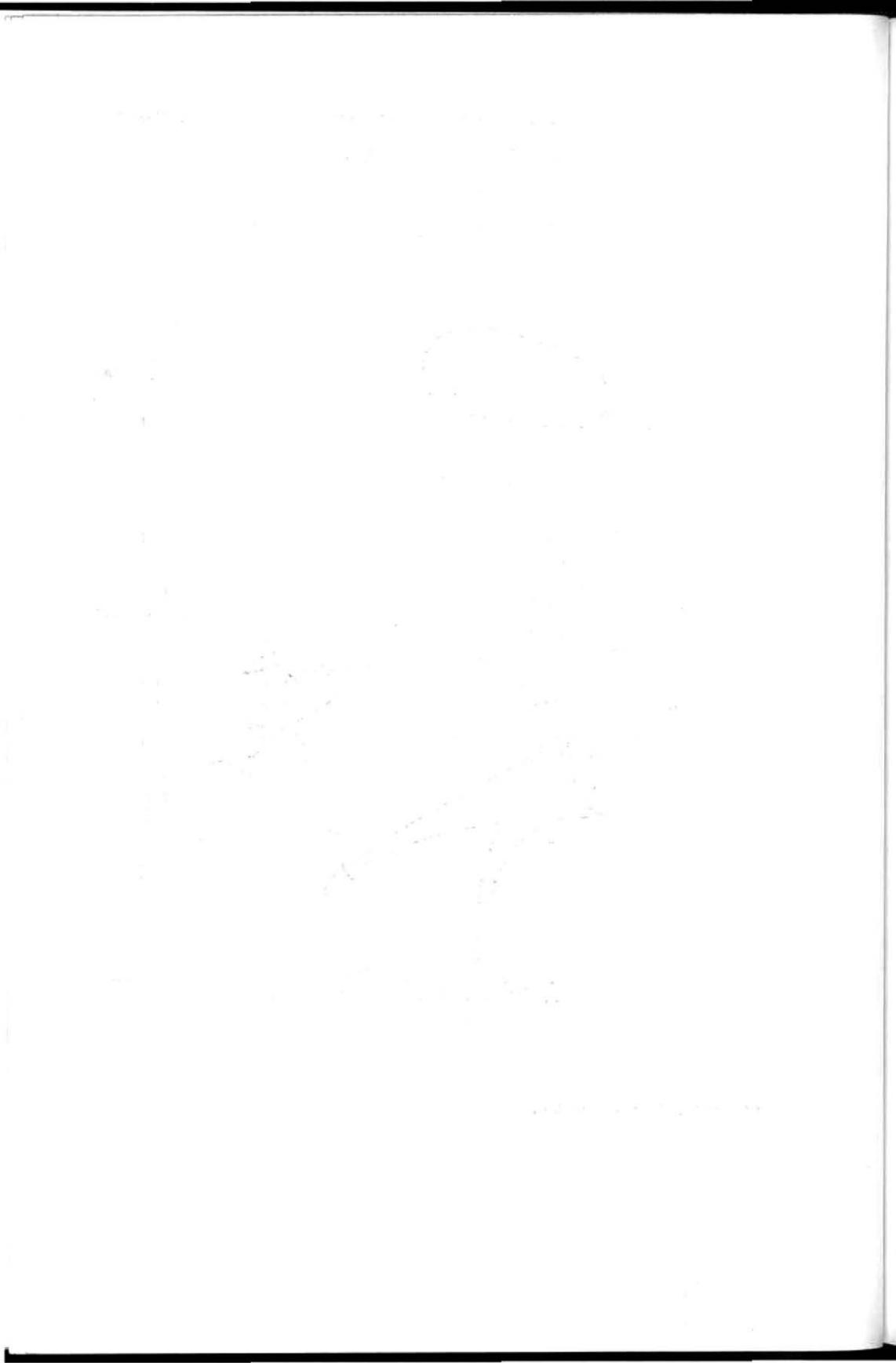
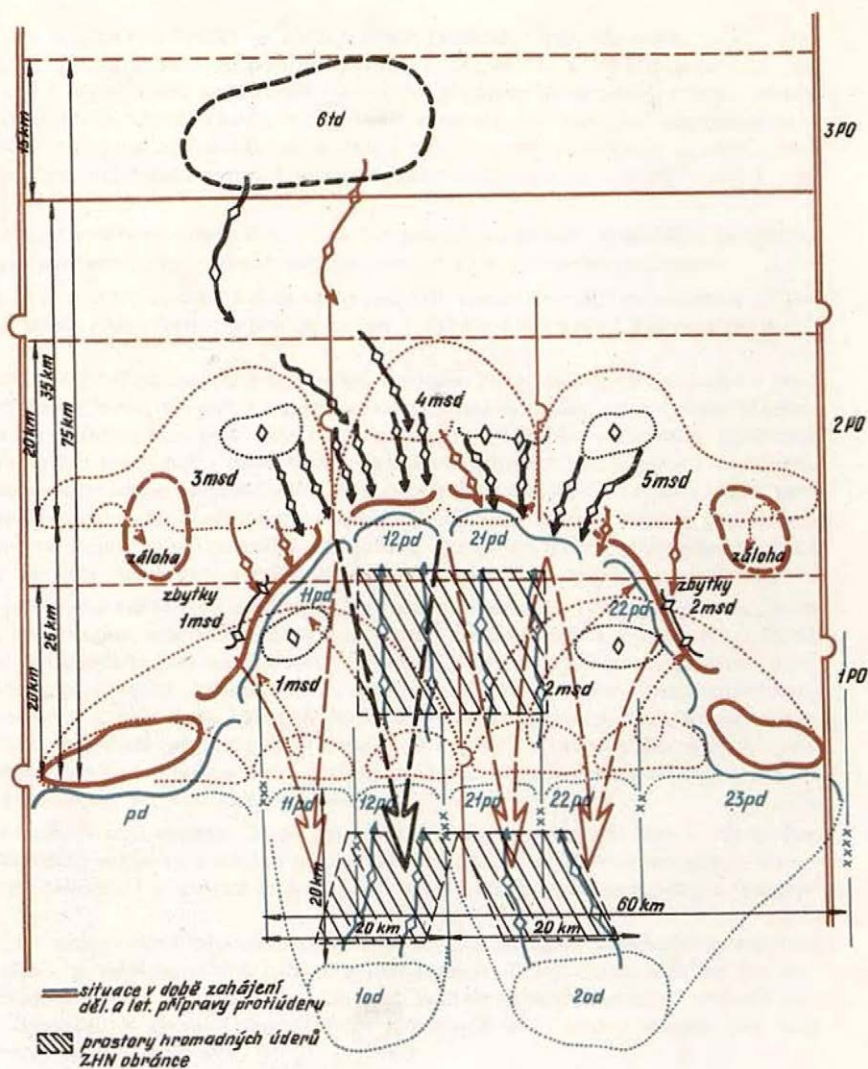

SCHÉMA MOŽNÉ VARIANTY
ČELNÍHO ARMÁDNÍHO PROTIÚDERU
v obranné operaci vševojskové armády
při úsilí položeném na druhé pásmo obrany

1. 10. 1911

2. 10. 1911

3. 10. 1911

4. 10. 1911

5. 10. 1911

6. 10. 1911

7. 10. 1911

Z dílčích nácviků vojsk je velmi důležitá v první řadě praktická příprava tankistů, řidičů dopravních prostředků všech druhů a to přímo v prostorech předpokládané jejich činnosti při provádění protiúderu.

Rovněž i řízení plánovaných přesunů při vyvádění vojsk na čáru rozvinutí je možno předem upřesnit a nacvičit; u dělostřelectva je možno vyhledat a označit palebná postavení i jednotlivých děl, provést předem potřebné topografické práce a u závažných cílů i zastřelení.

Pokud jde o přípravu bojiště je možno nejen předběžně upravit cesty, mosty, objízdky, nýbrž i přímo vybudovat palebná postavení děl, zřítit a vytyčit průchody jak v umělých tak i přirozených překážkách, je možno připravit léčky všeho druhu, včetně dálkově ovládatelných náloží trhavin v objektech a prostorech pro nepřítelů důležitých.

Při našich cvičeních nedokázali jsme dosud při přípravě protiúderů využívat plně těchto možností a bude třeba napříště usměrnit pozornost cvičících velitelů a štábů i na tyto otázky.

Mezi důležitá opatření, zabezpečující úspěšný průběh a výsledek armádního protiúderu patří i organizace bezprostřední doplňkové součinnosti před vyražením protiúderu.

Naši velitelé a štáby nenašli dosud nejvýhodnější způsob pro její provádění a to jak pokud jde o obsah, tak i formu jejího provedení a stejně tak i pokud jde o výběr počet účastníků.

Tím, že v praxi našich cvičení nevěnujeme dostatek péče organizaci součinnosti prováděné v přípravné době, to jest do zahájení nepřátelského útoku, že neřešíme předem všechny zásadní součinnostní problémy, podle potřeby i v několika variantách, prodlužujeme tím obsah a samozřejmě i dobu trvání doplňkové organizace součinnosti v průběhu obranné operace prováděné bezprostředně před vyražením protiúderu. Forma i obsah této naší doplňkové organizace součinnosti v průběhu obranné operace nejsou pak ovšem zaměřeny jen na nejnnutnější upřesnění odchylného vývoje od našich předpokladů, nýbrž řešíme tam i otázky, jež mohly a měly být řešeny a mnohdy i nacvičeny, daleko dříve.

I když místo provádění této součinnosti je možno předem ženijně připravit a vybavit potřebnými spojovacími prostředky, přec jen taková skupina osob a pomocných (hlavně spojovacích) prostředků, jaká se v našich cvičeních účastní doplňkové organizace součinnosti, je neúnosně velká. Kromě toho je po dlouhou dobu vystavena bezprostřednímu nebezpečí vyrazení z boje řada hlavních funkcionářů štábu armády, prvosledové divize a divizí protiúderného uskupení. Konečně dochází i k časovému ztrátám zúčastněných a ti to jsou na celkem zbytečně dlouhou dobu zbaveni možnosti bezprostředně ovlivňovat řízení obranných bojů vojsk, jež v té době probíhají.

Praxe našich cvičení ukázala, že si naši velitelé navykli pracovat vždy a všude jen s širokým okruhem svých náčelníků a pomocníků, navykli si na obšírné výklady a informační zprávy dokonce i v situacích, kdy je nutno se rozhodovat energicky a bezprostředně.

Jsmo toho názoru, že doplňkovou organizaci součinnosti před vyražením armádního protiúderu může provést například osobně velitel armády, který vezme s sebou jen náčelníka průzkumu, náčelníka operačního oddělení, velitele dělostřelectva, po případě podle situace ženijního, či chemického náčelníka a jednu či dvě rádiové stanice, aby bylo možno vstoupit do kterékoli sítě.

Potřebná upřesnění součinnosti provede velitel armády během 15—20 minut jen s velitelem divize v dotyku a s velitelem divizí protiúderného skupení, ve skupině asi 10 osob. Po odchodu velitele armády přítomní odborní náčelníci ze štábu armády během dalších 15—20 minut v malých, dvou až tříčlenných skupinách, upřesní a prohloubí velitelem usměrněné součinnostní otázky po své odborné linii.

Je ovšem samozřejmé, že při takovémto způsobu organizace doplňkové součinnosti,

prováděné nejen před vyražením armádního protiúderu, ale při jakékoli součinnosti a na kterémkoli velitelském stupni, je nezbytná důkladná příprava jak velitele, řídicího součinnosti, tak i celého kolektivu přítomných jeho funkcionářů a podřízených velitelů, která musí být provedena před odjezdem na místo organizace součinnosti.

Všimněme si nyní náčrtu na příloze 2 a představme si, kde všude v naší obraně byly vybudovány protitankové překážky všeho druhu, jež zabráňovaly útočníku, aby se vlomil do naší obrany; jsou

- před předním okrajem prvního pásma obrany,
- před jednotlivými postaveními uvnitř toho pásma obrany,
- před příčnými postaveními,
- na ochranu dělostřeleckých palebných postavení apod.

Naše řády určují způsob dokumentace o předávání minových polí a jiných zátarasů; avšak dosud ani na jednom z našich cvičení nevěnovali jsme této otázce patřičnou pozornost; představíme-li si nad to ještě minování nepřítele k ochraně boků, zásahy jeho POZ a protitankových záloh, vynikne otázka zabezpečení protiúderného uskupení v ženijním smyslu a speciálně při překonávání minových polí jako velmi závažná, která ovlivňuje velmi důrazně realnost našeho tempa a tím i úspěchu při protiúderu.

Při našich cvičeních týkajících se obrany v počátečním období války kromě toho plánujeme samostatné minování např. jednotek, odpoutávajících se od nepřítele, dále plánujeme proudové minování a ničení na některých směrech a komunikacích. Bude-li toto minování probíhat při dopoledním obranném boji prvosledové divize je velmi těžko zabezpečitelné, aby potřebná dokumentace byla k dispozici (a bylo možno ji využít) při odpoledním vyražení armádního protiúderu.

Zvláště v takovýchto případech bylo by tempo i úspěch protiúderu ohroženy.

Letošní výcvikový rok i v našem štábu je zaměřen v prvé řadě na zvládnutí problematiky počátečního období války a zvláště pak na zvládnutí armádní obranné operace v počátečním období války.

Z hlediska tohoto úkolu byla i zaměřena naše dosavadní cvičení. Úkolem armády v nich vždy bylo, zabránit nepříteli napadnout s překvapením náš stát, nedovolit mu v případě napadení proniknout do důležitých center našeho státu, nedovolit mu narušit mobilizaci a posléze zničit vklínivšího se nepřítele a vytvořit předpoklady k přechodu do protiútoků.

Naše cvičení vycházela vždy z předpokladu nepřátelské agrese a je tedy jenom logickým důsledkem, že zahájení nepřátelství vždy nás zastihlo při obraně státních hranic.

Svou obranu organizovali jsme při všech cvičeních na platných dnes zásadách, mezi něž v otázkách protiúderu patří zásady uvedené na předchozích stránkách. Naše protiúderly byly tedy plánovány jak prostorově, tak časově systémem, rozvedeným ve své podstatě na příloze 2.

Při plánování armádního protiúderu v obranné operaci vševojskové armády v počátečním období války vyvstala v našich cvičeních řada závažných a dosud neuspokojivě řešených, nebo i zcela neřešených otázek.

Veškerá cvičení byla založena vždy na určitém stupni překvapivosti útoku nepřítele; v žádném z nich nebyla řešena a ani uvažována evakuace obyvatelstva našeho pohraničí v době, kdy po polachu byla zaujímana obrana armádou na hranicích. Nepřátelské napadení našeho státu bylo zahajováno vždy ve lhůtách časově jen velmi krátkých (hodinových) a to po dosažení pohotovosti k obraně našimi prvosledovými divizemi.

Při našem dosavadním pojetí armádního protiúderu plynou z uvedené situace pro vedení obranné operace následující důsledky:

— nepřítel, útočící jen na vybraných směrech může na nich vytvořit dostatečnou převahu sil, znásobenou časově překvapivým úderem ZHN a může tedy pronikat při nej-

menším tempy plánovanými pro útok (3—4 km/1 hod.), daleko častěji však tempy ještě vyššími, do důležitých center našeho státu;

— s útočником bojují jen ty jednotky prvosledových divízi, které jsou předem rozmístěny v obraně na směr nepřátelského úderu;

— náš manévř silami a prostředky je veden v intencích obranného pojetí a naše druhé sledy, pokud jsou užity aktivně, jsou vrhány do boje postupně v praporech, plukovních, divizních, popřípadě armádních protiztečích.

Při tom hlavní úderná síla armády, druhosledové divize (zpravidla tankové), vyčkávají až nepřítel zlomí odpor prvosledových pluků a divízi, až velitel armády bude moci bezpečně vyhodnotit jeho směr hlavního úderu, až budou zasazeny druhosledové divize armádních sborů, tedy až nepřítel pronikne do hloubky 25—50 km (ne-li více) našeho území, tj. od odpoledních a nočních hodin prvního dne napadení. Potom teprve vyrazí se armádním protiúderem.

Dělostřeleckou a leteckou přípravu protiúderu, při níž plně využíváme úderů ZHN, které má velitel armády k dispozici, plánujeme pak ovšem v celé její ničivé síle na své území, z něhož neuspěli jsme provést evakuaci civilního obyvatelstva.

Ze zkušeností našich cvičení nám tedy vyplývá, že v počátečním období války budou značné odchylky od normálních podmínek boje, na něž se vztahují naše dosavadní normy a teoretické úvahy; bude nutno tyto změněné podmínky boje promítnout i do způsobů vedení obranného boje (operace).

Bude nutno teoreticky zpracovat a prakticky na cvičeních přezkoušet takovou obranu v počátečním období války, při níž bychom co nejdříve přenesli boj na nepřátelské území. Aktivní zásahy záloh musí následovat okamžitě po napadení našeho státního území; zásah armádního druhého sledu i formou armádního protiúderu musí být uskutečněn daleko dříve, než jsme dosud na cvičeních plánovali.

Podpora vyrazení našich protiztečí a protiúderů musí být prováděna, pokud bude řízena proti nepříteli, který pronikl na naše území, hlavně nejadernými zbraněmi; naproti tomu zálohy a druhé sledy útočnicka musí být napadeny mohutnými údery ZHN dříve, než dospějí k naší státní hranici.

*

Cílem tohoto článku nebylo a nemohlo být vyřešení veškeré uváděné problematiky; cílem bylo seznámit čtenáře s poznatky a zkušenostmi funkcionářů štábu vševojskové armády z velitelsko-štabních cvičení a to pokud jde o formy řízení těchto cvičení a pokud jde o problematiku armádního protiúderu.

Při zpracování první části byly vzaty v úvahu všechny dosavadní zkušenosti v oboru řízení cvičení, a v návrhové části pak i výsledky diskusí autora jak s kolektivem cvičících štábů, tak s některými příslušníky operační správy Generálního štábu.

Při úvahách a propočtech v druhé části článku, pojednávající o armádním protiúderu, byly brány v úvahu jak dosavadní naše teoretické normy, tak pro činnost nepříteli i normy a formy vedení útočné operace armády USA, uváděné v příslušných řádech a zpravodajských přehledech.

K ORGANIZACI OPERAČNÍHO ODDĚLENÍ ŠTÁBU ARMÁDY A K METODICE JEHO PRÁCE

Generálmajor Václav Vítanovský

Autor v článku navazuje na některé uveřejněné články o velení a ukazuje na to, že je možné ve výhodněji upravené organizaci operačního oddělení armády a při správné metodě práce splnit všechny úkoly včas a kvalitně. Zaměřuje se především na správné využití náčelníků směrů a na to, jak je možné podstatně zkrátit čas při přípravě rozhodnutí velitele armády. Ukazuje na to, jaké kvality musí náčelník směru mít, aby se stal platným pracovníkem operačního oddělení štábu armády a jak je třeba příslušníky oddělení cvičit.

V loňském ročníku Vojenské mysli jsem v jednom z článků poukazoval na otázky souběžné práce štábů při přípravě rozhodnutí velitele a při plánování operace a ukázal jsem, kde jsou podle mého názoru časové rezervy, které musí být daleko účelněji využity zvláště dnes, kdy přípravné období operace i čas vyhrazený pro rozhodnutí se s ohledem na nové podmínky stále zkracuje. Nyní, kdy otázky velení jsou jedním z hlavních úkolů výcvikového roku, chtěl bych ukázat na některé další momenty, jejichž správným domyslením a jejichž uvedením v život je možné ještě lépe organizovat práci operačního oddělení štábu armády a je možné ještě operativněji řídit podřízená vojska. Chtěl bych svým článkem navázat na některé myšlenky uveřejněné v článcích o velení v čísle 2 Vojenské mysli letošního ročníku, reagovat na výzvu redakční rady Vojenské mysli a přispět tak alespoň částečně k splnění úkolu daného rozkazem ministra národní obrany pro letošní rok.

Zkušenosti z posledních cvičení nám jasně ukazují, že velitelé armád i náčelníci štábů armád ztrácejí mnoho času tím, že se snaží sami osobně o to, aby získali zprávy od podřízených svazků a útvarů a tím i co nejpodrobnější přehled o situaci na frontě. Tato snaha je zcela pochopitelná, protože jednou z velmi důležitých podmínek pro správné a zdůvodněné rozhodnutí je i znalost situace jak nepříteli tak i vlastních vojsk. Ovšem velitelé armád a jejich náčelníci štábů nejsou jediní, kteří se snaží získat zprávy o situaci. Kromě nich je to především operační oddělení štábu armády, které má za povinnost být kdykoli schopno podat správnou a podrobnou informaci o stavu a činnosti vlastních vojsk. Praxe však nám ukazuje, že velmi často tento úkol operační oddělení plní jen s velkými obtížemi. Tyto obtíže jsou podle mého názoru způsobeny především tím, že i u operačního oddělení, počínaje náčelníkem a konče starším důstojníkem, každý získává zprávy na svou pěst a dále, že dosud existuje zastaralý a nyní již nevhodný způsob informačních zpráv (informačních zpráv několikrát se opakujících) o situaci. Z toho pak vyplývá jako důsledek i další vážný nedostatek, že totiž zprávy o situaci, které operační oddělení k hodině stanovené pro podání informační zprávy získá a vyhodnocené předává, jsou již zastaralé a velmi často pro velitele armády i pro náčelníka štábu armády nejsou ničím novým. Velitel armády i jeho náčelník štábu mnohé z těchto zpráv již zná ze svých osobních telefonických nebo rádiových rozhovorů s podřízenými veliteli divizí. Operační oddělení armády pak tedy neplní svoji velmi důležitou úlohu, tj. co nejvíce oprostí velitele armády a náčelníka štábu armády od toho, aby zbytečně neztrácel čas podřadnou činností, ale aby co nejvíce času měl pro důkladný a systematický rozbor situace a k jejímu důkladnému hodnocení. Operační oddělení se totiž při dosavadním systému velmi

často stává jen lepším nebo horším informátorem štábů druhů vojsk a ostatních složek polního velitelství armády. Pouze takovouto funkcí ovšem operační oddělení plnit nesmí. Operační oddělení štábu armády se musí stát plnohodnotným orgánem velitele a náčelníka štábu armády, orgánem, který mu usnadňuje jeho odpovědnou práci v přípravě rozhodnutí a při zabezpečení proniknutí rozkazů a nařízení do vojsk. Musí být orgánem, který plně dokáže zvládnout všechny zvláštnosti vedení operací a boje v soudobých podmínkách.

Proto také poslední velitelsko-štabní cvičení i cvičení s vojsky ukazují, že se musíme kriticky podívat na organizaci a metody práce operačního oddělení a revidovat je. Vim, že nepřinesou myšlenky zcela nové, o některých z nich napsal v 2. čísle Vojenské mysli generálmajor Knotek, ale i tak chci ukázat na některé skutečnosti vyžadující podle mého názoru revizi.

Je nám známo, že nepřetržitosti velení se dosahuje na jedné straně spolehlivým spojením na druhé straně rychlou a správnou reakcí na každou změnu v situaci. Každá změna v situaci pak musí co nejrychleji najít odpovídající odraz ve včasném rozhodnutí velitele a co nejrychlejšímu doručení rozkazů vykonavatelům.

Ukažme si, jaký byl dosavadní systém práce ve štábu armády při shromažďování zpráv o situaci a jaký systém práce byl při této činnosti v operačním oddělení.

Když příslušný náčelník směru k některé divizi shromáždil zprávy o situaci své divize, informoval o ní svého nejbližšího náčelníka. Byl to náčelník skupiny. Náčelník skupiny buďto pokládal zprávu za velmi důležitou a předal ji dále, nebo čekal, až shromáždí zprávy o situaci i od ostatních divizí. V každém případě musel zprávu vyhodnotit a pak ji hlásit dále náčelníku operačního oddělení. Náčelník oddělení zprávu o situaci zhodnotil a opět buď za celou armádu nebo podle důležitosti i za jednu divizi hlásil náčelníku štábu armády. Tento postup se opakoval při informační zprávě náčelníka štábu armády veliteli armády. Z uvedeného je vidět, a kdo to prožil prakticky, to může potvrdit, že na takovouto činnost se spotřebovalo mnoho času. Kromě toho se velmi často stává při tomto způsobu informačních zpráv, že několikerým předáváním a zhodnocováním zpráv o situaci zmizí některé důležité detaily a zpráva, než se dostane k veliteli armády zastará. Než se dostane k veliteli armády při této praxi je zpravidla pozdě. Proto takovýto způsob organizace práce v operačním oddělení armády není v soudobých podmínkách myslitelný. V době, kdy bojová činnost se rozvíjí na frontě (myšleno na zemi i ve vzduchu) velmi rychle, kdy je třeba rychle reagovat na každou změnu v situaci, kdy každé i sebemenší zdržení při přípravě a vydání rozhodnutí a jeho doručení vykonavatelům může ve svých důsledcích způsobit nedozírné škody, není možné jakékoli zdržení připustit. Každé zdržení může vážně ohrozit vyplnění bojového úkolu.

Aby se zvýšila operativnost v práci operačního oddělení štábu armády, jako hlavního řídicího, organizátorského a koordinujícího článku polního velení armády bude třeba se podívat na organizaci tohoto oddělení z hlediska nahoře uvedených poznatků a pokusit se najít cestu jak uvedený způsob práce zlepšit a zrychlit. Ukazuje se, že v podstatě nejlépe vyhovuje taková organizace operačního oddělení, kde kromě náčelníka oddělení a jeho zástupce je oddělení organizováno do skupiny plánovací, skupiny operační (jinak se může jmenovat i skupina náčelníků směrů) a skupiny informační. Kromě toho je správné, jestli je v oddělení i tajná spisovna s potřebným počtem písařek a kresličů. Toto rozdělení není nové, je již dostatečně prověřeno a osvědčilo se na mnoha cvičeních. Pokusím se nyní ukázat na to, jak bych si představoval činnost tohoto oddělení, aby jeho práce odpovídala soudobým požadavkům.

Náčelník operačního oddělení řídí práci celého oddělení. Zastupuje kromě toho náčelníka štábu armády v době, kdy není ve štábu přítomen, nebo když odpočívá. Zastupuje ho samozřejmě i tehdy, kdy náčelník štábu je s velitelem armády ve vojskách. Zde chci

upozornit na to, že tento případ byl měl být řídkým zjevem, protože společný pobyt obou hlavních funkcionářů ve vojskách nese s sebou nebezpečí současné ztráty obou najednou.

Nyní několik slov k úloze plánovací skupiny v operačním oddělení. Podle mého názoru by bylo vhodné, aby tato skupina byla podřízena přímo zástupci náčelníka operačního oddělení. Může být složena ze dvou důstojníků operátorů, dvou důstojníků specialistů pro zbraně hromadného ničení a použití nových bojových prostředků, jednoho důstojníka pro plánování protiradiotechnických opatření a nakonec důstojníka pro hydrometeorologickou službu. Samozřejmě k této plánovací skupině budou podle potřeby přibíráni k řešení některých otázek i další důstojníci specialisté druhů vojsk a služeb jako např. náčelník štábu dělostřelectva, náčelníci některých služeb atd. Podle potřeby, a hlavně v důležitých okamžicích operace, zúčastní se práce v této skupině osobně náčelník operačního oddělení, náčelník štábu armády nebo i sám velitel armády. Velitel armády a jeho náčelník štábu budou obvykle přítomni při práci skupiny v době, kdy se například zasazuje druhý sled armády, při odrážení silného protiúderu, při provedení armádního protiúderu apod. Bude to prostě v době, kdy situace bude nejsložitější a kdy bude zapotřebí okamžitého rozhodnutí. Jakmile velitel se rozhodne, pak příslušníci plánovací skupiny rozhodnutí zpracují buď jako písemný nebo grafický plán a podle potřeby jako další plánovací dokumenty. V průběhu bojové činnosti plánovací skupina běžně provádí hlubokou analýzu situace a podle pokynů náčelníka štábu armády nebo náčelníka operačního oddělení připravuje potřebné podklady pro rozhodnutí velitele armády. Jakmile je vydáno rozhodnutí, pak plánovací skupina zpracovává potřebné dokumenty k důsledné realizaci vůle velitele. Je třeba, aby plánovací skupina vedla stav bojového složení armády a aby byla schopna v každé době informovat velitele armády nebo náčelníka štábu o poměru sil na frontě a to jak v celku tak i na jednotlivých směrech. Důstojníci, kteří plánují použití zbraní hromadného ničení a ochranu proti nim a kteří sledují nové prostředky vedení boje navrhuji použití zbraní hromadného ničení na jednotlivé konkrétní cíle, zpracovávají v těsné součinnosti se specialisty druhů vojsk tu část rozhodnutí velitele armády, ve které se stanoví, jak bude zbraní hromadného ničení použito, provádí potřebné rozpočty podle jednotlivých zvolených cílů a kromě toho stanoví zásady ochrany proti zbráním hromadného ničení.

V průběhu operace tyto důstojníci nepřetržitě sledují a provádějí hlubokou analýzu nových objektů vhodných pro provedení atomových úderů, sledují výsledky vlastních úderů atomovými zbraněmi, vyhodnocují je po všech stránkách a kromě toho vedou evidenci atomových nábojů a pečují o jejich doplňování.

Důstojník, který je určen k plánování a řízení protiradiotechnických opatření rozpracovává podle pokynů a rozhodnutí velitele armády a náčelníka štábu armády návrhy na činnost speciálních útvarů a jiných jednotek, které plní úkoly protiradiotechnických opatření a koordinuje úsilí druhů vojsk a služeb k cílevědomému rušení rádiových a radiolokačních prostředků nepřítele a plánuje a koordinuje všechna opatření v armádě směřující k radiolokačnímu maskování vojsk a objektů týlu.

Důstojník, který je určen pro hydrometeorologickou službu zpracovává hydrometeorologickou mapu, na které vede podrobnou charakteristiku řek a klimatickou charakteristiku území v pásmu činnosti armády. Tím dává podrobné podklady důstojníkům—specialistům pro správné vyhodnocení pohybu radioaktivní stopy po pozemních výbuších. Organizuje kromě toho hydrometeorologické pozorování prostředky podřízených jednotek.

Operační skupina (někdy jí říkáme také skupina náčelníků směrů) je v soudbojových podmínkách jednou z hlavních skupin operačního oddělení armády a operačních oddělení svazků a štábů vůbec. Tak jak ukázal ve svém článku o velení generál Knotek je vhodné organizovat za každou divizi malou skupinku směrůvých důstojníků řízených příslušným náčelníkem směru. Každý náčelník směru se svými pomocníky v přípravném období (tj.

v období plánování operace) může zpracovávat jeden i několik plánovacích dokumentů a tím usnadnit práci plánovací skupiny. Přírodně současně s tím se může i blíže seznámit s úkoly, které svazky budou v operaci plnit. Abychom správně pochopili to nové, co přináší organizace skupiny náčelníků směru, bude dobré, když si ukážeme trochu podrobněji, jaké budou jejich úkoly a k čemu tedy musí být důstojníci této skupiny cvičeni.

Mám za to, že by měli plnit tyto povinnosti:

1. nepřetržitě znát situaci na frontě své divize (nebo armádních záloh), vést pracovní mapu svého směru (za svou divizi) se situací do praporu plukovní dělostřelecké skupiny, plukovních záloh a na důležitých směrech i do roty, baterie vto (v tom rozsahu a na mapě takového měřítko, jak se situace vede ve štábu svazku), včas a hlavně s potřebnými závěry a zdůvodněnými návrhy informovat podle této mapy velitele armády nebo náčelníka štábu armády o situaci svazku a kromě toho tuto situaci zakreslovat do jejich pracovních map. V dalším pak zakreslovat do jejich map všechny změny v situaci;

2. musí neustále doplňovat situaci na mapu náčelníka operačního oddělení a do mapy informační skupiny;

3. musí znát každé rozhodnutí velitele příslušného svazku a veliteli útvarů tohoto svazku k jednotlivým situacím, provádět neustálou analýzu těchto jednotlivých rozhodnutí a v případě, kdy některý z veliteli plní nepřesně rozkaz velitele armády, upozornit na to ihned náčelníka štábu armády nebo i velitele armády;

4. důkladně rozbírat každou vzniklou situaci a důkladně se seznamovat s každým rozhodnutím velitele armády (v první řadě s ohledem na svůj směr) a připravovat iniciativně návrhy rozkazů a bojových nařízení vojskům svého směru, v dalším pak po jejich schválení zabezpečovat jejich nejrychlejší doručení vykonavatelům. Sledovat otázky bojového použití druhů vojsk s ostatními složkami štábu armády (samozřejmě především z hlediska svého směru);

5. musí neustále znát vzdušnou situaci a úkoly, které řeší letectvo přidělené armádě,

6. při všech změnách situace vést poměry sil na celé frontě a samozřejmě podle potřeby i na jednotlivých směrech a k jednotlivým epizodám operace;

7. musí neustále sledovat a znát bojeschopnost jednotlivých svazků, znát radiální situaci vojsk svazku, znát jejich kádrovou situaci hlavně ve velitelských a štábních kádrech a podávat promyšlené a odpovídající návrhy k řešení těchto otázek.

K tomu, aby práce náčelníků jednotlivých směrů mohla probíhat organizovaně a spolehlivě, k vytvoření co nejlepších podmínek pro plnění jejich odpovědné a velmi důležité funkce, je třeba jim zabezpečit spolehlivé a nepřetržité spojení s podřízenými svazky na jednotlivých směrech. Jestliže je štáb na místě, pak je třeba jim vybudovat úkryt a pro práci za pohybu je vybavit štábními autobusy. Není-li možné dát pro každý směr zvláštní autobus, pak alespoň pro svazky prvního sledu. Ostatní směry je možné podle potřeby a vhodnosti sloučit do jednoho nebo dvou autobusů. Každého náčelníka směru je třeba vybavit rádiovou stanicí zařazenou do odpovídající sítě, za důležitými svazky pak je výhodnější mu dát směrovou stanicí k vytvoření směru za příslušným svazkem. Kromě toho bude velmi výhodné, jestliže každý náčelník směru bude vybaven jedním až dvěma terénními osobními automobily a bude-li jim dán k dispozici dohromady jeden až dva vrtulníky. Bude lépe, jestliže vrtulníky budou malého typu. Takto vybavený směr dává záruku, že bude svojí funkcí plnit správně. Chtěl bych upozornit, že v tomto případě je nesmyslem šetřit. Takto vybavený směr dává možnost, aby jeho důstojníci mohli podle potřeby (a takováto potřeba podle mých zkušeností je velmi častá) ihned vyjet nebo vyjet do vojsk. Mám zkušenosti s tím, že prakticky stále jeden z důstojníků směru v dynamice boje je ve vojskách.

Jestliže se štáb armády přemísťuje, pak s prvním přemísťovaným sledem se posílá alespoň jeden z důstojníků každého směru, aby byl na novém VS současně s prvním přemísťovaným sledem. Je to velmi důležité. Na novém VS se tento důstojník spojí se svazkem, který mu přísluší a plní svoji funkci do té doby, než se přemístí zbytek štábu. Tím je zabezpečena kontinuita znalosti situace a nepřetržitost velení vojskům tak, jak to vyžadují podmínky velení v soudobé operaci. Ukazuje se při cvičeních, že tolik nevádí, jestliže některá ze štábních či velitelských sítí na určitou dobu vysadí, ale že je velmi důležité, aby v žádném případě neztratil spojení žádný náčelník směru. Proto je třeba jejich vybavení věnovat velikou pozornost.

Ještě několik slov o informační skupině. Tato skupina zpracovává bojové hlášení a operační souhrnná hlášení. Kromě toho provádí pravidelné informace o situaci jednotlivých složek polního štábu armády, nadřazeného štábu a sousedů. Vede výkazovou mapu a vede válečný deník. Podle potřeby se důstojníci této skupiny mohou posílat do vojsk k detailnímu upřesnění situace.

Taková se zdá nejvýhodnější struktura operačního oddělení štábu armády. Tato organizační struktura byla již několikrát na cvičeních prověřena a ukázala se správnou. Ovšem současně se ukazuje, že této organizaci velmi málo odpovídá organizace mírová. Je třeba vždycky pro cvičení provést celou řadu změn a to samozřejmě na úkor kvality práce hlavně na začátku cvičení, tj. do doby, než se celé oddělení v novém složení sehraje. Dále je nutné si uvědomit i tu skutečnost, že na cvičení zpravidla musíme k doplnění operačního oddělení přibírat další důstojníky. Bývají to důstojníci buď z vlastního štábu (jiných oddělení) nebo důstojníci stálého stavu učilišť a akademií. Tyto důstojníky je třeba zvlášť pečlivě vybírat a hlavně je pro tyto nové funkce svědomitě připravovat. Je třeba s nimi provádět štábní nácviky, zvat je na jednotlivá štábní a velitelsko-štábní cvičení a dát jim všestrannou možnost, aby se pro plánovanou funkci co nejlépe připravili. Víme dobře, že na výběru lidí, na sladění práce oddělení, na správné organizaci práce mezi jednotlivými skupinami závisí rychlost a kvalita zpracování jednotlivých plánovacích dokumentů, kvalita zpracování bojových rozkazů a nařízení, jejich proniknutí do vojsk a kontrola jejich správného plnění a nakonec neustálá znalost situace vojsk. Dalším a ne posledním požadavkem na důstojníka operačního oddělení štábu armády je odpovídající všeobecné i odborné vzdělání, vysoká morálně politická úroveň, vysoké takticko-operační znalosti, dokonalá znalost vojsk, energie a iniciativa. Důstojníci, kteří se po prvé vezmou na cvičení do operačního oddělení přirozeně mají velké nedostatky v uvedených vlastnostech. Proto je třeba dávno před cvičením je správně a důsledně na jejich budoucí úkoly připravovat. Nejlepším způsobem nácviku jsou štábní trenýrovky s výjezdem do terénu. V polních podmínkách důstojníci plní pouze svoje povinnosti vyplývající z funkce na cvičení, kdežto koná-li se trenýrovka ve štábu, jsou odvalování od své činnosti i jinými povinnostmi, které jim přináší mírová služba.

V další části článku bych chtěl ukázat na jeden z možných příkladů činnosti operačního oddělení štábu armády, náčelníka štábu armády a velitele armády v přípravě operace a při jejím vedení. Jak se připravuje štáb armády na cvičení a jaká opatření se ve štábu budou provádět.

Jakmile je do štábu doručena organizační směrnice a námět pro nadcházející cvičení, je třeba, aby všichni cvičící se s těmito dokumenty co nejrychleji a pečlivě seznámili. Je často třeba podle těchto dokumentů provést ještě některé doplňující práce jak organizačního charakteru, tak i z hlediska teoretické přípravy příslušníků štábu. Každý z příslušníků štábu se s těmito dokumenty seznamuje již z hlediska funkce vykonávané na cvičení. Po zaujetí plánovaného VS štáb očekává doručení směrnice velitele frontu. Jakmile směrnice velitele frontu byla doručena a velitel armády se rozhodl, přistupuje plánovací skupina ke zpracování grafického plánu operace a operační skupina (náčelníci

směrů) obvykle zpracovává některé další plánovací dokumenty. (Jsou to například plány přesuny, plán operačního maskování a k tomu samozřejmě potřebné rozkazy). Aby se utajil celý záměr operace, plánovací skupina pracuje na samostatném pracovišti a jenom v nejnutnějších případech, k upřesnění některých dílčích otázek, se souhlasem náčelníka štábu armády se zúčastní práce na plánu operace na pracovišti plánovací skupiny někteří další náčelníci složek štábu armády a velitelé druhů vojsk a náčelníci služeb. Náčelník štábu armády a náčelník operačního oddělení armády zpravidla sami osobně pracují na plánu operace. Je to nejenom proto, že běží o jeden z nejzávažnějších dokumentů štábu, ale i proto, že spoluprací na tomto dokumentu zaručují jeho kvalitu a zaručují, že se nebude po dokončení předělávat. Tento způsob práce dává možnost i v době plánování (a my víme, že to je období velmi úsilovné práce ve štábu) věnovat potřebnou dobu i stranickopolitické práci. Je výhodné v období plánování operace provést krátkou schůzku s komunisty, na které náčelník operačního oddělení může přednést některé závěry z předpokládaného průběhu cvičení, ukázat dosavadní kladné stránky práce příslušníků oddělení a současně ukázat i na nedostatky. Nakonec pak konkretizovat a ujasnit práci komunistů jednotlivých skupin operačního oddělení s ohledem na práci, která je na cvičení očekává. Upozorní je na to, jaké mohou být při jejich práci potíže a jak je překonat.

V přípravném období a potom i v průběhu boje vyjíždí často velitel armády i náčelník štábu armády do vojsk za tím účelem, aby prověřil plnění vydaných rozkazů. Kromě toho se chce často osobně zúčastnit organizace součinnosti na stupni divize nebo řešení jímých neméně vážných otázek. Spolu s ním vyjíždí zpravidla náčelník operačního oddělení nebo jeho zástupce a podle zvláštních pokynů některý z velitelů a náčelníků druhů vojsk a služeb. Je zcela samozřejmé, že na takový výjezd jede vždy s velitelem armády nebo s náčelníkem štábu armády i příslušný náčelník směru. V soudobých podmínkách velení je to zcela nezbytné, aby s velitelem nebo náčelníkem štábu jel náčelník směru. Je rovněž správné, jestliže ve skupině velitele armády je i specialista v používání zbraní hromadného ničení. Takto sestavená skupina totiž zabezpečuje veliteli armády, že kvalifikovaným způsobem může doručit jeho každé rozhodnutí do vojsk a může i připravit přímo na místě ve vojskách příslušné hlášení nadřízenému veliteli nebo štábu.

V průběhu operace náčelník směru, který dostal zprávu o situaci svého směru hlásí ji náčelníku štábu armády nebo podle potřeby i veliteli armády přímo. Při tom tuto novou situaci zakresluje velitel i náčelníku štábu přímo do jejich pracovních map. Je to výhodné proto, že velitel nebo náčelník štábu při hodnocení situace může mít celou řadu dotazů k vyjasnění některých detailů v situaci. Neplépe tyto dotazy může odpovědět ten náčelník směru, který na tomto směru stále pracuje. V průběhu boje každý náčelník nebo důstojník směru musí udržovat nepřetržité spojení s podřízeným štábem (obvykle s náčelníkem štábu nebo náčelníkem operačního oddělení divize) a podle potřeby s ním upřesňuje situaci svazku. Po upřesnění situace ihned informuje velitele nebo náčelníka štábu. V době, kdy náčelník směru podává informační zprávu veliteli armády, náčelník štábu který doklad současně poslouchá, promýšlí již návrhy, které přednese po dokladu veliteli armády. Když byla situace vyřešena, vydá velitel nebo náčelník štábu armády náčelníku směru potřebné pokyny pro jeho další práci. Tyto pokyny si náčelník směru zapisuje do svého sešitu a podle těchto zápisů zpracovává potřebné bojové rozkazy nebo jiná nařízení. Velitel nebo náčelník štábu obvykle parafrázuje rozkazy a nařízení přímo v sešitu náčelníka směru a ten potom co nejrychleji je doručí vykonavatelům. Kopii rozkazu pak pošle normální cestou do podřízených štábů jako zdvojení a zabezpečení toho, že bude důležité nařízení skutečně doručeno. Za účelem kontroly plnění vydaného rozkazu se vysílá do podřízeného štábu jeden důstojník operačního oddělení. Může to být některý ze skupiny náčelníků směrů, ale velmi často to bývá i příslušník informační sku-

piny. Takovýto způsob práce zabezpečuje potřebnou operativnost, rychlost a přesnost ve velení vojskům. Velení je pružné a živé. Vyhýbáme se tím tomu, že by se předávaly vykonavatelům rozkazy, kterým by nerozuměli a získává se již během práce na rozhodnutí potřebná názorová jednotu. Hlavní však je to, že to dovoluje maximálně zkrátit dobu potřebnou k shromáždění a zpracování zpráv o situaci, jejich zhodnocení a správné učinění rozhodnutí. Kromě toho tento způsob zabezpečuje i rychlé proniknutí rozkazů do vojsk. V důsledku toho zbývá veliteli i náčelníku štábu armády dostatek času k tomu, aby mohli důkladně hodnotit situace a uvažovat o dalším jejím vývoji. S podřízenými veliteli se pak spojují pouze tehdy, kdy s ním upřesňují některé důležité otázky a kdy prověřují, jak byl pochopen daný úkol.

Je třeba si ovšem uvědomit, že velmi často po informační zprávě náčelníka směru chce velitel armády nebo náčelník štábu armády od tohoto důstojníka, aby sám udělal potřebné zhodnocení situace a navrhl nejlepší a nejrealističtější řešení. Není to proto, že by ho chtěl za každou cenu zkoušet. Ale velitel armády nebo náčelník štábu si je vědom, že příslušný náčelník směru je člověk, který nejlépe musí znát nejen situaci, ale i všechny ostatní podmínky, v jakých jeho divize může situaci řešit. To ovšem vyžaduje od náčelníka směru, aby nepopisoval mechanicky situaci svazku a mechanicky předával zprávy o svazku tak jak je dostal, ale ke každému zhodnocení situace přistupoval tvůrčím způsobem, prováděl hluboké rozborů situace. Důstojníci jednotlivých směrů se tedy jeví tím článkem, který zabezpečuje mobilitu velení vojskům.

Je možné, že některý z čtenářů namítne, že při uvedení takového systému práce v život se značně ne-li vůbec sníží úloha náčelníka operačního oddělení a že se tento funkcionář nezúčastní přípravy důležitých rozhodnutí a že bude stát mimo toho, co se děje na frontě, protože to mnohdy ani nebude znát. Není tomu ovšem tak. Náčelník operačního oddělení, který řídí práci celého oddělení je samozřejmě povinen znát situaci na frontě v každé době a jak ukazuje zkušenost, pak v těch nejsložitějších situacích bude zpravidla pracovat spolu s náčelníkem štábu armády v jeho pracovní místnosti a na stejné mapě. Současně s náčelníkem štábu bude hodnotit situaci a připravovat návrhy pro velitele armády k řešení této situace. Může se stát i to, že náčelník štábu armády jede do vojsk nebo bude pracovat při plánování. V takovém případě, tj. za nepřítomnosti náčelníka štábu nebo proto, aby nebyl při plánování vyrušován, může ho náčelník operačního oddělení zastupovat. Podobně je tomu s náčelníkem operační skupiny (nebo skupiny náčelníků směrů). I tento náčelník řídí přece práci jednotlivých náčelníků směrů. Tím získává přehled o celkové situaci a může tedy i on provádět dokonalou analýzu situace na frontě armády.

Informační skupina, která je jednou z velmi důležitých skupin operačního oddělení pracuje ve velmi těsné součinnosti s jednotlivými náčelníky směrů, hlavně jim pomáhá při jejich výjezdech do vojsk. V informačním oddělení, jak jsem se již výše zmínil, se vede podrobná výkazová mapa bojové činnosti vojsk armády a podle této mapy jeden z důstojníků informační skupiny informuje pomocí dispečinku složky polního velitelství armády o situaci. Tím se zabezpečuje to, aby celé polní velitelství armády bylo neustále informováno o situaci a současně s zabraňuje tomu, aby se na operačním oddělení nekupili lidé, kteří by zdržovali pracovníky operačního oddělení od práce a nevytvářely by se tak podmínky pro klidnou a spolehlivou práci oddělení. Jeden z důstojníků informačního oddělení koná trvalou službu u náčelníka štábu armády v jeho místnosti. Zachycuje pro něho všechny zprávy od podřízených, vede jeho mapu a kromě toho zapisuje do pracovního sešitu všechny rozkazy, které náčelník štábu vydá. Práce tohoto důstojníka je velmi důležitá, protože často se stává, že náčelník štábu vydá ústně celou řadu rozkazů a pokynů o kterých zapomene pak informovat operační oddělení a může docházet k zbytečnému dublování některých nařízení, nebo dokonce k vydání rozkazů, které mohou být

i odlišné než od těch, jaké náčelník štábu vydal ústně. Tento důstojník je neustále seznámen se všemi informačními zprávami, které náčelník štábu vyslechne od náčelníků složek štábu a je informován o všech rozhodnutích.

Závěr

V článku jsem se zabýval, jak jsem již vpředu uvedl, jen některými problémy, které podle mého názoru mohou přispět k dalšímu zmobilnění velení. Ze své praxe mohu říci, že takovýto způsob práce stojí za povšimnutí, že přináší značné časové výhody a byl bych velmi rád, kdyby hlavně otázce širokého využití náčelníků směrů na všech stupních velení byla věnována pozornost. Jsem přesvědčen, že bez těchto funkcionářů v operačních odděleních nenajdeme prostředek, jak práci ve štábu zkvalitnit a zrychlit a při tom velitele a náčelníky štábu uvolnit pro důležitější práce, než kterou nám dosud dělají.

Prameny:

Studijní úvahy na podkladě vlastní praxe z různých cvičení.

Z CIZÍCH ARMÁD

OTÁZKY MANÉVRU SILAMI A PROSTŘEDKY V OBRANĚ (podle amerických názorů)

Článek rozvádí názory amerických vojenských odborníků na manévr silami a prostředky v soudobé obraně, zejména při provádění protizteči (protiúderu).

Pro obsáhlost tématu neřeší další důležité otázky, zejména vedení průzkumu, systém velení a zaměření vývoje a výzkumu bojové techniky, které budou postupně v příštích statích rozvedeny.

Hromadné používání atomových zbraní a jejich veliké účinky způsobily celou řadu změn v dřívě platných zásadách vedení bojové činnosti.

To se plně odrazilo nejen v pojetí útočného boje, ale změnil se i dosavadní charakter obrany.

Z řady úvah vojenských dopisovatelů zasluhuje pozornosti stati uveřejněné v amerických časopisech, ve kterých se autoři shodují v názoru, že atomové zbraně podstatně zvýšily dynamičnost boje a široký manévr útočících i bránících se vojsk. Uvádějí, že soudobá obrana může splnit úkol jen tehdy, je-li schopna soustředit

dostatek sil a prostředků k zničení protivníka a k vytvoření podmínek pro přechod do útoku.

Z toho vyplývá, že soudobá obrana kladde vysoké požadavky na rychlý manévr silami a prostředky. Obránce musí mít nejen silné, ale i velmi pohyblivé druhé sledy a zálohy, aby je mohl podle vývoje boje včas soustředit, přesunout z hloubky, nebo z pasivních, po případě stabilních částí obrany a zasadit je na rozhodujícím směru k zničení hlavního uskupení protivníka. Nepohyblivé zálohy nesplní tento úkol a budou neustále v nebezpečí, že budou zničeny atomovými zbraněmi protivníka.

Podle amerických řádů a předpisů jsou v obraně mimo dotyk s protivníkem vysílána na vzdálenost do 40 km krycí vojska, jejichž hlavním úkolem je bojem zdržovat postup protivníka a nutit ho, aby vytvářel útočná uskupení, výhodná pro atomové napadení. Dalším důležitým úkolem je získávat zprávy o síle, bojovém složení, směru postupu a morálce protivníka. V tomto období jsou krycí vojska a průzkumné letectvo hlavním zdrojem zpráv o protivníku. K splnění těchto úkolů musí však krycí vojska převyšovat útočníka rychlostí a manévrovací schopností. Proto mají být do nich vysílány především obrněné divize, lehké obrněné pluky, průzkumné prapory, nebo jiné mechanizované jednotky.

Krycím vojskům je poskytována podpora letectva předem plánovanými vzlety, nebo vzlety na výzvu a to úderem na postupující vojska ve zvláště zranitelných prostorech. soutěskách, na křižovatkách a na přepravištích, nebo bojem s letectvem protivníka.

Po ústupu krycích vojsk přejímají jejich úkoly zajišťovací jednotky. Jejich boj je zaměřen na přehrazování směru postupu protivníka a na usměrnění jeho postupu do prostoru výhodného pro obránce. Zajišťovací jednotky získávají obdobně jako krycí vojska zprávy o síle a směru postupu protivníka, o prostředcích atomového napadení a o ostatních zbraních hromadného ničení.

Po navázání dotyku protivníka s obranou soustřeďuje se hlavní úsilí na to, aby se zabránilo jeho vyražení ke zteči. Za tím účelem se doporučuje provést mohutnou atomovou, dělostřeleckou a leteckou protipřípravu na hlavním směru (všeobecnou), nebo na samostatných směrech (dílič). Podle poznatků ze cvičení a manévru amerických pozemních vojsk byly atomové úderem plánovány na začátku, nebo před zakončením a při

dostatečném množství prostředků i v průběhu dělostřelecké a letecké protipřípravy. Její délka nepřesahovala 30 minut. Hlavními cíli bylo soustředění vojsk ve výchozích prostorech, velitelská stanoviště a pozorovatelný, palebná postavení dělostřelectva, prostředky atomového napadení: spojovací uzly apod. K vytvoření dostatečné hustoty paleb zúčastňovalo se jí dělostřelectvo sousedních svazků a část se přisunovala ze sousedních úseků, nebo z hloubky. Aby bylo využito všech prostředků co nejúčelněji, soustřeďovalo se velení dělostřelectva, určeného k provedení protipřípravy u velitelství dělostřelectva armádního sboru.

Američtí vojenští odborníci ve svých rozbořech uvádějí, že jsou-li zvláště výhodné podmínky, může být protipříprava spojena s protiútokem omezeného rozsahu před přední okraj obrany. K provedení takového protiútku je zvláště výhodné použít obrněné divise, přisunuté ze druhého sledu armádního sboru. K dosažení co největších účinků je třeba provést včas dokonalá opatření k utajení přesunu a příprav k vyrazení. Proto se doporučuje přesunout divisi v noci, nebo za širokého použití prostředků k zastírání, po případě může být provedena klamná a demonstrační činnost v jiných úsecích obrany.

Útok zpravidla předchází atomová, dělostřelecká a letecká příprava. Zdůrazňuje se, že i přes ztráty, které obránce utrpí, musí včas zabránit útočníku proniknout prostory, na které provedl atomové úder. To vyžaduje, aby jednotky, bojující poblíž těchto prostorů zaujaly vhodnou sestavu, zabránily rozšíření vlny a soustředily palbu svých zbraní do tohoto prostoru. Velitelé svazků musí neprodleně přisunout vševojskové, tankové a ženijní zálohy a provést manévry paleb dělostřelectva k zesílení palebných soustředění v tomto prostoru. Rozhodující význam v této situaci má rychlost a mohutnost soustředění paleb a manévry silami a prostředky záloh nebo jednotek z úseků, ve kterých protivník neútočí hlavními silami, nebo ve kterých vede obránce úspěšně boj.

Nejdůležitějším opatřením k odrazení protivníka je však prudká a mohutná protizteč zálohami divisi. Vojenští odborníci však zdůrazňují, že má být prováděna jen tehdy, jsou-li reálné předpoklady na úspěch: má být zahajována za nejpriznivějších podmínek pro obránce, tj. v době, kdy se protivník vklíní do obrany a nemůže pokračovat v útoku bez přisunutí a zasazení záloh, nebo se ještě nestačil upevnit na dosažené čáře.

Podle poznatků ze cvičení je v posílní obraně protizteč zálohami divise zahajována při prolamování předního obranného postavení, obsazeného bojovými skupením prvního sledu, nebo krátce po jeho prolomení silami jednoho až dvou bojových skupení, části organického a posilového tankového praporu, průzkumného praporu a dalších jednotek divise. Tyto jednotky mohou být uskupeny pod velením zástupce velitele divise.

V mobilní obraně se protizteč provádí v době, kdy hlavní síly pronikly do vytvořeného „pytle“ a jsou přisunovány další zálohy k rozvíjení úspěchu. Síla protiztečného uskupení může být do tří bojových skupení, dvou tankových praporů a dalších jednotek (schéma 1).

Manévry silami a prostředky z hloubky se provádí podle situace, charakteru terénu, uskupení jednotek a množství dopravních prostředků. Protiztečné uskupení se přepravuje obvykle obrněnými transportéry a automobily divisiho, nebo posilového dopravního praporu. Část pěchoty může být vedena jako tankový výsadek. Zálohy (protiztečné uskupení) mají být přesunovány po více osách, vzdálených 3 až 5 km od sebe, aby útočník nemohl způsobit jedním atomovým úderem ztráty jednotkám, přesunujícím se po obou komunikacích. V čele proudu jedou obvykle tanky a ženijní jednotky, jejichž úkolem je zabezpečit přesun, rozvinutí a vyrazení hlavních sil. Za nimi se přesunuje pěchota bojových skupení. Minomety mohou být přesunuty již předem do palebných postavení, aby byly připraveny zahájit palbu při vyrazení protizteče. Polní dělostřelectvo divise a armádního

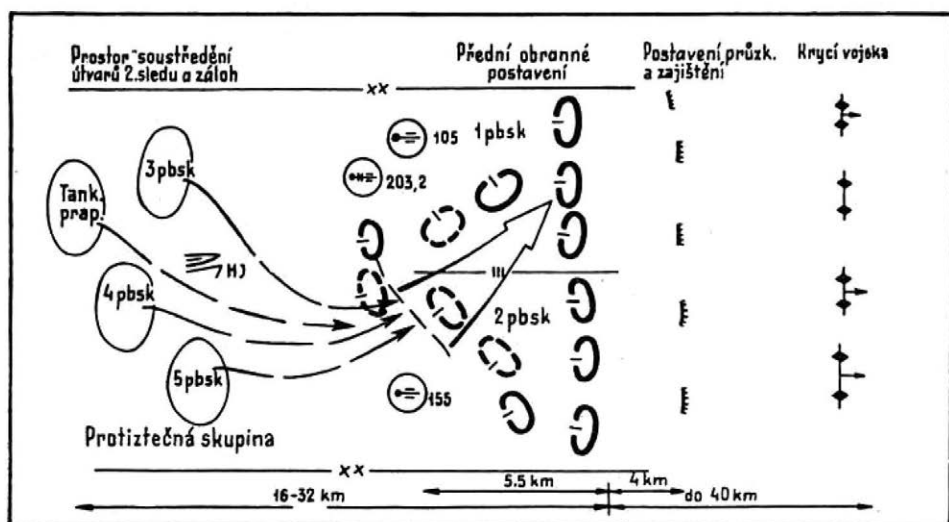

Schéma 1. Uskupení mobilní obrany pěší divise (varianta)

sboru podporuje vyrazení protizteče divisních záloh ze svých palebných postavení, nebo může být přisunuto blíže k výchozí čáře protizteče.

Pro celkovou přípravu protizteče se počítá s dobou asi jedné a půl hodiny. Z toho vyplývá, že přesun záloh musí být zahájen již při začátku boje o přední obranné postavení.

Podaří-li se protivník i přes všechna opatření prolomit přední obranné postavení a rozvíjet úspěch do prostoru divisních záloh, musí být využito sil a prostředků divisi prvního sledu, úderů letectva a paleb divisního, sborového a armádního dělostřelectva k jeho zastavení.

Velitel armádního sboru se může rozhodnout provést protizteč zálohou sboru (nejčastěji obrněnou divisi). Za nejvýhodnější situaci pro protizteč je považován okamžik, kdy protivník se vklíní do postavení divisních záloh, nebo když vychází z tohoto prostoru.

Podle poznatků ze cvičení amerických vojsk rozmisťuje se obrněná divise na druhém pásmu obrany, nebo i za ním ve vzdálenosti 35 až 50 km i více od předního okraje obrany. Její sestava má být rozptýlena tak, aby protivník nemohl zničit jedním atomovým úderem více než jeden prapor (oddíl) a současně má umožnit rychlé zaujetí bojové sestavy pro přesun a protizteč, nebo pro zaujetí obrany na předem stanovené čáře.

Protizteč se připravuje v několika variantách. V každé se předem určují osy přesunu, výchozí čára a směr protizteče, složení, bojová sestava a úkoly obrněné divise, použití atomových zbraní, způsob palebné podpory, organizace velení, spojení apod.

Přesun obrněné divise na výchozí čáru protizteče ve vzdálenosti 5 až 10 km od předního okraje obrany má být prováděn po třech až čtyřech osách. Přesunuje-li se obrněná divise po čtyřech osách, potřebuje k překonání vzdálenosti do 2 hodin a na rozvinutí sestavy 1 až 1½ hodiny po zahájení přesunu. Z toho vyplývá, že se velitel armádního sboru musí rozhodnout zahájit přesun obrněné divise ještě při boji o přední obranné postavení.

Za používání atomových zbraní a při vysoké rychlosti tankových a mechanizovaných vojsk musí obránce provést včasné opatření k zabránění hlubokého průlomu, k zabezpečení prostoru pro rozvinutí obrněné divise a pro podporu protizteče. Proto je nutno včas

provést podle vývoje boje manévry sborovým polním a protiletadlovým dělostřelectvem, tankovými a ženijními zálohami a posilovým lehkým obrněným plukem, nebo jinými jednotkami z hloubky.

Dělostřelectvo se přesunuje buď za čelními jednotkami, nebo zaujme předem palebná postavení, aby bylo včas připraveno zahájit palbu při vyražení protizteče.

Tankové a ženijní zálohy sboru mají být přemístěny na směr nejhlubšího vlonu, aby mohly zabránit rozšíření vlonu do hloubky nebo ve směru k výchozí čáře protizteče obrněné divise.

Podle amerických zásad může být protizteč provedena na jednom, nebo na dvou směrech. Za nejúčelnější je považována protizteč obrněné divise na jednom směru v součinnosti se zálohami pěší divise, útočícími na druhém směru. Útočí-li obrněná divise na jednom směru, může mít bojovou sestavu uskupenu do dvou sledů, na šířce 8 až 10 km. V prvním sledu mohou být tři tankové prapory a tři prapory mechanisované pěchoty, což umožňuje vytvořit hustotu 20 až 30 tanků na 1 km fronty. Ve druhém sledu může být jeden až dva tankové prapory (popřípadě z tankové zálohy sboru), prapor mechanisované pěchoty a lehký obrněný pluk. Možná varianta je uvedena na schématu 2.

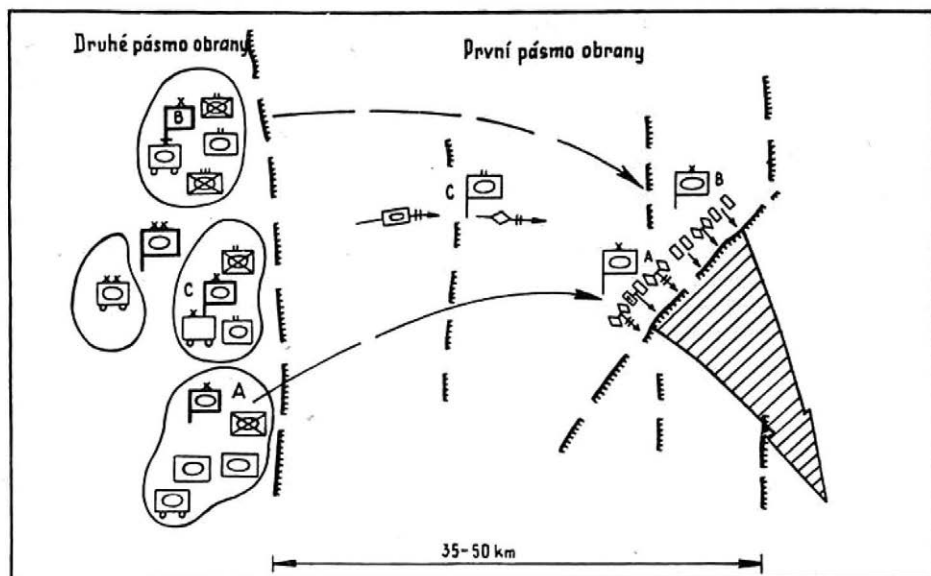

Schéma 2. Uskupení obrněné divise při protizteči (varianta)

V mobilní obraně armádního sboru mohou být vyčleněny do protiztečného uskupení síly do dvou divisí (z nich jedna, nebo i obě mohou být obrněné) a protiztečné uskupení pěší divise prvního sledu v hodnotě do dvou až tří bojových skupin a tankového praporu.

Protiztečí sborových záloh v posílení mobilní obraně zpravidla předchází atomové úderu na bojová uskupení vojsk ve vytvořeném vlonu, na druhé sledy a přesunující se zálohy, na uskupení dělostřelectva a prostředky atomového napadení. Počet atomových úderů závisí na množství atomových zbraní, které má velitel sboru k dispozici, na uskupení protivníka, množství zjištěných vhodných cílů a zámyslu obranného boje. Za 5 až 10 minut po posledním atomovém úderu zpravidla následuje vyražení protizteče.

Podle poznatků ze cvičení je prováděna dělostřelecká příprava ve formě krátkého, avšak mohutného přepadu. Zúčastňuje se jí veškeré dělostřelectvo, řízené střely a dělostřelecké rakety a část dělostřelectva sousedních svazků, což vyžaduje přisunout část prostředků atomového napadení a dělostřelectva na směr protizteče.

Cílem protizteče zálohy armádního sboru je zničit proniknuvšího protivníka a obnovit souvislost obrany. V takovém případě je účelné vyvést obrněnou divisi po dosažení cíle protizteče znovu do druhého sledu nebo zálohy sboru. V případě, že pěší divise, bránci se v prvním sledu, utrpěla značné ztráty, převezme její pásmo obrněná divise.

Za používání atomových zbraní mohou být však způsobeny obránci takové ztráty, že není schopen odrazit silné útočné uskupení. V takovém případě je účelnější přehradit hlavní směr na druhém pásmu obrany a využít i jednotek pěších divisí, které ustoupily z prvního pásma obrany.

Při pronikání zvláště silného útočného uskupení může být přesunuta na druhé pásmo obrany i část armádních záloh. Aby zálohy armádního sboru, popřípadě i polní armády, mohly včas zaujmout obranu na druhém pásmu obrany, musí zahájit přesun ještě při boji o první pásmo obrany.

Podle amerických názorů je však při velké přesile protivníka možné přenést hlavní úsilí obranného boje na armádní pásmo obrany.

Za rozhodující etapu obranného sražení polní armády je však považován protiúder zálohami armády, jejichž hodnota může dosahovat 3 až 4 divisí, v součinnosti s částmi sil armádních sborů prvního sledu. Zálohy polní armády rozmisťují se obvykle na třetím pásmu obrany, nebo i za ním ve vzdálenosti 60 až 80 km od předního okraje obrany. Z toho vyplývá, že musí překonat vzdálenost 35 až 60 km. K přesunu, rozvinutí a zaujetí útočné sestavy potřebují tudíž 4 až 6 hodin. Protože za nejvýhodnější situaci pro zahájení protiúderu zálohami polní armády se považuje boj o druhé pásmo obrany, musí velitel polní armády zahájit přesun již při dovršení průlomu prvního pásma obrany.

K vytvoření silného uskupení dělostřelectva k podpoře protiúderu je zpravidla nutné provést manévry dělostřelectvem polní armády, armádních sborů a popřípadě i divisí z méně podstatných směrů.

Úspěšně provedený protiúder může být spojen s přechodem polní armády do útoku.

Z rozboru soudobého vedení obranného boje vyplývá, že se značně zvýšily požadavky na rychlý manévry silami a prostředky z hloubky, nebo z pasivních, popřípadě stabilních úseků obrany. Přesuny a zejména vytváření silných úderných uskupení je však spojeno s nebezpečím zničení atomovými zbraněmi protivníka. Proto před každým přesunem na větší vzdálenost musí být provedena opatření k utajení a překonání vzdálenosti v nejkratší době.

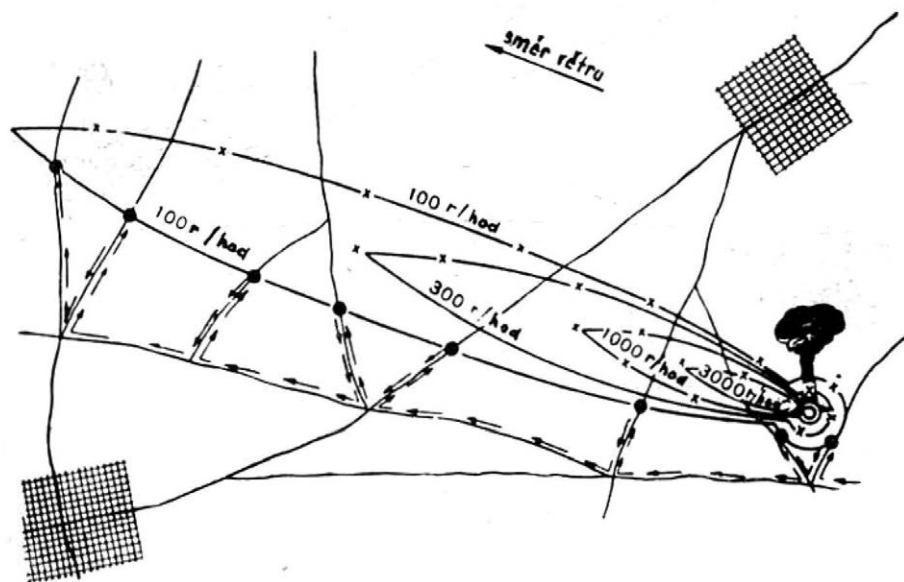
Za nejúčinnější způsob zabezpečení manévru silami a prostředky je považováno stíhací letectvo, jehož úkolem je vybojovat místní nadvládu ve vzduchu a zabezpečit ochranu pochodových proudů. K posílení protivzdušné obrany a zabezpečení os přesunů a prostorů rozvinutí předpokládá se manévry protiletadlovým dělostřelectvem armádních sborů a polní armády, včasné uvědomování vojsk o nebezpečí vzdušného napadení a maskování os a prostorů rozvinutí.

Kromě toho musí být provedena řada opatření k zabránění vzdušného, pozemního a radiolokačního průzkumu a klamná opatření, mezi něž patří klamné přesuny, vysílání klamných zpráv apod.

Při provádění přesunů nabývají na významu pasivní opatření, zaměřená na zachování bojeschopnosti vlastních vojsk před účinky bojových chemických látek a zejména před účinky sekundárního záření vznikajícího po rozpadu radioaktivních částic po výbuchu atomové zbraně. Je povinností velitelů všech stupňů provést včas opatření, aby vojska

nebyla vystavena těmto účinkům, nebo vyžaduje-li to nezbytně bojová situace, co nejkratší dobu.

K zjištění zamořených prostorů musí být včas vyslány chemické hlídky a hlídky dosimetrického průzkumu. Jakmile hlídka zjistí prostor zamořený bojovou chemickou látkou, vyznačí jej a popřípadě vytyčí směr možného obejití. Narazí-li hlídka dosimetrického průzkumu na zamořený prostor, hlásí místo a dobu zjištění a pohybuje se po stopě oblaku stejné intensity. Zakreslená stopa v mapě ukazuje směr a velikost prostoru. Způsob zjišťování radioaktivní stopy dosimetrickou hlídkou je uveden na schématu 3.

Legenda:

- ← směr pohybu dosimetrické hlídky
- body měření radioaktivity pozemní hlídkou
- × body měření radioaktivity hlídkou z vrtulníku

Schéma 3. Radioaktivní stopa po výbuchu atomové zbraně

Na základě tohoto zjištění může se velitel rozhodnout, zda prostor buď obejde, nebo projede. Je-li jednotka nucena překonat zamořený prostor krátce po výbuchu, doporučuje se, aby byla převezena vozidly, jejichž konstrukční vlastnosti i rychlost jízdy snižují účinky radiace na osoby.

Lieut. Col. Walter Miller uvedl v časopise „Infantry“ (duben–červen 1958) příklad překonání zamořeného prostoru 4 km hlubokého za 2 hodiny po výbuchu atomové zbraně. Uvedl, že při průjezdu osob v obrněných transportérech obdrží pouze 19 r, zatím co osoby jedoucí na 2½ tun. automobilech obdrží dávku 46 r; naproti tomu osoby, jdoucí pěšky obdrží smrtelnou dávku 770 r. Další snížení účinku může být dosaženo použitím prostředků individuální ochrany. Překonání zamořeného prostoru je uvedeno na schématu 4.

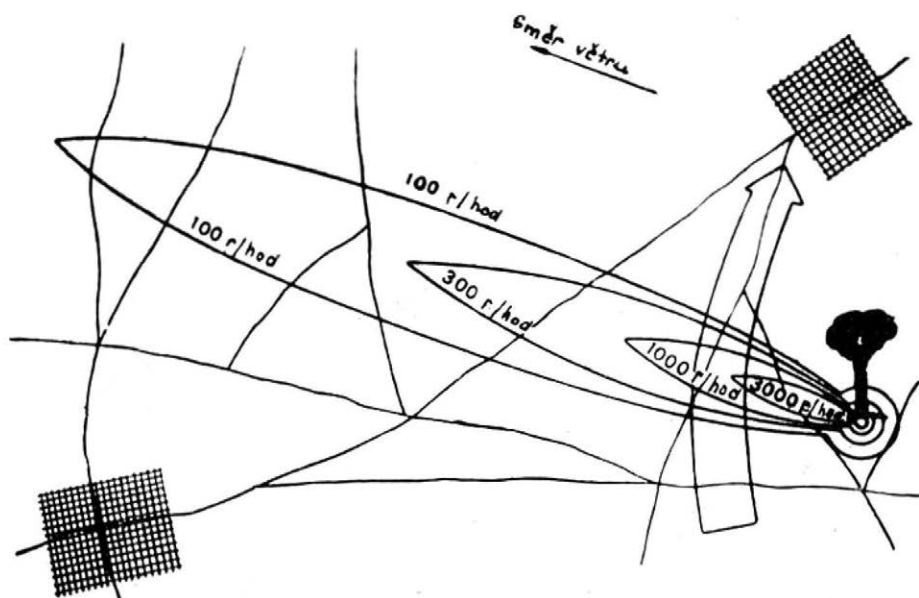

Schéma 4. Překonání prostoru zamořeného radioaktivitou

Shrneme-li poznatky z názorů amerických vojenských teoretiků hlavní přednost soudobé obrany spočívá v její aktivitě. Pasivní obrana je považována za předem odsouzenou k nezdaru.

Za neaktivnější prostředek v obraně jsou považovány atomové zbraně, jejichž účelné použití může vyrovnat nepříznivý poměr sil, popřípadě vytvořit podmínky pro přechod do útoku.

Dalším důležitým požadavkem je vysoká mobilita vojsk obránce, která má umožnit co nejvíce rozptýlit síly a prostředky a v nejkratším čase je opět soustředit k vytvoření silných uskupení.

Vysoké mobilitě má být dosaženo plnou motorizací vojsk, zaváděním obrněných

transportérů a bojové techniky na pásových podvozcích, schopných pohybu i mimo komunikace.

K rychlé přepravě vojsk v těžce sjezdném terénu, přes minová pole, vodní toky a jiné terénní překážky jsou ve stále větším rozsahu používány vrtulníky.

Zvýšení manévru palbou je řešeno především zvýšením dostřelu, zaváděním nových typů děl, dělostřeleckých raket a řízených střel a snížením váhy zbraní použitím lehkých slitin a tím zlepšením možnosti jejich přepravy.

Zvýšení mobility napomáhá i pružnější organizace svazků a útvarů, umožňující rychle vytvářet uskupení, odpovídající situaci a zámyslu velitele.

Přesto, že americké velení řeší celou řadu otázek, zůstává dosud nevyřešena celá řada otázek obrany. Proces vývoje obrany pokračuje a proto je třeba počítat s dalšími změnami.

DISKUSE

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Systém velení v soudobém boji a operaci“

(VM čís. 2/1959)

Podplukovník Josef Bláha

Ve vojenské mysli čís. 2/1959 byl uveřejněn zajímavý článek plukovníka Františka Brátky o systému velení v soudobém boji a operaci. Redakční rada řadí tento článek do kategorie studijní povahy a vyzývá čtenáře, aby k němu v diskusi zaujali své stanovisko.

Autor článku se podle mého názoru správně zaměřil na hledání nové organizační struktury našich štábů. Poukazuje na stávající stav a nedostatky systému velení jež podle jeho názoru zůstává v praxi na úrovni systému odpovídajícího vedení boje a operace za druhé světové války. Vyzývá naše velitele a štáby k tomu, aby zaujali v nejširším měřítku své stanovisko k této otázce a tak přispěli k vyřešení velmi složitých a pro naši armádu životně důležitého problému. Bohužel se obávám, že naši velitelé a štáby, tak jak tomu bylo i v předchozích letech, se k těmto otázkám nevyjádří. A tak se dostáváme do situace, kdy právě velitelé a štáby, kteří mají k řešení těchto otázek nejlepší předpoklady i možnosti, zatím tyto otázky až na řídké výjimky přehlížejí anebo čekají až je za ně vyřeší nějaká vědecká konference anebo vědecké pracoviště pro otázky velení, zřízené u vojenské akademie. Proto lze jenom přivítat článek plukovníka Brátky, který je dobrým podkladem pro diskusi v širším kolektivu čtenářů našeho odborného časopisu.

Autor článku chce vyřešit nový systém velení tím, že vytýčuje hlavní úkoly a za jejich všestranné plnění a zabezpečení činí plně odpovědnými jednotlivé funkcionáře. Tito musí jim svěřené úkoly řešit komplexně bez závislosti na jiném veliteli. Tak podle autora bude vševojskový velitel hlavním organisátorem bojové činnosti vojsk na bojišti a bude řídit jejich manévry v duchu zámyslu. K tomu mají být vševojskovému veliteli přímo podřízeny jako hlavní představitelé tankové vojsko, mechanizovaná a motorizovaná pěchota s doprovodným dělostřelectvem, PL a ženijním zabezpečením. Manévry na bojišti bude zabezpečovat se současným umlčováním a ničením ZHN, systému velení a nepřátelského průzkumu dělostřelectvo doplňované údery letectva. Za organisaci použití má plně odpovídat velitel dělostřelectva.

Otázky aktivní ochrany vojsk před vzdušnými údery nepřítele svěřuje autor dalšímu veliteli protivzdušné obrany. Při tom počítá, že hlavním prostředkem protivzdušné obrany bude až do stupně armády vto protiletadlové dělostřelectvo se samostatným systémem průzkumu, velení a zásobování municí.

Za řešení komplexu otázek bojového zabezpečení kromě protivzdušné obrany činí odpovědným náčelníka štábu. Tento má především řešit otázky vševojskového průzkumu a dávat tak veliteli podklady pro ma-

névry vojsk. Dále má náčelník štábu odpovídat za ochranu vojsk proti zbráním hromadného ničení, za maskování na bojišti, za utajení velení, za ženijní budování a za spojení.

Konečně náčelník týlu má být organisátorem centrálního materiálního zabezpečení jen pokud jde o společný materiál, jako je proviant, PHM, automobilní technika, výstroj a zárvatnické zabezpečení. Jinak si jednotliví funkcionáři mají organisovat materiální zabezpečení v hlavních družích materiálu sami.

Podle úvahy plukovníka Brátky mají být tedy u vševojskových jednotek organisovány tyto systémy velení:

- a) vševojskový v čele s vševojskovým velitelem,
- b) dělostřelecký v čele s velitelem dělostřelectva,
- c) protivzdušné obrany v čele s velitelem PVO,
- d) bojového zabezpečení v čele s náčelníkem štábu,
- e) materiálního zabezpečení jen pro společné materiály v čele s náčelníkem týlu.

Tyto systémy velení musí být podle autora na sobě nezávislé, musí je zabezpečovat speciální spojovací jednotky, podřízené náčelníkům, pro které pracují. Dokonce prý by bylo účelné tyto jednotky organisovat již v míru, při čemž autor požaduje

vzájemné propojení těchto systémů velení k zabezpečení součinnosti.

S názory autora zcela nesouhlasím a proto je podrobuji kritice. Tak především se domnívám, že vytvořením pěti samostatných systémů velení se podstatně ztěžuje součinnost mezi jednotlivými složkami velení a zbytečně se vytvářejí na sobě nezávislé složky, které k tomu, aby mohly všestranně řešit všechny úkoly, budou muset mít zaručeně větší počty funkcionářů, při čemž na příklad otázky materiálního zabezpečení budou řešit současně, a to každý po své linii nejméně čtyři funkcionáři. Tak při realizaci návrhu autora by došlo na příslušných a odsunutých komunikacích k zmatkům, neboť každý by prosazoval své zájmy a bylo by složité na příklad určit jenom pořadí přísunu, odpovědnost za pořádkovou službu, rozmístění a ochranu skladů apod. Prostě v týlovém prostoru by hospodařilo několik funkcionářů a bez centrálního řízení.

Rovněž zřizování samostatných systémů velení podstatně zvyšuje nárok na budoucí spojevací sítě a tím přirozeně i na počet spojevací techniky, její kvalitu a početnost spojevacích útvarů. Podle mého názoru stávající vysoké tempo bojové činnosti vojsk, nutnost rychlého manévru, jakož i protiradiotechnická opatření, vyžadují budovat komplexní systém spojení s množstvím oklikových směrů a záložních uzlů. Tento systém pak využívat všemi složkami velení. Vždyť na příklad automatizace systému velení, rychlé předávání a utajování zpráv, po nichž tak všichni voláme, vyžaduje soustředování zpráv a hlášení z nejrozsáhlejších zdrojů v jediném elektronickém ústředí. Při realizaci pěti systémů velení pak bychom pravděpodobně museli každý z těchto systémů vybavovat zvláštními elektronickými systémy, což by bylo neúnosné a neúčelné. Tedy nikoli zřizování jednoúčelových systémů velení, ale jejich dovedné komplexní využívání, to je podle mého názoru správná perspektiva.

Ve zmíněném článku jsou mnohé otázky uvedeny jen příliš všeobecně a tak si nelze udělat úplnou představu o jejich realizaci. Tak např. autor počítá s tím, že velitel dělostřelectva bude řídit i úderý letectva, při čemž v jeho štábu s letcem vůbec nepočítá. Otázky využití stíhacího letectva a součinnosti s letectvem nejsou v článku rozpracovány. To je závažný nedostatek, neboť letectvo v současné době je a i v budoucnu bude druh vojska podstatně ovlivňující výsledek bojové činnosti vojsk.

V článku je správně zdůrazňována snaha oprostit velitele od řešení vedlejších otázek a nechat mu řešit jen otázky zásadní. To je správný závěr, ovšem způsob řešení

naznačený autorem by izoloval od sebe hlavní organizátory bojové činnosti. O tom svědčí i vytváření jednotlivých skupin na velitelském stanovišti.

Autor navrhuje rozptýlit jednotlivé systémy velení a na velitelském stanovišti vytvářet tyto skupiny:

- a) velitel s operačním sálem,*
- b) velitel dělostřelectva se svým štábem,*
- c) velitel PVO se svým štábem,*
- d) náčelník štábu se vševojskovým štábem,*
- e) náčelník týlu se svým štábem, který obsazuje TVS.*

Mezi těmito skupinkami mají být vzdálenosti 2–3 km tak, aby jedním atomovým úderem nebyly vyřazeny všechny systémy velení. Jednotlivé skupinky se mají v průběhu boje přemisťovat po samostatných komunikacích podle pokynů svých velitelů, při čemž je prý žádoucí, aby vždy jeden systém velení začal s přemisťováním teprve když předchozí zaujal nové VS.

Tím jsou opětovně kladeny vysoké požadavky na vzájemné propojení jednotlivých systémů velení a je v podstatě velmi ztěžována osobní součinnost hlavních funkcionářů. Autor se podle jeho prohlášení opírá o praktické poznatky z provedených cvičení.

Podle mých zkušeností přílišné rozptýlení složek velení na velitelském stanovišti bylo příčinou řady nedostatků při prováděných cvičeních. Vždyť jenom na příklad oddálení náčelníka štábu se vševojskovým štábem od velitele na 2 až 3 km v podstatě znemožňuje využívání vševojskového štábu velitelem. Obdobně tomu bude i při zabezpečování součinnosti s ostatními systémy. Bylo by nutno provést rozsáhlé technické opatření, bychom zabezpečili nepřetržitou a situaci na bojišti odpovídající informovanost všech skupin velitelství. Zejména pak tehdy, když by se jednotlivé složky samostatně přemisťovaly. Navrhovaným opatřením bychom zmenšili zranitelnost velitelského stanoviště armády jako celku, na druhé straně by toto opatření opětovně vyžadovalo zvýšení a zejména zkvalitnění spojevací techniky použité pro propojení jednotlivých skupin. Počítáme-li s nutností častého přemisťování velitelského stanoviště armády — nejméně 1 až 2krát denně v průběhu útočné operace — musíme nutně dojít k závěru, že navrhovaným rozptýlením jednotlivých skupin štábu stávající nedostatky ve velení neodstraníme. Naopak ještě si ztížíme osobní styk a tím i pružnost a rychlost velení. Souhlasím s názorem, že je nutno odstranit kolos, který je vytvářen stávajícím velitelským stanovištěm armády. Podle mého názoru nikoli však rozptýlováním jednotlivých skupin, jak

to chce autor, ale hledáním cesty jak zmenšit počty osob i techniky na velitelském stanovišti. Je jistě účelnější mít na velitelském stanovišti jen ty funkcionáře s nezbytnými pomocníky, kteří jsou pro řízení bojové činnosti zcela nezbytní. Tyto soustředit na menším prostoru, vytvořit jim nejvýhodnější podmínky pro osobní styk a nepřetržitou znalost situace a zřídít jenom jeden operační sál, který by byl centrem velení a nikoli tři operační sály, jak chce autor.

Zřízení jediného sálu opětovně umožní využití nejmodernější techniky a úsporu četných pojítek i obsluhujícího personálu. Tato početná značně slabší velitelská stanoviště rozmisťovat skrytě a utajeně, budovat pro ně PAO úkryty anebo je rozmisťovat v terénu maximálně snižujícím účinky atomových úderů. Jako pracoviště jim dát obrněná vozidla snižující účinky úderů ZHN a zabezpečující rychlé přemísťování velitelských stanovišť.

Části štábů, pomocných složek a techniky, které nejsou nezbytné pro činnost velitelského stanoviště, rozmisťovat na záložním velitelském stanovišti armády. Záložní velitelská stanoviště zřizovat vždy počínaje stupněm pluku. Přitom zabezpečit jejich nepřetržitou informovanost tak, aby byla schopna převzít ihned velení za zničené hlavní velitelské stanoviště. Tedy na stupni armády mít ZVS schopné velet celé armádě.

Nesouhlasím s návrhem autora, aby pro převzetí velení byl organizován vždy u vyššího štábu kompletní štáb pro nižší stupeň velení, ku příkladu u frontu — štáb armády, u armády štáb sboru atd. Počítat s tím, že bude možno umístit tyto duplicitní štáby organizované již v míru v prostorech nynějších záložních VS u těch svazků, které mají v rámci bojové činnosti hlavní úkol, je nereálné. V soudobých podmínkách bude plnění hlavního úkolu velmi často přenášeno na jiný svazek nebo útvar. Vždyť právě atomové zbraně a vysoká manévrovost vojsk nám toto přenášení úsilí plně dovolují. Proto zmíněný záložní štáb by musel nepřetržitě kočovat z místa na místo. Přitom by zpravidla neznal podrobně situaci a často by musel převzít velení tam, kde to ani nebylo předvídáno, neboť volbu cílů si provádí nepřítel sám bez zřetele na náš zámysl. Plně však uznávám názor, že štáby určené k obsazování záložních míst velení je třeba organizovat a sladit již v míru. Je nutno skoncovat s dosavadní praxí, že záložní velitelská stanoviště jsou obsazována nesladěnými a předem nepřipravenými kolektivy.

K upřesnění soudobých technických možností ještě uvádím, že nelze počítat jako autor s televizním příjmem situace předávané vrtulníky nebo průzkumem. Stá-

vající televizní kamery nám zatím umožňují sledovat prostorově úzce vymezené úseky bojiště, především na vlastní straně, z nichž si lze udelet jen dílčí závěry o situaci. Proto nelze s televizním příjmem počítat pro přesné sledování situace na celém bojišti. Kromě toho stávající televizní technika při přenášení situace z bojiště klade vysoké nároky na technické zařízení a k její obsluze je potřeba velkého počtu odborně vysoce připravených techniků. Tím opětovně vznikají nároky na kvalitu i početnost spojovacích útvarů.

Stávající televizní řetězec se skládá ze snímáckého střediska, které může mít tři i více snímáckých kamer dálkově ovládaných. Jednou kamerou můžeme pozorovat jen úzký terénní výsek o max. šířce 350 m a to jen v příznivém případě při vzdálenosti pozorovaného objektu 1 km. To tedy znamená, že pro pozorování 1 km fronty bychom potřebovali tři televizní kamery. Přitom pozorování kamerou zdaleka nenahrazuje pozorování lidským okem a má značně menší rozlišovací schopnost. Dále zpracovaný obraz nelze topograficky upřesnit a tedy i využít pro určování cílů např. dělostřelectvu a letectvu.

Ze snímáckého střediska je obraz vysílán na reléové středisko a přes ně na přijímací středisko. Štáb armády by potřeboval nejméně tři řetězce. Celkem tři televizní řetězce každý s třemi reléovými středisky potřebují k obsluze asi 230 odborně dobře vycvičených spojářů a početnou velmi nákladnou spojovací techniku přepravovanou asi na 70 až 80 vozidlech. I když technickým zdokonalením bude možno tyto počty snížit asi na polovinu, nelze podle mého názoru s televizí počítat na stupni armády jako se základním zdrojem zpráv o situaci na bojišti, podle nichž by se velitel armády mohl rozhodovat. Televizního obrazu lze využívat pro sledování jen dílčích situací na důležitých směrech, v prostoru shozu atomové pumy, k pozorování přepravišť, průchodišť a podobně, ale ne k sledování bojové situace na celé frontě. K tomu nám nepomohou ani kamery umístěné ve vrtulnících.

V článku uváděný televizní příjem je tedy ve stávající době i v blízké perspektivě neproveditelný a proto s ním nelze počítat.

V uvedeném článku je dále konstatováno, že dosavadní typ motostřeleckých a tankových divísi novému pojetí boje a operace nevyhovuje a že v budoucnu bude nutno uvažovat o organizaci lehkých a pohyblivých tankomechanizovaných brigád s doprovodným dělostřelectvem, včleněných do svazku sboru. Ve sboru by podle autora byly čtyři až pět brigád a v armádě dva až tři sbory.

Domnívám se, že tento názor není správný. Je zbytečné zvětšovat počty velitelských mezistupňů zaváděním sborů a tím ztěžovat rychlou informovanost vyšších štábů konkrétně štábu armády a prodlužovat lhůty vydávání rozkazů. Současně je třeba uvážit, zda by bylo vůbec účelné mít silný štáb armády pro velení dvěma sborům. Proto podle mého názoru je třeba postupovat jinou cestou. Hledat, zda by nebylo možno ještě zmenšit počet velitelských mezistupňů. Tak na příklad posoudit účelnost a vhodnost velitelského stupně pluk. Domnívám se, že by bylo zcela účelné mít divisi skládající se ze samostatných praporů a tím zrychlit a zjednodušit velení.

Podle mého názoru myšlenky a návrhy ve zmíněném článku mají řadu nevýhod a proto s jejich realizací nelze souhlasit. Místo zjednodušení velení by podle mého názoru došlo k jeho ztížení. Přitom by bylo třeba zvětšit počty jednotlivých štábů hlavních funkcionářů a velmi by se ztížila součin-

nost. Kromě toho pro zabezpečení nepřetržitého velení by bylo nutno rozhodně zvýšit počty spojovacích útvarů a mít k dispozici mnohem více spojovací techniky. Při tom by nebylo možno účelně využívat automatizace. Velitel armády by byl v podstatě izolován od hlavních funkcionářů i vševojenského štábu. Vcelku by se ztížilo provádění manévru na bojišti, zejména na přísnových a odsunových komunikacích. V článku je, bohužel, věnována malá pozornost otázkám ochrany vojsk proti ZHN, domnívám se, že při navrhované organizaci by se řešení těchto otázek provádělo příliš decentralisovaně v každém systému velení izolovaně. Rovněž otázky součinnosti s letectvem nejsou vyřešeny a při navrhovaném systému velení by letectva nebylo pravděpodobně nejučelněji využito. Rovněž by nebylo zabezpečeno nepřetržité velení vojskům při zničení velitelského stanoviště armády, neboť záložní štáby tuto funkci by nemohly úspěšně plnit.

Ve svém diskusním příspěvku jsem se pokusil vyjádřit a zdůvodnit své názory. Očekávám, že i další čtenáři časopisu Vojenská mysl se zapojí do této diskuse a zaujmou své stanovisko k těmto závažným otázkám, v nichž se v mnohém s autorem článku neshodují.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVOK

k článku „Systém velení v súdobom boji a operácii“

(VM čís. 2/1959)

Kapitán Mikuláš Berka

V diskusnom príspevku, k článku plukovníka Brátka, chcel by som podporiť niektoré správne závery autora v otázke systému velenia. K niektorým otázkam som sa však v príspevku musel postaviť kriticky. Hlavné v otázke celkového pojmú akéhosi rozškatuľkovania zodpovednosti za otázky, ako sám autor píše, otázky odpovedajúce hlavným prvkom bojovej činnosti. Veď po prečítaní článku musel mať každý dojem, že v štábe vševojskovej armády snáď není akejsi zjednocovacej veliteľskej myšlienky, keď veliteľa autor postavil len ako zodpovedného za jeden úsek hlavného prvku bojovej činnosti, manévru.

Snáď takto doslova to nemal autor na mysli, avšak článok nakoniec predsa len takto nesprávne vyznel.

Preto v diskusnom príspevku sa k mnohým záverom staviam kriticky, mnohé odôvodňujem, buď poukázaním na už vžitú prax, ktorú poväčšine naše štáby prevzali

a pri niektorých záveroch mi pomohla analýza vlastného článku na potvrdenie, alebo vyvrátenie daného názoru.

Autor v úvode vyzdvihuje, že pri diskusii je treba sa oprostíť od otázok prestíže a od kompetenčných sporov. S týmto názorom je treba sa plne stotožniť, ba ho i vyzdvihnúť, pretože v dosiaľ uverejnených článkoch, týkajúcich sa otázok velenia, bolo mnohokrát cítiť otázku prestíže jednotlivých druhov zbraní.

Plukovník Brátka vyzdvihuje tú skutočnosť, že pri riešení velenia nutno vychádzať zo zásady, aby každý funkcionár zodpovedný za dielčie plnenie hlavných úloh, bol zabezpečený tak, aby úlohu, ktorú v rámci boja a operácie má plniť, mohol riešiť komplexne, bez závislosti na inom veliteľovi. Myslím, že táto celkom správna myšlienka, ktorú autor pojal, už touto vetou je nesprávne formulovaná a ďalej i rozvíjaná na mnohých miestach nesprávnymi závermi.

Vyzdvihnutím, akéjsi nezávislosti na inom veliteľovi, by sme mohli dôjsť k opačnému záveru, že napr. veliteľ delostrelectva je nezávislý na vševojskovom veliteľovi a pod. I keď autor má asi na mysli snáď systém velenia, ktorý je možné vidieť jednak v systéme spojenia, jednak v otázke doplnenia určitých systémov velenia dôstojníkmi iných druhov zbraní alebo služieb, vyznieva táto veta vskutku len ako nezávislosť v otázkach rozhodovania a podobne.

To nakoniec potvrdzuje autor i sám rozvíjaním tejto myšlienky.

Autor rozdeľuje hlavné prejavy bojovej činnosti vojsk na šesť skupín. I keď by sme mohli jeho 6 skupín prijať ako koncepciu analýzy prejavu bojovej činnosti vojsk na bojišti, závery ktoré z toho vyplývali však nie sú správne.

Už vo formulácii 3 skupiny, že manéver vojsk musí byť chránený pred vzdušnými údermi aktívne, dopúšťa sa nepresnosti v celom pojmí štylistiky, keď za každou zo 6. skupín tučnými písmenami prekladá, kdo je vlastne zodpovedným organizátorom, toho ktorého systému velenia (napr. u skupiny 1 je to veliteľ, u 2. vel. del. a pod.) avšak u bodu 3 tučne prekladá jedine slová protiletadlové delostrelectvo (hlavný reprezentant aktívneho protivzdušného boja). To hneď pri štúdiu článku navádza akosi čitateľa k tomu záveru, že hlavným organizátorom je teda analogicky ZVD-PLD napr. u armády. Avšak až v ďalších odstavcoch je možné sa dozvedieť, že ním je náč. PVO.

V tejto veci nebol teda autor dosť dôsledný v dialektike vyvodzovania. Buď teda je PLD v pojatí tohoto článku hlavným reprezentantom boja protivzdušnej obrany a potom z celkového pojatia článku musí vyplývať záver, že hlavným organizátorom je zástupca veliteľa delostrelectva pre protiletadlové delostrelectvo, alebo autor trochu podľahol oficiálnemu názoru v armáde prijatému, že ním je náčelník PVO. (O tejto otázke bolo už mnoho diskusí, preto ju nerozvádzam.)

Ako štvrtý prejav činnosti vojsk pokladá autor komplex otázok bojového zabezpečenia. Že hlavným organizátorom je tu náčelník štábu, je vcelku správny záver, je treba však zdôrazniť, že plne zaň musí zodpovedať vševojskový veliteľ a že otázka bojového zabezpečenia nie je len otázkou samoúčelnou, že ju nemožno akosi pri nesprávnom pochopení, ako to snáď článok ukazuje, oddeliť od celého pojatia boja a operácie a teda i manévru. K tomu sa v ďalšom ešte vrátim.

Piaty bod rieši materiálne zabezpečenie ako celok. Zo skúsenosti možno potvrdiť, že je treba, aby materiálne zabezpečenie bolo podriadené len jednomu organizátorovi a tým je náčelník týlu.

Pritom je treba však hneď poukázať na nesprávne závery v ďalších odstavcoch článku, ktoré by mohli viesť k tomu, že napr. u veliteľstva delostrelectva, náčelníka PVO má byť oddelenie delostreleckého vyzbrojovania, teda umiestnené asi v priestore štábov. Z praxe môžeme uviesť jeden takýto prípad z cvičenia, kde väčšia časť príslušníkov oddelenia DV bola u štábu delostrelectva. Toto sa však ukázalo veľmi nesprávnym. Konkrétne šlo o dopĺňovanie vojsk muníciou, a to ako atomovou, delostreleckými granátmi, tak i pešiou muníciou. Oddelenie DV musí byť neustále v styku s funkcionármi týlu, hlavne náčelníkom ATS a jeho štábov. Preto túto otázku je možné chápať len tak, že náčelník delostreleckého vyzbrojovania je u štábu delostrelectva, aby bezprostredne poznal situáciu, mohol perspektívne dopredu plánovať zásobovanie muníciou a prostredníctvom svojho štábu umiestneného na TVS vyžadovať prepravnú kapacitu aut, vrtulníkov popri prípade kolopásov a transportérov. Podobne tomu musí byť u PVO, kde je treba, aby na štábe bol jeden člen oddelenia pre protiletadlovú muníciu.

Autor článku poukazuje ďalej, že nakoniec tieto systémy velenia musia byť na sebe nezávislé hlavne čo do spôsobu samostatných spojovacích prostriedkov.

U tohoto je treba se opäť zastaviť a to už v pojatí spoločne s ďalšími závermi autora.

Je pochopiteľné, že napríklad veliteľ armády musí mať svoju vlastnú spojovaciu sieť k jednotlivým zväzkom, zálohám a ostatným prvkom bojovej zostavy. Je však treba sa zamyslieť, či je ešte treba akúsi novú sieť pre náčelníka štábu, ktorému pripadá akosi len zodpovednosť za bojové zabezpečenie.

Vieme, že u vševojskového štábu budú sa riešiť iste i iné otázky. Písalo sa o systéme velenia už dosť. Názor sa všeobecne ustálil vytvoriť u štábu 3 skupiny (plánovacia, skupinu náčelníkov smerov a informačnú skupinu). Obsah práce týchto skupín je už všeobecne známy. Myslím teda, že nie len otázku bojového zabezpečenia, ale i otázku napríklad manévru a ostatné bude musieť štáb armády riešiť. Preto v zásade musí byť otázka velenia vševojskovým zväzkom v rukách jedného veliteľa čítajúc v to rôzne druhy bojového zabezpečenia, teda zvláštny systém velenia pre náčelníka štábu pre otázky bojového zabezpečenia nie je logický. Je to zatažovanie

už i tak dosť presýtených frekvencií, ktoré sú k dispozícii. Štáb potom so svojimi ostatnými oddeleniami je komplexným rozpracovateľom myšlienok prijatých veliteľom ako v otázke plánovania, velenia, informácií tak i v otázkach bojového zabezpečenia. O čo lepšie sa ukazuje systém navrhovaný v článku generálmajora Knotka v tom istom čísle VM, že kostrou spojenia v celej armáde by boli vhodne rozmiestnené pohyblivé rádiové uzly, s možnosťou vzájomnej a pokiaľ možno automatizovanej retranslácie.

Myšlienka podriadiť náčelníkov druhov vojsk, okrem veliteľa delostrelectva, náčelníka PVO, náčelníka TTS a týlu, náčelníkov štábu je vcelku praxou preverená. Cvičenia nám ukázali, že bolo dobré ich umiestňovať niekde uprostred štábu, aby všetci náčelníci mali k nim blízko a že bolo treba jednat pri rôznych zabezpečeniach hlavne na stupni štáb-štáb.

V systéme spojenia pokladám za správne mať na stupni veliteľa delostrelectva priame spojenie s predstaviteľom bombardovacieho a bitevného letectva ako i s delostreleckým prieskumným letectvom. Podobne tomu musí byť u štábu PVO, ktorý musí mať spojenie so stíhacím letectvom. V tomto prípade sa osvedčila i priama účasť predstaviteľa stíhacieho letectva u štábu PVO. Takto to vyplýva i zo schémy spojovacieho systému v armáde (príloha k tomuto článku).

Autor však ináč túto otázku neriešil priamo v texte, preto pokladám za nutné zdôrazniť, že je treba, aby predstavitelia týchto zbraní boli umiestnení na vševoj- skovom štábe (okrem spomenutého predstavitela stíhacieho letectva). Musia mať však priame spojenie so svojimi jednotkami, aby naplánované vzlety sa mohli ihneď vyžadovať.

Doplnenie veliteľstva delostrelectva ešte chemikom a ženistom, podobne u PVO pokladám za neefektívne, jednak by tieto početné malé oddelenia strácali ešte po 2 príslušníkov a za druhé spoluprácu pri rôznych spoločných otázkach bojového zabezpečenia je možné urobiť v rámci štábu.

Autor ďalej navrhuje novú organizáciu, hlavne zavedenie sboru o 4—5 brigádach. Keďže autor otázku odôvodňuje len možnosťou vytvoriť samostatnejšie a pohyblivejšie celky, než je napríklad súčasný zväzok, brigády v rámci takéhoto sboru, ba autor ide ďalej a hovorí, že armáda by mala 2—3 takéto sbory, bolo by možné problém vyvrátiť napríklad zas len jedným tvrdením, že otázka rýchleho preniknutia poľatejho zámyslu veliteľom armády k vykonávateľovi, to je do praporu vto, by bolo zdĺhavé. Pri navrhovaní takejto organizácie

je táto otázka riešená nekomplexne, bez závislosti na iných spolurozhodujúcich skutočnostiach. Nechcem v tomto s autorom polemizovať, ale myslím najlepšou odpoveďou na návrh novej organizácie, je znova článok generálmajora Knotka v tom istom čísle VM 2/59.

Čo sa týka autora navrhovaného rozmiestnenia štábu, je možné sa nad touto otázkou zamyslieť.

Zdá sa, že vývody autora hovoria pre takéto rozmiestnenie VS štábu armády. Je to výhodné z hľadiska použitia nepriateľských ZHN, čo mal snáď najviac autor na mysli, keď jednotlivé systémy velenia rozmiestňuje od seba na 2—3 km. Pri tom je možné súhlasiť, aby i štáb vševoj- skového veliteľa bol umiestnený vo vzdialenosti 2 až 3 km od vlastného veliteľského stano- višťa. Ovšem je tu treba si uvedomiť, že ide o štáb a nie len o navrhovaný systém velenia pre bojové zabezpečenie.

Otázka však není úplne rozpracovaná. Budú tu i iné aspekty ovlivňujúce takto umiestnený štáb. Z nevýhod by som spomenul napríklad veľkú vzdialenosť pre jednotlivých veliteľov, náčelníkov druhov vojsk (ktorých autor umiestňuje do operačného stanu) ku svojim štábom, veľkú vzdialenosť pre štáby ostatných druhov vojsk k štábu vševoj- skovému. Snáď by mohli byť všetky tieto problémy vyriešené vzhľadom k dobrej myšlienke, aby VS nemohlo byť naraz vyradené jedným úderom ZHN, pomocou účinného dispečinku (parlafóny), televíziou a inými prostriedkami spojova- cích systémov. Je teda vidieť, že otázka potrebuje vcelku ešte hlbokého rozboru, preverenia v praxi pri cvičeniach, aby mohla byť v plnej miere prijatá za správnu.

Ďalšou otázkou je navrhované akési pre- kračovanie pri presunoch tak, ako ho navrhuje autor pri zmene VS. Autor spomína, že sa začne premiestňovať vždy napred jeden systém velenia, keď predchádzajúci zaujme nové VS, začne premiestnenie druhý.

Avšak tu autor neuvádzal to, že tu ide o úplne odlišné (ba dokonca ním navrho- vané nezávislé) systémy velenia, čo potom privádza k domnienke, že sa vec vôbec neuvádzala.

Snáď sa dá súhlasiť s tým, že sa napri- klad najprv presunie veliteľ a potom jeho štáb, čo sa pri cvičeniach i v praxi pre- vádzalo. Avšak není účelné si myslieť (z článku by to ovšem vysvitlo), že na- príklad pri zasiahnutí systému velenia PVO na novom VS, bude môst nahradiť napríklad štáb delostrelectva, ktorý bol napríklad ešte na starom VS.

V praxi sa presun VS prevádzal napri- klad na štábe delostrelectva tak, že sa pre- sunula napred prieskumná skupina pre vy-

hľadanie nového priestoru VS, táto bola zabezpečená aspoň jednou silnou rádiovou stanicou a po zaujatí nového VS zriadila aspoň najdôležitejšie spojenia v sieti veliteľa. Veliteľ delostrelectva sa obvyčajne s náčelníkom operačného oddelenia presunul na nové VS vrtuľníkom a prevzal na novom VS velenie. Po jeho odchode zo starého VS riadil činnosť náčelník štábu, ktor-

rý po prevzatí velenia veliteľom presunul zbytok štábu na nové VS.

Je teda vidieť, že túto otázku je možné riešiť i týmto výhodnejším spôsobom.

S navrhovaným operačným sálom veliteľa i s jeho účastníkmi je treba súhlasiť, na obrázku chýba však náčelník TTS se svojim spojením k štábu, ktorý je umiestnený na týlovom VS.

Nakoniec je treba zdôrazniť to, že snaha autora touto študijnou úvahou vyriešiť niektoré najpálčivejšie otázky systému velenia, by bola snád vyznela ďaleko v priateľnejšom svetle, kedy si autor nebol kládol za úlohu rozviesť radu kompletných otázok, na ktoré potom v článku nezostalo dosť miesta pre ich správne zdôvodnenie. Menej otázok prevzatých na riešenie by dalo možnosť lepšie podstatu myšlienky vysvetliť.

Preto som sa snažil v tomto diskusnom príspevku zaujať názor ku všetkým otázkám článku, čo sa mi však taktiež nemohlo v plnej šírke a rozsahu problémov podariť zodpovedať či už názor potvrdiť alebo vyvrátiť. Preto by bolo treba k jednotlivým otázkam sa ešte v diskusii vyjádriť, čo si zasluhuje tak podnetná, svojim obsahom nová, i keď nie vo všetkých otázkach, plne prepracovaná študijná úvaha autora.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Systém velení v soudobém boji a operaci“

(VM čís. 2/1959)

Maj. Miroslav Nedvěď

Plukovník Brátka vyzval v úvodu svého článku všechny čtenáře k diskusi o otázkách velení, které rozebírá ve své práci, uveřejněné ve Vojenské mysli čís. 2/1959.

Ve svém diskusním příspěvku se chci zaměřit zejména k navrhované reorganizaci štábů svazů a svazků a na rozmisťování, nahrazování a přemisťování velitelských stanovišť.

Autor článku rozebírá v souvislosti s navrhovanou změnou struktury štábů i organizační strukturu svazků, kde uvádí, že „dosavadní typ motostřeleckých a tankových divíí novému pojetí boje a operace nevyhovuje“ a že v budoucnu bude nutno uvažovat o organizaci lehkých a pohyblivých tankomechanizovaných brigád s doprovodným dělostřelectvem, schopných řešit samostatně taktické úkoly, učených do svazku sboru.

Domnívám se, že odpověď k autorovu požadavku na změnu současné organizační struktury je nejlépe vyjádřena v článku generálmajora Knotka ve VM čís. 2/59 str. 26 až 27). Chci jen k tomu dodat, že autor patrně ve svém požadavku vytvořit tankomechanizované brigády jako základní bojovou taktickou jednotku vychází z názoru, který je nyní velmi rozšířen, že tanky jsou dnes schopny vést boj téměř samostatně ve všech bojových i terénních situacích. To podle mého názoru není zcela správné, po-

něvadž nelze vidět u tanků jen jejich výhody při boji za použití ZHN, ale i jejich nedostatky, které jim zejména nedovolují vést bojovou činnost v každém terénu — což platí do určité míry o terénu středoevropského válečnictví. Je proto podle mého názoru nutné počítat i dále s nutností mít kromě tankových útvarů a svazků i motostřelecké útvary a svazky, schopné vést boj tam, kde tankové divise nemohou být úspěšně použity.

Nechci dále polemizovat s autorem o účelnosti jím navrhované organizace armády, sborů a brigád, kterou autor nijak podrobněji nerozvedl a ani nezdůvodnil, domnívám se však, že autor ve svém návrhu není důsledný, poněvadž na jedné straně požaduje vytvořit brigády jako pohyblivé taktické celky, na druhé straně chce „vytvořit silné sborové dělostřelecké skupiny, včetně raketometných uskupení atomového dělostřelectva“. To podle mého názoru odporuje požadavku, který autor klade na

„brigádní“ organizaci, poněvadž při této organizaci dělostřelectva není zabezpečena vysoká bojeschopnost brigád a ani jejich dostatečná dělostřelecká podpora, uvážíme-li šířky pásma, ve kterých by tyto sbory a brigády vedly bojovou činnost (poněvadž i při současné organizaci počítáme s tím, že atomové dělostřelectvo bude přidělováno i divisím).

V návrhu na reorganizaci štábů rozvádí autor funkční povinnosti hlavních funkcí štábů, kteří podle jeho návrhu mají řešit určitý okruh otázek.

Domnívám se, že v podstatě je správné rozdělit veškerou řídicí činnost ve štábu do několika oblastí, jelikož to vyplývá ze struktury štábů. Chci však z tohoto návrhu rozebrat úlohu a postavení velitele dělostřelectva jako funkcionáře, který je podle autora „odpovědný za palebný systém“ a který „bude veliteli navrhovat použití ZHN, dělostřelectva, jeho uskupení, využití bitevního a bombardovacího letectva v rámci tohoto palebného systému“.

Z této formulace vyplývá, že autor veškeré řešení palebných otázek i použití ZHN soustřeďuje u velitele dělostřelectva. Na jedné straně je to lákavá myšlenka — mít jakéhosi „zástupce velitele pro palebnou činnost“, avšak musíme si uvědomit, že nelze prakticky tento požadavek realizovat, poněvadž tímto řešením by úplně zmizela řídicí úloha náčelníka štábu a náčelníka operačního oddělení, kteří především musí dávat veliteli sladěné a sklobené návrhy na použití ZHN různými druhy vojsk, ať již jde o dopravu těchto zbraní hromadného ničení formou atomových dělostřeleckých nábojů, leteckých pum, anebo jde o použití chemických nebo biologických zbraní. Musíme si totiž uvědomit, že důležitost a význam ZHN si vyžadují jejich centralisovaného řízení operačním oddělením vševojenského štábu, poněvadž tyto zbraně jsou prostředkem velitele, který jimi především uplatňuje svůj vliv na výsledek bojové činnosti. Proto tyto otázky nemohou řešit velitelé druhých vojsk, i když by konečně rozhodnutí schvaloval velitel, jak to navrhuje autor.

Domnívám se, že nelze v žádném případě souhlasit s autorem, který požaduje i to, aby velitel dělostřelectva navrhoval veliteli i použití bitevního a bombardovacího letectva „v rámci palebného systému“. Otázky použití letectva jsou jednak předmětem přímé součinnosti velitele s leteckými odborníky, při čemž pochopitelně se musí vzít v úvahu činnost dělostřelectva, avšak nelze požadovat, aby velitel dělostřelectva zde dělal veliteli jakéhosi poradce v otázkách použití letectva; na druhé straně musíme vidět i tu skutečnost, že každý velitel má

určité znalosti o použití a činnosti letectva, takže je schopen klást letectvu reálné požadavky a úkoly.

Rovněž by bylo otázkou diskuse, zda je reálný požadavek, aby byl začleněn ženista, chemik a automobilní důstojník do štábu velitele dělostřelectva. Uvážíme-li, že je nutno pro řešení všech otázek použití druhů vojsk organizovat a provádět úzkou součinnost mezi jednotlivými složkami štábu, nemůžeme tento problém řešit rozšiřováním štábu velitele dělostřelectva o příslušníky ostatních druhů vojsk, poněvadž tak bychom vytvářeli další „štáb ve štábu“.

Dále mám několik poznámek k organizaci velitelských stanovišť.

Autor rozebírá otázku nahrazování velitelských stanovišť při jejich vyřazení. Navrhuje organizovat vždy u vyššího štábu kompletní štáb pro nižší jednotku, např. u frontu — štáb armády, u armády — štáb sboru atd. Tyto duplicitní štáby organizované již v míru by byly podle návrhu autora umísťovány v prostorech nynějších záložních VS pěči starších náčelníků, a to u těch svazků, které mají v rámci bojové činnosti (operace) hlavní úkol.

Autor svůj návrh zdůvodňuje tím, že „zkušenosti s dosavadním způsobem zřizování ZVS dotovaným z počtu štábu svazu (svazku) potvrzují, že toto řešení je neuspokojivé“.

Podle mého názoru situace s využíváním ZVS není tak špatná, i když je pravda, že při cvičeních se dosud ztrácí dosti času při převzetí velení ZVS.

Musíme si však uvědomit, jak je vůbec možno autorův návrh na vytvoření duplicitních štábů realizovat. Autor uvádí, že organizovat tyto duplicitní štáby již v míru se jeví jako otázka velmi naléhavá, protože akceschopnost štábu závisí na jeho sladěnosti, kterou je možno získat jen trvalým a poměrně dlouhodobým společným soužitím a řešením praktických bojových úkolů. To znamená, že v míru budeme mít určitý počet „záložních“ štábů na různých stupních. Jak budou tyto štáby školeny, cvičeny a připravovány, nebudou-li přímo řídit vojska a budou-li „řešit praktické bojové úkoly“ (jak požaduje autor) pouze při určitých cvičeních? Jejich normální „mírová činnost“ však není jasná. Snad by bylo možné vytvořit tyto štáby z důstojníků učilišť, škol a akademií, kteří by v určitém časovém období prováděli pravidelné nácviky nebo cvičení jako „předurčený záložní štáb“.

Nyní k využívání těchto štábů. Nelze pochopitelně počítat s tím, že u frontu nebo armády bude možné mít vždy několik těchto „duplicitních“ nižších štábů. To znamená, že předem nelze určit, který štáb by tento duplicitní štáb měl nahrazovat v při-

padě potřeby. Z toho vyplývá, že jeho informovanost o vývoji situace v průběhu boje bude minimální, poněvadž se nemůže soustředit podrobně na situaci žádného nižšího štábu, ale musí znát povšechně situaci na frontě, tak např. záložní štáb — divisi (u velitele armády) bude znát maximálně situaci na stupni armády a bude-li nucen nahradit zničený štáb divise, potrvá to poměrně velmi dlouho, než se podrobně seznámí se situací divise, u které má nahradit zničený štáb, aby mohl úspěšně řídit její bojovou činnost.

Podle autorovy formulace je možné, že plánuje použití těchto duplicitních štábů jen u některých svazků, poněvadž mají být „umístovány v prostorech nynějších ZVS starších náčelníků, a to u těch svazků, které mají v rámci bojové činnosti hlavní úkol“. Toto řešení by znamenalo, že se duplicitní štáb předem zaměří na eventuelní nahrazení jednoho štábu. To znamená, že v případě vyřazení jiného štábu bude jeho úloha těžší než v případě, který jsem uvedl dříve, poněvadž nebude téměř vůbec znát situaci jiné divise, jejíž štáb má nahradit a na druhé straně umístěním tohoto štábu u svazku, plnící hlavní úkol dává se nepříteli možnost vyřadit na tomto směru i tento záložní štáb divise dříve, než může zahájit plnění svého úkolu.

Podle mého názoru nelze zavrhnout dosavadní způsob vytváření ZVS a bude na druhé straně rovněž účelné připravovat štáby nižších stupňů převzít funkci vyšších štábů. Znamená to, že by v případě nutnosti např. štáb divise nahradil vyřazený štáb armády a funkci štábu divise by v dalším plnilo záložní VPS dané divise.

Autor dále navrhuje nový způsob rozmístování VS tak, aby jedním atomovým úderem nebyly vyřazeny všechny systémy velení. Navrhuje proto vytvořit 5 složek, které by se umísťovaly ve vzdálenosti 2 až 3 km od sebe.

Domnívám se, že v současné době je málo pravděpodobné, že nepřítel, zjistí-li rozmístění VS a rozhodne-li se použít k jeho zničení atomový náboj, použije náboj tak malého tritového ekvivalentu, že by nebylo celé VS (nebo jeho větší část) vyřazeno jedním úderem. Proto se domnívám, že je málo reálné chtít větším rozptýlením

jednotlivých složek VS zabránit vyřazení velitelských stanovišť atomovým úderem. Tak např. podle návrhu autora článku mělo by být VS rozmístěno na ploše 4–9 km² (s mezerou 2–3 km mezi jednotlivými složkami štábů). Podíváme-li se na účinky atomového náboje 15 KT vidíme, že ničí nekrytou živou sílu na ploše 9 km² (poloměr ničení je 1700 m) a krytou živou sílu ničí na ploše 3,1 km² (poloměr ničení je 1000 m), což znamená, že navrhovaným rozmístováním štábů nijak neuchráníme před vyřazením jeho větší části jedním úderem atomového náboje. Na druhé straně je třeba uvážit všechny klady a nedostatky tohoto rozmístění VS. Autor chce mít zvlášť velitele s operačním sálem, zvlášť velitele dělostřelectva a štáb, zvlášť velitele PVO a štáb, zvlášť náčelníka štábu a štáb, a zvlášť náčelníka týlu a štáb. Znamená to tudíž, že bude současně značně ztížena práce a součinnost mezi těmito hlavními složkami štábu.

Rovněž přemísťovat VS navrhuje autor po těchto složkách, a to tak, aby „vždy jeden systém velení začal s přemísťováním, teprve když předchozí zaujal nové VS“. Podle mého názoru bychom tímto řešením nic nezískali, ale naopak podstatně ztížili práci celého štábu, který by byl v pohybové fázi bojové činnosti velmi krátkou dobu pohromadě.

V souvislosti s touto otázkou navrhuje autor článku zřizovat operační sál velitele, ve kterém by se velitel „rozhodoval a řešil bojové a operační úkoly jen v přítomnosti uvedených funkcionářů“ (rozuměj: náčelník štábu, velitel dělostřelectva, velitel vojsk PVO, náčelník tankové technické služby a náčelník týlu). Znamená to tudíž, že na jedné straně mají být tyto funkcionáři rozmístěni na VS ve vzdálenosti 2–3 km od velitele, na druhé straně autor požaduje jejich přítomnost na operačním sále při všech rozhodováních a řešeních, což by prakticky znamenalo, že by mohli být na tomto sále trvale, poněvadž jinak by byli většinou na přesunu mezi operačním sálem a vlastními pracovišti.

Dále otázku výhodnosti operačního sálu nechci rozebírat, poněvadž je to uvedeno jak ve Vojenské mysli č. 1/1959, tak i v článku podplukovníka Jačka ve VM č. 2/1959.

DISKUZNÝ PRÍSPEVOK

k článku „Systém velenia v súdobom boji a operácii“

(VM čís. 2/1959)

major Miloslav Maťašák

Názor plukovníka Brátka na organizovanie ľahkých a pohyblivých tankomechanizovaných brigád včlenených (4 až 5) do zväzku sboru (2 až 3 sbory v armáde) myslím, že nezjednoduší velenie a ani neprispieje k zlepšeniu manévru jednotkami a palbou.

Predpokladáme, že by sme mali v armáde 2 až 3 sbory, v sbore 3 až 4 brigády motostrelecké (mechanizované) a jednu brigádu tankovú, každú o troch motostreleckých a jednom tankovom prápore. Spolu pri tejto organizácii, by sme mali v armáde asi 18 až 36 motostreleckých (mechanizovaných) práporov 12 až 21 tankových práporov, celkom 30 až 57 práporov. Z toho vidíme, že zhruba by sa nám počet práporov znížil, čo by na súdobé operačné úlohy armády pravdepodobne nestačilo.

Problém by bolo možné riešiť zvýšením počtov v rotách, alebo rozšírením počtu brigád. Avšak zvýšenie počtov v rotách nezdá sa byť zrovna výhodným, nakoľko by bolo pravdepodobne na úkor pohyblivosti a pružnosti vo vykonávaní manévru a z práporu by nám vznikol veľký kolos. Cez to zdá sa byť toto opatrenie účelnejším, než zvýšiť počet brigád na viac než 5 v sbore, čo by úplne skomplikovalo velenie. Vytvoriť viac sborov než 2 — 3, znamenalo by zas v skutočnosti len premenovanie divízií na sbory a pluky na brigády.

Či tak alebo onak, zdá sa byť najúčelnejším doterajšiu štruktúru msd (td) na základe vývoja techniky, postupne upravovať. Uvažovať tiež o vytváraní a včlení medzičlánku sboru v starom pojmí do doterajšej organizácie (nemyslím tým článok plk. Brátka), bolo by len zatažením a stratou času vo velení. Okrem toho pri duplicite štábov vznikli by nám nereálne a neúnosné počty štábov a ďalšie problémy v systéme velenia, ako napríklad nové narástanie spojovacích sietí a ďalších jednotiek na zabezpečenie velenia. Tiež samotné materiálne a technické zabezpečenie, ktoré je jedným z hlavných prvkov velenia, ostalo by naďalej v plnom rozsahu v starostlivosti armády.

Tiež decentralizácia atomového delostrelectva na sbory, nezdá sa byť účelnou. Myslím, že v súčasnej dobe prechádzame v mnohých prípadoch do extrém v používaní ZHN a vychádzame presväzne len z ma-

ximálnych noriem, ktoré sú viazané na hlavné strategické (operačné) smery. V takom prípade nebude problémom prideliť „sboru“ v našom prípade divízií, atomové prostriedky podľa závažnosti úlohy, zvlášť pri činnosti na samostatnom smere. Vo väčšine prípadov je však potrebné, aby ZHN boli centrálné veliteľom armády plánované a použité v prospech cieľa operácie.

Záverom k otázke, či sbory a brigády vytvárajú alebo nie, mám za to, že nie je tento problém v súčasnej dobe aktuálny a na zlepšovanie systému velenia ani podstatný.

Názory na novú štruktúru štábov považujem za veľmi dobrú myšlienku a možné východisko z doterajšej čiastočne zastaralej organizácie a štýlu práce štábov. Navrhnutých päť systémov velenia (vševojskový, delostrelecký, PVO, bojové zabezpečenie a materiálne zabezpečenie), vyžaduje si rad kompetenčných zmien a zmien v podriadenosti, ktoré by bolo vhodné v praxi čo najskôr overiť a preskúšať.

Vyčlenenie ženijného, chemického a automobilného dôstojníka do podriadenosti veliteľovi delostrelectva bolo by potrebné doplniť zvlášť vyčlenenými špecialistami pre otázky ZHN obdobne, ako operačného oddelenia. Taktiež u týlu javí sa nutnosť vyčleniť špecialistu pre otázky ZHN. Bolo by tiež treba uvažovať o pričlenení chemického ženijného dôstojníka a príslušníka zdravotníckej služby k operačnému oddeleniu do skupiny ZHN. Táto skupina ZHN u operačného oddelenia by úzko spolupracovala a riadila v technických otázkach prácu špecialistov pre otázky ZHN z ostatných systémov velenia, ktoré by inak pracovali pod priamym riadením svojich náčelníkov a rozpracúvali by samotné použitie ZHN a jednotlivé opatrenia v rámci PAO v súčinnosti s operačným oddelením. Ak berieme v úvahu množstvo úloh na stupni armády len v samotnej PAO, zvlášť pri organizovaní odstraňovania následkov nepriateľského napadnutia ZHN, nemôžeme hovoriť o predimenzovaní vyčlenených špecialistov pre otázky ZHN.

Podriadenosť v štáboch pri velení jednotkám v mieri, môže ostať bez zmeny z dôvodov efektívneho využitia jednotlivých špecialistov. Musia byť však pre plnenie úloh v poli predurčení a k tomu školení.

Taktické jádra zdvojeňovaných a druhošledových štábov javí sa účelne ponechať pre mierovú prácu na príslušných oddeleniach podľa odbornosti, avšak ako nadpočetných a týchto vo veliteľskej príprave stmelovať a pravidelne cvičiť podľa predurčenia.

Domnievam sa, že k veliteľskej príprave druhošledových (prípadne zdvojeňovaných) štábov mali by byť pravidelne povolávaní príslušníci štábov dopĺňovaní zo záloh a to nie na jedno 5-týždňové cvičenie, pri ktorom väčšinu času venujú mierovým otázkam, ale na 7 až 14 dní a častejšie, tak, aby sa pripravovali na svoju funkciu v čase cvičení (veliteľských zhromaždení).

Východisko na zdvojovanie štábov pre prípad vyradenia miest velenia nevidím len v nadpočetnom včlenení kompletného jadra nad plánované vojnové počty príslušného štábu, ale tiež v schopnostiach prevažnej väčšiny príslušníkov mierových štábov nahradit určité miesta či už na stupni velenia, kde sú zaradení, alebo u podriadených štábov. Vyžaduje si to už i samotná bojová pohotovosť, ktorá nemôže byť odbytá len obsadením jednotlivých funkcií, ale hlavne schopnosťou v prípade nutnosti, velenie operatívne oživovať a dopĺňovať i okrem plánovaných kádrových opatrení. Súčasný stav tomu nezasvedčuje. Otázky velenia v súdobom boji, hlavne však prax v práci štábu v poli sú blízke len malému okruhu dôstojníkov. U prevažnej väčšiny príslušníkov štábu vidíme len ich mierovú odbornosť zo života vojsk, avšak to, že nemajú potrebné taktické (operačné) znalosti a návyky z práce štábu pre príslušný stupeň velenia alebo

o stupeň nižšie, nie je v súčasnej dobe a v súčasnom pojmí bojovej pohotovosti tak veľmi podstatné. Je treba sa pozastaviť i nad tým, či doterajšej metódy a hlavne rozsah veliteľskej prípravy a prípravy štábov a čas na ňu vyhradený postačuje, či nie je na úkor otázok velenia v poli kladený dôraz prevažne len na stálu a podrobnú, niekedy len samoúčelnú informovanosť o stave výcviku a na riešenie podradných otázok v živote vojsk. Je nutné si uvedomiť, že ani pripravené vojská bez nepripravených štábov a ani pripravené štáby bez nepripravených vojsk nemôžu v súdobom boji obstáť.

Kladne sa prikláňam k návrhu plk. Brátka o rozmiestňovaní VS armády. Zároveň si však tento návrh vyžaduje radikálne vyriešiť dispečerské technické zariadenie medzi zložkami štábu, minimálne medzi jednotlivými systémami velenia tak, aby zabezpečovalo trvalé spojenie i za presunu, nahradilo nám stály styk medzi hlavnými funkcionármi a aby bolo možné prostredníctvom neho riešiť i zásadné problémy velenia, aby veliteľ mohol hovoriť so svojimi zástupcami pri vzájomnom odpočúvaní, títo mohli predkladať návrhy na rozhodnutie a vzájomne sa mohli k navrhovaným opatreniam dopĺňovať.

Keď uvážime, že z hľadiska PAO nebude možné VS sústreďovať na jednom mieste a tým ani nebude možný častý a stály osobný styk hlavných funkcionárov, dostáva sa nám akútne do popredia nutnosť okamžite tento technický problém vyriešiť.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Některé zásady použití dělostřelectva v počátečním období války“

(VM čís. 1/1959)

Majoor Hynek Ondrášek, major Jiří Jaroš

Ve svém diskusním příspěvku chceme se dotknout některých nedorozumění otázek v článku podplukovníka Sázkavského a rozebrat je hlouběji.

I. K otázce vytváření dělostřelecké zálohy na stupni armády

Autor ve svém článku jen krátce uvádí, že „vytváření dělostřeleckých záloh u armády se zdá být v tomto období (rozuměj v počátečním období války) nevhodné“. Dále tuto otázku ani nezdvíha, ani nerozvádí. Na druhé straně autor poukazuje

na nutnost mít v záloze hlavního velení dostatek prostředků, aby mohl být uskutečněn manévra na neohroženější směr, s čímž nutno plně souhlasit.

Stojí za uvážení, zda je opravdu nevhodné vytvářet dělostřeleckou zálohu

u armády. Uvážíme-li, že armáda v počátečním období války bude posilována minimálním počtem dělostřelectva, zdá se oprávněné, aby dělostřelecká záloha na stupni armády nebyla vytvářena. Je však nutno si uvědomit tato fakta:

— armáda (prvosledová) bude v počátečním období války bránit pásmo značně široké (až 150 km) a její obrana bude mít charakter obrany na široké frontě;

— armáda, vzhledem k tomu, že brání pásmo značně široké, může přehražovat dva důležité operační (taktické) směry;

— i armáda bude nucena plánovat a provádět manévry svými silami a prostředky na ten přehražovaný směr, na němž se projeví hlavní úder nepřítel.

Vydeme-li z těchto závěrů, jeví se účelné, aby měl velitel armády ve svých rukou takový dělostřelecký prostředek (dělostřeleckou zálohu), se kterým by mohl ovlivnit průběh boje, zasáhnout na směr hlavního úderu nepřítel a to i za cenu dočasného oslabení prvosledových divísi dělostřelectvem určeným pro vytvoření dělostřelecké zálohy.

Je pochopitelné, že do dělostřelecké zálohy nutno včleňovat dělostřelectvo, které splňuje tyto požadavky:

- je vysoce pohyblivé;
- má mohutnou palebnou sílu;
- nepotřebuje zdlouhavou přípravu pro vedení palby.

Takové dělostřelectvo jsou raketomety. Proto se jeví účelné včleňovat do dělostřelecké zálohy raketometnou brigádu (nebo její část) armádní dělostřelecké divise, neboť vcelku splňuje požadované podmínky.

II. K otázce vytváření dělostřeleckých skupin

V této stati chci pouze rozvést názory autora a zvláště se zmínit o tvoření armádní dělostřelecké skupiny a jejich podskupin.

I v počátečním období války nutno počítat s tím, že přes řadu zvláštností budou vytvářeny dělostřelecké skupiny.

Nutno zdůraznit v plném souladu s názorem autora, že jednotlivé prapory bránci se samostatně mohou být posilovány baterií až oddílem dělostřelectva.

Plukovní dělostřelecké skupiny divísi prvního sledu, jak v důsledku nedostatku dělostřelectva, tak i v důsledku terénní konfigurace budou vytvářeny pouze u pluků, v jejichž obranném pásmu je položeno hlavní úsilí obrany, které se brání v tankově dostupném terénu a přehražují důležité směry. Při tom nutno zdůraznit, že bude správné přidělit veliteli pluku posilové dělostřelectvo a ponechat na jeho rozhodnutí jak silnou plukovní dělostřeleckou skupinu

Raketometné útvary (oddíly) brigády se mohou přemísťovat rychlostí až 35 km/hod., jejich palebná síla je mohutná a dopraví na cíl v krátké době velmi mnoho střel a nakonec to nejdůležitější, nebude třeba budovat pro tyto útvary zvlášť palebná postavení, jelikož pouze odpálí jednu až dvě salvy a odjíždějí ze zaujatého palebného postavení. Při čemž palebné postavení lze volit kdekoli, popřípadě i na komunikaci nebo poblíže ní.

Tím se dostává do rukou velitele armády mohutný prostředek, kterým může plnit řadu úkolů jako:

— vysunovat dělostřeleckou zálohu k účasti při provedení posledního přepaau za protipřipravu;

— posilovat palbou boj prvosledových divísi na směr, kde se projeví hlavní směr útoku nepřítel;

— využít útvarů dělostřelecké zálohy pro posílení svazků při provádění protiztečí či protiúderů;

— popřípadě použít útvarů dělostřelecké zálohy pro podporu útvarů protivýsadkové zálohy při jejím boji s výsadky nepřítel;

— nahradit dělostřelectvo, vyřazené ZHN nepřítel.

Vidíme tedy, že použití dělostřelecké zálohy je mnohostranné a plně odpovídá charakteru boje v počátečním období války, kdy bude rozhodující, kdo rychleji a účinněji soustředí své síly a prostředky na nejdůležitější směrech či místech obrany.

Proto se domníváme, že proti názoru autora bude výhodné zpravidla dělostřeleckou zálohu na stupni vytvářet.

vytvoří a které oddíly (baterie) přidělí praporům. Při tom je i možné, že plukovní dělostřeleckou skupinu vytvoří pouze jeden oddíl.

Divisní dělostřelecké skupiny bývají zpravidla vytvářeny u všech divísi. Pouze v tom případě, kdy všechny pluky divise budou rozmístěny do jednoho sledu je možné divisní dělostřeleckou skupinu nevytvářet a zesílit více pluky, které se brání na jednotlivých směrech. I když DDS nebude vytvořena, bude účelné ve štábu velitele dělostřelectva divise plánovat variantu vytvoření DDS v průběhu boje. Dále je možno počítat s tím, že divise může být někdy posílena 1 baterií atomových kanónů nebo 1 oddílem střel typů NR-1. Tyto prostředky do DDS nevstupují, ale zůstávají jako

prostředek velitele divise pod jeho přímým velením cestou velitele dělostřelectva.

Autor ve svém článku se zmiňuje rovněž o vytváření dělostřeleckých skupin u svazků druhého sledu, ať jsou tyto svazky předurčeny k obraně některého z pásů v hloubce obrany armády či k provedení protizteče či protiúderu. U svazků druhého sledu bude nutno vytvářet dělostřelecké skupiny podle obdobných zásad, při čemž vzhledem k tomu, že nebudou tyto svazky se zahájením nepřátelství posilovány ihned dělostřelectvem, vytvořit alespoň zárodky plukovních a divisní dělostřelecké skupiny a to z počtu organického dělostřelectva těchto svazků. K takto vytvořeným zárodkům dělostřeleckých skupin nutno plánovat začlenění dělostřelectva, jimž budou svazky v průběhu boje posíleny jakož i dělostřelectva, které bude staženo z jiného úseku fronty. Vytváření armádní dělostřelecké skupiny má svoje specifické zvláštnosti, které chceme rozebrat podrobněji. V podstatě je možné:

- nevytvářet armádní dělostřeleckou skupinu;
- vytvořit armádní dělostřeleckou skupinu jako jeden celek;
- vytvořit armádní dělostřeleckou skupinu a rozdělit ji na dvě skupiny;
- vytvořit dvě armádní dělostřelecké skupiny.

Rozebereme si tyto varianty poněkud blíže.

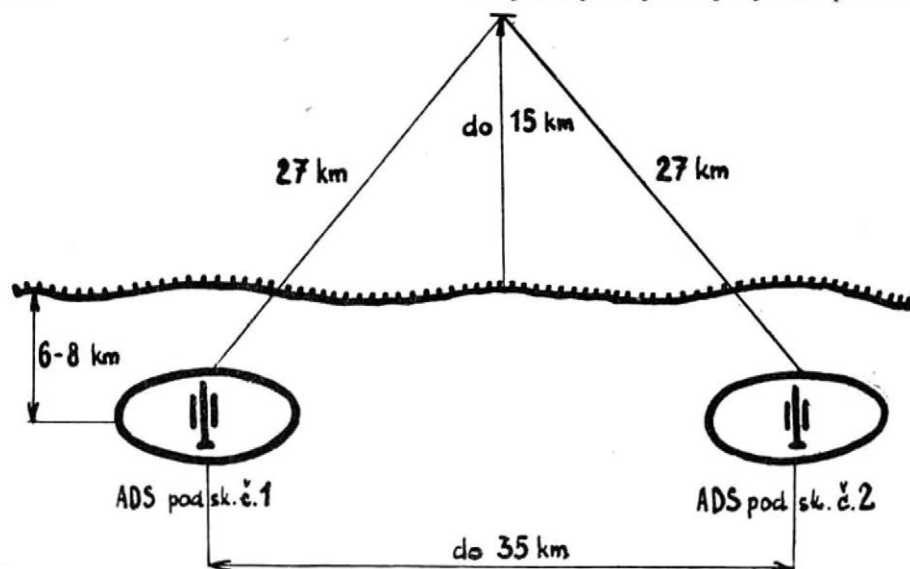
Bude-li veden boj divisemi prvního sledu na úplně samostatných směrech, které budou mít stejnou důležitost, při čemž směry budou od sebe značně vzdáleny, pak bude výhodné útvary, které by vytvářely armádní dělostřeleckou skupinu přidělit přímo divisím. Tím se zvýší operativnost a samostatnost těchto divisí, a bude i zabezpečena možnost vést na obou směrech protidělostřeleckou činnost.

Bude-li armáda přehrazovat jeden důležitý operační směr, pak bude výhodné na tomto směru vytvořit armádní dělostřeleckou skupinu. Na podskupiny bude možno dělit armádní dělostřeleckou skupinu jen tehdy, bude-li zabezpečeno její palebné „svázání“ do hlavního prostoru cílů a centralisované velení. Vezmeme-li v úvahu maximální dostřel, 130 mm K 27 km, kterými povětšinou bude armádní dělostřelecká skupina vybavena vidíme z obrázku, že možnosti co do šířkového rozmístění nejsou značné, chceme-li, aby alespoň $\frac{2}{3}$ podskupiny mohla být palebně „svázána“.

Ze schematického obrázku je zřejmé, že můžeme počítat s hromaděním 4 oddílů na hloubku do 15 km na šířce maximálně 20 km, při čemž středy palebných postavění musí být od sebe vzdáleny asi do 35 km.

Bude tedy výhodné tohoto způsobu použít, bude-li jeden důležitý směr přehrazován dvěma divisemi.

Nelze-li takto palebně svázat většinu sil podskupin a přesto je výhodné pro další

vedení boje mít vytvořeny za každou divisi armádní dělostřelecké skupiny pak nutno nazývat tyto skupiny ne podskupinami, ale armádní dělostřeleckou skupinou č. 1 a 2.

S otázkou vytváření armádní dělostřelecké skupiny souvisí úzce hodně diskutovaná otázka použití velitele a štábu armádní dělostřelecké divise:

1. bude-li vytvořena armádní dělostřelecká skupina, bude vytvářet velitele a štáb armádní dělostřelecké skupiny;

2. budou-li všechny organické brigády přiděleny divisím, bude účelné, aby velitel

a štáb armádní dělostřelecké divise zasilil štáb dělostřeleckva armády a tak umožnil vytvoření plnohodnotného štábu dělostřeleckva armády na záložním velitelském stanovišti armády;

3. jsou-li kanónové brigády přiděleny divisím a raketometná brigáda vytváří dělostřeleckou zálohu armády, vytvořit velitele a štáb dělostřelecké zálohy armády nebo zasilit štáb velitele dělostřeleckva armády.

V druhém i třetím případě však trvá materiální i velitelská odpovědnost velitele a štábu divise.

III. K otázce protitankové obrany

Nedostatek dělostřeleckva při vedení obrany na široké frontě se zvlášť projeví při organizaci PTO.

PTO bude charakterisována:

— nedostatkem PT dělostřeleckva;

PT prostředky k dosažení potřebné hustoty PT prostředků;

— nutností využít pro PTO i dělostřeleckva nepřímé střelby;

— značným členěním bojových sestav do hloubky i do šířky, kdy základním prvkem PT obrany se stává notní protitankový opěrný bod.

Dělostřeleckvo může zabezpečit PTO:

— vedením paleb dělostřeleckva nepřímé střelby na tanky nepřitele (PPP);

— přímým bojem s tanky;

Nepřímou střelbou možno ničit tanky takto:

— v prostorech soustředění;

— za přesunu v pochodových proudech;

— jsou-li již rozvinuty a útočí (PPP).

Přímý boj s tanky vede dělostřeleckvo buď DPTZ rozvinutými na čáře rozvinutí nebo z PTR.

Vytváření DPTZ pluků budou vytvářeny jen v tom případě, brání-li se pluk na tankovém nebo i částečně tankovém směru. U pluků bránících se v netankovém terénu není účelné dělostřelecké PT zálohy vytvářet, neboť by nemohly být využity.

V každém případě je nutno vytvářet DPTZ divise, aby měl velitel divise prostředek, jímž by mohl uplatňovat svůj vliv na boj na důležitém směru.

DPTZ divise se nevytváří pouze u těch divisí, které brání celé pásmo, kde není tankového směru. DPTZ pluku a divise se vytváří z počtu organického, popřípadě přiděleného PT dělostřeleckva.

Nelze vyloučit ani ty případy, kdy DPTZ budou doplňovány tanky, popřípadě tanky přejmou úplné úkoly DPTZ.

Někdy bude účelné vytvářet u divise

dvě dělostřelecké protitankové zálohy. Bude potom výhodné umisťovat na předpokládaném směru hlavního úderu nepřitele jednu DPTZ blíže k přednímu okraji a její zásahy plánovat na tomto směru. Druhou umístit mimo směr předpokládaného hlavního úderu a její zásahy plánovat na vedlejším i hlavním směru. Je pochopitelné, že tato okolnost je závislá na počtu PT dělostřeleckva, které má divise k dispozici.

V rámci armády se vytvoří nejméně dvě silné DPTZ armády, čímž je zabezpečen vliv velitele armády při vedení boje s tanky. K zabezpečení využití DPTZ plánují se pro ně čáry rozvinutí, na nichž přejímají boj s tanky. V obraně na široké frontě vzroste obvykle počet směrů možných útoků nepřátelských tanků a tím i počet plánovaných čar rozvinutí DPTZ. Vzhledem k tomu, že nepřítel může překvapivě rychle proniknout do hloubky obrany, je nutno, aby každý prostor soustředění DPTZ byl budován jako PTR a mohl být v případě potřeby zaujmut.

Pokud jde o sílu DPTZ, nelze při obraně na široké frontě v počátečním období války stanovit ani přibližné normy. Je nutno vždy vycházet pouze z konkrétní situace a z úkolu útvarů (svazků), které DPTZ vytváří a z počtu PT dělostřeleckva, jež je k dispozici. Skoro vždycky bude zárodek DPTZ vytvářet divisi PT oddíl a záloha může být postupně zesílena.

Proti obraně na normální frontě budou v obraně v počátečním období války organizována pro nedostatek dělostřeleckva pouze postavení PTR na stupni pluk a výše (PTR nebudou obsazeny). Pro obsazení postavení PTR se plánuje jednak manévry DPTZ z jiných úseků fronty, jednak manévry i dělostřeleckva pro nepřímou střelbu zvláště kanónového všech ráží. PTR se umísťují na nejnebezpečnějších směrech útoku tanků nepřitele na důležitých komunikačních a terénních směrech. Je třeba počítat s použitím tanků do PTR.

Vzhledem k tomu, že nebude dostatek prostředků na vytváření nových DPTZ po jejich zasazení je nutno pečlivě rozhodovat, kdy DPTZ zasadit. V každém případě musí být DPTZ, která byla zasazena, obnovená.

Z nedostatku PT dělostřelectva vyplývá jeden důležitý závěr, že nelze vyloučit, že i kanónové dělostřelectvo větší ráže bude použito na úkor plnění jiných úkolů, bude-li toho třeba, pro boj s tanky nepřítele, které se dostaly do hloubky obrany.

A to z počtu PT dělostřelectva, pokud je k dispozici, popřípadě i z počtu kanónového dělostřelectva a tanků. Tyto jednotky nutno stahovat z pasivních úseků fronty, nebo z úseků, které nebyly napadeny nepřítelem.

DISKUSNÍ PŘÍSPĚVEK

k článku „Organizování protiradiotechnických opatření v útočné operaci“.

VM čís. 6/58

Kapitán Miloslav Zelníček

Ve svém diskusním příspěvku se budu zabývat otázkami protiradiotechnického zabezpečení a to pouze protiradiotechnickými opatřeními protivzdušné obrany (dále jen PRTO PVO).

PRTO PVO jsou v článcích „Vojenské myslí“ rozebrány velmi stručně, takže nedávají obraz, jak by byla útočná operace těmito prostředky zabezpečena.

Proto rozeberu podrobněji organizaci PRTO PVO v útočné operaci, je-li útok prováděn z chodu.

Kdybychom chtěli zabezpečit těmito prostředky všechny svazky armády v prostoru soustředění, potřebovali bychom velké množství protiradiotechnických útvarů (protiradiotechnických praporů), neboť svazky armády jsou rozptýleny na velké ploše (až 10 000 km²) a jedním protiradiotechnickým praporem „L“ můžeme účinně chránit velký plošný objekt o rozměru 900 až 1000 km². V tomto případě se protiradiotechnický prapor „L“ rozmístí kruhově kolem chráněného objektu, při čemž vzdálenosti rot (čet) od středu objektu budou 20 až 25 km.

Rozhodneme-li se aktivovat protiradiotechnické prostředky i v prostoru soustředění, bude nutno jimi chránit jen nejdůležitější svazky, dále ty, které jsou nejméně zabezpečeny ostatními prostředky protivzdušné obrany a konečně svazky, které jsou umístěny v terénu vhodném pro orientování nepřátelských letounů pomocí panoramatických radiolokátorů, tj. radiolokačních bombardovacích zaměřovačů a radiolokátorů k vzdušnému průzkumu.

PRTO PVO bude nejvýhodnější organizovat v prostoru soustředění tak, že protiradiotechnický prapor „L“ rozdělíme po rotách a těmito budeme chránit nejdůležitější

tější svazky (objekty). Rozdělení praporu není tříštění silami; při jeho současně organizaci si toto můžeme dovolit, neboť jedna rota rušičů má téměř stejnou hodnotu (kapacitu rušení) jako dřívější protiradiotechnický prapor „L“. Jednou rotou rušičů můžeme zarušit 7 (10) letounů za minutu, za předpokladu, že budeme rušit každý letoun (panoramatický radiolokátor) 3 (2) min. Toto je velká kapacita náletů, neboť představuje 420 až 600 letounů za hodinu. Dále můžeme předpokládat, že letci budou používat panoramatických radiolokátorů většinou v noci, v mlze a za podobných nepříznivých podmínek. Je pochopitelné, že za těchto okolností nebudou létat ve velkých skupinách, ale naopak v malých skupinách, většinou však ve dvojicích nebo jednotlivě.

Protože protiradiotechnických prostředků protivzdušné obrany bude nedostatek, můžeme předpokládat se zesílením armády v prostoru soustředění maximálně jedním protiradiotechnickým praporem „L“. Ovšem mohou být i případy, že armáda vůbec nebude zesílena v prostoru soustředění protiradiotechnickým praporem „L“. Toto bude:

- je-li možno využít protiradiotechnických prostředků protivzdušné obrany frontu, nebo prostředků protivzdušné obrany státu;
- je-li prováděno rozsáhlé maskování, vytváření klamných objektů, prostorů soustředění (koutovými odrazecí apod.) a utajení soustředění některých útvarů (použitím pohlcovacích hmot);

— nemá-li front dostatek protiradiotechnických praporů „L“.

Nyní si řekneme, jak bude zabezpečen protiradiotechnickými prostředky protivzdušné obrany přesun svazků prvního sledu armády z prostoru soustředění do vzdálených výchozích prostorů. Abychom zabezpečili svazky po celou dobu přesunu, potřebovali bychom velké množství těchto útvarů a to i v případě, že je rozdělíme na roty. Ovšem přesun už bude nutno vždy zabezpečit protiradiotechnickými prostředky protivzdušné obrany, neboť musíme předpokládat, že při vyspělosti současné (a budoucí) radiolokační techniky, bude tento přesun panoramatickými radiolokátory zjištěn. Zvláště když se jedná o přesun tak velkého množství bojové techniky, tanků, vozidel atd. Je pochopitelné, že nepřítel se bude snažit přesunující se svazky napadnout a zničit. Nejúspěšněji to může provést letouny pomocí radiolokačních bombardovacích zaměřovačů. Při tom nepřítel nebude napadat vojska ve volném terénu, ale v místech pro nás nejméně výhodných (soutěsky, komunikační uzly, přechody přes vodní toky apod.). Proto přesun těmito prostory bude nutno chránit protiradiotechnickými prostředky protivzdušné obrany.

PRTO PVO za přesunu jeví se nejvýhodnější organizovat tak, že nejcitlivější místa na pochodových osách budeme chránit jednou rotou rušičů. Dále bude nutno chránit svazky ve vzdálených výchozích prostorech. Tyto je možno chránit buď jako velký plošný objekt, tj. centrálně celým praporem (umožní-li to rozmístění svazku v terénu), nebo můžeme chránit každý svazek samostatně jednou rotou rušičů (budou-li umístěny rozptýleně).

Přesun svazku prvního sledu armády na čaru rozvinutí je nutno chránit obdobně jak tomu bylo během přesunu do vzdálených výchozích prostorů.

Při rozvinování budou svazky armády nejvíce zranitelné, v tomto případě je nutno vždy protiradiotechnická opatření protivzdušné obrany organizovat centrálně. K ochraně svazků je nutno použít všech protiradiotechnických prostředků, které má armáda k dispozici. Budou-li v pásmu průlomu protiradiotechnické prostředky armády v dotyku, je nutno využít i těchto (toto však musí usměrnit náčelník protivzdušné obrany fronty). Na čáře rozvinutí první sled armády a dělostřelectvo budeme vždy chránit jako velký plošný objekt jedním až dvěma protiradiotechnickými prapory „L“.

I v průběhu útočné operace nebude možno chránit protiradiotechnickými prostředky útočící svazky nepřetržitě, ale opět pouze v nejdůležitějších fázích operace, tj. při odrážení protiúderů, při zasazování

svazků druhého sledu armády do průlomu; dále budeme muset zabezpečit přesuny svazků druhého sledu armády, ovšem opět pouze při přechodu nejcitlivějšími místy přesunu.

Z těchto důvodů se jeví nejvýhodnější provádět manévry protiradiotechnickými prostředky po praporech (je-li armáda pro vedení útočné operace zesílena dvěma protiradiotechnickými prapory „L“) a to tak, že prapory se budou navzájem překračovat, při čemž můžeme říci, že prapor, který je v prvním sledu, bude chránit útok svazku prvního sledu armády a dělostřelectvo na směru hlavního úderu, dále svazky, které odrážejí protiúder nepříteli a zasazení svazků druhého sledu armády do útoku, kdežto prapor, který je v druhém sledu, bude zabezpečovat přesuny svazků druhého sledu armády, velitelské stanoviště armády a armádní týly.

Z těchto důvodů se jeví jako nejvýhodnější zesílit armádu pro vedení útočné operace dvěma protiradiotechnickými prapory „L“. Budou-li armáda zesílena pouze jedním praporem „L“, budeme PRTO PVO organizovat obdobně jako při zesílení armády dvěma prapory „L“, ale manévry budeme provádět pouze po rotách. Pochopitelně, že v tomto případě bude účinek prováděných PRTO PVO menší než v prvním případě.

Myslíme, že bude nejlépe, když si toto ukážeme na konkrétním případě (sleduj mapu 1 : 500 000 a náčrt).

1. A (6 svazků) se soustřeďuje D-9 až D-4 v prostoru OPOLÍ, KATOWICE, CZENSTOCHOVA, KLUCZBORK (všechny body mimo), který je vzdálen 130 až 220 km od fronty (mimo náčrt). Svazky i samostatné útvary se soustřeďují samostatně na velké ploše s nejprísnejším utajením a využívají všech výhod terénu, který jim zvolený prostor soustředění poskytuje. Sedmý svazek (13. msd) soustředěný v prostoru severně ROŽNOV pod RADHOŠTĚM (60 km od fronty) dostává 1. A od armády v dotyku (5. A).

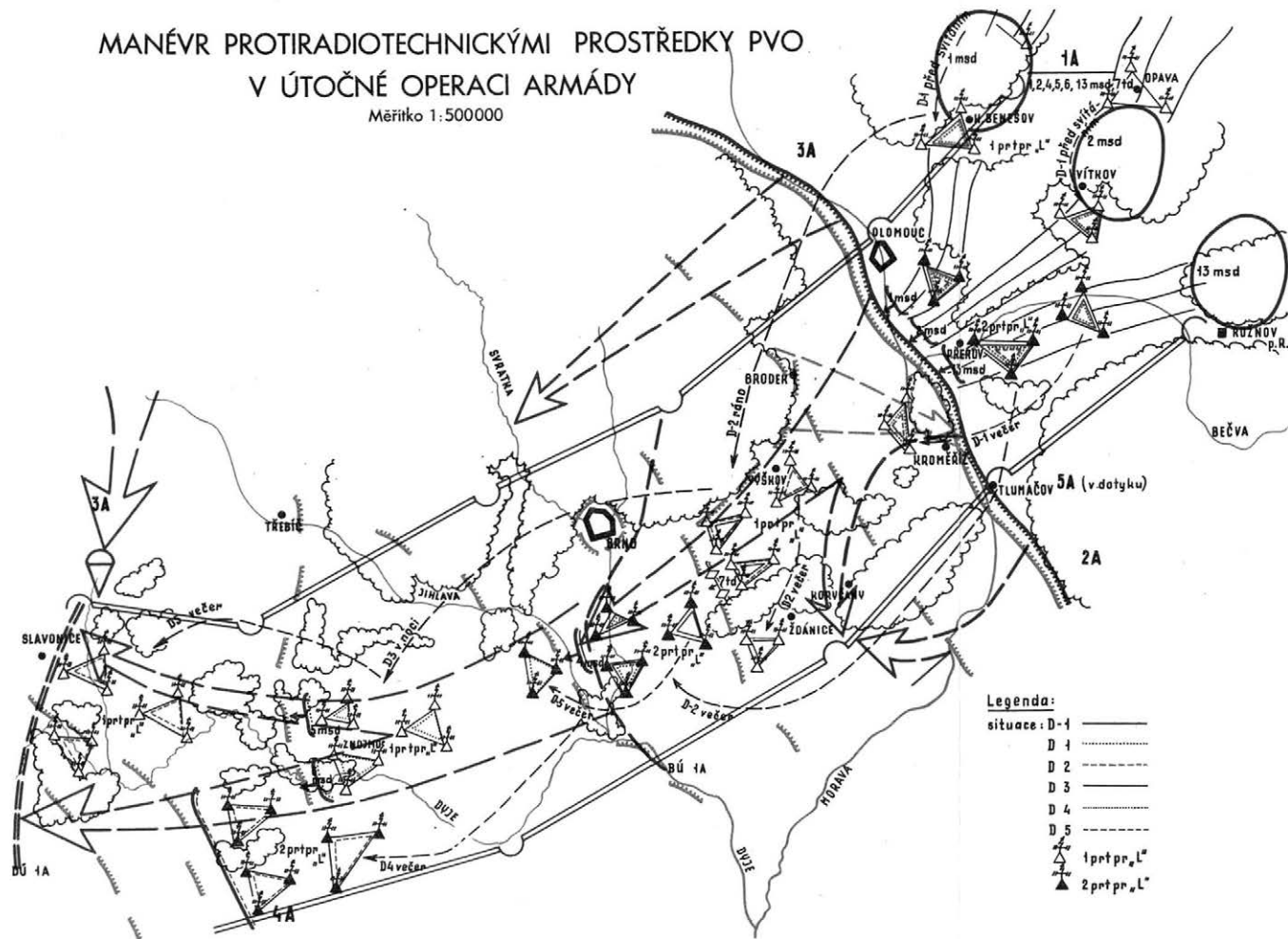
1. A od D-3 dostává do operační pořízení první protiradiotechnický prapor „L“ na celou dobu vedení útočné operace. Od D-1 do D-5 dostává armáda druhý protiradiotechnický prapor „L“ (od 5. A).

Protiradiotechnické prostředky v prostoru soustředění 1. A nebudou aktivovány z těchto důvodů:

- 1. A byla zesílena prvním praporem „L“ až D-3;
- svazky a samostatné útvary zaujaly prostor soustředění utajeně;
- zvolený prostor soustředění je velmi vhodný pro skryté rozmístění armády a poskytuje dobré možnosti maskování;

MANÉVR PROTIRADIOTECHNICKÝMI PROSTŘEDKY PVO V ÚTOČNÉ OPERACI ARMÁDY

Měřítko 1:500000

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

1679

LONDON

Printed by J. Streater

at the Sign of the Gun

in St. Dunstons Church-yard

near the Temple

1679

Price 1s. 6d.

Per Annum 12s.

For the Year 1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

1679

- prostor soustředění je částečně chráněn protiradiotechnickými prostředky bráněného prostoru WROCLAW, KATOVICE a OSTRAVA;
- přímo v tomto prostoru nebyly dříve prováděny PRTO PVO, proto kdybychom nyní aktivovali prapor „L“, upozornili bychom nepřítele, že se zde něco děje a on by pochopitelně sem zaměřil svoji pozornost a mohl by soustřeďování armády zjistit.

Z prostoru soustředění se budou svazky prvního sledu armády (1. a 2. msd) přesunovat z D-2 na D-1 do vzdáleného výchozího prostoru. Délka přesunu je zhruba 100 km.

Každý svazek se přesunuje na třech osách. Zde už těžko lze předpokládat, že tento přesun při současně radiolokační technice bude utajen. Proto je přesun zabezpečen protiradiotechnickými prostředky. Jedním praporem „L“, který zatím armáda má k dispozici, však nebudeme moci chránit celou délku pochodových proudů přesunujících se svazků. Proto bude možno chránit svazky jen při přechodu nejcitlivějšími místy přechodu.

V tomto případě je to možno řešit tak, že 1. msd bude zabezpečena při přechodu řeky OPAVA komunikačním uzlem KRNOV jednou rotou rušičů a 2. msd bude zabezpečena při přechodu řeky ODRA komunikačním uzlem RATIBOŘ (mimo náčrt) a řeky OPAVA komunikačním uzlem OPAVA opět hodnotou po jedné rotě rušičů.

Po překročení řeky OPAVA hlavními silami přesunujících se svazků bude nutno provést manévry rotami rušičů, které jsou v prostoru KRNOV a OPAVA do prostoru jižně H. BENEŠOV a jižně VÍTKOV a to tak, aby zde byly do svítání. Úkolem rušičů bude chránit svazky v tomto prostoru a dále chránit jejich zařazení do pochodových proudů a přesun na čáru rozvinutí.

Ze vzdáleného výchozího prostoru budou se svazky prvního sledu armády (1., 2. a 13. msd) přesunovat D-1 na čáru rozvinutí. Vzhledem k blízkosti fronty (40 až 60 km) je malá pravděpodobnost, že tento přesun bude utajen. I když je možno předpokládat, že by na tyto svazky nepřítel většinou použil řízených střel a atomového dělostřelectva, není vyloučeno použití bombardovacích letounů, zvláště když se jedná o přesun v noci.

Svazky prvního sledu armády budou nejzranitelnější během přesunu na čáru rozvinutí a při rozvíjení, kdy dojde k velkému nahromadění živé síly a bojové techniky na poměrně malé ploše (asi 20×40 km). V tomto období je možno tyto svazky, dále dělostřelectvo, které je v paleb-

ných postaveních, považovat za velký plošný objekt a jako takový i chránit.

V uvedeném příkladě přesun na čáru rozvinutí a zteč svazků prvního sledu armády bude zabezpečen druhým protiradiotechnickým praporem „L“ a dále dvěma rotami rušičů od prvního protiradiotechnického praporu „L“ — tedy celkem pěti rotami rušičů.

Jak budou organizovány PRTO PVO v průběhu vedení útočné operace.

D 1 bude nutno zabezpečit svazky prvního sledu armády a dělostřelectvo při přechodu vodního toku MORAVA. Toto provede druhý protiradiotechnický prapor „L“, který po průlomu prvního pásma obrany přesune jednu rotu rušičů na levý břeh řeky MORAVY do prostoru sz. KROMĚŘÍŽ.

Dále bude nutno zabezpečit přesun svazků druhého sledu armády, toto provede první protiradiotechnický prapor „L“, který po rotách opět bude chránit tyto svazky při přechodu důležitými komunikačními uzly.

D 2 ráno je možno očekávat provedení nepřátelského protiúderu na směru BRODEK, KROMĚŘÍŽ, tj. do pravého boku útočících vojsk. Protože opět lze předpokládat, že na vojska v dotyku provede nepřítel údery atomovým dělostřelectvem, nebo dělostřeleckými raketami a údery letectvem provede na přechody přes řeku MORAVA a na přesunující se svazky druhého sledu armády a dále je nutno počítat i s částečným úspěchem protiúderu, budou svazky odrážející protiúder zabezpečeny druhým protiradiotechnickým praporem „L“ z průvodních postavení oboustranně řeky MORAVA.

D 2 v poledne je plánováno zasazení 7. td. Přesun 7. td. výškovskou soutěskou, její zasazení na směru hlavního úderu 1. A a průlomu pásma armádních záloh, bude chránit první protiradiotechnický prapor „L“, který se D 2 večer do tohoto prostoru jz. VÝŠKOV.

Po splnění bližšího úkolu 1. A, tj. vytvoření předmostí na řece SVRATCE, bude nutno chránit vojska na tomto předmostí a přechody přes SVRATKU, toto provede druhý protiradiotechnický prapor „L“, který se přesune D 2 večer do tohoto prostoru.

V průběhu další fáze útočné operace (D 3) bude nutno protiradiotechnickými prostředky protivzdušné obrany chránit přesun, rozvinutí a zasazení 4. msd k průlomu mezilehlého postavení, dále bude nutno chránit přechody na řece JIHLAVA, toto provede rovněž druhý protiradiotechnický prapor „L“, který po vytvoření předmostí na řece JIHLAVA provede manévry jednou rotou rušičů na levý břeh řeky JIHLAVA.

Dále bude nutno chránit soustředování 13. msd v prostoru ŽDÁNICE a přesun 5. a 6. msd vyškovskou a koryčanskou soutěskou, toto bude provedeno prvním protiradiotechnickým praporem „L“. Při přechodu řeky SVRATKA a JIHLAVA bude přesun 5. a 6. msd zabezpečen druhým protiradiotechnickým praporem „L“.

První protiradiotechnický prapor „L“ se přesune D 3 večer do prostoru s. a j. ZNOJMO, kde je připraven zabezpečit zasazení 5. a 6. msd (D 4 ráno) do sražení.

Druhý protiradiotechnický prapor „L“ provede poslední přesun tak, aby D 5 ráno byl schopen chránit rozvinutí a zasazení druhého sledu frontu 4. A. D 5 ráno přechází tento prapor do operační podřízenosti 4. A.

První protiradiotechnický prapor „L“ provede poslední přesun po průlomu mezi-lehlého postavení na čáře TŘEBÍČ, VRANOVSKÁ PŘEHRADA do prostoru SLAVONICE, DAČICE, JEMNICE s úkolem chránit svazky a dělostřelectvo 1. A po splnění dalšího úkolu armády.

INFORMACE O OBSAHU ZAHRANIČNÍCH VOJENSKÝCH ODBORNÝCH ČASOPISŮ

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennaja mysl“

Číslo 3/1959

V. I. Lenin o stranicko-politické práci v Sovětské armádě.
Charakteristické rysy a zvláštnosti soudobé války.
O topografickém zabezpečení operací.
Některé charakteristické rysy bojové činnosti na moři.
Indonésie jako objekt agresivních plánů imperialistických států.
Ženíjná úprava terénu v obraně.
Odpalovací základny mezikontinentálních a protiletadlových řízených střel v USA.
Kniha o úloze morálně politického činitele ve válce.
Soudobá imperialistická vojenská ideologie.
O zlepšení právních znalostí důstojníků.

Číslo 4/1959

S leninskou nesmiřitelností odhalovat revizionistické překrucování marxisticko-leninského učení o válce.
Socialistická zákonitost a její úloha v upevnění obrany SSSR.
Činnost vojsk za útoku v operační hloubce obrany.
Imperialismus a nafta Blízkého východu.
Východo-pomořanská útočná operace.
Zvláštnosti rozvoje ponorek v kapitalistických státech.
Ozbrojené síly Turecka.
Hodnoty terminologického slovníku.
Poznatky z literatury o raketové technice.
Některé připomínky k práci dobrovolných vojenskovědeckých kroužků.

Informace o obsahu sovětského vojenského odborného časopisu „Vojennyj zarubežnik“

Číslo 3/1959

Zahraniční tisk o XXI. sjezdu KSSS.
O systému horizontální mobilisace.
Jak byste to Vy udělali?
Atomový úder vyhrává sražení.
Zkušební ukázkové cvičení Bundeswehru v roce 1958 v prostoru Lüneburských stepí.
Nemoci mohou se stát rozhodujícím činitelem.
Letectvo vojenských námořních sil — srdce soudobého námořnictva.
Budoucnost námořního letectva USA.
Letectvo námořní pěchoty.
Tabulky základních takticko-technických údajů letounů a vrtulníků námořního letectva USA.

Úloha týlového zabezpečení v malých válkách.
 Plánování zásobování armády v budoucnosti.
 Firma „Boeing“ zadává státům NATO protiletadlové řízené střely „Bomarc“.
 Perspektivy rozpracování pomocné úpravy terénu.
 Nové směry v projekci námořních lodí.
 Příprava důstojníků ve velitelsko-štábní akademii armády USA.
 Nová zahraniční vojenská technika a zahraniční vojenská kronika.

Číslo 4/1959

Aktivní protivzdušná obrana.
 Řízené střely v anglickém letectvu.
 Rozpad radioaktivních látek a velitel roty.
 Nové názory na organizaci orgánu vrchního velení v USA.
 Strategický armádní sbor.
 Působí to na oči.
 Úkoly a rozvoj protiponorkové obrany.
 Výzkumy ženijních vojsk v Arktidě.
 Zkoušky atomového turboreaktivního motoru na brzdě, pracujícího v otevřeném cyklu.
 Motory pozemních bojových a dopravních vozidel armády USA.
 Protiponorková výzbroj amerického námořnictva.
 Přehled amerického časopisu — Army Forces Menagement.
 Nová zahraniční vojenská technika.

Informace o obsahu polského vojenského odborného časopisu „Mysl wojskowa“

Číslo 3/1959

Rozptýlené rozmístování vojsk.
 K otázce organizace a použití dělostřelectva v budoucnosti.
 O násilném přechodu vodních překážek.
 Několik připomínek k otázce organizace štábů taktických svazků.
 Úloha ženijních vojsk a ženijního zabezpečení v soudobém boji.
 Přístroje k rychlému zjišťování soudobých otravných látek.
 Napalm.
 Pokus o charakteristiku válečných dějin barské konfederace.
 Vnitřní obrana Belgie.
 Některé problémy války a míru v soudobé buržoasní filosofii.
 Stručné informace o ozbrojených silách kapitalistických států.
 Paměti de Gaullea (recenze knihy de Gaullea „Vzpomínky z války“).
 Vědecká práce v akademii hlavního štábu.
 Vědecké zpracování archivních dokumentů z let 1914—1939.

Číslo 4/1959

O vzdušných výsadcích (závěry z diskuse).
 Některé otázky operačního maskování.
 Manévrová a posídní válka.
 Otázky boje na zdrženou.
 Možnosti využití železniční dopravy v soudobých podmínkách války.

Některé údaje o mechanizaci zemních prací.
 Terénní automobil budoucnosti.
 Zjišťování atomových výbuchů.
 Vliv vlnění a otřesů na lidský organismus.
 Rozbor organizačních principů pentomické pěší divise a její využití.
 Řízené střely „zem—zem“ a „zem—vzduch“ pozemních vojsk USA.
 Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států.
 O národně osvobozenckém boji Jugoslávie. (Recenze kniky Peko Dapčeviće.)

Číslo 5/1959

O pochodech vojsk na velké vzdálenosti.
 Vedení boje na zdrženou taktickými svazky.
 K otázce obrněné pěchoty.
 Některé otázky organizace a vedení taktických cvičení s vojsky.
 Několik poznatků o maskování při taktických cvičeních.
 Některé poznatky o organizaci spojení dělostřelectva.
 Technické problémy vývoje bojových reaktivních letounů.
 O velikosti ekonomického potenciálu a některých jeho podstatných částí.
 Některé psychologické problémy atomového válčiště.
 Organizace protivýsadkové obrany na pobřeží Baltického moře 1. polskou armádou (11. 3. až 7. 4. 1945).
 Ozbrojené síly států NATO (část I).
 Některé otázky válečného hospodářství Německa v letech 1933—1939.
 Krátké zprávy o ozbrojených silách kapitalistických států.
 Historie hitlerovské strategie.

Informace o obsahu rumunského vojenského odborného časopisu „Probleme de arta militara“

Číslo 1/1959

Zvláštnosti obranné operace frontu v počátečním období války.
 Bojová činnost dělostřelectva v obranné operaci frontu v počátečním období války.
 Bojová činnost letectva v obranné operaci frontu v počátečním období války.
 Ženíjní zabezpečení obranné operace frontu v počátečním období války.
 Organizace a funkce spojení v obranné operaci frontu v počátečním období války.
 Zvláštnosti chemického zabezpečení obranné operace frontu v počátečním období války.
 Organizace protirádiové činnosti v obranné operaci frontu v počátečním období války.
 Materiálně technické zabezpečení obranné operace frontu v počátečním období války.
 Útočná operace skupiny armád a polní armády v počátečním období války podle názorů armády USA.

Informace o obsahu bulharského vojenského odborného časopisu „Vojenna misl“

Číslo 2/1959

Mimořádný XXI. sjezd KSSS.
 K některým otázkám metody organizace a provádění velitelsko-štábních cvičení.
 Průlom spěšně zaujatého armádního pásma obrany v noci.

Zeměpisné podmínky a jejich vliv na bojovou činnost vojsk.

Kosovská operace v r. 1944.

Využití vojenského dopravního letectva na válčišti podle amerických názorů.

Bulharské vojenské umění v epoše feudalismu.

Příloha k čís. 2/1959

Příprava a vedení operace v počátečním období války.

VOJENSKÁ MYSL — teoretický časopis základního vědeckého významu pro příslušníky
Čs. lidové armády. Vychází 6krát ročně.

Redakční rada: Jan Knotek (předseda), Bohumil Janda, Jiří Kavena, Bohuslav Kučera,
Ján Lipový, doc. Jaroslav Mašek, Josef Průša, Ladislav Soukal, Hubert Svitáček, Ludvík
Varvařovský, Jaromír Vyhnánek a kruh spolupracovníků.

Redaktor časopisu Alois Chládek, tel. 091-2611; technický redaktor Vladimír Kafka.
Řídí: Jan Sýkora, tel. 091-2293.

Vydává ministerstvo národní obrany — GS, Redakce vojenských odborných časopisů.
Řídí: Jan Sýkora

Redakce a administrace: Praha II, Vladislavova 26, telefon 091—2611, 221247—9.
Tiskne Naše vojsko, tiskárna, n. p., Praha

Casopis se přiděluje jen služebně

UPOZORNĚNÍ

Redakce si dovoluje upozornit své přispěvatele a čtenáře na 3. číslo časopisu „Vojenství“, které obsahuje tyto články:

Major Miroslav Samek :
Za další upevnění a prohloubení revoluční kázně v naší lidové armádě

VOJENSKÁ IDEOLOGIE A VOJENSKÁ VĚDA

Podplukovník Miloš Beneš, major Čestmír Berka :
Jak může poznávat buržoazní vojenská věda

Leo Stern :
Revanšistické falšování dějin druhé světové války

EKONOMICKÉ ZABEZPEČENÍ VÁLKY

Tajný svaz vojenských monopolů a jeho úloha ve světové politice

PEDAGOGIKA A PSYCHOLOGIE VE VOJENSTVÍ

Major Jaroslav Komon :
K významu usnesení ÚV KSČ o školství pro naši armádu
Kapitán Dr. Jarolím Skalka :
K otázce pedagogického výzkumu zkoušek

METODIKA VOJENSKOVĚDECKÉ PRÁCE

Major Slavomír Kučera :
K otázkám rozvoje vojenskovedecké práce u vojsk
Kapitán Boris Neoral :
Vojenskovedecká práce u letectva a PVOS

AKTUÁLNÍ VOJENSKOPOLITICKÉ OTÁZKY

Podplukovník Josef Bůček :
K ženevské konferenci ministrů
Plukovník V. Nagrebeckij, podplukovník A. Kaščejev :
Nová etapa ve výzbroji NATO

VOJENSKÁ TERMINOLOGIE

Kapitán Karel Richter :
K otázce dvojího služebního jazyka

KRITIKA A BIBLIOGRAFIE

Aktuální dílo

Osvobozenická válka vietnamského lidu proti francouzským imperialistům a americkým interventům (1945—1954)

Aktuálnost Leninova vojenskoteoretického odkazu

PŘÍLOHA K ČASOPISU „VOJENSTVÍ“ ČÍS. 3/1959

Konference o stranickosti učeně výchovné a vědecké práce na VA AZ — 9. až 11. červen 1959

СОДЕРЖАНИЕ

ОПЕРАТИВНОЕ ИСКУССТВО И ТАКТИКА

Полковник Лудвик Варваржовский:	
Контратаки и контрудары в обороне на широком фронте	3
Генерал-майор Августин Тврз:	
Насколько повлияют действия оружия массового поражения на танковую технику с точки зрения ведения боя и операции	17
Майор Мирослав Недвед:	
Влияние оружия массового поражения на расчет плотностей и соотношений сил	28
Полковник Томаш Крумл:	
К некоторым вопросам о взаимодействии истребительной авиации с другими средствами ПВО в современных условиях	32
Майор Владимир Салик:	
Некоторые особенности организации взаимодействия между средствами войсковой ПВО в условиях применения зенитных управляемых снарядов . .	41
Капитан Франц Выдра:	
Взгляды на применение средств скрытного управления	48
Кандидат воен. наук подполковник Эмануэль Лишка, капитан Эвжен Мах:	
Тыловое обеспечение контрудара армии в начальный период войны	53
Подполковник Карл Пезл:	
Бригада защиты тыла в оборонительной операции армии	60

ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА

Полковник Иосиф Пруша:	
По опыту наших командно-штабных учений	69
Генерал-майор Вацлав Витановский:	
К организации оперативного отдела штаба армии и к методике его работы .	82

ИЗ ИНОСТРАННЫХ АРМИЙ

Вопросы о маневре силами и средствами в обороне	90
---	----

ДИСКУССИЯ

Дискуссионные замечания:	
Подполковник Иосиф Блага:	
К статье «Система управления в современном бою и операции» (ВМ № 2/59)	97
Капитан Микулаш Берка:	
К статье «Система управления в современном бою и операции» (ВМ № 2/59)	100
Майор Мирослав Недвед:	
К статье «Система управления в современном бою и операции» (ВМ № 2/59)	103
Майор Милослав Матышак:	
К статье «Система управления в современном бою и операции» (ВМ № 2/59)	106
Майор Гинек Ондрашек, майор Юрий Ярош:	
К статье «Некоторые принципы применения артиллерии в начальный период войны» (ВМ № 1/59)	107
Капитан Милослав Зелничек:	
К статье «Организация мероприятий по радиопротиводействию в наступательной операции (ВМ № 6/58)	111

В ПОМОЩЬ ВОЕННО-НАУЧНОЙ РАБОТЕ

Информации о содержании иностранных военных специальных журналов . .	115
--	-----

